

סדרת כתבי רבינו האר"י זצ"ל

חלק ח'

ס פ ר

ש ע ר ה מ צ ו ת

הוא השער החמישי

מן השמונה שערים המפורסמים, ובהם סודות נעלמים, המבאר מצוות התורה וסודם פרשה אחר פרשה, אשר חיבר הרב הגדול המקובל האלקי מוה"ר חיים וויטאל זצוקלה"ה כפי מה שקיבל מפי רבו המקובל האלקי הרב הקדוש רבינו יצחק לוריא אשכנזי זיע"א אשר דיבר בקדשו כפי הקבלה האמיתית שקיבל מפי אריהו ז"ל.

עם הוספות:

הגהות מכל הדפוסים הקודמים עם מראה מקומות למאמרי חז"ל בש"ס ובזהר הקדוש ובכל כתבי רבינו האר"י זיע"א בעץ חיים ושמונה שערים פרי עץ חיים ועולת תמיד וספר הלקוטים. ובספר עץ החיים עם פנים מסבירות ותלמוד עשר הספירות למרן האלקי רבינו יהודה הלוי אשלג זצ"ל וזיע"א בעהמ"ח פירוש הסולם על ספר הזהר. מלוקט ומסודר ע"י הרב בעהמ"ח ספר מעלות הסולם פירוש על ס' תקוני הזהר שליט"א.

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים הסליחות מודים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחוויה
שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למודינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בהינתנו
ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמוד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“, כי ה'
יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי...“

ש ע ר ה מ צ ו ת

ש ע ר ה ח מ י ש י

ה ק ד מ ה

למעבד ליה אתר דלישרי ביה, ולאמלכא ליה בכל אבר ואבר, דלא יהא אבר פנוי מיניה, דאם חסר חד דלא שריא עליה קב"ה, בגין ההוא אבר אתחזר לעלמא בגלגולא, עד דישתלים באברים דיליה כו'. ובשער הגלגולים הארכתי בענין זה ע"ש.

גם בענין עסק התורה, שהיא א' מרמ"ח מ"ע, אם לא השלים אותה, שהוא ענין עסקו בפרד"ס התורה, שהוא ר"ת: פשט רמז דרש סוד, בכל בחי' מהם, כפי אשר יוכל להשיג, עד מקום שידו מגעת, לטרוח ולעשות לו דב שילמדנו, ואם לא עשה כן, הרי חסר מצוה א' של תלמוד תורה, שהיא גדולה ושקולה ככל המצות, וצריך שיתגלגל עד שיטרח בד' בחי' של פרד"ס כנזכר.

גם דע, כי העושה מצוה, אין מספיק לו במה שיעשה אותם, שהרי מצינו בדברי רז"ל שאמרו, (א) כל העושה מצוה אחת מטיבין לו, ומאריכין לו ימיו, וכיוצא בזה אמרו, כל המקיים מצוה פלונית, יש לו כך וכך, והנה אנחנו דאינו כמה וכמה מצות שעושים בני אדם, ואינם מתקיימים דברי רבותינו ח"ו, בענין גודל שכרם, אפילו בעולם

דע, שכל נצוצי נשמות מכל נשמה ונשמה, מחוייבת לקיים כל תרי"ג מצות, אם לא אותם שאין בידו יכולת לקיימם, כמו מעשה הקרבנות כלם, שאינם נוהגים אחר החרבן, וכיוצא בהם, כמו מצות יבום וחליצה, או גט, או פדיון בן בכור, שדברים אלו אינם ביד האדם, ואפילו ענין הגט, אינו מחויב לגרש לאשתו, אלא אם לא תמצא חן בעיניו, מחמת שאינה הגונה במעשיה. שאל"כ, אדרבא מובח מוריד עליו דמעות, וכיוצא במצות אלו. אבל כל השאר חייב אדם לקיימם, ואפילו אותם שאינם חובה על האדם אלא בהודמן, כגון מצות שלוח הקן, שאינו מחויב לרדוף אחריה, אלא כי יקרא קן צפור, שהוא דרך מקרה, וכיוצא בזה, עכ"ז צריך האדם לחפש אחריהם ולעשותם, כי כל זמן שלא השלים התרי"ג מצות שהם כנגד רמ"ח איברים וגידי נשמתו, הנה נשמתו חסרה מן האיברים, ונקרא בעל מום, ועליו נאמר, כל אשר בו מום לא יגש. וזה נזכר ומפורש בספר התקונים, תיקון ע' דף קלא ע"ב, שאין לו תיקון, עד שיחזור בגלגול, וישלים כל התרי"ג מצות. וז"ל, זכאה איהו מאן דשריא ליה בכל אבר ואבר דיליה,

הגהות ומראה מקומות

(א) קדושין לט:

בעת צרותינו, להורות כי הוא אלהינו, ואנחנו עמו ועבדיו, ואליו ענינו תלויות, כעני עבדים אל יד אדוניהם, ואין לנו שום עזר אם לא ממנו יתברך, וישים כל בטחוננו עליו. גם כונה גדולה מכלם, והיא הנזכרת בהקדמת ספר התיקונים ובמקומות אחרים רבים, כי יכוין האדם שאינו עושה אותה המצוה, כעבד המשמש את רבו ע"מ לקבל פרס, אלא כבן שכל כונתו לעשות רצון ונחת רוח לאביו שבשמים. ואין ענין זה מתקיים, אלא במי שיודע כונת התפילה והמצוה, ומכוין בעשייתם לתקן עולמות העליונים, וליחדא שמא רב"ה עם שכינתיה. ואין כונתו לקבל שכר העוה"ז, ואף לא לתועלתו הנמשך לו לעוה"ב. וכמ"ש בזהר פרשת משפטים, בר"מ דף קי"ד ע"ב, על מרע"ה, וז"ל, בתר הדרת בתיובתא, אסתלקת בביתה, אילנא דחיי. ובגינה את זכי לאת ה', בגין ג' דאשפילת גרמך אבתרהא בתיובתא לאהדרא לה ד' למארה, ולסלקא לה מגלותא, ולא לקבלא את אגרך כו'. גם שם דף קי"ח ע"א, אמר בוצינא קדישא, ר"מ, זכאה אנת, בג"ד אנת מתקן בחבורא חדא דרמ"ח פקודין, לאמלכא ליה לקב"ה על כל איברים דשכינתא, בכל פקודא ופקודא, ולית את חייש ליקרד, זכאה חולקך. דכגונא דאנת מליך לקב"ה בכל איברים כו', הכי עביד קב"ה לשריא שמיה עלך, וימלכיך על כל עילאין ותתאין כו'. ואף גם בעסק התורה, אל יחשוב שעוסק בתורה כדי שידע מה שיש בה, אלא שעוסק בה כשור לעול וכחמור למשאוי, לקיים מצות בוראו, וליחדא קב"ה בשכינתיה, ע"י מצות עסקו בתורה.

ענין ה' כולל, בענין מ"ע ול"ת.

הנה המ"ע, הם בחי' החסדים. והנה החסד נקרא א"ל כמשה חסד אל כל היום, וכנודע

הזה. אבל השדש שהכל נשען עליו, הוא, שבעשיית המצוה, אל יחשוב שהיא עליו כמשא, וממהר להסירם מעליו. אבל יחשוב בשכלו, כאלו בעשותו אותה המצוה, ירויח אלף אלפים דינרי זהב, ויהיה שמח בעשותו אותה המצוה, בשמחה שאין לה קץ מלב ומנפש ובחשק גדול, כאלו ממש בפועל נותנים לו אלף אלפים דינרי זהב, אם יעשה אותה מצוה. וז"ס הפסוק תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב כו'. וז"ס רב ברונא, דחד יומא סמך גאולה לתפלה, ולא פסק חוכא מפומיה כל ההוא יומא. (ב)

זה יורה, על היות אמנות בטחוננו בבורא יתברך בתכלית האחרון, יותר משאם היה השכר מזומן לפניו בפועל. וכפי גודל שמחתו באמת ובטוב לבב הפנימי, כך יזכה לקבל אור עליון. ואם יתמיד בזה, אין ספק שישרה עליו רה"ק. וענין זה נוהג בקיום כל המצות כלם, בין בעת שעוסק בתורה, שיהיה בחשק גדול נמרץ, בהתלהבות עצום, כאלו עומד לפני המלך, ומשרת לפניו בחשק גדול, למצוא חן בעיניו, לקבל ממנו מעלה יתירה וגדולה.

גם העושה מצוה, אין די לו עשייתה, אבל צריך שיקיים משו"ל, שיכוין בעשיית המצוה, שהוא עושה אותה לשם עושיהו, שהוא השי"ת. המשל בזה: בעת שמסתפר ראשו, לא די לו במה שלא ישחית הפאות, אבל צריך שיכוין שהוא מונע עצמו מלהשחיתם, וכדי לקיים מצות בוראו, שציהו על כך. וכן בכל מצוה ומצוה, יהיה זהיר וזריז לכוין כונה זו. וכן בעת שמתפלל לפניו יתברך, על איוו שאלה מן השאלות, כמו מזונות ועושר ובניו וכיוצא בזה, לא יתפלל לסיבת עצמו, שצריך לשאול אותה השאלה, אלא לקיים מצותו יתברך, שנצטוונו שנתפלל אליו

חגהות ומראה מקומות

(ב) ברכות ט: שער רוח הקודש דף י' ע"ב
 ד"ה חנה. (ג) צ"ל דאעילת. (ד) צ"ל למארך.
 (ה) זהר ח"א כד. רנב. ח"ג קי' רכב: רכת: רענ:
 רעת: ת"ז בהקדמה ד: יא. תקון ב' יח. ת"י כו.

תכ"ב סד. תכ"ט עג. תנ"ה פח: פט. תס"ט קז:
 תקונים חדשים צט ט"ב. שכ"ז שלי"ב קג ט"ג ש"ב
 ק"ח ט"ד ש"כ. שער מאמרי רשב"י הנדפס מחדש
 דף ט. ע"ח שער ג' פ"ד.

נקראים: גזרות, ותקנות, וחומרות, שתיקנו רז"ל, כי כל אלו הם בסוד הנוקבא, המקבלת מן היסוד דו"א.

והרי נתבאר ג' הבחי' של הגבורות אשר הם בז"א: הקבוצים בדעת, והתפשטותם ברו"ק, וקבוצם ביסוד, וכנגדם יש ג' בחי' בנוקבא. והנה התקבצותם בדעת שבה, והם גם כן בחי' הה' מיתות כנו"ל, וב' בחי' האחרות שהם: ההתפשטות, וההתקבצות ביסוד שלה, הם מחולפות מהז"א, אבל שכחתי מה ששמעתי ממורי ח' ז"ל בענין התחלפות הוה איך הוא, או אם נאמר שהתפשטות הוה, יהיה בחי' הגזרות והתקנות. וההתקבצות ביסוד שלה, יהיה לאו שאין בו מעשה, ולא הניתק לעשה. או אם החילוף הם בענין התפשטות לבדו מעצמו בב' בחי' שבו, ויתחלף לאו הניתק לעשה, בלאו שאין בו מעשה וצ"ע.

עוד ט' אמרו ז"ל בכמה מקומות, בזוהר פרשת עקב דף רע"ג ע"ב, הה"ד זה שמי לעולם שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח. ועוד בתיקונים תיקון ס"ט דף קי"ז ע"א ע"ש. ולכאורה היא תמיהה גדולה, איך השס"ה לאוין שהם הגבורה כנו"ל, יהיו למעלה בשתי אותיות י"ה. ורמ"ח מ"ע שהם החסדים, יהיו למטה בב' אותיות ו"ה. וכפי הנראה הוא ממש להיפך. כי למעלה הוא הרחמים, ולמטה הם הדינין. אבל צריך שתדע, כי אין הוי"ה זאת הכוללת או"א וו"ו, אלא היא הוי"ה פרטית, הכוללת כל י"ס דו"א, הנקרא תורה שבכתב, ובו נכללים גם כן כל התרי"ג מצות, רמ"ח ושס"ה.

ובזה יתבאר דברי חז"ל, כי הנה נודע, כי המוחין דו"א הנרמזים בב' אותיות י"ה,

בזוהר בפרשת ויקרא (דף ל' ע"ב) כי שם א"ל בחסד, ואלהים בגבורה, והוי"ה בתפארת כר'. והנה ב' שמות א"ל במילואיהם, אל"ף למ"ד אלף למ"ה, הם בגימטריא ש"ע, ועם ד' אותיות הפשוטות שבשניהם, ועם הכללות שבכולם, ו) הם בגימטריא עש"ה, וז"ס מ"ע. אבל מצות ל"ה, רומזים בגבורות, ונודע, שיש ד' מיתות ב"ד, בעבור על מצות ל"ה. גם יש מיתה בידי שמים, וכתר. וב' אלו האחרונות שתייהם הם בחי' א', כי הם בידי שמים, ואין שינוי ביניהם, רק שזה קודם לזה בזמן. אבל ד' מיתות ב"ד, חלוקות זמ"ז, במציאות אופן המיתה עצמה. ונמצא שהם ה' מיתות, והם כנגד ה"ג שברעת ז"א. ונודע כי אלו הה"ג המתפשטים ברו"ק דנ"א, ז) מחסד עד הוד שבו, מעורבות עם ה"ח, המתפשטים גם הם ברו"ק הנזכר. ונודע כי ב"ג ושליש המתפשטות בחו"ג, ושליש עליון דת"ת, הם אורות מכוסים תוך היסוד דאימא, שהוא עד החזה דו"א א) וב' גבורות וב' שלישים, אשר משם ולמטה, בתנ"ה, הם אורות מגולים. (ולכן המכוסות נקראים לאו שאין בו מעשה, כי בהיותם מכוסות אין בהם מעשה. והמגולות) נקראים לאו הניתק לעשה. ר"ל: כי החסדים הם מ"ע כנ"ל. ואלו הגבורות נתמתקו עם החסדים אשר שם כנזכר, וניתקו הגבורות מגבורתם, ונעשו עשה, שהם החסדים. ולכן ב' בחי' לאוין אלו, אין לוקין עליהם, לפי שנתבסמו עם החסדים כנזכר.

עוד יש ה"ג, אשר נתקבצו ביסוד דו"א, מכללות אלו הה"ג, שנתפשטו מחסד עד הוד כנודע, ומשם יוצאות ונכנסות בדעת הנקבה כנודע, ובחי' זו אינם לאוין ממש, א"א

הגהות ומראה מקומות

(ח) הגהות הר"מ פאפירס ז"ל ספר המצות כ"י אמר מאיר ופשוט הוא בעיני כי יהיה ההתחלפות כסברא אחרונה כי החסדים המגולים ישנם בנוקבא בהתחלתה ובזכר בסיומו ודוק.

(ט) שער מאמרי רשב"י דף ט' ע"ח שער מ"ד פ"ו שער נ' פ"ד. ועי' בפירוש הסולם על הזוהר בראשית א' דף קע"ו ד"ה ולא יקשה לך.

(ו) לקוטי תורה תחילת ישעיה בפסוק אם יהיו. שער רוח"ק דף י"ג ע"ב.

(ז) ע"ה ח"ב שער כ"ה כללי החו"ג סימן י'. שער כ"ו פרק ג'. שער ל"ט פרק י"ג.

(א) בדפוס שאלוניקי הגירסא תוך יסוד דאימא ולכן המכוסות נקראים לאו שאין בו מעשה כי בהיותם מכוסות אין בהם מעשה.

והנה בעשות האדם המצוה, גורם ב' זיווגים הנזכר, כי ב' אותיות ראשונות, שהם מ"צ מן מצוה, הם מתחלפות באתב"ש, בשם י"ה. הרי איך שם י"ה שהם אר"א, מתחברים ומזדווגים ע"י קיום האדם את המצוה, של ל"ת, בסוד שמי עם י"ה שס"ה כנזכר. והצנין הוא, כי באבא הוא אחוריים דהויה דיודין, שהם בגימטריא קפ"ד, והוא באות י'. ובאימא שהוא אות ה', יש אחוריים דהויה דס"ג, שהם בגימטריא קס"ו. והנה קפ"ד וקס"ו, בגימטריא שמ"י, וכשתחברם עם מקורם שהוא י"ה, שהוא שרש ב' השמות הנזכר, אז יעלה שס"ה, כמנין מל"ת. ונרמז, כי בקיום האדם מל"ת שהם שס"ה, גורם לחבר האחוריים של אר"א, שהם שמי כנז"ל, עם בחי' הפנים שלהם, שהם ב' אותיות י"ה, וז"ש שמי עם י"ה שס"ה. וע"י קיום מ"ע, גורם זיווג זר"ה, הנקראים שתי אותיות ר"ה של הו"ה, ושל מצוה, כי מ"ץ הם חילוף י"ה, ונשארו בו שתי אותיות ר"ה מפורשות, ואז ר"ה עם זכרי רמ"ח מ"ע. (ב)

ונחזור לכתוב כאן מקצתו, שהטעם הוא, לפי שכל מ"ע הם בחסדים כנז"ל, אלא שיש בהם ב' בחי', והם: חסדים מכוסים, וחסדים מגולים. והנה החסדים המכוסים, הנשים שהן לאה ורחל, שתיהם אינם נוטלות חלק בהם, לפי שמקום רחל הוא למטה מן החוה, וגם לאה שהיא כנגדה למעלה, אינה יכולה ליקח

אשר בהו"ה שבו כנזכר, הנה הם מתלבשים תוך נה"י דאימא, שהם הלבושים שבה, והם דינים כנודע, י) והם בחי' הדם, המתפשט תוך שס"ה גידים שבז"א להחיותו, כי הדם הוא מן אימא, וכנזכר באורך בדרוש ליל פסח ויציא מצרים, ונמצא, כי גם המוחין אשר בתוכם הם דינים, לפי שהם אורות מלובשים ומכוסים תוך נה"י דאימא, שהם גבורות, ולכן מתחברים המוחין הנקראים י"ה, עם שמי, ונעשים שס"ה לאוין, שהם כנגד הדם שבשס"ה גידים כנזכר. אבל ב' אותיות ר"ה, הם גופא דז"א, מתפארת ולמטה, ושם בת"ת מתגלים האורות של חסדים, ואף הגבורות נמתקות עמהם כנז"ל, כי כבר נשלמו הנה"י דאימא, ואינם שם, ולכן הם רחמים, ושם נרמזו הרמ"ח מ"ע, באותם החסדים המגולים אשר שם, ונתחברו עם ב' אותיות ר"ה, אשר שם מקומם כנזכר.

(א) עוד מצאתי בזה, כי הנה האדם בעשותו המצוה, גורם ב' זיווגים עליונים: הא' הוא זיווג אבא באימא, והב', הוא זיווג ז"א בנוקבא. האמנם זיווג אר"א, נעשה ע"י קיום האדם בעשותו במל"ת. וזיווג ז"א בנוקבא הוא נעשה, ע"י קיום האדם במ"ע. ואל זה רמזו רז"ל, באמרם שמי עם י"ה שס"ה, הורו בזה כי מל"ת שהם שס"ה, תלויים בב' אותיות י"ה, שהם אר"א. אבל מ"ע שהם רמ"ח, תלויים בב' אותיות ר"ה, שהם זר"ה.

הגהה

(א) אמר שמואל: עוד מצאתי להרב ז"ל דרך אחרת בתשובה הנז"ל וז"ל. עוד וכו'.
(ב) א"ש: עוד כתב טעם לנזכר בש"א שער ההקדמות, בענין שם אלוה, ומצאת שם כי תדרשנו. (כ) ועוד נתן טעם אל הנזכר

הגהות ומראה מקומות

י) ע"ה ח"א שער י"ד סוף פ"ו שער ט"ו
פ"ו. שער הכוונות דרושי ר"ה דרוש א' ד"ה וגם. (כ) שער ההקדמות דף ר"ה ד"ה נוקבא דז"א דיצירה שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ח' ד"ה

אמר שמואל. ע"ה שער השמות פ"ו דף ש"מ ד"ה הגבורה דז"א.
(ל) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ז' ד"ה שם תיקון.

כסותה ועונתה לא יגרע. פי': כי אחר פטירת האדם, מתחבר האדם עם בת זוגו בג"ע אחר חצות לילה, כנזכר בזהר פרשת שלח לך, ומולידיים נפשות לגרים כו'. וזה הרשע שנתחייב כרת, נכרתה נפשו מנפש בת זוגו, ואינם מזדווגים יחד בג"ע כנזכר. ותמורת העונה והזווג, נעשה עונה, מלשון עון וחטאת, ולכן נכרת מלהתחבר עמה. דע, כי אופן הזה של הכרת, הוא לפעמים, למי שלא השתדל בעוה"ז לקיים מצות פריה ורבייה, ולכן עונשו הוא הכרת הנזכר, וכמ"ש בסבא דמשפטים דף ק"ז ע"א, על פסוק והוא יצא בגפו, יחידי בלא נוקבא, בשביל שלא עסק בפריה ורבייה.

עוד יש אופן אחר בענין הכרת, והוא זה, כי הנה נתבאר בזהר בפרשת ויקהל דף ר"א ע"ב, כי כשנפטר הצדיק מן העה"ז, תכף בפעם ראשונה שעולה נשמתו למעלה, למקום הראוי לה, מעורר זוג זו"ן, והוא מעלה מ"ן מלמטה למעלה, ומזדווגים יחד. וז"ש שם, כרין אלביש קנאה חד צדיק כו'. כי הצדיק העליון, הנקרא יסוד, מתעורר ע"י זה הצדיק התחתון, ומזדווג עם נוקבא. ונדע, כי היסוד נקרא יוסף, שהוא בגימטריא קנא"ה, ולכן אלביש חד צדיק קנאה כו'. ובנה תבין משחז"ל (ס) על פסוק וקנא את אשתו, אין אדם מקנא לאשתו, אלא אם כן נכנס בו רוח טהרה. כי הנה המקנא לאשתו, הוא מחמת תוספת אהבה שיש לו עמה, ולכן מקנא לה מן הזרים אליה, נמצא, כי הקנאה היא תוספת אהבה ומעלה

אותם, לפי שהם מכוסים, ולכן הנשים פטורות בהם.

וסעם קריאתם שהזמן גרמא הוא, לפי שהחסדים המכוסים תוך מחיצות יסוד דאימא, צריכים שהות זמן לירד, כמבואר אצלנו בענין מספר י"ג שנה, של ירידת המחין והתפשטותם בז"א. ונמצא, כי הזמן גורם להם לירד. (מ) אבל החסדים המגולים למטה מן החזה, אשר אין להם מחיצות מעכבות, הנה הם יורדים ברגע ובמרוצה למטה עד היסוד, ולכן נקראים אין הזמן גרמא. והנה רחל לוקחת הארתם להיותם מגולים, ולכן נשים חייבות בהם. אבל מל"ת, הם בגבורות, וכלם נתונים אל הנקבה, כנדע כי אין בניינה אלא מהם, ולכן חייבות בהם. חוץ מבל תשחית ובל תקיף, שהאשה אין לה זקן, כמשו"ל בגמרא.

גם יזהר לקיים כל תרי"ג מצות, אע"פ שלא נתחייב בהם, כדי שלא יצטרך לבא בגלגול לקיימם, כנז"ל בהקדמת שער הזה. ודע, כי בהיותו מחפש ומקיים המצות שאינם נוהגות תדיר, כמו מצות זרע ולחיים כו', גורם אל השראת רה"ק אל האדם, להשיג ידיעה וחכמה, ובפרט ביזם ההוא עצמו שקיים איזו מצוה מהם.

דרוש על ענין הכרת, על עברות שבתורה. (נ) דע, כי יש כמה מיני בחי' כריתות, ואבאר עתה קצת מהם. הנה א' מאופני הכרת הוא מה שנרמז בפסוק, הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה, קרי ביה עונה, מלשון שארה

הגהה

ונשים פטורות, וכל מ"ע שאין הזמן גרמא, כלם חייבים, חוץ מבל תשחית ובל תקיף, וכל מל"ת וכו', ושם הארכנו בביאור המאמר הזה, ומצאת שם כי תדרשנו.

הנהרות ומראה מקומות

(ג) ספר לקוטי תורה סוף פרשת שלח וכתוב שם זהו מדדושים שמצאתי כתוב בהד מחבריא ר' אלי די יודאש. ספר תלקוטים פרשת לך לך בפסוק וערל זכר. ובפרשת בא בפסוק ונכרתה הנפש ההיא. (ס) סוטה ג.

(מ) שער מאמרי רז"ל דף ע"ז בביאור המשנה הוא היה אומר בן חמש שנים למקרא. ע"ה ח"ב שער דרושי הצלם דרוש ג' ר' וחי. שער הכוונות דרושי פסח דרוש א' ד"ה והנה ז"א. תלמוד ע"ס שיעור י"ב מן אות קס"ו.

ושלימות, ואינה מדת פחיתות ח"ו. וענין העלאת מ"נ האלו נתבאר היטב בפרשת ראה, (ע) במצות זכירת יציאת מצרים, וע"ש היטב מהיכן מעלין אותם, גם (פ) הנפש של הנפטר בעצמו היא העולה בסוד מ"נ.

ודע, כי כאשר בפעם ההיא הראשון, שעולה אחר פטירתו, או הוא גורם זווג כולל, ר"ל שמזדווגים זרין בבחי' כל העולמות כלם, וכלם מקבלים שפע מן הזווג ההוא. אבל אח"כ משם ואילך, אינו עושה זווג (א) כולל, אלא בבחי' מקום אחיות שרש נשמתו למעלה לבר, ואם יהיה צדיק גמור בתכלית, כמו מרע"ה, אפשר שיגרום זווג תדירי כולל תמיד.

והנה זה הוא בענין הנפש, כי היא נעשית מ"נ לזווג זרין, אבל מי שיש לו בחי' נשמה, הנה יעורר ב' מיני זווגים. כי עם נפשו, יעורר מ"ן לזווג זרין. ועם נשמתו, יעורר זווג עליון דארי"א, ושם יעלה נשמתו בבחי' מ"נ. וז"ס (צ) מ"ש הקב"ה למרע"ה, על הריגת ר"ע ע"ה,

וא"ל, כך עלה במחשבה. סי': כי ע"י ההריגה ההיא, עלתה נשמתו בבחי' מ"ן, אימא לגבי אבא, הנקרא מחשבה (ק) וכנזכר בכונת ק"ש דשחרית דחול, (ר) כי זווג דקריאת שמע שהוא של ארי"א, אי אפשר לעשות ולהעלות שם מ"נ, רק ע"י הריגה ממש, ואין די לו שימות במיתת כל בני אדם. ובוה יתבאר ענין הפסוק ונכרתה הנפש ההיא כו'. כי הנה הנפש חצובה מן המלכות כנודע, ובעת פטירתה חוזרת שם לשרשה, ומעלה שם מ"נ. אבל אם הוא רשע, נכרתת הנפש ההיא מן שרשה שבמלכות, ואינה עולה שם בעת פטירתו בסוד מ"נ, ונכרת משם, ונופלת למטה.

וטרם שאתחיל בפרטי המצות, אודיעך סדר ביאורם: דע, כי אני כתבתים וסדרתים פה בדרך סדורם בפרשיות התורה. גם אודיעך כי יש חומרות אחרות ומנהגים, וסמכתים אל המצות המתדמין להם. וכתבתי זה, כדי שלא תלאה לחפש כל מקום מצוה, או חומרא כאשר עיניך תחזינה מישרים, וזה החלי בעה"י:

הגהות ומראה מקומות

רשב"י דף ש"א מאמר במדרש הנעלם, ע"ח ח"א
שער הכללים פרק א'. שער שבירת הכלים פרק
ה' ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק א'. שער התקדמות
דף קנח. ועיין בזהר סקודי דף רנד:
(ר) שער הכוונות ענין כונת ק"ש דרוש ר'.

(ע) להלן שער המצות. (פ) נ"א עם.
(א) נ"א כלל (ד"ש).
(צ) מנחות כט:
(ק) זהר חדש ר"ת אות תרע"ט ע"ש בפירוש
הסולם מאמר עשרה הרוגי מלכות. שער מאמרי

פרשת בראשית

להוליד נשמות, אם האיש רוצה למנוע עצמו ממנו מותר, והרשות בידו, לפי שהזוג ההוא למעלה נעשה מאליו, בלתי מעשה התחתונים, אבל גם זה הוא בתנאי שגם אשתו לא תקפיד בדבר הזה, ותמחול לו על ככה, אבל אם היא מקפדת בדבר, צריך לקיים גם מצות עונה זו. אבל בזוג שאינו תדירי, שהוא להוליד נשמות, כיון שאינו נעשה מאליו, אלא ע"י מעשה התחתונים, אינו יכול ליפטר כלל, אף אם אשתו מוחלת בדבר. וראיה לזה, ענין אברהם יצחק ויעקב, כי היו נשותיהם עקרות, ולא היו נמנעים מן הזוג בלי ספק, והוא כי היו מכוונים אל הזוג התדירי הנ"ל. אבל אני שמעתי מאחרים, שכפי הסימנים שהכירו במורי ז"ל, שלא היה מקיים מצות עונה בזמנים הנז' דעיבור ויניקה. אבל נלע"ד שאינו כן, כפי מה שאני ראיתי בו סימנים אחרים. גם צריך לשהות על הבטן, עד שיכלו טפות הזרע, כמבואר לקמן בפרשת נח, וע"ש היטב (א).

ענין הזוג: באיזו לילה, ובאיזו שעה מן הלילה תהיה, כבר נתבאר בדרוש אחר, שנכתוב בשער התפלה, וע"ש א) עכ"ז נכתבהו

הגה

למי שירצה בנים זכרים ולא נקבות, אעפ"י שגם בזה איכא מצוה, בבנים שעוסקים בתורה ובמצות, משא"כ בנקבות. ועם מ"ש אתי שפיר, הנה נחלת ה' בנים, שיזכה שישארו בנים לנחלה אחריו, ויהיו של קיימא, שכר פרי הבטן, שמהה עצמו על הבטן, עד שיכלו טיפות הזרע לגמרי, בסוד שיורי כוסות, ב)

כתיב ויברך אותם אלהים ויאמר פרו ורבו. מצוה פריה ורביה, ארז"ל (בקדושי' דף כ"ט) עד עשרים שנה הקב"ה יושב ומצפה לאדם כו', כיון שעברו עשרים שנה ולא נשא, אומר לו תפח עצמותיו. וענין אומר עצמותיו, ולא גופו (ש) או רוחו וכיוצא, הטעם הוא, כי תחלת בנין הנקבה, היתה מן הצלע של אדם הראשון, והאיש הנושא אשה, משלים עצמותיו, ומוצא אבידתו. ומי שאינו נושא אשה, נמצאו עצמותיו חסרים, ומתפזרים, ואינם מתקבצים יחד, כמי שנופח העפר ומפזרו לכל רוח.

חומרות בענין הזיווג בחדשי העיבור והיניקה, בודאי כי גם בזמנים האלה, חייב אדם לקיים מצות עונה, ואין לומר כי אררבא נראה ח"ו לבטלה. והענין הוא, כי נודע, כי יש למעלה ב' מיני זווגים: הא' הוא להוציא נשמות, וזה הזוג אינו תדירי. והזוג הב' הוא תדירי ואינו נפסק כלל, והוא לחיות ולקיום העולמות. כמבואר אצלינו. (ת) הזוג שבזמן העיבור והיניקה, הוא כנגד זה הזוג הב', שאין בו תולדות נשמות. אמנם יש חילוק א' בזה, והוא כי בזוג תדירי שאינו

(א) א"ש: החומרא הזאת נרמזה במש"ה שכר פרי הבטן, תהילים קכ"ז. וחז"ל במסכת גדה דף ע"א ע"א, דרשו שכר שממתין מלהזריע, עד שתזריע אשתו בתחלה, כדי שתלד זכר. ואתי שפיר ראשית המקרא, אומרו הנה נחלת ה' בנים, וזהו שכר פרי הבטן, אעפ"י שקצת קשה שאין בזה מצוה, זולתי

הגהות ומראה מקומות

(ש) נ"א או נפשו.

(ת) ע"ח ח"א שער הזווגים פרק א'. ע"ח עם פמ"ס ענף פ'. ע"ח ח"ב שער סדר אבי"ע פ"א וב' שער הכללים פרק י"ג שער או"א פ"ז. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רצ"ב ד"ה שם ע"ב. שער המצות פרשת תצא במצות שלוח הקן. ספר

הלקוטים ולקוטי תורה פרשת וירא בתחלה. תע"ס שיעור ח' אות ס"ב באר"פ ד"ה זיווג דישסות". שם שיעור ט"ז אות קצ"ג.

(א) ספר טעמי המצות דף ט"ז ד"ה בענין הזיווג.

(ב) עיין בפדר"א פרק כ'.

כאן בקצרה, כי מי שאינו ת"ח, מותר לשמש מטתו בלילי החול, ולא ביום. ואף בלילה אינו מותר לו, אלא אחר חצות לילה. והטעם הוא, לפי שאז הוא זווג יעקב ולאח, שתופסת כל מקום רחל ג"כ, והם כשיעור קומת ז"א, והוא זווג יותר מבוסס, מהזווג הנעשה קודם חצות, שהוא יעקב ולאח מן החזה ולמטה, כי זה הוא זווג התחתון במעלה מכל הזווגים, כי כולו תגבורת הדינים כנודע. (ג)

והת"ח, אסורים לשמש מטתם בימי החול, ולא הותר להם אלא בליל שבת. וגם זה צריך אחר חצות דוקא, כי אז הוא זווג מובחר של ז"א ורחל, כמו בתפלת שחרית דימי החול. אבל קודם חצות דליל שבת, הוא כמו אחר חצות דלילי החול ממש, אלא שהוא מבוסס בליל שבת עתה יותר מבשל החול. ועכ"ז לא הותר אלא לע"ה בלבד. גם בליל יו"ט ור"ח, דינם כלילי שבתות. ואף הת"ח מותרים בהם אחר חצות לילה, אע"פ שאין כ"כ בהם קדושה כמו בליל שבת. וכן בליל טבילה מצוה אעפ"י שהוא בלילי החול.

ושמעתי כי מורי ז"ל היה נוהג בכל ליל טבילה מצוה, להיות נעור עד חצי הלילה, ועוסק בתורה, ואח"כ משמש מטתו, (ד) ואח"כ קורא ק"ש, ויישן. וטעמו של דבר, כרי שלא יבא לידי הרהור כלל על מיטתו, ואולי יבא

לידי קרי ח"ו, אבל לא שמעתי ממורי זלתי.

וענין נתינת המטה בין צפון לדרום, הוא יהיה דוגמת אדם הראשון כשנברא, וכדוגמת שיעור קומה העליונה, ראשו למזרח. (ה) כנגד הדעת הנקרא מזרח, ממזרח אביא זרעך, ורגליו למערב, (ב) יסוד ומלכות כנוכח אצלינו בענין נטילת הלולב. (ו) וידו הימנית בדרום, שהוא החסד. ויד השמאלית בצפון, שהיא הגבורה. וענין המשמש מיטתו לאור הנר, אמרו חז"ל (פסחים קי"ב) שבניו נכפים, אינו בדיוק בזווג הא' אשר ממנו נוצר טיפת הולד ההוא, אלא אף גם אם שמש מטתו לאור הנר בתוך ימי העיבור, גם בזה הויין בניו נכפים, וצריך לזהר. גם אינו מספיק בנתינת מחיצות סדינים של בגד פשתן סביב המטה, אלא צריך שלא יהיה אור הנר מאיר בתוך המטה כלל ועיקר. ומי שלא יעשה כך, וראי יהיו בניו נכפים בקטנותם, ואם לא יהיו נכפים בקטנותם, ידאי שבזקנותם יבאו לידי כפייה, אם יאריכו ימים ויגיעו עד הזקנה. ורוב הילדים שמתים בקטנותם מחולי הכפייה, הוא לסיבה הנז"ל. וא"ל מורי ז"ל (ז) כי ראה בהקיץ לחכם גדול קדמון מימים ראשונים, שהיה מגולגל בבהמה א', ואותה הבהמה היתה עז א', על עון הנזכר לפי שגרם כפייה ומיתה לבניו.

הגהה

ובסוד אבק טפל לעפר, דלא עביד איבין, כמ"ש בזהר (פרשת וישלח דף ק"ע) על פסוק ויאבק איש עמו. וזהויר אפילו בזה: אינו שופך דמים, זוכה שיחיו בניו אחריו, כמ"ש ועיי"ש.

הגהות ומראה מקומות

(ג) שער הגלגולים דף כ"ו הקדמה כ"ו ודף ס"ז הקדמה ל"ט.
(ד) בפרי ע"ה כתוב וקם ורחץ ידיו וקורא א' וה'.
(ה) ברכות ה: שער הכוונות דרושי חג הסוכות דרוש
(ו) שער הכוונות דרושי חג הסוכות דרוש
(ז) שער הגלגולים דף כא:
ק"ש.

פרשת נח

יתרו, כי שום בריה לא נבראת לבטלה, ואסור להרוג אותה שלא לצורך. ומורי ז"ל היה נזהר, שלא להרוג שום רמש מן הרמשים, אפילו מן הקטנים והפחותים, כגון פרעושים וכנים וזבובים, וכיוצא באלו, ואף אם הם מצערים אותו. כבר נודע משו"ל, (י) על פסוק גם אויביו ישרים אתו, זה הכלב, ויש אומרים זה הנחש, ויש אומרים אלו הפרעושים. וזו עצמה תשובת ר"א לר' חזקיה בפרשת 'תרו, כנזכר בסוד פסוק אם ישוך הנחש בלא לחש. גם בענין הכנים הנולדים ונבראים מן הזיעה, אין ראוי להרגם, ולא לקוץ בהם כלל, ובפרט לאנשים כשרים, אשר אלו הם מותרי האדם והסיגים שלו, שמהם נבראים אלו הכנים. א"כ תיקון ותועלת הוא לאדם, כשאלו הכנים נבראים מזיעת גופו, כי יוצאים סיגיו ומותריו וקליפותיו לחוץ, ולכן אין לקוץ בהם.

(א) ענין איסור הוצאת ש"ז לבטלה, כתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה, כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, והנה עון השחתת זרע גדול מאד, כמפורסם בזהר, וכבר הארכנו בעניינו בשער רוח הקודש, בענין התקון הראוי לו, גם בשער התפילה, בכונת הק"ש שעל המטה, (כ) וע"ש ענין התיקון, שהוא להמית גופם של אותם נגעי בני אדם, על ידי רי"ו, שהוא החרב העליון אשר ביסוד דאימא, הנמשך ממזל קדישא. והנה כנגדו בחיצוניות בקליפות יש חרב א' עליון, אשר הוא קוצץ וחותר אותם הנשמות מן הקדושה.

כתיב שופך דם האדם באדם דמו ישפך, מצות איסור שפיכות דמים, כבר נתבאר באורך בדרוש א' של פסח ויציאת מצרים (ח) וע"ש אבל נחזור לבארו בקצרה. דע, כי בז"א יש הוי"ה דמ"ה דאלפי"ן, העולה בגימטריא אדם. ואות אל"ף שבמילוי אות וא"ו שבין ב' הווי"ן, הוא שם א' של אהי"ה בריבועו, העולה בגי"ד. והוא שם החיצון, מג' בחי' כלי שיש בבניה דנוקבא דז"א. (ט) גם אלף זו הנזכר, הוא מן אות ה"א האחרון, של שם הכתר דנוקבא דז"א, והוא אלף השלישי, והוא הפנימי שבכולם, העולה ד"ם. כי הוסר אות א' ממילוי ה"א אחרונה שבו, והושם במקומו אות ה"ה כפולה כזה, יד הא ואו הה. ואלף זו בהיותה בז"א, תוך מילוי אות וא"ו שבהוי"ה שבו, אז עולה ההוי"ה ההיא בגי' אדם. ובהסתלקו משם, שמסתלקת אימא מעל הבנים, אז זו הוי"ה דז"א נשארת בסוד דם, כזה: יר"ד ה"א ר"ו ה"א. ונמצא, כי אלף זו בהסתלקה למעלה היא דם. וגם שם הוי"ה דאלפי"ן. שבו"א תשאר דם. וז"ס (ה"פ הושע ד"ב) דמים בדמים נגעו. אבל בהתחברותם יחד, יהיה אדם. ונמצא, כי זו האלף הנזכר, הוא בחי' דם האדם הנזכר שהוא ז"א, המחיה אותו בהתפשטה בתוכו. וז"ס אמו מזרעת אדם, כי הדם הזה שהוא שם אהי"ה הנזכר, נמשך מן אימא. גם ז"ס רביעית ד"ם שארו"ל, והוא סוד ריבוע שם אהי"ה כנזכר שהוא: א' א"ה אה"י אהי"ה.

ענין הריגת בעלי חיים, כבר נזכר בפרשת

הגהה

(א) א"ש: ראיתי לסמוך למצות שפיכת דמים איסור הוצאת ש"ז לבטלה אע"פ שהארכנו בו בשער ז' שער רה"ק בענין התיקון וע"ש.

הנחות ומראה מקומות

(י) ירושלמי תרומות פרק ח'. מדרש רבה פרשת

וירא פרשה ג"ד.

(כ) שער הכוונות דרושי הלילה דרוש ז'. שער רוח הקודש דף כ"ה יתור כ"ז ודף מ"ד.

(ח) בשער הכוונות.

(ט) מבוא שערים שער ה' ח"ב פרק ה'. שער הפסוקים ויגש דף צ"ו ד"ה והנה עדי"ו. ע"ה שער השמות דף של"ג ד"ה הבינה.

שבקליפות. מיד כלב יחידתי, זה רי"ו התחתון שבקליפות. (ל) ועיין בביאורינו בשער ד' שער הפסוקים, בפסוק בני נכר יבולו וכי. ולכן צריך האדם ליוהר מאד, להיות שורה על הבטן, עד שיכלו טפות הזרע לגמרי, כמש"ל (ט) וכן יוהר שלאחר ששמש מטתו, אפילו מאותם הטיפות שהם כמו מימ, ואינם קשורות כלובן ביצה, כי כל זה בכלל השחתת הירע.

בהיותם נמשכים מן הזכר בלתי נקבה, ע"י השחתת הזרע. גם יש רי"ו תחתון בקדושה, ביסוד דנוקבא דז"א, הנעשה משם הוי"ה דב"ן דההי"ן. וכנגדו יש ג"כ בקליפה, רי"ו התחתון, ונקרא כלב, והוא תמורת הוי"ה דההי"ן, כי שניהם בגימטריא ג"ב. וכנגד ב' בחי' אלו, התפלל דוד המלך ע"ה, ואמר הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. מחרב, זה חרב העליון

פרשת לך לך

ומחזיר אונאה. יתר על שתות, בטל מקח. (מ) דע, כי הענין הזה הוא, בבחי' החמש חסדים המתפשטים בשש קצוות דז"א, אשר בהם שתי בחי', שהם: אורות מכוסים עד החזה דז"א, ואורות מגולים, משם ולמטה. כנ"ל בענין דרוש כולל במצות עשה ובמצות לא תעשה, בתחלת השער הזה. והנה בת"ת עצמו דז"א, יש שני בחי': שלישי העליון שבו, שם אורותיו הם מכוסים. ושני שלישים התחתונים, אורותיהם מגולים. וב' בחי' אלו, לפעמים הא' נוטל יתר על השניים. ולפעמים להפך.

וזהו ענין דין האונאה, כי הנה נתבאר, (נ) כי כל ספירה וספירה נחלקת לג"ש, והחסדים המתפשטים בהם, גם הם צריכין להתחלק לג"ש. ובענין התפשטות החסד הזה שבתוך ספירת תפארת דז"א, לפעמים מתחלקת בשלישים, והם שלא בשווי כפי הנכון, כמו שיתבאר. ונודע מ"ש בתלמוד, כי אין דין זה: של שתות, ופחות משתות, יתיר על שתות, אלא כאשר נתאנה ביוקר ובזול, כפי מה ששהו בשוק. אבל טעות חשבון, בכל שהוא

כתיב ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר וכי. בפסוק זה, נאמר מצות המילה. ענין הנחגים לומר אלו הפסוקים של במה אקדם ה' אכף לאלהי מרום, (מיכה ה') בעת שמקריבין בניהם למילה, שמעתי בשם מורי ז"ל, שהיה מוחה ביד האומר אותם, כדי שלא יפתח פיו לשטן, באומרו האתן בכורי ששעי פרי בטני חטאת נפשי, ואפשר שיקטרגו עליו למעלה, וימות הבן ההוא, בחטאת נפשו ופשעיו.

סוד המילה ומצות האונאה. ואעפ"י שמקום מצות שלא לאונות, הוא בפרשת בהר סיני, עכ"ז אכתוב פה שתי מצות אלו, יען כי הם נקשרות זו בזו, כאשר עיניך תחזינה. ושמעתי בהם שני דרושים: האחד בקצרה. והשני בארוכה יותר, ואכתוב גם שניהם כמו ששמעתי:

דרוש ראשון

ענין האונאה, שאמרו בתלמוד (בב"מ דף מ"ט ע"ב) פחות משתות, מחילה. שתות, קנה

הגהות ומראה מקומות

א"ש הנה הדרוש הזה חולק עם הדרוש הנכתב בפרשת לך לך בסוד המילה והאונאה כאשר עיניך תחזינה מישרים בכמה פרטים וצ"ע. (ג) ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פ"ב ג'. שער העיבורים פ"ד. שער פרצופי זרין פ"ב. שער יעקב ולאה פ"ה. (ט) דף ז'.

(ל) ג"ב א"מ ואפשר שבי' חרבות אלו הם ג"כ סוד (ברכות ה'): כל הקורא ק"ש כאלו אוהו חרב של פיפות כי ב' חרבות הם עליון ותחתון נ"ל עכ"ל. (מ) כל דרוש זה הוא בע"ח ח"ב שער ל"ג פרק א'. שער מאמרי רשב"י פרשת תרומה דף ק"ג ד"ה ודע כי כל. ובסוף הדרוש כתוב הגהה

אשר בו, שהוא גימטריא מדה, אין בו שום שינוי, ושום אונאה בכל שהוא, ולכן אם טעה בדבר שהוא במדה, בכל שהוא חזרה.

ומשקל, הוא ג"כ בההוי"ה אשר בחסד, המתפשט בת"ת, שהוא בבחינתה בסוד חשבונה כמבואר אצלנו בדרוש הרפ"ח ניצוצין, (ע) כמה בחי' ומדרגות יש באורות עליונים, לא ראי זה כראי זה, ויש בבחינת מספר האותיות עצמן, כמה אותיות הם. ויש בחשבונם ובסכום האותיות כמה עולה סכומם וכו', כנזכר שם. (פ) ונמצא, כי בחשבון הוי"ה זו במילואה, שהיא ביוד"י"ן, עולה ע"ב כמנין חסד, כנזכר כי חסד הוא שם ע"ב, ונקרא משקל, לפי שבו נכללים עשר מלויים של ע"ב, שכל אחד הוא מ"ו, והנה עשרה פעמים מ"ו, הם ת"ס, ועם עשר כוללים שבהם, הם גימטריא משקל.

ונחזור לענין, כי הוי"ה זו במספר חשבון מילוי ע"ב שבה, מתחלקת בשווי לשלשה שלישים, שהם שלשה פעמים כ"ד כ"ד כ"ד, כנדוע ענין התחלקות שם בן ע"ב לשלשה שלישים, (ז) כנזכר בספר הבהיר, בענין ברכת כהנים, שיש בה שלשה הוי"ת, וכל הוי"ה לוקחת חלק אחד שהוא כ"ד, ושלשתם הם שם בן ע"ב אחד שלם, ולכן אם טעה במשקל, בכל שהוא חזרה.

גם טעם אחר למה נקרא משקל, והוא, כמ"ש בזוהר פרשת כי תשא, בענין מחצית השקל, אבנא למשקל בהדה דא יו"ד וכו'. הרי כי בחי' היוד"י"ן הם בחי' המשקל, ולכן

חזרה. גם כל דבר: שבמדה, ושבמשקל, ושבמנין חזרה בכל שהוא.

וביאור דברים אלו הוא, בזה האופן, כי הנה בהיות החסד הנזכר, בבחי' מדה ומשקל ומנין, אז מתחלק לחלקים שוים, וכיון שכן, הדין הוא שאם טעה, חזרה בכל שהוא.

והנה ענין המדה, נתבאר בספר התיקונים, שהוא גימטריא מ"ט, (ס) והוא ענין שם בן מ"ב, המתחלק לשבעה חלקים, היינו שמות. והנה מ"ב ושבעה כלליות השמות, הרי הן מ"ט, כמנין מדה. (א)

וביאורו הוא כנ"ל, בסוד מ"ע ול"ה, כי כמו שהחמש חסדים נתפשטו תוך גופא דז"א, גם החמש גבורות נתפשטו בו ע"ד החסדים. ונדוע, כי שם מ"ב הוא גבורות, ונמצא כי כאשר נחלק את החסדים, כפי התחלקות הגבורות שהם בסוד מדה הנקרא מ"ב, נמצא כי יתחלק בשווי גמור לג' חלקים, היינו שלישים. לפי ששם מ"ב, הוא גימטריא שלשה פעמים י"ד י"ד י"ד כנדוע, כי שם הוי"ה אשר בחסד, המתפשט בתוך כל ספירה וספירה, יש בו בחי' מ"ב אותיות, והם: ארבע אותיות הפשוטות, עם עשרה אותיות המלוי שבה, הרי י"ד אחת. וכי"ח אותיות מילוי המילוי שבו, הרי הם ב' ידות, ואלו ב' ידות שהם ממילוי המילוי, מתפשטים בשני שלישים התחתונים המגולים שבת"ת. וי"ד הראשונה שהיא הפשוט והמילוי, הוא למעלה בשליש העליון המכיסה. והרי כי בהתחלקותו בסדר מ"ב אותיות הוי"ה

הגהה

(א) א"ש: גם בשער ב', שער מאמרי רשב"י הנדפס מחדש, (א) בפרשת תרומה וז"ל, וע"ד תלת אינון: אור, מים, רקיע וכו'. נתבאר

הנהרות ומראה מקומות

- (ס) תקוני זהר תי"ח אות קנ"ט ועיין במעלות הסולם שם.
 (ע) ע"ח ח"א שער רפ"ח ניצוצין פרק ב'. שער ההקדמות מן דף ק"א.
 (א) דף ק"א ד"ה שם דף קס"ו.
 (ס) ע"ח שער י"ד פ"ה ו'.
- (ז) ספר הבהיר הנדפס מחדש אות ק"ו. ע"ח ח"א שער לידת המחין פרק ב'. הקדמת התקונים מן אות שט"ו עד אות שכ"א. שער ההקדמות דף שמ"ח ד"ה וזה סוד. שער מאמרי רז"ל דף ט"ו במסכת חגיגה דרוש ד' נכנסו לפרדס. ובדף ו' ד"ה שם פ"ה. ע"ח ח"ב שער ל"ג פ"א.

יעלו כ"ו, כי חשבון המילוי נקרא משקל כנ"ל. והנה חשבון כ"ו, אי אפשר להתחלק לשלשה חלקים שוים, כי אם נחלקהו בשלשה של ח' ח' ח', יהיו כ"ד, ויתרו שנים. ואם בשלשה פעמים ט' ט' ט', יחסרו א'. ולכן מוכרח הוא שהחלק האחד, יונה לחבירו ויקח אותו היתר, אבל צריך לדעת, מי הוא הראוי ליקח היתר.

והנה הטעם הנכון היה, שהרוב יקח את העודף, והם השנים התחתונים המגולים שבת"ת, לפי שהנה העודף הם שנים היתרים על סדר הח' ח' ח', ואז יקחו שנים תחתונים כל אחד ט' ט', והשליש העליון יקח ח' בלבד. אבל אם השליש העליון יקח כל השנים העודפים, אינו מן הראוי, שיהיה כל כך שינוי אונאה ביניהם, ויקח הוא י', וכל אחד משנים התחתונים יקח ח' ח', כי זה יהיה הפרש גדול ביניהם, שהוא חשבון חמישית חלק.

גם אם נאמר שאותם השנים העודפים יתחלקו לג' חלקים, אי אפשר לצמצם בזה, כי הנה האחד הוא שלם, ואיך נחלקהו בצמצום הוה. א"כ מוכרח הוא, שיהיה אונאה בהתחלקות הוה, והוא, כי הנה המוכר הוא השליש העליון אשר דרך בו יורד החסד המתפשט למטה, והוא המוכר. והם הלוקחים מידו, שהם השני שלישים התחתונים. ולפעמים המוכר מאנה את הלוקה, כי הוא לוקח לעצמו תשעה חלקים, והי"ז חלקים נותנם להם, כי כיון שהב' חלקים תחתונים, הם בחי' אחת בגלוי, אין צורך שיחלקו ביניהם בשווי שמונה חלקים ומחצה. מה שאין כן, אם מעיקרא היו מתחלקים בשהו, שאי אפשר שיתחלק חלק אחד לחצאין, ויהיה בו שני בחי' כסוי וגלוי, ויהיה ח' ושני שלישי חלק במכוסה, י"ז ושליש חלק במגולה. ולכן בהיות כל הי"ז שלמים למטה, אין קפידיא, כי אין צורך להם להתחלק שם כנוצר, ולפעמים הלוקה שהם שני שלישים התחתונים, מאנה את המוכר, ונשאר למוכר ח' חלקים, והם

הוי"ה זו בבחי' חשבון מילויים, שהם ע"ב דיודי"ן, נקרא משקל.

ובמנין, א) גם כן הוא בהוי"ה אשר בחסד המתפשט, והנה מנין הוא בחי' המספר עצמו כמשמעות לשונה, והוא, כי כשתמנה (מספר) אותיות גבורה, יעלו די"ו, וחשבון רי"ו, מתחלק לשלש שלישים: ע"ב, ע"ב, ע"ב. והנה רומז, שאע"פ שהוא בבחי' רי"ו שהוא גבורה, עכ"ז הוא חסד גמור, ולכן כל שלישי ושליש ממנו, חוזר לבחי' ע"ב, שהוא גימטריא חסד כנוצר, שכל שלשה בחי' אלו הם בחסדים עצמם, כנוצר בסוד ע"ב רי"ו. ולכן גם במנין אם טעה, בכל שהוא חוזר.

וביארור שלשה בחי' הנזכר עניינם הוא, דע, כי בחי' המדה הוא בספירת החסד דו"א, והחסד המתפשט שם נקרא מדה, לפי שהנה שם בן מ"ב, מתחלק בו' ספירות, מחסד עד מלכות, ונמצא כי שם אבגית"ץ הראשון שבכולם, הוא אשר בו נכללים כל שאר השמות הוא בחסד כנוצר, ולכן נקרא ספירת החסד מדה, ע"ש שם ב) ע"ב, המתפשט מתחלתו בו, והוא קרא מדה, כנוצר שהוא מ"ב אותיות, ו' שמות. ובחי' המנין, הוא בספירת הגבורה. והנה גבורה גי' די"ו כנ"ל, ונמצא כי הוא בסוד מנין.

גם מנין הוא בגימטריא קנ"א עם הכולל, שהוא שם אהי"ה דההין, אשר ביסוד דאימא, אשר בתוכו מתלבשים כל החסדים. ואם תחבר קנ"א שהוא שם אהיה במילוי ההי"ן, עם שם אדנ"י שהוא דין, יעלה בגימטריא די"ו כמנין גבורה. ולפי שהמנין הוא בגבורה כנוצר, לכן נרמזה בו הנקבה, הנקראת אדנ"י כנודע, דמסטר"א דחשך נפקת, וביה אתכלילית גימטריא די"ו. והמשקל בת"ת, שהוא לשון המשקל, המכריע בין שתי כפות המאזנים, שהם ח"ג.

עוד יש בחי' דביעית, אשר בה הוא דין האונאה, והוא בחי' חשבון ההוי"ה המתפשטות של חסד, בבחי' חשבון ד' אותיות הפשוטות

הגהות ומראה מקומות

(א) נ"א והענין (ד"ש). (ב) נ"א מ"ב (ד"ש).

לוקחים ח"י חלקים. והרי נתבאר אונאת הלוקח ואונאת המוכר.

ועתה נבאר, שתות, ויתר משתות, ופחות משתות. הנה כבר נתבאר, כי מוכרח הוא שהעליון יונה את התחתון, או בהפך, כי לחלקם בשוה אי אפשר לחלק חלק אחד מצומצם לשני חצאין כסוי וגלוי כנזכר. והנה בהתחלקם ח' למעלה, וי"ח למטה, שהלוקח מאנה את המוכר. או להפך שהוא ט' למעלה, וי"ז למטה, אז האונאה הוא פחות משתות.

עוד יש בחי' ג', והוא י' למעלה, וי"ו למטה, וגם זה פחות משתות. ונבאר זו השלישית, שעם היות אונאה זו יתירה על שנים הראשונים, עכ"ז אינה אלא בפחות משתות, ומאליו יובנו הב' הראשונות, והוא, כי הנה חלק הראוי לשליש העליון בשווי גמור ממש, הוא ח' חלקים ובי' שלישי חלק, סך כולם כ"ו שלישים, ומה שלקח עתה יתר על חלקו, הם ד' שלישים, כי העשר מדות, הם ל' שלישים כ"ו וארבעה. והנה אם היו כ"ד וד', היה שתות שוה ממש, שהוא שוה שש בשבע. כי אם תחלק כ"ד וד' לחלקים שוים, יהיה ז' פעמים ד'. אבל עתה שחלקו היה כ"ו שלישים, נמצא שחסר עדיין שלישי השליש, שהוא חלק האונאה של הב' שלישים היתרים על כ"ד. ונמצא כי אפילו בבחינה זו הרביעית, של התחלקות חשבון האותיות הפשוטות שהם כ"ו אין שם אונאה אלא פחות משתות, ולכן אף בין אדם לחבירו, יהיה בו מחילה. אבל שתות, הוא אונאה וחייב להחזיר. ואם תסתכל תראה כי מה שחלקנו החלקים הנזכר, היו בבחינת ו' בו', שהוא שתות מלבר, ועכ"ז אין בו אונאה, ק' ומכש"כ שתות מלגאו, שאין בו דין אונאה, ומכאן יצא דין בגמרא, שתות מלבר, או מלגאו.

דרוש שני

ונחזור לבאר ענין הנ"ל יותר בביאור.

דע, ר' כי הה' חסדים מתפשטים בו"א, מחדש שבו יזד הוד שבו. אבל החמש גבורות, הם יורדות עד היסוד שבו, כדי לתתם משם אל הדעת דנוקבא, המכוון נגדו ממש, מאחורי היסוד דז"א כנזכר. אבל עכ"ז טרם שילכו וינתנו בדעת דנוקבא, צריכות להתמתק ולהתבשם עם החסדים שנתפשטו בו"א, כדי שלא יהיו דינים קשים. אמנם אינן נמתקות, כ"א ע"י החסדים המגולים, שהם שני שלישי החסד שבת"ת, וב' החסדים שבנו"ה. שהם ג' חסדים פחות שלישי, כי אלו המגולים, כיון שאינם נתונים ומלוכשים תוך יסוד דאימא כנודע, הם יכולות לרדת עד למטה ביסוד דז"א, ולהמתיק את הגבורות העומדות שם. עוד נראה שיש יתרון אחר, כי הנה הם מגולים ומאירים מאד ויש בהם אור גדול כדי להמתיק את הגבורות. אבל הב' [חסדים] דחור"ג ושליש החסד שבת"ת עד החזה, שהם אורות מכוסים תוך היסוד דאימא כנודע, אין בהם כח ויכולת מספיק לרדת למטה ביסוד דז"א. ועוד, שאפילו אם יוכלו לירד, הנה הם אורות מכוסים, ואפילו לעצמן אינם מאירים, ק"ו לזולתן, ובפרט אל הגבורות, שהם דינים קשים כנודע. וכבר נתבאר אצלינו במקומו, ש) סדר התמתקות ה' גבורות אשר ירדו ביסוד, על ידי שלשה חסדים פחות שלישי המגולים, היורדים שם לבסמם

ונחזור עתה לענינינו, כי הנה החסד האמצעי אשר בת"ת דז"א, הוא המתחלק לשתי בחינות: שלישי העליון עד החזה, מכוסה. ושני שלישים התחתונים, מגולה. ובסדר התחלקות שלשה שלישים אלו, הוא ענין אונאה כנ"ל. אבל לא בכל בחינת החסד אשר שם, כי בג' בחינותיו הנקראים מדה, ומשקל, ומנין, אין שום אונאה כלל, ולכן אם טעה, בכל שהוא חוזר. אבל בבחינה הרביעית, יש שם אונאה פחות משתות, ולא יותר. ולכן פחות משתות מחילה. אבל שתות מחזיר אונאה כו'.

הנהות ומראה מקומות

(ר) ע"ח ח"ב שער האונאה פרק א'.
(ש) ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פרק ב'.

(ק) היינו לענין ביטול מקח שאינו בטל ב"מ

מט: תו"מ סימן תכ"ז.

וביאורו הוא, כי באלו החסדים המתפשטים ב"א, יש בכל אחד הוי"ה אחת כנודע, והנה בחסדים האלו יש בחינות רבות: כי יש בחינה אחת של הארה שבהם, שהיא בסוד ע"ב, פירוש: כי כל חסד וחסד מהם, הוא הוי"ה אחת דיודי"ן, העולה בגימטריא ע"ב, כמנין חסד, ויש בהם בחינת הארה אחרת, שכל חסד וחסד שבהם, הוא ע"ד שם מ"ב, והוא, כי עם היות שכל חסד מהם במילוי יודי"ן העולה ע"ב כנזכר, הנה הוא נעשה בחי' מ"ב אותיות, ע"י היות בו ארבע אותיות הפשוטות, וי' אותיות המלוי, וכ"ח אותיות מילוי המילוי, הרי מ"ב אותיות.

עוד יש בהם בחי' הארה אחרת, שכל חסד מהם נעשה רי"ו, והוא, כי עם היות כל חסד מהם במלוי ע"ב כנזכר, הנה יוצאים ממנו ע"ב שמהן, וכל שם מהם יש בו ג' אותיות, הרי כולם רי"ו אותיות, וכבר נתבאר ענינם בספר התיקונים, בהקדמה ד"ח ע"ב, ענין הוי"ה דיודי"ן, איך יוצאים ממנו ע"ב שמהן, ברי"ו אתוון, והרי נמצא, כי באלו החסדים יש ג' בחינות, של הארות חלוקות זו מזו, לא ראי זה כראי זה.

וביאור הענין יותר בפרטות הוא, כי באלו החסדים יש ג' בחי' הנזכר באופן זה, כי מבחינת החסד הא' המתפשט בספירת החסד דו"א, והנה חסד גימטריא ע"ב, ולכן כל שאר החסדים יהיו נקראים בחי' ע"ב על שמו, ומצד בחי' החסד המתפשט בספירת הגבורה דז"א, והנה גבורה גימטריא רי"ו, ולכן שאר החסדים יהיו בבחי' רי"ו, על שמו, ומצד החסד

המתפשט בת"ת, נקראים כל החסדים בחי' מ"ב, לפי שנודע כי ענין בחי' מ"ב אותיות, כוללות ג' ידות: ת) יד הגדולה בימין, ויד החזקה בשמאל, ויד רמה בגופא דאמצעי'תא, וג' פעמים י"ד, הם מ"ב, כי היר הרמה דגופא דאמצעי'תא שהוא הת"ת, כולל ב' הידות ימין ושמאל עמה כנודע, כי הוא מכריע, ולכן בחינת מ"ב אתוון הוא בת"ת, וכבר ביארנו, כי ג' בחינות אלו, הם דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין כנ"ל, ומדה הוא בחי' מ"ב כנ"ל, ומשקל בחי' ע"ב, ומנין בחי' רי"ו. (א)

והנה יש חסד הג' המתפשט בת"ת דו"א, צריך להתחלק בב' בחינות, מגולה ומכוסה כנ"ל, וצריך לחלקו לג' שלישים, ובו יש דין חלוקה, ויש בו כמה בחי' של חלוקה, ואם יתחלק בג' בחי': הנקראים מדה, ומשקל, ומנין, הנה הוא מתחלק חלקים שוים, מבלי שיאונה האחד את חבירו, ויהיה חלק זה יתר על זה, אפילו כל שהוא, כי בבחי' מדה, שהוא מ"ב אותיות, הם ג' פעמים י"ד, והם חלקים שוים, ובבחי' ע"ב יתחלק לג' חלקים כ"ד כ"ד רי"ו, שהוא בבחי' משקל, ובבחי' מנין, שהוא רי"ו, יתחלק לג' חלקים ע"ב ע"ב ע"ב, ולכן נפסק הדין בתלמוד, כי כל דבר שבמשקל ושבמדה ושבמנין, אפילו בכל שהוא חזור, לפי שהשלישים הם שוים, ויכול להתחלק לחלקים שוים, בלי אונאה כלל, אבל כשנרצה לחלק הויה הזאת אשר בחסד, המתפשט בת"ת דו"א, בבחי' ה' אשר בה, והיא בהיותם בבחי' חשבון ומספר ארבע אותיות הפשוטות, שהם גימט' כ"ו, אז הוא מוכרח שיהיה בחלוקה זו מקצת

הגהה

גבורות, ונמצא כי גם מדה היא בחסד, הכולל כל החמש חסדים, אבל הוא בסוד הת"ת שבחסד הזה, כנלע"ד.

(א) אמר הכותב חיים, לעיל בדרוש הראשון נתבאר, כי מדה בחסד, ולפ"ז הוא בת"ת. א) ונלע"ה, כי הכונה שם היתה, להודיענו כי גם בחסדים יש בחי' מ"ב שהם

הגהות ומראה מקומות

הכוונות דרושי נטילת ידים דרוש ג', להלן פרשת עקב.
(א) ע"ה ח"ב שער האונאה פרק א'.

ת) זחר ח"א כג. ח"ג רמו: רעב: רפג. ת"ז בהקדמה ט. תקון ג"ה פט. תקון ס"ט קא: תקון ע' קל. תקונים חדשים קז ט"ג שורה א'. שער

ולכן קנה ומחזיר אונאה כנוצר. אבל ביותר על שתות, אין למעלה הלוקה זו נעשית בשום זמן, ולכן בהדיוט בטל המקח.

ונבאר עתה, סיבת היות זמן, שיש אונאה בשיעור שתות, ואח"כ מחבטל, בסוד קנה ומחזיר אונאה כנוצר. הנה הסיבה היא, עם מה שהקדמנו לעיל בתחלת הדרוש הא', כי הה' גבורות אשר ביסוד דו"א, צריכות להתמתק ולהתבסס קושי דיניהם, קודם שיצא משם, וינתנו בדעת הנקבה, המכוון כנגד זה היסוד ממש מאחוריו, וכבר נתבאר, כי אין מיתוק אלא ע"י חסדים גמורים, המאירים בגילוי גמיר, והנה מן הראוי היה, שעל הפחות יתמתקו ג' הגבורות שלימות, על ידי ג' חסדים שלימים, כיון שאי אפשר לבסס כל הה' גבורות, לסיבת היות מקצת החסדים מכוסים. אבל ג' גבורות יהיו שלמים, ולכן היה ראוי, ששני חסדים דנו"ה, וכל החסד כולו אשר בת"ת דו"א, יתגלו ג' שלישי: העליון, וב' התחתונים, והנה אם נאמר, שכל החסד של הת"ת ירד כולו למטה בשני שלישי המגולים, לסיבה הנזכר, נמצא שהיה אונאה יתר על שתות, ואין זו אונאה, אלא גניבה ממש. ולכן אין תיקון אחר, אלא שישאר חלק הראוי אל השליש העליון למעלה, והחלק הראוי להיות בב' שלישים התחתונים, כפי החלוקה המוכרחת, שהיא אונאה פחות משתות כנ"ל, ואז יתגלה המכסה של היסוד דאימא, אשר בשליש העליון, וישאר גם הוא אור מגולה, ואז שורשו יעמוד במקומו, והארתו תרד למטה עד היסוד, כדרך שעושים שאר החסדים שלמטה המגולים. ונמצא כי ג' חסדים שלמים, שבת"ת ושבנו"ה, ירדו הארתם עד היסוד, ומתקו כל ג' גבורות, מן החמש גבורות אשר שם כנוצר.

והנה ענין גילוי מכסה היסוד דאימא, מן השליש העליון דתפארת, כדי שישארו חג"ת ונה"י דו"א כולם אורות מגולים, יש בזה ג' מציאות: הראשון הוא, בעת חזרת תפלת שחרית דימי החול, כמבואר שם ב' כי אז אין אימא רובצת על שני הבנים, כדי שיהיה מוכרח

אונאה, לפי שאי אפשר לחלקם בשוה, כי הם אותיות שלמות, ואי אפשר לחלק האותיות לחצאין, או לשלישים. אבל יכולה להתחלק, באופן שלא תהיה אונאה בשיעור שתות, אלא בפחות משתות. ולכן גם למטה בהדיוט, פסקו בגמרא דפחות משתות מחילה, כיון שיש חלוקה זו למעלה, ובלבד שלא יהיה דבר שבמדת ושכמשקל ושכמנין לטעם הנזכר.

והנה היה אפשר להתחלק בג' מיני חלוקות: פחות משתות, ושתות, ויתר על שתות. ולכן האונאה המוכרח שאי אפשר שיתחלק באופן יותר שוה, שהוא פחות משתות, היא מחילה. כי בדאי שהאחד מוחל לחברו בדבר המוכרח להיות כן. אבל בשתות, שהוא החלוקה הבינונית וממוצע, שלפעמים הוא מתחלק כן בת"ת דו"א, כמו שיתבאר, קנה ומחזיר אונאה. ר"ל: שיתקיים המקח ההוא, שהוא התפשטות החסדים בזו"א, ולא יצטרכו לבטול מקח, ולחזור החסדים לשורשם בדעת זו"א. אבל יחזור אונאה, ר"ל: שאחר זמן, תחזור האונאה למקומה. כמ"ש לקמן בענין גניבת יוסף, שגנבוהו, ואחר כך החזירוהו למקומו, כמ"ש והעליתם את עצמותי מזה אתכם, ודרשו רז"ל א' שא"ל יוסף, החזירוני למקום שנטלתוני משם, ולכן את עצמות יוסף כו' קברו בשכם, ואמר רז"ל, משכם גנבוהו, לשכם החזירוהו, ולא נתבטלה האחוה שביניהם, בשביל מה שלקחוהו. אבל קנה, ויחזיר אונאה, וביתר על שתות, אז אין דבר זה נמצא כלל למעלה, ולכן גם למטה בהדיוט, בטל המקח.

וזה ענין שלש חלוקות אלו, כי אם שלישי העליון שהוא המוכר כנ"ל, יקח ה' חלקים, וב' שלישים התחתונים, שהם הלוקה, יקחו ח"י חלקים, נמצא כי נתאנה המוכר, אבל הוא פחות משתות כנ"ל, ואם העליון יקח ט' חלקים, והתחתונים יקחו י"ה, נמצא כי נתאנה לוקח, וגם זה הוא פחות משתות. ואם יקח העליון י" חלקים, והתחתונים י"ו, גם זה הוא אונאת הלוקה, ופחות משתות. אבל חלוקת השתות, היא בסוד המילה, וגניבת יוסף, כמו שנתבאר,

הגהות ומראה מקומות

(א) מדרש רבה שמות פרשה כ' י"ח. (ב) שער הכוונות דרושי חזרת העמידה דרוש א'.

מגולים. וענין זה ההתפשטות דחסד שבת"ת באופן זה החלוקה, נעשית ע"י המילה. ואח"כ אנו צריכים לגלות עוד, גם את מסך של שלישי העליון, כדי שיהיו שלשה חסדים שלמים מגולים כדי למתק לפחות שלשה גבורות שלמות כנו"ל, וזה נעשה על ידי הפריעה, ואז הוא אונאה, וקנה, ומחזיר אונאה, כמ"ש בע"ה.

ולבאר שני הענינים האלו, נקדים לבאר ענין הערלה, ואח"כ נבוא אל הביאור. הנה נודע כי בעוד שהערלה חופפת על היסוד, אין החסדים המגולים יורדים ביסוד, למתק החמש גבורות שכבר ירדו שם כנו"ל, כדי שלא יתאחו הקליפות בחסדים ההם. ולכן לא מבעיא שאינם יורדים ביסוד עצמו, אלא אף גם למעלה במקומם בת"ת ונו"ה דז"א, אינם מתפשטים, לפי ששם הוא מקום גילוי בלי מסך כנוזכר. והנה החסדים הם מים, ויורדים במרוצה עד היסוד דז"א, כיון שאין שם מכסה וכלי שיעכבם מלירד, ולכן הם נשארים בדעת ז"א, ואינם מתפשטים במקומם הראוי להם, עד שנימול, וכורתים בשר הערלה, ומסירין אותה מעל היסוד, ואז החסדים הנזכר יורדים מן הדעת, ומתפשטין במקומן הנזכר. ואח"כ יורדים הארתם עד היסוד, וממתקין את הגבורות אשר שם.

וז"ס הנזכר בוהר פרשת וירא, בס"ת צ"ז ע"ב, ובאדרת נשא קמ"ב ע"ב, על פסוק והוא יושב פתח האהל, כי כיון שנימול, אז החסדים הנקראים אברהם, מתגלים בפי אמת היסוד, שהוא צורת יו"ד עטרת היסוד, שנגלית ע"י כריתת הערלה, ונמשכו שם החסדים שה"ס היו"ד כנודע.

והמשכיל יבין, אם יסתכל בכתיבת ידי מודי זלה"ה, בענין טעם היות המילה לשמנה ימים, כי אז נגלה המלך השמיני, הנקרא הדר, שה"ס חסד כנודע, וע"ש. ו) ונמצא, כי מה שצריך המוהל לכיון בעת המילה הוא, כי הערלה היא הקליפה הנקראת קליפת נוגה, הנזכר

להשפיל עצמה למטה, והיסוד שבקו האמצעי יושפל למטה מב"פ עלאין דנו"ה שבה, כדרך האם רובצת על הבנים, ויגיע היסוד שלה עד החזה, מקום יציאת רחל נוקבא דז"א, ואז יהיה השליש העליון עד החזה מכוסה. אבל אז שכבר נגדל ז"א, ואין כונת אימא אלא להגדיל את הבת לבדה, כמ"ש ויבן ה' אלהים את הצלע, א) ואז אינה רובצת אלא על הבת לבדה, ולכן אז נזקפת כדרכה על ז"א, ובחינת נ"ה נשארים כדרך זקופין, והיסוד שבקו אמצעי שבה, נוקף למעלה כדרכו, בין ב"פ עילאין דנו"ה שבה, המתלבשים בב' מוחין דיליה, ואז היסוד שלה אינו מכוסה, אלא מוח הג' הנקרא דעת, אבל שלישי העליון שבת"ת נשאר מגולה לגמרי.

המציאות הב' הוא, בעת תוספות שבת, ג) כי אז עולין ג' תחתונות נה"י שבו בחג"ת שבו, בסוד אם תשיב משבת רגליך, כנוזכר שם במקומו, וע"י ריבוי האורות אשר שם בחג"ת, אינם יכולים לעמוד בסיתום, ובוקעים היסוד הסתום דאימא, ומתגלים כל חג"ת דז"א.

המציאות הג' הוא, ענין מצות המילה, ולכן נבאר עתה ענינה. ענין מצות המילה וסודה. ד) הנה יש בזה שתי בחינות, והם: המילה, והפריעה, וענינם הוא מה שכ' לעיל, כי ה) בהתחלק החסד שבת"ת בג' שלישים, בבחינת חלוקה אשר היא מוכרחת, ולא תהיה בה אונאה אלא פחות משתות, ואע"פ שיש ג' בחינות כולם בפחות משתות כנוזכר, עכ"ז עתה לא נחלקה כי אם בבחינה היותר ראויה שבהם, והוא כי הב' שלישים התחתונים להיותם רבים, הולכים אחר הדוב כנודע, ולכן הם לוקחים היתר, והם ח"י חלקים מן הכ"ו, ונשאד לשליש העליון ח' חלקים לבד, כי הוא היחיד.

ונמצא כי בחינות החסדים המגולים, הם ע' חלקים, כי הוי"ה שבחסד הנצח הוא כ"ו, ושבהוד כ"ו, וששני שלישים התחתונים דת"ת ח"י חלקי הוי"ה לבד, הדי הכל ע' חלקים דאורות

הגהות ומראח מקומות

- א) נ"א אינה צריכה רביצה אלא (ד"ש).
 ב) נ"א בתחלה מתחלק (ד"י).
 ג) שער הכוונות דרוש קבלת שבת, פע"ח פ"ח
 ד) ע"ח ח"ב דרוש האונה פרק ב' ג'.

לקוטי תורה פרשת לך.

ביסוד כנוכר, כרי להמתיקם. והמתיקו שלש גבורות פחות שליש, שהם גם כן ע' אורות של גבורות. ולהיות כי אלו האורות בהתחברם עם הגבורות למתקם, בהכרח נתערב עמהם בחי' גבורה ודין, לכן אע"פ שהם חסדים, נקראים יין שהם גבורות.

ונמצא כי כריתת הערלה, שהוא המסך של עטרת היסוד, הנקרא מילה, גורם אל גילוי המסך למעלה, והוא, שיתפשטו ע' אורות הנוכר, במקום הגילוי, כי המסך התחתון גורם אל המסך העליון. ואח"כ ע"י כוס היין, יורדים ירידה שנית ביסוד, למתק את הגבורות. והנה ב' מצוות אלו, הם בבחי' הע' אורות לבדם, אשר עדיין אין שם רק בחי' פחות משתות, מחילה, שהם שמנה אורות בשליש העליון, ושמנה עשר בשני שלישים התחתונים. ועתה נבאר בחי' אונאת שתות, והוא בענין מצות פריעה, והוא מ"ש לעיל, שאנו צריכים שיתגלו שלשה חסדים שלמים שבת"ת ושבנר"ה, כדי למתק שלש גבורות שלמות ג"כ, ונמצא כי צריך שיתגלה מסך דיסוד דאימא, אשר בשליש העליון דתפארת, ויתגלה שלישי החסד אשר שם, שהם ח' חלקי אורות כנז"ל, והיו שלשה חסדים גמורים שלמים גלויים. וזה נעשה על ידי הפריעה התחתונה, ואז יורד שלישי החסד העליון, וממתק שלישי גבורה, ונמצאו שלשה גבורות שלמות ממותקות.

והטעם לזה הוא, כי המילה אינה רק כריתת הערלה, ולכן גורמת למעלה, גילוי הע' אורות במקומם, אשר מטבעם הוא תמיד שם להיותם בגילוי, כי אין שם מסך יסוד אימא כנודע. אבל על ידי הפריעה של הערלה, המכסה ראש המילה, ופורעים ומגלים אותו ממש, לכן היא גורמת, כי גם למעלה יהיה פרוע השליש העליון דתפארת, אשר מטבעו להיות תמיד מכוסה ביסוד אימא אשר שם, ואין פריעה אלא במקום שיש שם כיסוי

בפרשת ויקהל, אשר היא יושבת ונאחזת שם, באותה העטרה דיסוד, ומכסה עליו. ושורשה הוא, מן המותרות והסיגים היוצאים מן היסוד, מן הנקב השמאלי, המטיל מים עכורים, כמבואר בכתיבת ידי מורי זלה"ה, בביאור המאמרים שלו, בהקדמה פרשת בראשית. (ז) כי הסיגים האלו, הם סוד עפרון ובני חת, היוצאים מהנקב השמאלי, הנקרא ח', כי הנקב הימני נקרא ט', בסוד אמרו צדיק כי טוב, ע"ש. ולכן קליפה זו הנקראת נוגה, עומדת ונאחזת שם בשרשה, שהוא מצינור ההוא. ובהיותם שם, אין החסדים המגולים, שהם ע' חלקים כנ"ל מתפשטים אפילו בגופא דז"א, ולכן הוי ח"ש מן חשמל, לשון דממה, שאין שם התפשטות הע' אורות המגולים. ועתה ע"י כריתת הערלה מן היסוד, אז כל החמש חסדים יורדים מן הדעת, ומתפשטים בגופא דז"א, כל אחד במקומו הראוי לו. והחלק שבת"ת, נחלק כפי הראוי לו כנ"ל, שהוא ח' חלקים בשליש העליון המכוסה, וי"ח חלקים במקום המגולה, שהוא בחינה השלישית, מן הג' בחינות הנכללות בפחות משתות, מחילה כנ"ל. ועתה נמצאו ע' אורות מגולים, שהם כ"ו חלקי הוי"ת הנצח, וכ"ו שבהוד, וח"י שבת"ת מן החזה ולמטה. וז"ס שני אותיות מ"ל מן חשמל, דמעיקרא ח"ש, ולבחר מ"ל. גם אלו הם שני אותיות מ"ל מן מילה, כי ע"י כריתות הערלה הנקרא מילה, כי מילה לשון כריתות, מלשון כי אמילם, וע"י המילה נתפשטו ע' אורות החסדים המגולים למעלה במקומם לבד. והרי נתבאר ענין מצות המילה.

אחר כך טעונה כוס של יין כנודע, (ח) ועתה תכוין, כי ע"י כן, יורדים אלו הע' אורות מגולים ירידה שנית עד היסוד עצמו דז"א, כדי להמתיק ולבסס את הגבורות אשר בו שם. והנה הכוס עצמו הם הה' גבורות, שהם ה' אותיות אלהים, שהם בגימטריא כ"ס, והיין הם ע' אורות של החסדים, שהם בגימטריא י"ן, אשר ירדו בתוך הכוס, שהם החמשה גבורות אשר

הגהות ומראה מקומות

(ז) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף מ"ז ד"ה ד"ה וז"ש ותו דח' לקבלך. (ח) ע"ח ח"ב שער ודע כי בני חת. הקדמת ספר הזהר אות ל"ג בסולם האונאה פרק ג'.

גמור, ולכן הראשונה נקרא מילה, ואלו נקרא פריעה.

אבל לענין קריאת פריעה בשני אותיות י"ה, והיה די להקרא פרע. הענין הוא, כי הנה מה שנגלה ונפרע עתה, הם ח' אורות אשר בשליש העליון, וכאשר גם הוא יורדת הארתו למטה ע"י פריעה, הנה הוא ממתיק שלישי גבורה, ונמצאו ג' גבורות שלמות ממותקות. ונמצא כי מה שניתוסף עתה ביסוד על ידי הפריעה, הוא גילוי שמנה אורות דהסד במקומם, וירידתם למטה ביסוד, להמתיק שמנה אורות של גבורות.

והנה ח' אורות חסדים שנתגלו ושירדו, וח' אורות גבורות שנמתקו, הם שני מעלות, ומספרם הם י"ו, כמספר שתי אותיות י"ה של פריעה עם הכולל. והנה נמצא, כי בפריעה נרמזו שתי בחינות יחד, שהם גילוי החסדים במקומם, ומיתוק הגבורות שביסוד. שה"ס ב' אותיות י"ה דפריעה כנזכר. אבל במילה, לא נזכרו רק החסדים, שהם ע' אורות כמספר מ"ל דמילה.

אבל לכאורה היינו יכולים לומר, כי גם במילה נרמזו ענין זה, בשתי אותיות י"ה אשר בו, והוא מ"ל י"ה, ושם נרמזו הגבורות ג"כ, וכמ"ש בע"ה בענין מה שאמרו רז"ל ט) מל ולא פרע כאילו לא מל. אבל טעם הדבר הוא, כי הנה אורות החסדים המגולים, הוצרכו ב' מצות: מצות המילה, להורידם מן הדעת עד מקומם כנז"ל, כי בעוד שהיתה הערלה קיימת, לא נתפשטו במקומם שהוא מגולה, ותכף יפלו ביסוד, ונתאחו בהם החיצונים. ומצות כוס היין, להורידם ממקום ההתפשטותם אל היסוד, להמתיק הגבורות, ולכן הגבורות נרמזו בכוס היין כנז"ל, כי אז ירדו ונתחברו עמם. אבל במצות המילה, עדיין החסדים במקומם, ולא נתחברו עם הגבורות שביסוד.

אבל בפריעה, לא נעשה ב' הכנות, רק הכנה אחת לבר, והוא ירדת השליש המכוסה למטה ביסוד, למתק הגבורות, ולכן נרמזו גם הגבורות עם ההסדים. אבל הכנה הא' לא נעשה בהם, להורידם מן הדעת, כי הרי מקומו הוא מכוסה, וכבר השליש הוא נתפשט שם מאליו מעיקרא בעת המילה, ולא נתחדש בו אלא התגלותו, ותיכף בהיותו מגולה, מוכרח הוא לרדת במרוצה ביסוד.

ובזה יתבאר מ"ש רז"ל, (שבת ק"ל) מל ולא פרע כו', פי': כי הנה ע"י מצות המילה, ירדו כל הה"ח, ונתפשטו בגופא, ולכן נרמזו כולם באותיות מילה, כי מ"ל הם בגימטריא ע', שהם ע' חסדים המגולים. וי"ה הם י"ו אורות השליש העליון המכוסה, כנז"ל בענין הפריעה. ונמצא, שע"י המילה ירדו כולם, והיא הגורמת הכל. ואם לא קדם ענין המילה, לא היה השליש יורד משם, ולכן כולם נרמזים במילה כנזכר. האמנם י' ענין המילה, תכלית כונתה היא, לשירדו החסדים ביסוד, ויתגלה ההיא יו"ד בפומא דאמה, ויתבסמו הגבורות אשר שם, ושירד אפילו אותו שלישי העליון המכוסה, למטה ביסוד ע"י הפריעה. ואם לא פרע, הרי עדיין לא נגמרה כונת המילה בשליש הנזכר, שנרמזו בשני אותיות י"ה, אשר בכלת פריעה, וא"כ, אם לא פרע, הוי כאילו לא מל, כי שני אותיות י"ה דמילה, לא נגמרה כונתם, כי לא ירדו רק ע' אורות המגולים בלבד כנז"ל. והרי נגמרה מצות המילה, והפריעה, והכוס של יין.

ועתה נבאר ענין היסוד בעצמו, אשר בו נעשית המילה. כי הנה אלו י"ו אורות אחרונים, המתגלים ע"י הפריעה כנזכר, נצטיירו ביסוד. כי הנה היסוד, צורתו ו' זעירא, והעטרה שבראשה, היא צורת יו"ד על ו'. כי עתה על ידי הפריעה, נתגלית היו"ד שהיא

הגהות ומראה מקומות

מצוות למה לא תיקנו ברכה בפני עצמה, או להזכירה ולומר על המילה ועל הפריעה. והמדרש רבה בשיר השירים שמחלק אותם לשתיים הנך יפה במילה, והנך יפה בפריעה צריך ישוב.

ט) שבת קלז. במשנה.

י) ג"א עדיין (ד"ש) הגה"ה מר"מ פאפירוש ז"ל ולכן נראה לי שתקנו הברכה במילה דוקא כי היא העיקר, כי הפריעה גמר המצוה, ואם הם ב'

והבן עתה שם יצחק, איך הוא בחינת הה"ג הממותקות ע"י ג' חסדים.

וכבר הארכנו בפסוק זה בשער הפסוקים, (כ) בדרוש אברהם יצחק ויעקב, ושם נתבאר, כי הג' גבורות לברם שביסוד, הם הממתקות ע"י ג' חסדים המגולים. והנה ה' של הגמל, הם הה"ג בכללם. והג' של הגמל, הם ג' גבורות שבהם, אשר הם מתמתקות עם מ"ל אורות החסדים. ונמצא כי במלת הגמל, נרמזו החר"ג אשר מתחברים יחד, וכיון שנתחברו נעשו חיבור אחד, הנקרא יצחק, שהוא גי' ח' הו"ו"ת, ה' של גבורות, וג' של חסדים. וע"ש כי שם נתבאר פסוק זה באורך. ובזה תבין, למה היסוד נקרא יוסף הצדיק, והענין הוא כנז"ל, כי צורת היסוד היא ב) וי"ו, והעטרה היא יו"ד, עטרה בראש צדיק, וזה נרמז בשני אותיות י"ו מן יוסף, הנעשה ע"י הפריעה, שנתגלו י"ו אורות, ח' חסדים שבשליש העליון דת"ת המכוסה, וח' אורות גבורות שנמתקו עמהם כשירדו ביסוד. ואז נעשה היסוד צורת י"ו, כי אז נגלית היר"ד שהיא העטרה וכנגד ע' אורות החסדים המגולים וע' אורות הגבורות שנתמתקו עמהם, הם בגי' שני אותיות ס"ף מן יוסף, ולכן הקדימו אורות שלישי העליון, שהם י"ו, לאורות שני שלישי התחתונים עם נ"ה, שהם ס"ף. ולכן נחלק מלת יוסף לב' בחי': י"ו ס"ף, וכללות כולו יחד, הוא גי' שש הו"ו"ת, ג' דחסדים המגולים, וג' דגבורות. ונמצא כי אינו נקרא יוסף, אלא אחר גילוי שלישי העליון דת"ת, שירד אור חסד השלישי שהוא למטה ביסוד, ואז כל ג"ח דת"ת נ"ה מגולים, וממתקים לשלש גבורות שלמות כמנין יוסף.

העטרה, והם הם סוד י"ו אורות הנזכר שירדו שם כנזכר.

ובנה יובן פסוק ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק, ודרשו רז"ל (בפרקי דר"א פרק כ"ט) ביום הג' מ"ל, מכאן שעשה אברהם חג וסעודה, ביום מילת בנו יצחק. והענין, כי אותיות הגמ"ל, הם בגימטריא ע"ח אורות, שהם ג' חסדים שלמים דתפארת ונ"ה, המתגלים ביסוד, והם ג' הו"ו"ת, העולים כמנין הגמ"ל, שנתגלו ע"י המילה, הרמוזה בשני אותיות מ"ל מן הגמ"ל. ולהיות כי ב' בחינות היו, פעם ראשונה ירדו ע"י המילה ע' אורות המגולים, ואח"כ ע"י פריעה ירדו ח' אורות המכוסים, לכן חלקו חז"ל תיבה זו לשנים, ה"ג אותיות ראשונות, הם הח' אורות העליונים המכוסים. ומ"ל, הם אותיות האחרונות, ע' אורות המגולים התחתונים, כסדר מקומם.

וביאר הכתוב עצמו, למה ירדו שם, ואמר את יצחק, ולפי הפשט היה לו לומר הגמל ליצחק, ולא את יצחק, כי את הוא כמו עם, ועם הנזכר יובן, כי הכונה לומר, כי אלו ע"ח אורות החסדים, שהם כמנין הגמ"ל, מתחברים ביסוד, עם הגבורות הנקראים יצחק, כדי למתקן.

והסתכל וראה, איך עתה הגבורות, נקראים בשם יצחק, כי עד עתה היו ה' גבורות, ה' הו"ו"ת א) העולים גי' ק"ל. ועתה שירדו ע"ח אורות חסדים, שהם ג' חסדים שלמים, והם ג' הו"ו"ת שהם בגימטריא ע"ח, ונתחברו עם ה' הו"ו"ת העולים ק"ל, ונתחברו כולם יחד, ונעשו בגימטריא יצחק. הרי כי יצחק, ה"ס הה"ג, אשר נמתקו ע"י חסדים המגולים.

הגהות ומראה מקומות

שם אותו ורמוזה רז"ל ביום הג' מ"ל וכו', ונ"ל שבוראי עשה סעודה גדולה ביום המילה והיה מעלים ומכסה ומצטער שלא ימות שמל לח' אבל אח"כ כשגדל ונגמר עשה סעודה שנית גם על זה כיום שמל עכ"ל.

(ב) נ"א י' על ו' עטרה בראש צדיק (ד"ש).

(א) נ"א המלויים (ד"ש).

(כ) שער הפסוקים וירא דף נ"ז בפסוק ויגדל הילד. הגה"ה מר"מ סופירוש ז"ל, ויבא נכון שהוא היה הראש למילה ופריעה וע"ז נרמזו בו הגבורות, כי אברהם אבינו ע"ה היה בו מילה דוקא כי נתמעך הגיד שלו כדרז"ל. אלא שאני תמיה למה לא נזכר בפירוש בתורה שעשה משתה גדול ביום

(א) עוד נבאר מצות המילה בקצרה, כבר הודעתך בשער ההקדמות, (נ) בדרוש ג' זמני: העיבור, ויניקה, וגדלות. כי בעיבור אין בחינת דעת, אבל ביניקה וגדלות, יש בו גם מוח הדעת. ושם נתבאר כי הדעת הזוה הוא מלוכש תוך יסוד דתבונה, שיש לו ג' כלים ולבושים: הא' החיצון, הוא עור. ושנים הפנימים, הוא בשר. והעור הוא פתוח ביסוד הנקבה, לפי שכל תאות החיצונים להטיל זוהמא (א) בחוה ביסוד שבה, כדי לינק משם, כי שם מוצא כל השפע העליון, והבחי' חיצונה היא דינים גמורים, ולכן היא עור. ואילו היה סתום כמו של הזכר, היו נאחזים בו החיצונים, וכיון שהוא פתוח, ואין בו מקום קיבול שפע, ואין שם בחינת יסוד, אין מקום אל החיצונים להתאחו שם. אבל בשני בחינותיו הפנימים הם סתומים, ויש להם בחינת יסוד כבית קיבול סתום וסגור, כי הם יותר רחמים, ואין יכולים להתאחו החיצונים שם. אבל הזכר, אין בו אחיזה אל החיצונים, אפילו בחיצוניות היסוד שלו, ולכן יש לו בחי' היסוד החיצון גם כן, והיא סתומה, כי אין שם שום חשש.

ובזה נבא אל הביאור, ונתרץ שאלה אחת חזקה, והוא, כי אדרבא בחי' הערלה ראוי להיות באשה, להיות בה אחיות החיצונים ולא באיש, ואם כן למה הזכרים נצטוו בכריתות הערלה, ולא הנקבות. אבל הענין הוא, כי לא רצה המאציל העליון, שיהיה מקור אחיזה ביסוד החיצון של הנקבה, כדי שלא יתאחו בה החיצונים יותר מדי, ולא יחרב העולם. ולכן לא יש בחינת ערלה בנקבה, אלא בזכר, כי שם לא יוכלו להתאחו יותר מדאי, כי החסדים אשר

ועתה נבאר, ענין גניבת יוסף שני פעמים, וכמ"ש כי גנב גנבתי כו'. ואגב יתבאר ענין הגנב והגזולן מה ענינם. כי יוסף הוא היסוד העליון, בסוד ג"ח וג' גבורות שירדו שם, שהם שש הויר'ת בגי' יוסף. והנה הם ב' בחינות: המכוסה, והמגולה. וכאשר אחי יוסף גנבוהו, ומכרוהו למצרים, גרמו שהערלה התלבש ביסוד, ועי"כ יונקת הערלה מן אורות החסדים, שהם בגי' יוסף. כי מצרים נקרא ערות הארץ, והיא ערלת היסוד. וסיבת אחיות הערלה ביוסף, שהוא ענין המכירה למצרים, היתה בשביל שגנבוהו אחי יוסף שני פעמים, והכל ענין אחד, והם ב' בחי', המכוסה והמגולה. וזהו כי גנב גנבתי, ב' גניבות.

האמנם לקיחת שליש המכוסה, נקרא גניבה, כי הגנב גונב בהסתר. ולקיחת השלישים המגול' נק' גזילה כי הגזולן לוקח בחזק בפרהסיא. וכבר נתבאר אצלינו בדרוש עץ הדעת טוב ורע, (ל) כי דרך אחיות החיצונים, היא בחסדים המגולים והיא הנקרא גזילה. ואמנם כשנאחזים אף במכוסים, מה שאין דרכם בכך, אז היא רעה גדולה ונוק גדול, לשיוכלו להתאחו אפילו במכוסים. ונמצא כי עיקר הנוק היה בחסדים המכוסים, ולכן קרא ב' הבחינות בבחינת גניבה, כמ"ש כי גנב גנבתי, ולא אמר כי גנב נגזלתי, לפי שעיקר ההיזק הוא בסיבת המכוסים לכן שניהם נקראים גניבה. (מ) ונמצא כי אחי יוסף, גנבו שליש העליון של החסד המכוסה, וגם חסדים המגולים התחתונים הוירדים ביסוד. ועי' הגניבה שקדמה אל המכירה, גרמו שנתאחו הקליפות ביוסף, ושלטה הערלה על המילה, כשמכרוהו למצרים אחרי כן.

הגהה

(א) א"ש: עוד נמצא אצלי דרוש אחד בענין המילה בקיצור.

הגהוה ומראה מקומות

- (ל) שער הפסוקים פרשת בראשית דף ה' ד"ה דע כי.
 (מ) ע"ח ח"ב שער האונאה פרק ה'.
 (נ) שער ההקדמות מדף רצ"ה עד דף רצ"ח.
 ע"ח ח"א שער הכללים פ"ג שער רפ"ח נצוצין פ"ה ו'. שער מוחין דקטנות פ"ב. מבו"ש ש"ד ח"א פ"ב ש"ה פ"א פי"ז. ח"ב פ"א ופ"ד. תע"ס שיעור י"ב מן אות כ"ב ומן אות ל"ד ומן אות ב"ט.
 (א) נ"א ל"ג בחוה (ד"ש).

בזכר, רוחים אחיות החיצונים. והנה יניקת החיצונים שפע הוא מוכרת, בסוד ומלכותו בכל משלה, כדי שיעוד חיותם וקיומם בלבד. ובוה נבאד מצות המילה, כי הנה בתחלה כודתים את הערלה והיא עוד החצון הכלי החצון מג' הכלים של היסוד, מבחי' זמן העיבוד, ויען שם ב) אחיות החיצונים לכן כודתין הערלה והיא ומשליכין אותה, ואח"כ פורעין העוד שלפנים ממש, שהוא הכלי האמצעי של היסוד, מבחי' זמן היניקה, שהוא בחי' אלהי"ם, שהוא דין, אלא שהוא קדוש. ולכן אין כודתין ומשליכין אותו, כמו עוד החיצון. אמנם כונתינו לפרוע, כדי שיתגלה הכלי הג' של היסוד הפנימי שכולם האמיתי, הנקרא קדש קדשים, ובהתגלותו תתבטל אחיות החיצונים.

בזכר, רוחים אחיות החיצונים. והנה יניקת החיצונים שפע הוא מוכרת, בסוד ומלכותו בכל משלה, כדי שיעוד חיותם וקיומם בלבד. ובוה נבאד מצות המילה, כי הנה בתחלה כודתים את הערלה והיא עוד החצון הכלי החצון מג' הכלים של היסוד, מבחי' זמן העיבוד, ויען שם ב) אחיות החיצונים לכן כודתין הערלה והיא ומשליכין אותה, ואח"כ פורעין העוד שלפנים ממש, שהוא הכלי האמצעי של היסוד, מבחי' זמן היניקה, שהוא בחי' אלהי"ם, שהוא דין, אלא שהוא קדוש. ולכן אין כודתין ומשליכין אותו, כמו עוד החיצון. אמנם כונתינו לפרוע, כדי שיתגלה הכלי הג' של היסוד הפנימי שכולם האמיתי, הנקרא קדש קדשים, ובהתגלותו תתבטל אחיות החיצונים.

פרשת ויחי

שנתערבה בנפש, עיי חטאו של אדם הראשון, וישאר נקי מן הזוהמא ההיא. והם היפוך אותיות קין, כי מן קין נעשה נקי. ולכן זו הכונה צודקת יותר במי שהוא משדש קין, ומקיים עתה מצות קבורת המת, על ידי כונה זו.

דיני האבלות. דע, כי ענין המיתה עצמה, ענינה הוא, כי נודע היות באדם התחתון צלם אחר, כדוגמת צלם דז"א, כי אות צ' דצלם הוא הנשמה הפנימית. ושני אותיות ל"מ דצלם, הם ב' בחי' אור מקיף עליו. וג' אותיות צלם, הם ממטה למעלה. וכבר נתבאר שם, כי המקיף של אות ל', כלול מג' מוחין מקיפין, והם: חב"ד. אבל המקיף הנקרא אות מ' דצלם, כלול מד' מוחין מקיפין, שהם: חו"ב וחו"ג, ע) לפי שבכאן אינם מלובשים, ולכן נתחלקו תרין עטרין שברעת, לשני מוחין.

מצות ביקור חולים וקבורת המת והאבלות

ס) ענין ביקור חולים. שמעתי בשם מודי זלה"ה, כי הנה שם ההוי"ה דמ"ה דאלפי"ן, עם ד' אותיותיו, הוא בגי' מ"ט, כמנין חוליה והענין הוא, כי לְפִי שחסד מן החולה שער החמישים העליון מכולם, ולכן נפל בחולי על המטה, שהוא מ"ט ה'. ולכן צדיך שיכוין בביקורו את החולה, להמשיך בו שער הנ', שהוא הכולל של ההוי"ה דאלפי"ן העולה מ"ה, ועם ד' אותיותיו הם מ"ט כנוכר, ואז יושלם בחמשים שעדים, ויקום מחליו.

ענין קבורת המת. הקובר את המת, ובפרט מי שהוא משודש קין, שיצא מתערבות זוהמא של הנחש, צריך שיכוין, כי על ידי קבורת הגוף בקרקע, תתעכל אותה הזוהמא

הגהות ומראה מקומות

ע) ע"ח ח"א שער הכללים פ"ה ח"ב שער דרושי הצלם פ"א וד' וז'. שער ההקדמות דף של"א דרוש י"ז. תלמוד עשר ספירות שיעור י"א מן אות ק"י.

ב) נ"א החיות (ד"ש).

ס) כל פרשה זו היא בספר לקוטי תורה פרשת ויחי. ספר הלקוטים ויחי סימן מ"ח בסוסק יגד ליעקב.

ונמצא שהם ד' בחי' אורות מקיפין, הנקראים מ' דצלם.

והנה ל' יום קודם פטירת האדם, מסתלקים מעל ראשו בחינת המקיפים שהם בחי' צ"ל על ראשו של אדם, בסוד עד שיפוח היום ונסו הצללים כנזכר בזוהר פרישת ויחי. ואמר צללים בלשון רבים, לפי שיש ב' בחינות בזה הצלם, והם: צלם דאבא, וצלם דאימא, כנודע, וכולם הם צלם אחד, כי שניהם הם מקיפים זב"ז. ובהגיע עם פטירת האדם, אז חוזרין המקיפין למקומם כבתחלה, כדי שכולם ירגישו צער המיתה ועונשה, וז"ס תוסף רוחם יגעון וכו'. ואז במותו, מתחלקים חלק נשמתו לב' חלקים, במה שנודע כי יש באדם, נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. ויש ה' בחי' צלם: צלם דיחידה, וצלם דחיה, וצלם דנשמה, וצלם דבחי' רוח, וצלם דבחי' נפש. וכל צלם מאלו הה', כפול מב', שהם: צלם דאבא, וצלם מצד אימא.

והנה הצלם של הנשמה, והצלם של הרוח, הכוללים אורותיהם הפנימים והמקיפים, בעת הפטירה מסתלקים כל אחד הולך אל מקום המוכן לו כפי מעשיו. אבל אורות וכלים דצלם של הנפש התחתון מכולם, אשר גם הוא נחלק לב' בחי': אור פנימי, וז' אורות מקיפין, כמנין ל"ם דצלם כנזכר. הנה הנפש הפנימי, משתתפת תיכף עם הגוף בקבר, כמו שכתוב ונפשו עליו תאבל. אבל הז' מקיפין של הנפש, נשארים עדיין בבית, במקום שנפטר בו, כי קשה עליהם עזיבת מקומם בחיים.

ולבחי' אלו הז' מקיפין של הנפש, אמרו רז"ל, כי כל ז' ימי האבלות, הנפש הולכת ובאה בבית, והוא, כי אינם יכולים ליפרד כ"כ במהרה מן הבית, אשר בו נפטר, וקשה להם פרידתם משם. וגם קשה עליהם ליפרד מן הנפש הפנימית שלהם, ולכן הולכים ובאים, מן הבית אל הקבר, ומן הקבר אל הבית. ובכל יום ויום מו' ימי האבלות, נשאר מקיף אחד מז' המקיפין, קשור עם הנפש הפנימית בקבר. ובהשתלם ז' ימי האבלות, נפרדו כולם מהבית, וחונים על ציון קבר, ונתקשרו עם

הנפש הפנימית העומדת בקבר עם הגוף שלו.

וזה היא סיבת שבעת ימי אבלות, לפי שעדיין המקיפין של נפש המת, הולכת ובאה בבית, עד היום הז'. ונמצא כי בעוד אשר ז' המקיפין הם בבית, אז הקליפות נאחזים מאוד בנפש הפנימית של המת, כנודע כי אין שליטתן באורות המקיפין, אלא באורות הפנימים. ובכל יום ויום שמתחבר מקיף אחד עם הנפש הפנימית, מסתלקת ממנה קליפה אחת, מהז' קליפות שנתאחזו בו. ובתשלום ז' ימי האבלות, שכבר נתחברו כל ז' המקיפים עם הנפש הפנימית, אז אין הקליפה נאחזת בהם, אלא אותה קליפה המוכרחת לישאר שם נדבקת עמה, בעוד שהבשר קיים ולא נרקב, כנזכר בפרשת תרומה.

גם בזה תבין, טעם טומאת המת, והוא, כי בעת פטירת האדם, מסתלקים המקיפים מן הנפש הפנימית, ונאחזים בה החיצונים מאד, ובכל יום מתמעטת טומאתו, ואחיות הקליפות הטמאים בו.

גם בזה תבין, ענין תגבורת הדינין של המת, בז' ימי אבלות. ובוה יתבאר טעם, מ"ש רז"ל (מו"ק דף כ"ז ע"ב) ג"י לבכי וז' להספד כו'. ולכן נבאר תחלה סדר הסתלקות ז' מקיפין שבבית האבל ממטה למעלה, כי הנה בתחלה מסתלק מקיף התחתון, ל' דצלם, הכולל ג' מקיפין. וביום הראשון מסתלק התחתון שבהם, מוח הדעת. וביום הב', מקיף דבינה וביום הג', מקיף דחכמה. לפי שהם מקיפים תחתונים, אינם יכולים לבטל אחיות הקליפה בנפש הפנימית, ולכן עיקר עונש נפש המת, הוא בג' ימים ראשונים. ולזה אמרו, ג' לבכי. ובארבעה ימים אחרונים, מסתלקים ד' מקיפין העליונים, הכוללים במ' דצלם, ממטה למעלה: עיטרא דגבורה, ואח"כ עיטרא דחסד, אח"כ מוח בינה, אח"כ מוח חכמה, ואז מקילין הדין והעונש מן המת, לסיבות אורות המקיפים העליונים, המתחברים עמו בנפש הפנימית. וביום הז' נגמר דינו, ולא נשאר זולתי אותה הבחינה דקליפה, הנשארת שם, כל זמן שהבשר קיים כנזכר, ולכן אמרו רז"ל ז' להספד.

דל', הרעת הוא א' דאבל. ובמקיף המ', דדעת נחלק, לב' דאבל.

ונבאר הטעם הב', בענין מה שנוגע אל האבל עצמו, ומה שינוי נשתנה בו בימי האבלות. כי הנה נודע מ"ש רז"ל, (שבת דף ק"ו) מת אחד מן המשפחה, תדאג כל המשפחה, ומכ"ש היותר קרובים אליו, שהגיע להם נזק בזה, יותר מן הרחוקים שבמשפחה עצמה. ולכן אלו הקרובים, חייבים להתאבל, כי גם הגיע להם נזק ופגם, במיתת קרוב ההוא. והנה ענין הגירעון שאירע אל האבל, הוא זה, כי נודע פ) שכל הנשמות נתלין באדם העליון ז"א, ובכל נשמה ונשמה יש בה רמ"ח אברים, ונקרא אדם שלם, ואותה הבחי' אשר בו"א, אשר בו נתלה נשמת האיש האבל הזה, מסתלקים משם בחי' הצלם של המוחין דא"א, ולא נשאר בו רק בחי' מוחין דקטנות דזמן היניקה, כנזכר אצלינו כי המוחין דגדלות נקראים חיי המלך. צ) ובהסתלקותם נשאר מיתה ח"ה, שהוא בחי' מוחין דקטנות דשם אלהים, כי משם יניקת הקליפות, הנקראים מות. וכיון שמת קרובם, מורה כי גם בבחי' שורשם למעלה כנזכר, נסתלקו משם המוחין דגדלות לגמרי, וחזר לימי המוחין דקטנות אלהים.

ובהקדמה זו, יתבאר כל משפטי דיני האבלות. ונתחיל בענין התפילין, ובו יתבאר טעם, למה יום ראשון חלוק משאר ימים, כי אז נקרא אונן גמור. ומשם ואילך נקרא אבל. והטעם הוא, כי ביום הראשון נסתלקו ממנו כל המוחין דגדלות לגמרי, ואז נקרא אונן גמור, ולכן אסור להניח תפילין ביום הראשון, כי התפילין הם נקראים חיי המלך כנזכר, הם מוחין דגדלות, ואינם נכנסים בו ביום הראשון. ומיום השני ואילך, מתחילין ליכנס המוחין דגדלות, מדרגה אחר מדרגה, עד

ולכן מנהג בני אשכנז, שלא לבנות ציץ על הקבר, עד אחר ז' ימי האבלות, לפי שטעם בנין הציץ, הוא כעין כסא ומושב, לשרות עליו האורות המקיפים על הנפש, ועדיין לא נשלם המקיף לחנות שם, עד סוף ז' ימי אבלות. ואם יבנוהו טרם בוא המקיפים שמה, אז אותה רוח הטומאה הנדבקת בנפש המת, שורה על הציץ ההוא, ומתגברת שם, ולא תזוז משם לעולם. כדמיון מי שבונה בית, ואינו מזכיר עליו שם שמים, ששורה עליו רוח הטומאה, ואינה נעקרת משם לעולם. כנזכר בזהר פרשת תזריע ומצורע על פסוק הוי בונה בית בלא צדק כר. ולכן צריך להמתין מלבנותו, עד תשלום ז' ימי האבלות, ואז אדרבא הוא מצוה לבנות ציץ על הקבר, תכף אחר האבלות, להכין כסא ומושב אל האור המקיף כנזכר.

ועתה נבאר משפטי האבלות, מתחלה אבאר טעם האבלות, בקשר עם דרוש הנו"ל, שהוא לסיבת פטירת המת עצמה, אשר נשארו ז' מקיפים בבית, ובעודם שם ראוי להתאבל עליהם. וזה נרמז במלת אבל: אות ל' דאבל, הוא אות ל' דצלם. ואותיות א"ב מן אבל, הם רומזים אל המקיף דדעת לבדו, אשר יש בו שינוי בין הל' אל המ', כי הרעת של המ', נחלק לב', וזהו רמז ב' של אבל. ומקיף דדעת של הל', הוא מקיף אחד לבדו, כולל תרין עטרין, ונרמז באות א' של אבל אמנם ג' מקיפים האחרים של מ' דצלם, אין צורך לחזור לרמז אותם, כי הרי הם נרמזים ג"כ באות ל' דאב"ל, כי אין בהם שינוי בין מקיף ל' למ', אלא בענין עטרא דגבורה לבד, הנרמזת בשני אותיות א' וב' של אבל. גם כללות חשבון אותיות, הם ר', כנגד ר' מקיפים, הם: חב"ד דל', וחב"ד דמ'. ואמנם היות חשבון זה נרמז בג' אותיות אלה מוזלתם, הוא לרמז אל הנו"ל, כי יש חילוק ביניהם, כי במקיף

הנהגות ומראה מקומות

פ) שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ו' שער הכוונות דרושי התפילין דרוש ה'. שער הגלגולים דף א' ודף י"ב הקדמה י"א. ודרוש יוצר דשבת ודרוש י"ט.

ותשלום ז' ימי האבלות, ולכן מותר בתפילין כל אותן הימים משם ואילך. ונבאר עתה, איך המוחין דקטנות, גורמין הסתלקות התפילין. ובוזה יתבאר ג"כ טעם, למה הקטן פטור מתפילין. כי הנה הקטן והאבל, שניהם שוים בבחי' זו כנוכר, כי האבל והקטן חוזר לזמן הקטנות. והענין הוא זה, כי בתחלה בימי היניקה, היה נקרא קטן, וראש שלו היה אז, במקום שהוא עתה בחי' הת"ת שבו בימי גדלותו, לפי שאז לא היה רק בבחי' ו' קצוות, חג"ת נה"י. ואח"כ הגדיל, וע"כ הרים ראש, ועלה למעלה, עד חצי התפארת דתבונה כנודע. והנה בהיותו גדול כשיעור הזה, נמצא כי סיום קוצא דשערי דרישא דא"א, הנמשך מאחוריו, מגיע בחצי התפארת דתבונה, כנגד אחורי הרעת דז"א, ומכה הארתו שם, ונבקע, ונכנס תוך המוחין דז"א, וחוזר בוקע המצח, ומאיר שם בחי' תפילין דרישא. אבל בהיותו קטן, אשר ראשו למטה מאוד, והוא במקום שהוא עתה בחי' הת"ת שבו בגדלותו, אין ההוא קוצא דשערי מתפשט עד שם, כי גבה מאד ממנו, וככן אין תפילין יוצאין בראשו, כי אין תפילין יוצאין, אם לא בכח הכאת קוצא דשערי. והרי נתבאר טעם, לפטור הקטן והאבל מתפילין.

גם בזה תבין טעם, לפטור התפילין בשבת, כי בשבת עולה ראש ז"א, למעלה משיעור ימי החול, והנה שם הוא מקום גבוה, למעלה ממקום סיום קוצא דשערי דא"א (ק) ולכן אין בחי' תפילין יוצאין שם כנוכר, כי אין אור התפילין יוצא, אלא ע"י הכאת ובטישת ההוא קוצא דשערי בסיומו, ולכן בהיות ראש ז"א מכוון ממש כנגד ההוא סיום קוצא, אז יוצא בחי' הארת תפילין. אבל בהיותו למעלה ממקום זה, כגון בשבת, או למטה ממקום זה, כגון בהיותו קטן, או בזמן האבלות, אין תפילין יוצאים, אע"פ שיש בפנים מוחין פנימים.

גם בזה תבין טעם, לפטור התפילין בשבת, כי בשבת עולה ראש ז"א, למעלה משיעור ימי החול, והנה שם הוא מקום גבוה, למעלה ממקום סיום קוצא דשערי דא"א (ק) ולכן אין בחי' תפילין יוצאין שם כנוכר, כי אין אור התפילין יוצא, אלא ע"י הכאת ובטישת ההוא קוצא דשערי בסיומו, ולכן בהיות ראש ז"א מכוון ממש כנגד ההוא סיום קוצא, אז יוצא בחי' הארת תפילין. אבל בהיותו למעלה ממקום זה, כגון בשבת, או למטה ממקום זה, כגון בהיותו קטן, או בזמן האבלות, אין תפילין יוצאים, אע"פ שיש בפנים מוחין פנימים.

הגהות ומראה מקומות

(ק) וזהו חרש שיר השירים אות ר"ו ובסולם שם מאמר אסור להניח תפילין בחול המועד. ע"ה ח"א שער הכללים פרק י"ב. שער ההקדמות דף

קפ"ח ד"ה סור שבת. פע"ח רדושי שבת זרוש י"ט. ספר עולת תמיד דף ל"ח.

(ר) ע"ה ח"א שער ז"א פרק א'.

וענין העטיפת הראש לכסות פיו, הטעם הוא, כי בהיות המוחין נכנסין בו, היה מתרבה האור בו, ויוצא לחוץ דרך פיו, בסוד הבל המקיף כנודע, ועתה אין הבל אור מקיף יוצא דרך פיו, ולהורות זה, סותם ועוטף את פיו.

וענין נעילת הסנדל, כבר נתבאר בברכת שעשה לי כל צרכי, בתפלת שחרית דחול, ענין נעילת המנעלים, שהיא בחינת אימא עילאה, הנועלת ומלבשת זרין, ועתה שאין בו מוחין דגדלות, ונסתלקת אימא מעל בנים, אינה נועלת אותה, ולכן אסור בנעילת הסנדל.

ענין הנשמה, שאמרו רז"ל (זוהר פרשת ויחי דף רכ"ה) כל שנים עשר חודש, נשמתו עולה ויורדת, ולאחר י"ב חודש, עולה ואינה יורדת. שמעתי משמו של מורי זלה"ה, בשבוע האחרונה של הי"ב חודש, אע"פ שהאדם נפטר באמצע השבוע בימי החול, ואז הוא תשולם הי"ב חודש, עכ"ז בשבת שלפני אותה השבוע, אז עולה ואינה יורדת עוד. ואעפ"י שעדיין חסרים כמה ימים מהשבוע, להשלים הי"ב חודש. לפי שביום השבת, כל הנשמות עולות בג"ע העליון כנודע, אפילו בתוך הי"ב, וכיון שעלה, שוב לא ירד, בשביל אותם הג' או הד' ימים החסרים מחשבון הי"ב חודש.

ענין הקדיש שאומרים היתומים, נתבאר בקדיש בתרא דתפילת שחרית דחול. ענין ההשכבות, שאומרים על נפשות הנפטרים, כמנהג שלוחי צבור קהילות ספרד, מנוחה נכונה כו'. היה מורי זלה"ה מלעיג עליהם מאד, והיה אומר שלא היו מעלין נשמת המת, אבל לפעמים היו מורידין, אם אין נפש המת ההוא ראוי לכך.

שבצנעה, נוהג, כי המוחין דאבא המכוסים ומלובשים ומוצנעים תוך המוחין דאימא כנודע, הנה אינם נכנסין בו אפילו בשבת, ולכן נוהגים דברים שבצנעה, אבל דברים שבפרהסיא אינם נוהגים, לפי שהמוחין דאימא נכנסין בו ביום השבת, והם מוחין בפרהסיא.

וענין שינוי המקום, נהג מורי זלה"ה, שלא לשנות מקומו בשבת, משום דהוי דברים שבפרהסיא. אבל לא היה יוצא לשדה להקביל שבת, לפי שאז עדיין אינו שבת ממש, ואפילו דברים שבפרהסיא נוהגים.

וענין עסק התורה בימי האבלות ע"ד הסוד, היה מגמגם בהם, לפי שהם משמחי לב. ועל ידי ההפצרה שהיינו מפצירין בו, היה מתחיל להתעסק בהם, והיה פוסק באמצע הדרוש.

וענין תשמיש המטה, הטעם הוא, לפי אעפ"י שאמרנו שמיום ב' ואילך נכנסים בו המוחין דגדלות דאימא, עכ"ז הה"ח אינם מתפשטים בו קצותיה, אלא עומדים בדעת שלו, ויורדים דרך מישור בקו האמצעי, עד מקום החזה בלבד, שהוא מקום מכוסה, אבל אינם מתפשטים בחג"ת נה"י, בו קצוות, ולכן אסור בתשמיש המטה, כי טיפת הזוג, הוא מן החסדים היורדים ביסוד, ועתה בו ימי האבלות אינם מתפשטים למטה.

גם לטעם זה אמרו רז"ל, (מו"ק דף כ"ח) כי האבל מסב בראש. והטעם הוא, כי בהיות החסדים מתפשטים בו קצוות, היו יונקים ממנו בניו ובנותיו ואשתו וקרוביו, ועתה שאינם מתפשטים הוא לוקח כל האורתיים לברו, דומה למלך, ולכן מסב בראש.

פרשת שמות

בשמותיך הקדושים, הנה אדם זה הוא ודאי שיענישוהו אותו למעלה, אם ישתמש בשמות הקדש.

עוד שמעתי בשם מורי זלה"ה, הוא, כי כל השמות והקמעים אשר בזמננו, הם מוטעים, אפילו אותם הפועלים בנסיון אמיתי, ולכן האדם המשתמש בהם, נענש. אבל אם היינו יודעים אותם על מתכונתם, היינו יכולים להשתמש בהם.

גם היה מורי זלה"ה נזהר, מלהוציא בפיו שום שם משמות הקדש, או של המלאכים, אפילו אותם הכתובים בספרים, ולא היה זוכר אותם, באמצע הדרוש, אלא כדרך זה: כשהיה זוכר מטטרו"ן, היה אומר מ"ם טי"ת. וכשהיה זוכר סמא"ל, היה אומר סמ"ך מ"ם. וכן כיוצא בזה. וטעם הדבר, לפי כשהקב"ה מסרם והשליטם על שליחותיו ומלאכיותיו, צוה אותם, תיכף כשיוזכרם האדם וישביעם בשמו, שיהיו נזקקים לו, כנזכר באותיות דרבי עקיבא. והנה תיכף כשיוזכרם האדם וישביעם בשמו, שיהיו נבהל ונרתע לאחוריו, לשמוע את משביעם אותו, כדי שיהיה מזדקק להשלים שבועתו כנזכר. ואף אם רואה אח"כ, שאינם משביעים אותו, עכ"ז נרתע ונבהל בשמיעת שמו, ומתקנא במוזכר שמו, ומתגרה בו, ומקטרג עליו.

ופעם אחד שאלתי למורי זלה"ה, כי הרי שמות אדני ואלהים וכיוצא, אנו מזכירים אותם תמיד, ואם כן למה אסור להזכיר המלאכים הנבראים. והשיב לי בסוד, ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך כר, ופירוש בזה, לפי שהארץ היתה מלאה גילולים, ואם ירד המלאך שם, יתלבש באותה הוזהמא, אבל הוא יתברך, אש אוכלת הוא, (א) ואין דבר עומד בפניו, ואינו מקבל טומאה ח"ו, ולכן בהזכרת שם המלאך,

איסור להגות השם ככתבו. ואיסור קבלה מעשית. כתיב זה שמי לעולם, לעלם כתיב, כמ"ש רז"ל, (פסחים דף נ') אמר לי מורי זלה"ה, כי אמיתות פירוש דבר זה הוא, שלא יקרא ד' אותיות ההוי"ה ככתבן בלי מילוי. אבל אם גם יקראנו במילוי, כזה: יו"ד ה"י וי"ו ה"י, גם זה בכלל ההוגה את השם באותיותיו. (ש)

ובענין קבלה מעשית, מה שהוא שימוש האדם, לעשות דברים נפלאים, ע"י השבעת שמות הקדש, כל העושה השבעות אלו, גורם שיבואו תמיד בפיו ברכות לבטלה, כי עבירה גוררת עבירה, ואותם המלאכים שהוא משביען, בעל כרחן מתגרים בו, ומביאים אותו לירי ברכות לבטלה.

ושאלתי למורי ז"ל, שהרי ראינו דורות הראשונים, שהיו משתמשין בשמות כנודע, ובפרט כפי הנמצא כתוב בספר פרקי היכלות, שהיו משתמשין בהם, ר' ישמעאל, ור' עקיבא לענין פתיחת הלב והזכירה. והשיב לי, כי הם היו נטהרים באפר פרה, כנודע בענין ר"ט, שהיה מטהר הטמאים באפר פרה, אע"פ שהוא היה אחר חורבן בית שני. (ת) אבל עתה, אנו כולנו טמאים לנפש אדם, ואין לנו רשות להשתמש בהם.

ושמעתי בשם מורי זלה"ה תשובה אחרת, והיא זו, כי כל מי שיתקיים בו על כן עלמות אהבוך, כפי הפירוש שפירשו בו רז"ל, (ע"ז דף ל"ה ע"ב) אל תקרי עלמית, אלא על מר"ת. ור"ל: כי כל מי שאפילו המקטרגים אוהבים אותו, מפני שאין בו שום חטא שיוכלי לקטרג עליו, ואפילו מלאך המות נעשה אהבו, מותר וראוי לו שישתמש בשמותיו יתברך הקדושים. אבל מי שיוכלו לקטרג עליו מלמעלה, לומר ראה פלוני שעבר עבירה פלונית, והוא משתמש

הגהות ומראה מקומות

- (ש) טעמי המצות שמות דף נ"ז ע"ב. ג. נדה ו: חגיגה כה. ספרא פרשת מצורע פרשה (ת) שער רוח הקודש דף י"ג ע"ב ד"ה תקון א. (א) ספר טעמי המצות דף נ"ז.

מתלבש הקול הזה באויר העולם, אשר יש בו בחי' חומד וקליפה כנודע. אבל שמותיו יתברך, אינן מקבלין טומאה, לכן מותר להזכירם. אבל שם ההוי"ה, אף כי גדול על כל השמות, צריך

להעלימו מרוב קדושתו ומעלתו. אמנם שמות המלאכים, שהם נמצאים בבני אדם הנקראים בשמותיו, כגון: מיכאל, גבריאל, מותר להזכירם, ואין בהם חשש איסור.

פרשת בא

מצות הפסח, כתיב אל תאכלו ממנו נא כו', נוטריקין של מלת נ"א, הם בחי' אותם התריץ צפרין, הנזכרים בפרשת ויחי, (דף רי"ז ע"א) והם ר"ת נעמ"ה אגר"ת, (ב) כי אלו הם בחי' אותם התריץ צפרין. וכבר נתבאר שם במקומם, בשער מאמרי הזוהר.

של פסח, עולין זרין עד ספירה א' של התבונה, ויזדווגו שם. וכיו"ט של עצרת, יעלו זרין בספירה אחרת כו'. אבל הכלל של כולם, והצר השהו שבכולם, הוא שכל היר"ט הם בתבונה, ולא בבינה העליונה. ונודע, כי זו התבונה היא המתלבשת תוך ז"א, והנה נודע כי ג' עלמין אינן, כנזכר בריש אדרת נשא, וכבר נתבאר שם, (ה) כי העולם הראשון, כנגד עולם הבריאה, שהוא אלף עלמין. והבי' נ"ה, כנגד עולם היצירה. והשלישי צ"ה, כנגד עולם העשיה. והנה ענין מלאכה, היא א) נגד אל אדני, בעולם העשיה, אשר שם תוקף הקליפות, כי כן מלאכה בגי' צ"ה, ולכן נאסרה ביר"ט, שלא ב) יתעוררו ביום זה הקליפות אשר שם. אבל מלאכת אוכל נפש, הוא ביצירה, שאין שם כל כך תגבורת הקליפות, כי כן אוכל בגימטריא נ"ז, ולכן הותר מלאכת אוכל נפש ביר"ט.

מצוה שלא לעשות מלאכה ביר"ט, אלא מלאכת אוכל נפש בלבד, כמ"ש אך אשר יאכל לכל נפש כו'. ענין זה נתבאר באורך, בשער התפלה, בדרוש הי"ט, וע"ש ג). והנה דע, כי כללות כל הימים טובים, כולם הם בסוד התבונה, הנקראת והאם רובצת על האפרוחים כו'. אבל לא בבינה העליונה. והנה השם של התבונה, הוא הוי"ה רס"ג, ועם י' אותיותיהם הם ע"ג, כמנין יום טוב. (ד) ועכ"ז בפרטות כל יום טוב ויום טוב, יש לו בחי' בפ"ע. הא כיצד: ביר"ט

פרשת בשלח

דרוש ראשון

מצות תחומין בשבת, כתיב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. ונבאר מ"ש במשנה (ו)

הקוטע יוצא בקב שלו כו'. הנה בענין דרוש קבלת שבת, נתבאר ענין התחומין. אבל ענין יציאת שבת לדרשות הרבים, וענין יציאת הקיטע,

הגהות ומראה מקומות

עולים זרין עד או"א עלאין. וזה מפורש בשער הכוונות דרושי יו"ט דבור המתחיל בית מועד וכו' בפסוק אלה מועדי ה' מקראי קודם. ובדיה ופעם אחרת שמעתי (ש"ש).

(ב) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ע"ג תחילת פרשת ויחי. ע"ה ח"ב שער הקליפות פ"ב. מבו"ש ש"ז ח"ב פרק ה' ו'. ועיין בספרא דצניעותא אות נ"ד בפירוש הסולם שם.

(ה) שער מאמרי רשב"י דף ר"ג ד"ה עוד שם. מבו"ש ש"ג ח"ב פרק י"ד-י"ז.

(ג) שער הכוונות דרושי יו"ט דרוש ג'. ודרושי חזרת העמידה דחול ד"ב.

(א) ל"ג נגד אל אדני (ד"ש).

(ד) דע מה שכתב הרב כי הימים טובים הם בתבונה הוא ממילא, אבל ע"י הפילות ישראל ביי"ט

(ב) נ"א יתערבו (ד"ש). (ו) שבת סה:

ענינם הוא זה. ז) דע, כי כאשר מלכו אותם המלכים דארץ אדום, ומתו וירדו למטה, תחת עולם האצילות, נתבררו מהם הסיגים, ונעשו בחי' קליפות, והם נשארו עמהם בבחי' נשמה להם המחיה אותם, כנזכר בענין י"א סממני הקטורת. וכבר נתבאר במקומו בענין המלכים האלו, איך בתחילת האצילות יצאו ונאצלו י"ס: ג"ר, ושש קצוות, ומלכות. והנה השש קצוות, לא יצאו בהתחברות, אבל היו נפרדות, כל אחת בפ"ע, זו למעלה מזו, ואז היו נקראים רשות הרבים, כנזכר בזוהר, דלית רבים פחות מתלת. ח) דאינון ג' אבהן חג"ת.

ואח"כ בזמן התיקון, ע"י העיבור, נתקנו שש קצוות אלו, ונתחברו יחד, ונעשו בחינת פרצוף אחד, מקושר ומחובד מכל השש קצוות, ונקרא ז"א. ואז נשתנה שמו, ונקרא רשות היחיד, מיוחד יחד, רחבו ארבעה, וגבהו עשרה, שהוא שם ההוי"ה דמ"ה דאלפין אשר בז"א כנודע, ובה ד' אותיות פשוטות, הנקרא רחבו. ועשר אותיות מילואיו, הנקרא גבהו.

הנה מה שנשאר שלא יכול להתברר ולהתקן נשאר למטה בבחינת המלכים אשר בתוך הקליפות כנז"ל, וכנזכר באדרת נשא, דאלין מלכין מנהון אתבסמו, ומנהון לא אתבסמו, ונשארו למטה בתוך הקליפות, כעין נשמה להם, כדי להחיותם. וכיון שעדיין לא נתקנו, נשארו נפרדים זה מזה, ונקראים רשות הרבים, ואסור לטלטל שם ביום השבת, ולא להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים או להפך.

ואמנם כל הנאצלים, וכל הנבראים, כלם צדיכים מזונותם וחיותם, מן המאציל העליון. והנה מזון אלו המלכים אשר בקליפות, נמשך

להם מן ז"א, והנה בז"א כלולים ג' הויות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, כמבואר אצלנו, שמכל ארבעה ההויות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, יצאו בחי' המלכים, כנזכר בסוד רפ"ח ניצוצין. ט) אמנם כשהוא זן ומפרנס אותם, אינו מן ההויות עצמן, אלא מן המילויים אשר בהם בלבד, לפי שמילוי גימטריא אלהים, ואלו המלכים הם אלהים, והם דינים קשים גמורים ולכן אינם מתפרנסים אלא מן המילויים, שהם דינים, ולא מן ההויות עצמם. ולכן צריך שתדע כלל אחד, י) כי כאשר ההויה היא פשוטה, היא גרועה במעלה מן המילויי שלה בהיותו לברו. אבל כשהויה מחוברת עם מילויה, אז ההויה היא יותר מעולה מן מילויה.

הנה ג' מילויים שבשלשה ההויות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, הם: מ"ו, ל"ו, י"ט, והם בגימטריא ק"ב, ומן הק"ב הזה מתפרנסים המלכים הנזכר, ואז הם נקראים ק"ב חרובין, הנזכר בר' חנינא בן דוסא, כ) כנזכר בזוהר פרשת פנחס בר"מ, כנודע דמלכין קדמאין מיתו ואתחרבו, ונעשו ק"ב חרובין. והנה ר"מ מתיר שיצא ז"א א) קטע בקב שלו הנזכר לר"ה, לפרנס המלכים אשר שם כנזכר, והיותו נקרא קיטע, הוא לטעם הנזכר, כי אינו יוצא בהויות שלימות, אלא קטועים, כי שורשם נשארים למעלה ברשות היחיד, ואינו יוצא אלא בק"ב שלהם, שהם אותיות המילויים שנקטעו מהם. גם נקרא קיטע, לטעם שנתבאר אצלנו בענין קבלת שבת ל) שאז נה"י שבכל עולם, מתעלים למעלה במקום חג"ת, ונשאר מקומם פנוי בבחינת שדה, ואין אחיזה לחיצונים ביום השבת, אלא שם, ולא למעלה, ולכן נקרא ז"א קיטע, כי נתעלו רגליו שהם נה"י בחג"ת שבו, ונראה כקיטע שאין לו רגלים.

הגהות ומראה מקומות

- י) ע"ח ח"א שער רפ"ה נצוצין סוף פ"א. מבר"ש שער ה' ח"א פרק י' ד"ה ואמנם.
- כ) זהר פנחס רט"ז. ברכות יז:
- א) ג"א ל"ג קטע (ד"ש).
- ל) שער הכוונות דרוש תחום שבת ודרושי קבלת שבת דרוש א'.

- ז) ע"ח ח"א שער המלכים פרק ה' ו' וסוף פ"ו נתבאר באריכות. מבר"ש ש"ב ח"ג סוף פ"ה.
- ח) תקוני זהר אות ט' ובדפו"י דף א:
- ט) ע"ח ח"א שער רפ"ח נצוצין פ"ב. שער אנ"ך פ"ב שער ההקדמות דף ק"ה. ע"ח עם סמ"ס ענף ל"ב.

דרוש ב'

נפלאה. משא"כ בקדושת החול, שהיא קלה, בסוד ומלכותו בכל משלה, ובסוד גלות השכינה בחצות לילה, (ס) והבן כל זה.

והנה בעלות הנה"י למעלה, גם המלכות עולה עמהם, לפי שאינה תופסת מקום לעצמה, כי הנקבה עומדת אב"א בנה"י דדכורא כנודע. ובעלות הנה"י, גם היא העומדת באחוריהם, עולה עמהם. ונמצא עתה, היות מקום ד"ס פנויות וריקניות. וכנגדם, הוא ד' פרסאות תחום שבת.

ולפי שהמקום הזה הוא עשיה, אשר כל כללותיה נקרא מלכות, נוקבא כנודע. והנה היא נקראת אדני, ושם בעולם העשיה, יש בחינת הה"ג דמנצפ"ך, של הנקבה התחתונה, והם בגי' פ"ר, וכמ"ש כי לכך עולם העשיה נקרא סנדלפון, שעולה גימטריא פ"ר, והנה אדני ופ"ר, הם גימטריא פרסה, ולכן נקרא פרסאות.

ואמנם הנה"י הם ג' פרסאות, וכל פרסה ופרסה מהם, הוא ד' מילין, ע"ש המלכות הנכללת עמהם כנזכר, כי הם שיעור קומתה, ועל כן מדאורייתא תחום שבת הוא י"ב מילין. אבל אח"כ החמירו רז"ל, ואמרו שיעור תחום שבת אלפים אמה, שהוא מיל א'. והוא, כי אחר שגברו הקליפות בעולם, נתגברו ועלו למעלה בימי החול, עד מקום חצי ספירת הנצח של עולם העשיה, כי בספירת יהוד נתאחו בכולה, בסוד נתנני שוממה כל היום דר"ה, הו"ד למפרע, ובסוד והדי נהפך עלי כו', כי הוד נהפך דו"ה. אבל בנצח, לא נתאחו רק בחציו בלבד, ולא בכולו. בסוד, וגם נצח ישראל לא ישקר. פירוש: כי הקליפות הנקראים שקר, שהם הפך וה' אלהים אמת, לא נתאחו בנצח בכללותו, להחזירו כולו לבחי' שקר, וז"ס לא ישקר. אמנם עכ"ז שלטו בחציו, וכמו שמצינו ביעקב, שנאחו סמא"ל בכף ירכו הימנית שהיא הנצח, כנודע בפסוק ויגע בכף ירכו. א"כ משמע ששלטו בחצי הנצח ג"כ, ולכן גזרו חז"ל אלפים אמה דרבנן, שהוא מיל

כבר ידעת, כי תחום שבת מדאורייתא, הוא עד ד' פרסאות, (מ) שהם י"ב מיל, כענין מחנה ישראל. (נ) וסוד הענין, כי נתבאר אצלנו, כי בשבת נכללים ג"ת נה"י, העולים למעלה בג"א חג"ת, ונמצא, כי המקום שהיו בו בימי החול ג"ת נה"י עולם העשיה, הם עתה מקום חלל וריקן ופנוי, ואין בו בחי' דירה וישוב רגלי בני אדם, וחזר להיות בחי' שדה, שאינו מקום ישוב ודירה. ולכן אין איסור תחומין נהג במדינה, במקום שיש ישוב בני אדם ובתים, רק בשדות. כי אפילו עיר גדולה כאנטוכיא מהלך את כולה.

והנה בימי החול, תחת מקום נה"י דעשיה, היה שם מקום פנוי וריקן, הנקרא שדה, ושם מדור אל כל הקליפות דעשיה תחת נה"י דעשיה. והשדה הוא נקרא שדה אדום, ועליו נאמר כי בשדה מצאה צעקה הנערה כו'. וכל הי"ס דעשיה, נקראים מקום ישוב, ובתים, ועירות. ואמנם עתה ביום השבת, שנתרוקן גם המקום שהיו בו נה"י דעשיה, ונשאר חלל, ונמצא כי גם הוא נקרא עתה שדה. ואמנם השדה של חול, נקרא שדה אדום כנזכר, וזה השדה שנעשה עתה בשבת, נקרא שדה של תפוחין קדישין כנודע, והבן זה היטב.

והנה כשמתעלין נה"י דקדושה למעלה, נשאר בהכרח רושם הקדושה במקומו, ואז אין כח אל הקליפות שמקומם יותר למטה, הנקרא שדה אדום כנזכר, לעלות בשדה הזה הקדוש, הנקרא חקל תפוחין קדישין. ולכן קדושת האדם העליון, שהם י"ס דעשיה, יכולין בשבת להתפשט קדושתן, עד למטה, בכל שדה התפוחים, וכל זה השדה נקרא תחום של שבת. אבל מחוץ לתחום, ששם הוא שדה אדום, מקום הקליפות אסור לצאת שם בשבת, ולהמשיך שם קדושת אדם העליון, י"ס דעשיה, שהיא קדושת שבת

הנהרות ומראה מקומות

(ס) ע"ה ח"א שער המלכים סוף פ"ז. ספר
עולת תמיד דף א:

(מ) נ"א עד ג' פרסאות.
(נ) ברכות נד:

החלל, וגרם להם שנהפך החלל לחיים, אם כן עתה הוא מן חיים יתהפך אל חלל, ומות יומת, מדה כנגד מדה.

האמנם היוצא חוץ לתחום, עונשו הוא מועט, כי אינו גורם אל הקליפות שיכנסו תוך הלל של הקדושה, ולטמא אותו ח"ו. אבל גורם לצאת הקדושה אליהם, ולפרנסם.

ובזה תבין, מה טעם קריאת שם זה תחום שבת, והענין הוא, כי המקום הזה החלל, הוא תחום של שבת, שהוא הקדושה העליונה, שנתעלת למעלה, לשבות ולנוח מהקליפות הנאותות שם בימי החול.

ואמנם תחום, הוא אותיות חות"ם, פ) ואותיות חומ"ת, וכמ"ש בדרוש יה"כ, בענין חתמנו לחיים, וע"ש. הענין בקיצור, כי אימא עילאה, אמו של ז"א, היא חמות נוקבא דז"א, וממנה נמשך חותם אחד, שהוא מן ג' אהיה: דידוין, ודאלפין, וההיך, שעולים בגימטריא חותם, אשר ע"י החותם הקדוש הזה, אין הקליפות יכולים לעלות וליכנס בתוך התחום ההוא, כנודע כי אין שליטת החיצונים כלל בג"ר. וכדוגמת ענין יין של ישראל, שצריך להיותו תחום, כדי ליטטר מן הגוים, שהן הקליפות. וראה והבן,

אחד, שהוא חצי נצח (א) כי עד שם הוא שדה של קדושה, ומשם ואילך שהוא מקום שליטת הקליפות אסור לצאת.

ובזה תבין טעם איסור יציאת חוץ לתחום מה ענינו. וגם מה ענין העושה מלאכה ביום השבת, כי העושה מלאכה, גורם שהקליפות שהם בחי' מלאכות, נכנסות בתוך הקדושה, הנקראת יום השבת, כי גורם שיכנסו באותו מקום הפנוי והחלל, הנקרא תחום שבת כנזכר. והנה בהיות שהקליפות למטה במקומה, והקדושה נסתלקה למעלה, ונתרחקה מאוד מהם, ונשארו בלתי הארה וחיות, ונקראים מתים וחללים, וכמו חללים שוכבי קבר, כי אין להם השפעה וחיות, להיות שריחוק המקום הנשאר פנוי וחלל, גרם להם מיתה זה, ולכן נקראים חללים, ע"ש המקום החלל והפנוי ההוא, הגורם להם. וע"י עשיית מלאכה ביום השבת, גורם לקליפות שיכנסו בתוך המקום החלל והפנוי ההוא, ויונקים מן הקדושה, בהיותם עתה סמוכים אליה, ומן חלל חזר חיים, שמספרם שוה, להורות, כי מה שהיה בתחלה חל"ל להם, נעשה חיים, ולכן עונשו הוא מחלליה מות יומת. פירוש: כי הוא גורם אל הקליפות המתים וחללים, שיכנסו במקום

הגהה

(א) א"ש, צ"ע, כי חצי ספירת הנצח, היא ד' אלפים, ולא ב' אלפים, היות כל ספירה פרסה אחת, וכל פרסה ד' מילין וצ"ע. (ע)

הגהות ומראה מקומות

(ע) עיין בספר טעמי המצוות בשלח דפוס ווילנא דף ס' ובתקוני השגיאות שם בהתחלה כתוב: נ"ב ול"ק כי שיעור תחומין ד' אלפים אמה דהיינו ב' אלפים מכל צד מקום שביתה ואם הניח עירוב מותר לילך ד' אלפים. וכן פירש"י בעירובין נ' ואם מיצעו עליו את התחום ע"ש. ועיין בפע"ח בהקדמה לשער השבת פ"א.

(פ) ע"ה ח"ב שער דרושי הצלם פ"ב כלל ד'. שער הירח ח"ב. מבו"ש שער ו' ח"א פ"ה. תלמוד ע"ס מן אות נ"ט עד אות ס"ט. שער הכוזנות דרושי יוכ"פ פ"ה. ספר הלכותים תצא סימן כ"ב. הגהות הר"ן נתן שפירא נלפעד"ן לפי הבחי' זו נ"ל מ"ש בספר הדרושים ע"ש בסוד

משבת לחול, זולתי שבשבת עולים במקום גבוה יותר, משא"כ בחול. ולכן לא כתיב וירוח, או וינשם, אבל הנפש שהוא בחי' העשיה, שבשבת נתרחקה מן הקליפות, ובחול חזרה להדבק בהם, כתיב וינפש, לנפש שחזרה להדבק בקליפות.

דרוש ג

ונבאר סוד, עירובי מבואות וחצירות ותחומין, כבר נתבאר ענין איסור תחומין בשבת מה ענינו, ואמרנו, כי בשבת עולים נה"י דעולם העשיה, למעלה במקום חג"ת דעשיה, ונשאר מקומם פנוי וחלל, שיעור ג"ס הנזכר, אשר כנגדם שיעור ג' פרסאות, נקרא תחום שבת מן התורה. ואחר ששלטו הקליפות בב"ס וחצי לא נשאר חלל רק שיעור שני מילין, שהם חצי ספירה. ונראה לע"ד חיים, כי לכך נקרא זה, תחומין דרבנן, במה שהודעתין, כי נו"ה נקרא תלמידי חכמים. (צ) והנה במקום החלל הזה, צריך לערב עירובי תחומין, כי הוא מקום שדה של תפוחים כנזכר.

אמנם עירובי חצרות, הוא יותר למעלה, והוא במקום ישוב ואינו שדה. אמנם יש בו בתים, וחצרות, ומבואות, וישוב, ושם צריך בחי' עירוב אחר. וטעם היותם נקראים חצרות הוא, כי נו"ה בתי בראי, נקראים בתי החצרים, שהם לבר מגופא כנזכר. וז"ס מ"ש רז"ל, (עירובין דף ע"א) לא אמרו לערב בחצרות, אלא שלא לשכח את התינוקות. והענין במה שידעת, כי נו"ה נקראים תינוקות של בית רבן, בסוד ועשית שנים כרובים זהב כו', כנזכר בריש הקדמת פרשת בראשית, וכמו שביארו שם מורי ז"ל והעתקתיו מכתובת ידו וע"ש. (ק)

ואמנם שיתופי מבואות, הוא יותר למעלה, והוא בחג"ת, שהם ג' אמצעיות, הנקראים בתי גואי, כי מבואות לשון ביאה וכניסה בבתי גואי.

הנהרות ומראה מקומות

ח"ב בהשמטות רעה. ז"ח דף מב: שער ממרי רשב"י זיע"א דף כ' ד"ה בראשית. ספר הלכותיים תרומה בפסוק ועשית כפורת.

איך נעשה בחי' החותם הזה דאימא עילאה, בסיום נה"י שבכל עולם ועולם.

ואמנם דע, כי אין בין עולם האצילות לעולם הבריאה, או בין בריאה ליצירה, או בין יצירה לעשיה, אין שם בינתים קליפות מפסיקות, כי בכלות עולם האצילות, סמוך לו מתחיל עולם הבריאה. וכן בריאה ליצירה, וכן יצירה לעשיה מחוברים יחד, בלי הפסק קליפות. ואפילו ביום השבת, אשר אז עולים נה"י דאצילות, למעלה בחג"ת דאצילות, וכן בבריאה וכן ביצירה, עכ"ז הנה ג"ד דבריאה, עולים למקום שהיו שם נה"י דאצילות, וכן בשאר עולמות, ונמצאו כולם דבוקים לגמרי, ולא יתפרדו. משא"כ בסיום עולם העשיה, שהקליפות בימות החול סמוכים ודבוקים אל סיום נה"י דעשיה, וכאשר ביום השבת עולים נה"י דעשיה בחג"ת דעשיה, נפרדים מן הקליפות ועולים, ואין הקליפות עולות עמהם כלל, אז הי"ס דעשיה הנקראים נפש כנודע, שובתת ממלאכת הקליפות לתת להם השפעה, ואז יש לה שביתק ומנוחה יתרה, וז"ס נפש יתרה בשבת, והבן זה.

וכאשר בא מוצאי שבת, או מסתלק החותם דאימא מן התחום הנזכר, ואז ג"כ חוזרין נה"י דעשיה לירד למקומן, ונתקרבו כבתחלה עם הקליפות, ואז הקליפות יונקים שפע, ונאחזים בהם, כי כבר אין א) שם חלל הפסק ביניהם. ובזה תבין סוד תגבורת הקליפות בכל מוצאי שבת, כי אז הם רעבים גם צמאים מיום השבת, ועתה מתגברין, ולכן הצריכו לומר הבדלה ומזמור ויהי נועם כנודע, ואז הנפש הנקראת עשיה, אובדת שמתה, ומצטערת ונעצבת, על שחזרה להדבק עם הקליפות ממש, ולכן תיקנו ברכת הריח. וז"ס וינפש, שאמרו רז"ל (ביצה דף ט"ז) ו"י נפש. והענין, כי אע"פ שבמוצאי שבת גם הנה"י דאצילות, ושל בריאה ושל יצירה חזרו לרדת למקומם, עכ"ז אין בהם קריבה עם הקליפות כלל, בין בשבת ובין בחול, ואין הפרש להם

(א) ג"א שום (ד"ש). (צ) שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ה' ד"ה כוננת ק"ש.
(ק) הקדמת ספר הזוהר אות ו' ובדפו"י א: זהר

אל ארון, הוא עצמו א"ל אדני, ולכן תכונן בשם אל פשוט, ובשם אדני מלא, שהוא תרע"א כנוכר, ויעלו גימטריא שבת כנוכר. וכשתאמר ברוך הוא ומבורך בפי כל נשמה, תכונן במלת ברוך, אל כ"ו ע"ב ק"ל שזכרנו, ותחברנו עם שבת, ויהיה הכל גימטריא תענית כנוכר.

ואח"כ בתפלת חזרת מוסף, כשתאמר איה מקום כבודו להעריצו, תכונן בו' שמות הנודעים, שהם: ד' היות דעסמ"ב, וג' אהיה, דיודין, ואלפין, וההין. דע, כי ז' שמות אלו, אליהם רמזו רז"ל באומרם, (ש) המתענה בשבת, קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה, הם ז' שמות הנזכר, שיש בהם ע' אותיות, ונקראים ע' שנה. (א) גם בשם ע"ב וס"ג הנזכר, יש בהם ז' יודין, והם גימטריא ע', והם הנקראים ע' שנה. גם האחרים המלאים דע"ב וס"ג הנזכר, שהם קפ"ד וקס"ו, עם ד' אותיות ההוי"ה והכולל שלהן, עולין בגימטריא שנה, וז"ס שבעים שנה.

ואמנם מ"ש רז"ל, קורעים לו גזר דינו כו', הענין הוא, כי קר"ע גימטריא ש"ע. וירמות, כי ש"ע נהורין עילאין דא"א, שמתגלים עתה ביום השבת ומאירים, והם גימטריא קר"ע, הם יגרמו לקרוע גז"ד של שבעים שנה, הנמשך מן הדינין שיש. באלו ב' האחרים דע"ב וס"ג, הנקראים ע' שנה כנוכר, שהם דינין. וגם קורעין גז"ד של שבעה שמות הנזכר, שהם ג"כ גי' סוד שבעים שנה כנוכר.

גם תכונן לשם תרכוסי"ה כל אותיותיו מנוקדות בקמץ. (ב) וביאור שם זה הוא כו', כי אותיות תר"י שבשם הנזכר, ה"ס כ"ח אותיות שיש במילוי המילוי דהוי"ה דיודין, והם עולים בגימטריא תר"י. ואותיות כ"ו, תכונן בהם אל

ונבאר עתה תחלה במציאות העירוב בעצמו מה ענינו, למעלה בשיתופי מבואות, שהם בחג"ת, ומשם יתבאר עירובי חצרות, שהם בנר"ה, וערובי תחומין, שהוא בתחום שבת החלל. הנה עירוב, הם אותיות ע"ב רי"ו, והכונה היא, לעשות באופן שהקו האמצעי, שהוא ת"ת רחמים, יכריע אל ב' הקוים: ימין, חסד. שמאל, גבורה. ששניהם יתערבו, ויתחברו יחד בקו האמצעי ת"ת, וע"י תתמקק הגבורה עם החסד המתערב עמה, וכל זה ע"י חיבורם בקו האמצעי, כי הוא המכריעם, לחברם שיתמתקו זב"ו, וע"כ יתבטל כח הדינין, ותבטל אחיזת הקליפות, ויוכל האדם להכניס ולהוציא בחצרות ומבואות או בתחומין, בלי פחד מהקליפות. וידעת, כי חסד גימטריא ע"ב, וגבורה גימטריא רי"ו, הרי עירוב, כי החו"ג ע"ב רי"ו, נתערבו יחד במקום הת"ת, ונעשו עירוב אחד ממותק. והרי נתבאר ענין עירובי מבואות, בחג"ת. וכן ער"ו הוא עירובי חצרות, בנה"י א' שנתערבו נר"ה, שהם חר"ג, ע"ב רי"ו, על ידי היסוד המכריע ביניהם. וער"ו במקום התחום, שהם רשימו דנה"י שנסתלקו משם כנ"ל. (ר)

ונבאר עתה, ענין תענית חלום בשבת, כבר הודעתך, כי שבת ה"ס א"ל אדני, באופן זה: א"ל, אלף דל"ת נו"ן יר"ד, עולים בגי' שבת. ואם תוסיף על זה פנים פשוטים דהוי"ה, שהם גימטריא כ"ו, עם האחרים הפשוטים של הוי"ה שהם גימטריא ע"ב, ועם האחרים המלאים באלפין העולים ק"ל, אשר ג' בחינות אלו, הם גימטריא ברוך כנודע, הנה יעלו הכל בגימטריא תענית. וז"ס תענית שבת, והכונה זו תכונן כשתאמר אל ארון על כל המעשים כו'. כי הנה

הגהה

(א) א"ש, הכונה הם, בהיותם מלאים, כזה: רומז לשם יב"ק, שהם ההוי"ה ואלהים ח' קמץ בגימטריא יב"ק, שהם ז' יודין ח' ווי"ן.
(ב) א"ש, אפשר לומר, שגם חו' קמץ.

הנחות ומראה מקומות

(א) נ"א שיתערבו (ד"ש).
(ב) המלכות. (ב) ערובי חצרות בנה"י. (ג) ערובי מבואות בחג"ת.
(ד) נמצא שיש ג' בחי' עירוב: (א) עירובי תחומין במקום התחום שהוא רשימה דנה"י ומקום (ש) ברכות לא:

יִוֹד של כֹּונַת תְּרֵי כְנוֹכֵר, וְהוֹשֵׁמָה בֵּין בִּ' אוֹתוֹת סִ"ה תְכוּיִן בְּהֵם אֵל שֵׁם אֲדֹנָי, שֶׁהוּא גִימְטְרִיא סִ"ה. וְנִמְצָא כֹונַת זֶה הַשֵּׁם הוּא, לְהַמְתִּיק דִּינֵי שֵׁם אֲדֹנָי, עֵי שֵׁם הַהוֹי"ה פְּשוּטָה שְׁעוּלָה כִּי, וְעֵי כִ"ח אוֹתוֹת מִלּוּי מִלּוּיָהּ. (ג). וְצָרִיךְ שֶׁנִּבְאָר, לְמָה הַפְּסִיקָה יוֹד שֶׁל תְּרֵי, בֵּין אוֹתוֹת סִ"ה. וְהַתִּירוֹץ הוּא, כִּי יֵרְדָה אוֹת

חֲשׁוֹן ד' אוֹתוֹת הַהוֹי"ה פְּשוּטָה, שְׁעוּלָה כִּי. וְאוֹתוֹת סִ"ה, תְכוּיִן בְּהֵם אֵל שֵׁם אֲדֹנָי, שֶׁהוּא גִימְטְרִיא סִ"ה. וְנִמְצָא כֹונַת זֶה הַשֵּׁם הוּא, לְהַמְתִּיק דִּינֵי שֵׁם אֲדֹנָי, עֵי שֵׁם הַהוֹי"ה פְּשוּטָה שְׁעוּלָה כִּי, וְעֵי כִ"ח אוֹתוֹת מִלּוּי מִלּוּיָהּ. (ג). וְצָרִיךְ שֶׁנִּבְאָר, לְמָה הַפְּסִיקָה יוֹד שֶׁל תְּרֵי, בֵּין אוֹתוֹת סִ"ה. וְהַתִּירוֹץ הוּא, כִּי יֵרְדָה אוֹת

פרשת יתרו

כְּשֶׁאֲבוֹתֵיהֶם קִלְקְלוּ צִינּוֹר הַמִּים בְּהַתְחַלְתָּהּ, צְרִיכִים בְּנֵיהֶם לְתַקֵּן כֹּל הַצִּינּוֹר, מִמְקוֹם אֲבוֹתֵיהֶם וְאֵילֶךְ. אֲבָל כְּשֶׁהַבְּנִים מִקְלַקְלִים הַצִּינּוֹר, אֵין אֲבוֹתֵיהֶם צְרִיכִים לְתַקֵּן מְקוֹם בְּנֵיהֶם, כִּי כִבֵּר נִמְשַׁךְ לָהֶם הַמִּים בְּמִקְוָמָם. וְז"ס מ"ש בִּישְׁמַעֲאֵל, כִּי שִׁמְעַ אֱלֹהִים אֵל קוֹל הַנְּעַר בְּאִשְׁרֵי הוּא שֵׁם, וְלֹא נִעֲנַשׁ בְּעוֹן בְּנָיו, שְׁעַתִּידִין לְהַמִּית שְׁמוֹנִים אֶלֶף פְּרָחֵי כְהוֹנָה בְּצִמָּא, כְּמִרְז"ל (ב) וְיִוֹבֵן עִם טַעַם הַנּוֹכֵר.

וְהֵרִי נִתְבָּאֵר טַעַם כְּבוֹד אֵב וְאֵם, כִּי אֵין שִׁפְעַ הַבֵּן נִמְשַׁךְ לוֹ מִלְּמַעְלָה, אֲלֵא ע"פ דְּרַכְּם וּבִאֲמַצְעוֹתָם, כִּי הוּא עֲלוֹל מֵהֶם כְּנוֹכֵר. וְהֵנָּה טַעַם זֶה יִסְפִּיק, כְּאִשְׁרֵי הַאֲבוֹת וְהַאֲמָהוֹת וְהַבְּנִים, כּוֹלָם נִשְׁמַתָּם מִשׁוֹרֵשׁ אַחֵר, וְאֵז הֵם לְמַעְלָה, וְהוּא לְמַטָּה מֵהֶם, וְצָרִיךְ אֱלֹהִים, כְּדִי שִׁימְשַׁךְ שִׁפְעוֹ וְחִיּוּתוֹ עַל יָדָם. אֲבָל כִּבֵּר נוֹדַע, כִּי רוֹב הַבְּנִים אֵינֶם מִשׁוֹרֵשׁ אַחֵר, כִּי זֶה מִן הַחֲסֵד, זֶה מִן הַגְּבוּרָה, וְכִיּוֹצֵא בּוֹה, (ג) וּבִפְרָט בְּמַגּוּלְגָלִים, כִּי אֵין לָהֶם יְחוּס עִם אֲבוֹתֵיהֶם בְּרוֹב הַפְּעַמִּים, וְאֵין לָהֶם שׁוֹם יְחוּס וְקוֹרְבָה עִם נִשְׁמוֹת אֲבוֹתֵיהֶם, אוֹ אֲמוֹתֵיהֶם כֹּלָל וְעִיקָר. וְאִדְרַבָּא מְצִינּוֹ לְפַעְמִים רְבוּת, אֲדָם נְבוֹזָה וְשִׁפְלָה עַד קְצָה הָאֲחֵרוֹן, מוֹלִיד

מִצְוֹת כִּיבּוּד אֵב וְאֵם, וְאֵחַ הַגְּדוּל. כְּתוּב כִּבֵּר אֵת אֲבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, וְדַרְשׁוּ רִז"ל (ת) אֵת לְרִבּוּת אַחִיךָ הַגְּדוּל. בְּעִנְיִן זֶה הֵיינו צְרִיכִים לְהַרְחִיב הַדִּיבּוּר מְאֹד, אֲבָל רֵאִיתִי לְקַצֵּר פֹּה, כִּי כִבֵּר בִּיאֵרְתִי בְּאֵרוּכָה, בְּשַׁעַר הַפְּסוּקִים, בְּפִרְשַׁת וִירָא, בְּלִידַת יִצְחָק, בְּעִנְיִן בְּנִימָן, דְּכַתִּיב בֵּיהּ וְיֵהִי בְּצֵאת נִפְשָׁה כִּי מֵתָה כו' ע"ש, כִּי שֵׁם נִתְבָּאֵר הַדְּרוּשׁ הַזֶּה בְּאוּרֵךְ, וְכֹאֵן נִלְךְ בְּקַצְרוֹהּ. (א) הֵנָּה הַבֵּן הַנִּמְשַׁךְ עֵי אֲבִיו, הוּא עֲלוֹל מִמֶּנּוּ, וְאֲבִיו הוּא עֲלוֹלָהּ, שֶׁהַמְּצִיא, וְהַעֲלוֹל מִשׁוֹעֲבֵד לְעִילְתוֹ הַמְּצִיא אוֹתוֹ. וְכַעֲנִין מ"ש רִז"ל, (בְּמַסְכַּת ב"מ דף ק"ח) בְּעִנְיִן ה' גְּנוּת הַמְּסַתְּפוֹת מִמְעִין אַחֵר, שֶׁהַתְּחִינּוּהָ מְסִיעֵת עִם כּוֹלָם כו'. לְפִי שֶׁהִרְאִישׁוֹן אֵין לוֹ צוּרֶךְ בְּצִינּוֹר הַמִּים הֵהֵם, רַק שִׁימְשַׁךְ עַד מְקוֹמוֹ, וְעַד שֵׁם הוּא מְחוּיָב מִתִּיקוֹן הַצִּינּוֹר, אֲבָל לֹא מִשֵּׁם וְאֵילֶךְ. וְכַעֲדָז כֹּל הַחֲמֵשׁ, חוּץ מֵהָאֲחֵרוֹן שְׁבָהֵם, שְׁבַכֵּל מְקוֹם שִׁתְּקַלְקַל הַצִּינּוֹר, מִפְּסִיד הַמִּים הֵהֵם, וְצָרִיךְ לְתַקֵּן מִרְאֵשִׁית הַצִּינּוֹר עַד מְקוֹמוֹ.

וְז"ס פּוֹקֵד עוֹן אֲבוֹת עַל בְּנִים. וְז"ס אֲבוֹת אֲכָלוּ בּוֹסֵר וְשִׁינֵי בְנִים תְּקִינָהּ. גַּם ז"ס אֲבוֹתֵינוּ חֲטָאוּ וְאֵינֶם, וְאֵנַחְנוּ עוֹנוֹתֵיהֶם סְבֻלָנוּ, כִּי

הגהה

(ג) א"ש, נלע"ד לומר, שגם השם הזה ע"ה, עולה בגימטריא שבת.

הגהות ומראות מקומות

(ב) ירושלמי תענית פ"ד סוף הלכה ה'. ילקוט

ישעיה כ"א סימן תכ"א.

(ג) שער הגלגולים הקדמה י'.

(ח) כתובות קג. ואת ר' יתירה.

(א) ע"ה ח"א שער עקודים פרק ו'. ח"ב שער

דרושי הצלם פ"ב כלל ט'. שער הנסירה פרק ב'.

הע"ס ח"ד פ"ב. לקוטי תורה ושער הפסוקים וירא.

בן צדיק גמור וחכם גדול, ונשמתו למעלה מנשמת אביו אלף מדרגות, ואיך יהיה חייב בכבודו.

אבל סוד הענין הוא זה. דע, כי כל נשמה ונשמה הוא נמשכת מן החסדים או מן הגבורות שבדעת דו"א, (ד) ויש לה שורש בפ"ע שם. והנה בעת שמזדווג האדם עם בת זוגו, הם ממשיכים הנשמות הנזכר, ואז אביו נותן בה מבחי' החסדים אשר בו, קצת חלק מהם, ומתחבר עם הנשמה החדשה הזו, ונעשה בחי' אביו כעין מלבוש אליה, כדי להדריכה ולסייעה בעולם הזה, לקיים המצות ולעסוק בתורה. כי הנה הולד נולד קטן, ואיך ידע מעצמו ללכת בדרכי התורה והמצות, אם לא ע"י חלק נשמת האב, המסייעו ומייעצו ומדריכו, ללכת בדרך זו ילך. ואם הנשמה הזאת היא חדשה, לא הורגלה בעולם הזה וצריכה סעד לתומכה ולהנהיגה. ואם היא נשמה מגולגלת גם היא צריכה עזר, לפי שעונותיה הראשונים מעכבים על ידה מלכת בדרך טוב. וכן עד"ז אמו, נותנת בנשמה זו חלק מבחי' הגבורה אשר בה, ונעשית לה כעין לבוש, באופן כי כל מה שיעשה האדם בעולם הזה, יש בו חלק לאביו ולאמו, כי הם המסייעים אותו, ומדריכים אותו בעולם הזה, ע"י זה הלבוש שילבשוהו כנזכר. ואפילו כל השפע שמשפיעין עליו מלמעלה, אינו נמשך אלא ע"י הלבוש הזה.

הזרי נתבאר ענין שותפות האב ואם בולד, ובזה נתבאר כבוד אב ואם, וזה טעם התקדשתם והייתם קדושים, והתמידו רז"ל מאד, (ה) שיקדש האדם עצמו בשעת תשמיש, לפי שאם יקדש עצמו, ימשיך לבנו לבוש עליון וקדוש, אשר ע"י יזכה להרבות תודה ומצות. ואע"פ שהנשמה של הבן, מעולה מנשמת האב, הנה היא צריכה אל לבוש אביו כנזכר, ולא עוד, אלא שאם לא יקדש האב עצמו בעת תשמיש, ימשיך לבנו לבוש אחר רע, ויהיה אליו כדמיון יצה"ר ממש להחטיאו. ובזה תבין ג"כ טעם, למה

מענישים האב בשביל בנו, כיון שהוא למטה ממדרגתו. אבל יובן עם זה, כי הוא גודם להחטיא את בנו, והבן זה מאד, הזרי נתבאר ענין כבוד אב ואם.

ועתה נבאר ענין כבוד אחיך הגדול, כמו שאמדו רז"ל (ו) ובזה אני מסופק קצת, כי יש לפני ב' דרכים, ואיני זוכר איזה מהם יוכשר, הנה או זה, או שניהם כאחד טובים, ששמעתים ממורי זלה"ה. וזה נלע"ד יותר באמיתות, כי שניהם אמיתים, וזה עניינם: האחד הוא מובן מדרוש בנימין כנו"ל, ושם נתבאר כי ההוא רוחא קדמאה דשבק בעלה גו איתתא, הנה הוא נחלק, ומתחלק לכל הבנים שילודת, וכל אחד ואחד נוטל חלקו ממנו, ובהשתלם חלקיו אינה יולדת עוד. אמנם הבנים יורדים בסדר המדרגות, כי הבן הבכור לוקח התמצית ושורש דכל ההוא רוחא, וכל השאר חלקים הנשארים שם, הם כעין ענפים, משועבדים אל הבן הבכור. והבן השני לוקח לו התמצית ממה שנשאר, ושאר החלקים ענפים טפלים אליו. ועד"ז בכל שאר הבנים, ונמצא כי האח הגדול, כל אחיו משועבדים לו, מן הטעם עצמו, שנתבאר בענין אביו ואמו, כי הבנים משועבדים אליהם. אמנם כיבוד אביהם ואמם, עדיף, כי הוא למעלה מכולם, ואפילו הבן הבכור משועבד אליהם. והבן הב', משועבד לאביו ולאמו, ולבן הא' בלבד. והשלישי, מחויב גם לב', והר' מחויב גם לג'. ועד"ז הולך סדר המדרגות, עד שנמצא כי הקטן שבבנים, מחויב לכל הקודמים אליו.

והדרך השני, הוא מובן בדרוש א' שכתבתי, בענין הקדש שיש לי עם מורי ז"ל, ועם שאר החבדים כו'. (ז) והענין הוא, כי כמו שביאדנו בענין דרוש בנימין כנזכר, (ח) כי ההוא רוחא קדמאה דשבק בעלה בגוה בביאה ראשונה, הם בחינת הגבורות הראשונות הניתנות בה, ונעשית בה בחינת רוחא, להעלות מ"נ אליו. כן הגבורות

הגהות ומראה מקומות

(ח) ע"ה ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק ז' וח'. שער הפסוקים וירא בפסוק ותהר ותלד שרת, שער הכוננות דרושי ק"ש דרוש ו'. תע"ס שיעור ט' בתחילתו.

(ד) ע"ה ח"ב שער פו"ח סוף פ"ה.
(ה) נרדים כ.: (ו) כתובות קג.
(ז) שער הגלגולים דף ס"ו וס"ז.

ובזה תבין ענין הק"ש, כי שם ביארנו, שצריך לכוין להעלות מ"ג במלת אחד, לגבי או"א, וצריכים אנו להתחבר עם זר"ן, להעלות מ"ן. והטעם הוא, כי הנה זר"ן הם אחינו הגדול, ואין לנו עליה אלא על ידם, כי אנו משועבדים להם לטעם הנ"ל. וטעם עלייתם למעלה הוא, כי זר"ן הניחו שרשם למעלה באימא עילאה כנ"ל, ולכן אין שום עליית מ"ג של בנים אחרים הקטנים מהם, אם לא ע"י זר"ן שהניחו שרשם שם באימא והבן זה היטב.

ודע, שאין ההתקשרות הזוה, אלא עד תחיית המתים. ואחר כך, כל אחד נוטל חלקו, ואין יחס לאב עם הבן, ובן עם האב, ועם אמו, ועם אחיו הגדול, וכל אחד הולך לשרשו, אם לא בהיות נשמותיהם כולם משורש אחד, כי אז נשארין מחוברין כבראשונה. וכבר נתבאר דרוש זה בשער הגלגולים, ועיין שם היטב. (י)

של זה הבן הבכור, מניחין קצת רוחא בגוה דאימא, כשנולד, לצורך הבנים שיולדו אחריו. וכן עד"ז עושה הבן הג' והד'. ונמצא, כי כמו שהבן השני לוקח חלק מן ההוא רוחא דשביק אביו בגו אמו כנ"ל ולכן חייב בכבודם. גם כן הוא לוקח חלק מן ההוא רוחא דשביק אחיו הגדול בגו אימא כנזכר, וכן על דרך זה בכל שאר הבנים.

והנה ב' בחינות אלו, נמצאו בזר"ן, כמו שיתבאר, ולזה רמזו רז"ל ט) בפסוק למען אחי ורעי כו', כי הקב"ה קרא לישראל אחים. והענין הוא, כי הנה זר"ן הם הבנים הראשונים, שיצאו מזווג אבא ואימא, וכל שאר נשמות בני אדם התחתונים, הנמשכים מזווג אבא ואימא כנודע, הנה הם נקראים אחים קטנים של זר"ן. וז"ס כבד את אביך ואת אמך, הם או"א. ומלת את ואת, אתא לרבויה זר"ן, אחינו הגדול.

פרשת משפטים

אהי"ה, כי ג' מילויים שבו, דידוין ודאלפין ודההין הם בגימטריא שפחה עם הכולל.
ארז"ל במסכת (קדושין ד"ז) אמה העבריה אינה עובדת לא את הבן ולא את הבת, ועבד עברי עובד את הבן, ולא את הבת. הביאור הוא: כי אמה העבריה, היא בעולם הבריאה. ועבד עברי, בעולם היצירה, כנודע. ולכן אין אמה העבריה שהיא הבריאה, עובדת, לא לז"א ולא לנוקבא אלא לאימא עילאה, שהיא כנגד הבריאה. אבל העבד העברי שהוא יצירה, והוא סוד מטטרון כנודע, (כ) הוא עובד את

מצות עבד עברי, ואמה העבריה. כתיב כי תקנה עבד עברי וכו', וכתוב וכי ימכור איש את בתו וכו'. דע, כי עבד הוא הוי"ה דידי"ן, העולה ע"ב, ועם ד' אותיותיה הם עבד, ע"ב ד'. אמנם עיקר שורש האמיתי של עבד, הוא סוד האחוריים הפשוטות של הוי"ה, שהם בגי ע"ב, ועם ד' אותיותיה השרשית שבהוי"ה הפשוטה, הרי עב"ד. ואם תוסיף על הוי"ה דידוין העולה ע"ב, עוד עשר אותיות המילוי, יהיה בגימטריא עבדו.
אבל השפחה היא נקבה, והיא מבחי' שם

הנהרות ומראה מקומות

ד. ז. יד: טו. תקון ר' כא. כג. תקון י"ח לא: לד. תכ"א מד. מה: נח: סא. תכ"ב סד: תק"ל עה. תל"ח עט. תק"מ פ. תמ"ה פב: תמ"ז פג. תנ"ז סו: תנ"ג פז. תנ"ה פח. פט. תס" צג: תס"ז צו: תק"ע קיט: קכז: קכח. קלא. קלו. קלז: ז"ח בראשית י' טור ב' שורה י"ח. לך כ"ד ט"א שכ"ד. כה. ט"ד שמ"ט. כו ט"א ש"ט. יתרו לו ט"ג שי"ג לט ט"ד שי"ג תרומה מב ט"ד שי"ג שה"ש סט ט"ב

ט) מדרש רבה שמות פרשה ג"ב ה'. רש"י בשיר השירים על הפסוק בעטרה שעטרה לו אמו.
(י) שער הגלגולים הקדמה י'.
(כ) זהר ח"א כא. כז. צה: קד: ככו: קכח. קמט. קפא: ריד. רנב: רסג. ח"ב צד: קטו. קלא: קמג. קנט. קסד. קסט: רעד. רעז. ח"ג כט: פב: קצז: רטו. רכו: רכז. רכח: רכט: רל: רלא. רמג: רנה. רעז. רעה. רפא. רפב: רפג. שז: ת"ז בהקדמה ב:

ז"א דיצירה, אבל לא את הבת שהיא נוקבא, כי סנדלפרין שבעשיה הוא העובד את הבת. דין הגנב, כתיב אם ימצא הגנב ישלם שנים. ענין הגזילה והגניבה, נתבאר לעיל בפרשת לך לך, במצות המילה, כי גניבה היא בשליש העליון דחסד שבתפארת דז"א, שהוא מקום מכוסה ונסתר. והגזלה בפרהסיא, והוא במקום הגילוי למטה, ועיין שם. ואמנם טעם תשלומי כפל הוא, לפי שהגנב התחתון, פוגם למעלה, וגורם שהקליפות יגנבו את הנשמות היוצאות מן המלכות כנודע. והנה הנשמות הם גמשכות מן הדעת כנודע, כי לכן נקרא הזווג בלשון ידיעה, כמ"ש וידע אדם את חוה וכיוצא בזה, והנה דעת הנוקבא הוא ק"ל כנודע, ולכן משלם כפל שהוא ק"ל בגי'.

עוד ט"א, כי הקליפות גונבות ב' בחינות: הא' הוא הנשמות, העולות אל הנקבה בסוד מ"ג מתתא לעילא כנודע. גם גונבים את הנשמות היורדות מן הזכר בסוד מ"ד כנוכר, ולכן משלם תשלומי כפל.

גם נבאר מ"ש רז"ל, (ב"ק דף קי"ט) הגזל מחבירו שוה פרוטה, כאלו גזול ממנו נפשו כו'. והענין הוא, כי כל נשמה כלולה מן רמ"ח אברים, וכל אבר כלול מן כמה ניצוצות של האורות, וכפי ריבוי האורות אשר לנשמה ההוא, כך הוא שיעור השפע אשר משפיעין עליו מלמעלה, וכפי השפע שמשפיעין בה, הוא ענין הממון אשר לו בעה"ז. ונמצא כי כאשר גונבים ממנו, הם גונבים ממנו אותו השפע העליון היורד לנפשו מלמעלה, ואפילו אינו אלא שוה פרוטה, הרי הוא גזול מנפשו שוה פרוטה של השפע הנשפע עליו כנוכר.

ובזה יתבאר לך מ"ש רז"ל, (חולין דף צ"א) על פסוק ויותר יעקב לבדו, מכאן שצדיקים חסים על ממונם, כי הרי יעקב חזר על פניו כטנים. והענין הוא, לפי שהממון

שלו הוא נמשך לו מבחי' שפע העליון הנשפע על נפשו, ואם אינו חס על ממנו, נמצא שהוא ח"ו מבוזה השפע היורד לנפשו ואינו מחשבו. ועוד שאם יניח אותה פרוטה שתאבד ממנו, הנה גם למעלה נפחתת ונאבדת אותה פרוטה השפע שהשפיעו לנפשו, ולכן הם חסים על ממונם בדברי העה"ז, וזלתי בדבר הצדקה והמצות כי אדרבא יוסיפו לו מלמעלה.

איסור הזכרת שם אלהים אחרים, כדכתיב ושם אלהים אחרים לא תזכירו. דע, כי עיקר איסור זה הוא, שלא יזכיר שמו של סמא"ל, הנקרא אלהים אחרים כנודע. ובפרט בלילה, לפי שאז ממשלת החיצונים, וכל המזכיר שמו, מגביר כחה, הפך מפסוק בכל המקום אשר אזכיר את שמי. ולא עוד אלא אפילו להזכיר שם השדים, כגון אלו שקורין בלשון לעז אי"ל דיאב"ל, וכיוצא בזה, שביאורו לשון שדים, אין להזכירם, כי מגביר כחם. וכשהיה מורי זלה"ה מזכירו, היה אומר סמ"ך מ"ם, (שהם ב' אותיות הראשונות שבו, ולא עוד) ופעם אחת הייתי מדבר עם אדם אחד, והזכרתי לסמא"ל, והיה בלילה, ובבוקר כשהלכתי לבית מורי זלה"ה, והסתכל במצחי, ואמר לי, הנה בלילה הזה עברת על שם אלהים אחרים לא תזכירו, והזהרני מאד, שבשום אופן לא ביום ולא בלילה, לא אזכיר שמו, ולא כיוצא בו, ובפרט בלילה, שאז יכול להתגבר על המזכירו להחטיאו, ולהענישו, וגם על בני אדם אחרים בסבת האיש המזכירו.

בענין בשר בחלב. כתיב לא תבשל גדי בחלב אמו. מורי זלה"ה נהג, שבכל יום שאכל גבינה, לא היה אוכל בשר עד הלילה. וראיתי מחמירין שלא לאכול הסוקא"ר הנעשה מן הקנים המתוקים עם הבשר, לפי שהגוים מלבנים אותם, ע"י שמערבין בו חלב עזים כנודע, ולכן אין אוכלים אותו עם בשר, ואני ראיתי למורי זלה"ה שאכלו עם הבשר ביחד.

הגהות ומראה מקומות

ט"ד שכ"ד. קיא ט"ד ש"ו. קיב ט"א שכ"ד. קטז ט"ג ש"ד. קכ ט"ד שט"ז. ע"ח ח"ב דף שניה פרק ז'.

שכ"ב פה ט"ב שכ"ד. תק"ח צד ט"ב ש"ב. קא ט"ב של"ב. קב ט"א של"ד. קו ט"ג שמ"ד. קי

פרשת תרומה

ואות ש' של שילה, הוא כנגד נוקבא שעתה חזרה להיות בחי' פנים של שם אלהים. ולא עוד, אלא שהוא שם אלהים היותר עליון, שהוא אלהים דמילוי יודין, העולה ש'.

ובמקדש של שלמה, היו זרין שוין בקומתם לגמרי, אפילו מן החזה ולמעלה, שהוא מקום לאה כנודע, ובבחי' פנים בפנים. ונודע כי לאה נקראת מדת, כמבואר אצלנו בסוד מדת ימי מה היא (ס) ולכן מקדש גימטריא מדת, לרמוז כי אז עלה עד מקום שיעור לאה, הנקרא מדת כנוצר. וז"ס מ"ש בפרשת פקודי, (ע) כי בימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא, ר"ל שנגדלה בכל שיעור קומת ז"א. גם ז"ס ז' ימים וז' ימים, ארבעה עשר יום שעשה שלמה משתה, כשבנה ביהמ"ק, שהם נחלקים לב' בחי' ז' וז' כנודע, והטעם הוא ז' כנגד לאה, וז' כנגד רחל. (פ)

ענין הארון. כתיב ועשו ארון עצי שטים וכו'. אם תדקדק תמצא, כי ברוב מדות המשכן וכליו, יש הם חצאי אמה. ואמנם יובן במ"ש בדרושים רבים (צ) כי רוב בנייני האצילות, הם בסוד חצאין. כי הנה מספירת בינה דא"א אשר בגרון שלו, נעשו ב' כתרין לאו"א. ומן הת"ת דא"א נעשה סיום גופא דאו"א, וגולגלתא דז"א. ומן התפארת דז"א, נעשה סיום גופו, (ק) וכתר מלכות נוקבא דז"א, וע"ד זה יש בחי' רבות.

ונבוא אל הביאור, כי הנה הארון הוא

בנין משכן ומקדש כו'. ונבאר ענין בית המקדש של שלמה הע"ה. ומשכן שבמדבר. ומשכן שילה. הנה דרוש א' של נוקבא דז"א, ביארנו באורך כל בחי' זרין, מבריאת העולם, ועד חורבן בית שני, וע"ש (ל) ופה נבאר ג' זמנים הנזכר בקיצור, כי בזמן המשכן בדור המדבר, היו זרין בימי החול אב"א, שלא בזמן התפלה. (מ) וז"ש משכן, שהוא גימטריא ת"י, שהם ב' אחוריים דאלהים. כי אחוריים דאלהים גימטריא ר', ועם ה' אותיותיו, הם ה"ר, וז"ס ה"ר האלהים חורבה, כי ההר הוא בחינת אלהים, בסוד אחורים, ולכן הוא חורבה, שהוא דין ואין בו ישוב, וב' פעמים ה"ר, הם בגימטריא משכין. והענין הוא, כי בהיות זרין אחור באחור, הם דינים, בבחי' אלהים. ושני אחורים דזרין, הם שני הרים הנדבקים זה בזה, ולכן המשכן נעשה במדבר חרב ושמים, כי הוא בבחי' אחורים.

ובמשכן שילה, חזרו להיות זרין פנים בפנים, אבל היה מן החזה ולמטה, מדת רחל בלבד. (נ) ולכן לא היה המשכן ההוא אהל גמור, אלא מלמעלה דוקא, ואמנם היו מחיצות כותלים של אבנים מבנין גמור כנוצר, ולכן נקרא שילה, כי ג' אותיות יל"ה, גימטריא מ"ה שהוא ז"א שאינו עתה שם אלהים אלא שם הוי"ה רמ"ה דאלפין. ולא עוד, אלא שאינו אפילו באחורים של הוי"ה הנזכר שהוא גי' ק"ל, אלא בפנים שלה, שהוא גימטריא מ"ה.

הגהות ומראה מקומות

(ע) דף רנ"ח. זחר יתרו פה. תרומה קמח. תוריעו. ז"ח יתרו לו טור ד'. מד"ר שמות פרשה ט"ו כ"ו.

(פ) ע"ח ח"ב שער כסא הכבוד דף שני"ד ד"ה ובוה תבין.

(צ) ע"ח ח"א שער דרושי הנקודות דף ק"ז ד"ה והמשכיל יבין. תע"ס שיעור ו' אות ח'.

(ק) ספר הלוקטים תרומה בפסוק ועשו ארון.

(ל) ע"ח ח"ב שער מיעוט הירח פרק א' ב', וסוף פ"ג שער הכוונות דרושי פסח פ"א. שער מאמרי רז"ל מסכת יומא. שער החקדמות דף שס"ד, תע"ס שיעור ט"ו בתחילתו.

(מ) נ"א ל"ג שלא בזמן התפילה (כת"י).

(נ) ספר טעמי המצות תרומה דף ס"ה.

(ס) ע"ח ח"ב שער יעקב ולא פ"א. שער לאה ורחל פ"א. שער הפסוקים פרשת ויצא. תהלים סימן ל"ט. שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ו'.

והנה היות המוחין שלה אמתים וחצי הוא לפי שהנשים דעתן קלה, ואין בה אלא שני מוחין, כנזכר בשילהי אדדת האזינו, וז"ל, ונהירו דתדין מוחין גליפן בה וכו'. והב' מוחין שהם חו"ב שבה, המתפשטים בשיעור קומתה, כל מוח מהם, אורכו אמתים וחצי כמ"ש. והענין הוא, כי הנה נודע שהמוחין דחו"ב דז"א, מתפשטים בשני קוים, ימיני ושמאלי שבו, ומתפשטים עד סוף ג"פ תתאין דנר"ה שבו, אבל צריך שתדע הקדמה א', והיא, (ת) כי אעפ"י שמתפשטין עד למטה, אינם נקראים בחי' מוחין גמורים, רק בהיותם למעלה בג' חללי דגלגלתא דז"א, וכל התפשטותם למטה אינם נקראים מוחין גמורים, אבל עכ"ז כיון ששני מוחין דנוקבא נעשית מב"פ קדמאין דנר"ה (ב) דז"א, לכן כל התפשטות המוחין דז"א, עד ב' פרקין קדמאין דנצח והוד שבו, והם בכלל, נקרא מוחין ג"כ, לפי שמהן נעשין מוחין אל הנקבה. אבל ב"פ אמצעין, וב"פ תתאין דנר"ה התפשטות המוחין דז"א בתוכם, אינם נקראים מוחין כלל, ומכ"ש שאינם ממש מוחין גמורים, אבל הם מכלל גופא דז"א, ואינם מוחין כלל. והענין הוא, כי כללות התפשטות מוח החכמה בג"פ דנצח, נכלל תחלה כל האור ההוא, בפרק העליון דנצח, כדי שיעיל לעשות מוח חכמה בראש הנקבה. ולכן, אע"פ שהמוחין ההם הוא בחי' גופא, עכ"ז נקרא שם בשם מוחין. אבל בב"פ אמצעין תחתון שבו, אינו נקרא מוח כלל. וכן הענין במוח הבינה, המתפשט עד הוד שבה כנודע.

נוקבא דז"א, אשר שיעורה מחצי תפארת ולמטה דז"א, והנה היסוד אין אנו מכניסין אותו בחשבון, לפי שהוא נתון בינתיים בין נר"ה. אמנם הנר"ה הם אמתים. וחצי הת"ת, הדי אמתים וחצי, ארכו של ארון. והנה גם התורה הנתונה תוך הארון, הנה היא בשיעור הוה, והוא בחי' ז"א הנקרא תורה שבכתב, אשר שיעור קומתו הוא מחצי ת"ת דאימא ולמטה, וגם בו יהיה אורך אמתים וחצי, ע"ד הנזכר בארון, שהוא נוקבא דז"א כנודע. (א) עוד פי' אחר, והוא בבחי' המוחין דנוקבא הנקראת ארון כנז"ל, וכמבואר אצלנו בדרוש אחר ענין זה. אבל עתה נפרש באופן שלישי, והוא כי הנה המוחין דנוקבא אינו רק ב' מוחין וחצי, כי הדעת שלה הוא ק"ל, בסוד עטרא דגבורה שהיא חצי הדעת. (ש) אבל עיטרא דחסדים, שהיא חצי האחר של הדעת איננו בה, וז"ס אמתים וחצי אודכו.

עוד פי' אחר, ג"כ בענין כל שיעור הנוקבא כנזכר, הנקראת ארון. והנה היא נחלקת לג' חלקות: ג"ה, וג"א, וג"ת. וכנגד הג"ד שבה, אמד אמתים וחצי אורכו, לפי שהמוחין אינם במקום רחב, כי הראש הוא צד מאד, כאותם החללים הקטנים דבגלגלתא, אבל יש בהם אורך כנודע, כי הם מתפשטים דרך ג' הקוים, עד סוף דגליה כנודע. וכנגד חג"ת שבה, ששם מתרחבין הגוף והנורעות, אמד ואמה וחצי רחבו. וכנגד נה"י שבה (א) העמודים הסומכים ומקימין את גופה, אמד ואמה וחצי קומתו. ועתה נבאר, ענין החשבון האמות הנזכר.

הגהה

(א) א"ש, צ"ע כפי הפשט שהלוחות לא היה ארכם אלא ששה טפחים בלבד. (ו)

הנהרות ומראה מקומות

פרק ג' שער מוחין דצלם פרק ו'. שער הכוונות דרושי ק"ש, ודרושי ר"ה דרוש ג'. תע"ס שיעור י"ב מן אות צ' ואילך.
(ב) נ"א ל"ג מן דנר"ה עד דנר"ה (ד"ש).

(ו) בבא בתרא יד.
(ש) ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פ"ב כלל י"ג. ושער לידת המוחין פרק ב'.
(א) נ"א ל"ג העמודים (ד"ש).
(ת) ע"ח ח"א שער כ"ב שער מוחין דקטנות

בב' מקומות, לו ולה, נמצא כי כל פרק ופרק אינו רק חצי אמה בלבד בנקבה, כי חצי הארת כל פרק מהם. נשאר בנצח דו"א. ועד"ז במוח הבינה שבה.

וענין אמה וחצי רוחבו, בג' אמצעיות שבה, הוא, כי כבר נתבאר, שבשאר שש קצוות שבה, אין חסדים דנו"ה דו"א מתפשטים, רק נשאירן במוחין שלה בלבד. ואמנם הה"ג שיצאו מיסוד דו"א, וניתנו ברעת שלה, הנה הארתם חוזרת להתפשט, מן חסד שבה עד הוד שבה כנודע. (ב) אבל הארת מוחין שבה, שנעשו מהמוחין דו"א, שנתפשטו בנר"ה שבו, הנה הם מתפשטים בכל המשך, בב' הקוים ימין ושמאל שבנוקבא כנוכר, ונמצא כי מספירת החסד שבה, נתפשט גבורה א', והרי אמה א'. ועוד נתפשט הארת המוח עצמו הנקראת חצי אמה, לטעם הנו"ל, כי אין הארתו נכפלת, להיותו אור מכוסה, והרי אמה וחצי בספירת החסד שבה, בקו ימין. ועד"ז בגבורה שבה, קו שמאלי.

וכעד"ז אמה וחצי קומתו, בנו"ה שבה, הנקראים קומה שלה כנו"ל, ונמצא כי כל הארות האלו, בשני הקוים ימין ושמאל שבה, ולא בקו אמצעי. והטעם הוא כנו"ל, כי דעתה קלה, ואין בה רק ב' מוחין ימין ושמאל, המתפשטין בקו ימיני ושמאלי שבה, ויש בהם המדידה הנוכר.

פירוש אחר, דע, כי היסוד דאבא המתלבש תוך היסוד דאימא, ואח"כ שניהם מתלבשים תוך דעת דו"א, הוא הנקרא תורה שבכתב. וזה הוא סוד מה שאמרו רז"ל בפרשת לך הם, נובלות חכמה של מעלה תורה כו'. (א)

הגהה

(א) א"ש, הנה המאמר הזה נתבאר בשער ההקדמות, דף רמ"ט. וגם בשער ג' שער מאמרי רז"ל, דף נ"א.

הגהות ומראה מקומות

(א) ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פ"ב מ"ב דף יד. ח"א שער הכללים פ"ו.
 (ב) ע"ח ח"א שער הכללים פ"ו. ח"ב שער תקון הנוקבא סוף פרק א'.

(ג) במדרש רבה פרשה מ"ד. ועי' מדרש רבה בראשית י"ז ז. ע"ח ח"א שער הכללים פרק א' שער הארת המוחין פ"ח. ספר הלקוטים תרומה.

עוד נתבאר אצלנו, (א) כי בנו"ה דו"א, מתפשטים ב"ה, מאותם ה' חסדים המתפשטין מחסד עד הוד שבו כנודע. והנה בשביל שהם אורות מגולים, הארתם נגדלת כפלים, ונמצא שבחסד שבנצח, נעשה כפול, חסד אחד לצרכו שם, וחסד הב' להיותו במוח חכמת הנקבה. ועד"ז בחסד שבהוד, נכפל לשנים, הא' לעצמה והב' במוח בינה דנוקבא, כמבואר אצלנו בסוד ירידת החסדים והגדלתם. ונמצא כי במוח החכמה שלה, יש חסד שלם, ונקרא אמה אחד. עוד יש בה הארת המוח דחכמה דו"א, הכלול מהארת התפשטותו בג"פ דנצח דו"א, כנו"ל שהכל נכלל בפרק העליון לבדו, והארת המוח הזה, הכלול מהארת ג"פ, נקרא אמה וחצי, שהם ג' חצאי אמה, והרי אמתים וחצי אורכו. וכעד"ז בקו שמאל במוח בינה שלה. והנה החסד אשר במוח חכמה שבה, נקרא אמה שלימה, אף על פי שהוא כנגד הפרק הא' דנצח דו"א לבדו, לפי שכל החסד ההוא נשאר למעלה, במוח החכמה שבה, ואינו מתפשט בשארית קו הימין שבה כלל. אבל הארת המוח עצמו הנקרא חכמה, הנה הוא מתפשט בכל קו הימין שבה, עד הנצח שבה. ולכן כל פרק ופרק אינו רק חצי אמה בלבד, ועל דרך זה הוא במוח הבינה.

עוד יש בזה טעם שני, והוא, כי החסד הוא אור מגולה, ולכן נגדל ונכפל ונעשו: ב"ח שלימים. א' לנצח דו"א, וא' לחכמה דנוקבא. ולכן החסד שבחכמה שבה, נקרא אמה (אחת) שלימה. אבל המוח עצמו הנמשך אליה, אינו מגולה, כי הנה הוא סתום תוך הנצח דבינה, המתפשט עד סוף נצח דו"א כנודע, ואינו נכפל הארתו, ונמצא כי בהתחלקו

דע, כי אעפ"י שבמקומות רבים ביארנו, שהאורות החסדים שמן החזה ולמטה הם מגולים, אין הכונה שהם מגולים לגמרי, דאם כן כיון שפי היסוד דאימא פתוח, ויוצאים החסדים דרך שם לחוץ, להתפשט בו"א, א"כ נמצאים אורות אלו מגולים לגמרי, ויתאחזו בהם החיצונים, וכבר נתבאר לעיל, כי אין הו"א יכול לקבל אורות אלו בגילוי, עד שיתלבשו תחלה בכלים של נה"י דאימא או דאבא, ואיך עתה הם מגולים. ועוד, דא"כ ג"כ כל החסדים העליונים, הנשארים למעלה בדעת, יפלו למטה גם הם, כי הנה החסדים הם מים, ויפלו דרך שם. אבל הענין הוא באופן זה, כי הנה ברדת החסדים ההם דרך פי יסוד דאימא, לוקחים עמהם בחי' הארת הלבוש הכלי ההוא דיסוד דאימא, ומתלבשים בו. (ה)

והענין הוא, כי פי יסוד דאימא נסתם במסך א', אבל אינו נקרא סיתום גמור. והטעם הוא, כי להיות שם סיום הספירה האחרונה דאימא, לכן נמשכת שם הארת לבוש היסוד ההוא, עד פי היסוד עצמו, ואותה ההארה נעשה שם כמו מסך אחד ולבוש, הסותם פי היסוד ההוא, ונמצא כי כשיורדין החסדים למטה, אינו יורד עצמותם, דק הארתם לבד, מה שיכול לעבור דרך המסך ההוא, ואז הם לוקחים עמהם מאותה ההארה של הלבוש ההוא, ויורדים מלובשים בתוכו, ובכ"מ התפשטותם, הם מלובשים בו.

ואמנם מה שאנו קורים אותם אורות מגולים, הוא, לפי שאינן מלבוש ההוא עצמו העליון דיסוד עצמו דאימא, רק הארה נמשכת ממנו, והוא מסך ולבוש דק מאד, ובערך זה נקרא אורות מגולים. ואמנם תועלת המסך הזה הוא לב' בחינות הנו"ל, האחת הוא כדי שהחסדים האלו, שהם עצמותם אורות ממש ולא כלים, יהיו מלובשים תוך הכלי הזה, הנעשה מיסוד

פירוש: כי זה היסוד דאבא, המתפשט בו"א, הנקרא תורה, הנה הוא נמשך ונובל מן חכמה של מעלה, שהוא אבא, וכבר נתבאר אצלי, בענין ביטול המלכים, כי בחי' נה"י דא"א, שנתפשט בו"א בבחינת מוחין, אירע בהם ביטול (ד) ונפילה, בעת ביטול המלכים, ולכן נקרא נובלות. והנה גם הארת היסוד דאבא, היוצא לחוץ מן החזה ולמטה דו"א, הנעשה ממנו פרוץ יעקב, גם יעקב הזה נקרא תורה שבכתב, להיותו מיסוד דאבא הנקרא תורה כנוצר.

ונניח עתה ענין יעקב, ונדבר ביסוד עצמו דאבא שבתוך ז"א, כי הנה הוא יותר ארוך מיסוד דאימא, כי היסוד דאימא שהוא נוקבי קצר, ונשלם בחזה דו"א, והיסוד דאבא שהוא זכר, יוצא משם ולחוץ, ומתפשט תוך ז"א, מן החזה ולמטה בגילוי, עד סוף יסוד ז"א ממש. ואותו התפשטות המגולה שבו, שהוא צורת וא"ו ארוכה, כנודע, כי היסוד הוא צורת וא"ו, הוא הנקרא ארון. והתורה אשר בתוכו, הוא הארת מוח הדעת המלובש בתוכו, כנודע.

(אמר חיים הכותב, ונלע"ד, כי לכן היו ב' לוחות בתוכו, שהם תרין עטרין דדעת, ה"ח וה"ג, שהם עשר הדברות, הם חמשה חומשי תורה, כל חומש כלול מח"ג, ובהם כלולים כל תרי"ג מצות, דמ"ח מצות עשה בחסדים, ושס"ה ל"ת בגבורות, כנו"ל בהקדמת דרוש השער הזה. ובזה יפתחו לך שערי אורה רבים, להבין דברים אחרים מתוך דבר זה. והנה הארון הוא בגימטריא ע"ב קפ"ד ע"ה, שהם אחוריים פשוטות המלויות דהו"ה דע"ב דידו"ן כנודע, אשר הוא פנים דיסוד דאבא, והאחוריים שבו הם מתפשטים בו"א).

ואמנם ענין הכפורת המכסה על הארון הוא נעשה מן היסוד דאימא כמ"ש, וזה ביאורו:

הגהות ומראה מקומות

(ה) ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פ"ב כלל י"ד ד"ה וגם בזה תבין ובכלל ט' ד"ה גם ברדת. שער תקון הגוקבא פ"ה. ועי' בהקדמת ספר הזוהר אות ט"ז בסלם מאמר אמא אוזיפת לברתא מאנתא.

(ד) מבו"ש דף קע"ד סוף ע"ב. ע"ח שער ל"ד פ"ב. ע"ח ח"א שער י"א שער המלכים פרק י'. ושער שבירת הכלים פ"ב שער הפסוקים פרשת תבא.

ההי"ן, והוא גימטריא ל'. ועוד תכה אותו י"פ ה"ה, גימטריא ר', הרי ל"ר בהוד. וביסוד יש שם י"ה במילוי אלפ"ן, והוא גימטריא כ"ו. ועוד תכה אותו י"פ ה"א, גימטריא ק"כ, והם קמ"ו ביסוד. עתה תספור כולם, של"ה ר"ל קמ"ו, ויהיו גימטריא תשי"א, כמנין הכפורת. ואני מסופק אם שמעתי ממורי זל"ה, שהוא כמנין הכפרת. ז)

והנה ענין זר זהב שעל הכפורת, הוא, כי הלבוש הזה הנקרא כפורת המלביש את הארון שהוא היסוד דאבא, הנה הוא עודף עליו בפי היסוד ג"כ לסותמו, וזו הבחי' הוא גבוה (מעט) על הארון, וז"ס זר זהב סביב שעל הכפורת. ונדע כי זההב באימא, ונלע"ד ששמעתי ממורי זל"ה, כי ז"ר הוא בגימטריא אור"ר, שה"ס ב) (אהיה פשוט, והוא כ"א בגימטריא, וא"ל במלואו אלף למד, בגימטריא קפ"ה עם הכולל לשני השמות, הרי אור. והנה שם א"ל זה, יוצא משם אהיה באופן זה) כי אהי"ה הוא בגימטריא כ"א, ועם י' אותיות המילוי הוא א"ל. א)

דאימא. ועי"כ אין החיצונים נאחזים בהם, כנדע כי אין החיצונים שולטים מאימא ולמעלה. והשנית הוא, כי ע"י המסך הזה, לא ירדו (כל) החסדים למטה, אבל העליונים נשארו למעלה בדעת עצמו, והחסדים התחתונים שהיו שם דחוקים מאד, כמבואר אצלנו ו) ועי"כ הם בוקעים ויורדין דרך המסך ההוא כנוכר, ומתפשטין בגופא, והעליונים א) שישארו מרווחים, אחר שיצאו התחתונים, נשארים שם, כי אינם בוקעים המסך, רק בהיותם דחוקים בחוזק ובצמצום ומחמת זה נשבר ונבקע הכלי ויוצאים לחוץ, וזכור ההקדמה זו.

והנה הלבוש שבו מתלבש היסוד דאבא, כשמתפשט ויוצא מן החזה ולמטה, דרך פי היסוד דאימא, ה"ס הכפורת שעל הארון, ולהיות הלבוש הזה כלול מנה"י דאימא, לפי שגם הנ"ה מאירים ביסוד, שהוא קו האמצעי המכריע בנייהם. והנה הנצח יש בו י"ה במילוי יודי"ן, ועולה ל"ה. ועוד תכה אותו יר"ד פעם ה"י, גי' ש, והרי של"ה בנצח. ובהוד יש שם י"ה במילוי

פרשת תצוה

הוא, ע"י ב' החסדים שבנ"ה דו"א, שהם אורות מגולים, ח) וכבר ביארנו עניינם, כי כשירדו החסדים במרוצה, בעת יציאתם מיסוד דאימא

הדלקת המנורה, כתיב ויקחו אליך שמן זית זך וכו', הנה המנורה היא נוקבא דו"א, העומדת אב"א עמו, וכל עיקר תיקונה ובניינה

הגהה

קפ"ה ושניהם בגימטריא אור, כאמור, להיות שהוא אור דאהי"ה, המאיר ועושה שם א"ל הנו', (ונודע) כי שם אהי"ה הוא באימא, ולכן זה הזר זהב נרמז בו.

א) א"ש, נלע"ד, שלהיות ששם א"ל אינו עושה, אלא בבחינת עשר אותיות המילוי דשם אהי"ה, לכן שם אהי"ה העיקרי אינו נמנה, כי אם פשוט כ"א, ושם א"ל הנזכר נמנה במילוי

הגהות ומראה מקומות

במילוי היוצא משם אהי"ה כי וכו' ול"ג הסגור כאן (ד"ש).

ו) שער הכוונות דרוש ערבית שבת בכוונת ופרוס עלינו סוכת.

ח) נ"ב א"מ צ"ע שהרי לקמן בפרשת בהעלותך כל הדרוש הזה הוא סובב על העלאת הגבורות דרך קו האמצעי וכל בנינה הוא מהגבורות ולכן נקרא מאורי הלילה וע"ש. ואולי כי זה בבחינת השמן שבמנורה ואינו בבחינת האש הדולק במנורה, וצ"ע

א) נ"א שנשארו (ד"ש).

ז) בספר הלקוטים תרומה בפסוק ועשו ארון עצי שטים, ד"ה והנה הארון כתב ואני מסופק אם אמר הכפורת או הפרוכת.

ב) נ"א שה"ס אל"ף למ"ד אהי"ה שהוא אל

אשר בחוזה, יורדים בכח ובמרוצה גדולה עד היסוד דו"א, ט) ובכח ההכאה, חוזר לעלות בסוד אור חוזר מתא לעילא, ומכח האור חוזר ההוא, או יוצא הארה ההיא לחוץ, באחורי הנר"ה, י) וניתנים בנוקבא. כנודע כי אין הנקבה נבנית, אלא בסוד אור חוזר, ולא באור ישר. והנה שני הויתים, הם ב' חסדים אשר בנו"ה, בסוד ושנים זיתים עליה וגו'. (זכריה סימן ב') ואלו ברדתם ביסוד, נכתשים שם ונעשים כתית, בכח מרוצת הארתם שם, כנזכר בזהר ובתיקונים, דכתית. איהו מסטרא דצייק, ומכח הכאתם שם, נכתתין ומתפרדין ונעשין פירורין, ואז נטחנים שם, ויוצא מהם השמן זך, שהוא האור הניתן אל הנוקבא. וז"ש כתית למאור, וביאור הכתוב, כי טעם כתישה זה, להעלות נר תמיד. ר"ל: שהמלכות הנקראת נר, ימשך לה האור הזה דרך עליה בסוד אור חוזר. ואם לא היה כתית, לא היה האור חוזר ממטה למעלה, וכבר נתבאר, אי אפשר להאיר אליה, אלא בסוד אור חוזר. ובענין שמן זית זך, שמעתי פעם א' ממורי זלה"ה, כי אותם הז' שמהן, הנזכרים בפרשת יתרו בר"מ, כ) בענין השבת, שיוצאים משני תיבות אהי"ה יה"ה, וכבר ביארנו עניינם בשער התפלות, בענין ז' ברכות שבכל תפלה דיום

שבת. ל) והנה אלו הם א) מז' תחתונות דו"א. והד' שמות היוצאים מד' אותיות אהי"ה, הם בגימטריא תבל. וכשהמלכות מקבלת אורם, נקראת תבל. וג' שמות היוצאים מג' אותיות יה"ה, הם בגימטריא זית. והנה הזית הזה, הוא כללות ג' שמות האלו, היוצאים משם יה"ה כנזכר, ובהיותו כתית, יוצא ממנו שמן זך, ולכך שמן זך הוא ג"כ גימטריא כמנין זית. מעשה חושן ואפוד, כבר נתבאר בזה"ק בפרשת פקודי, מ) כי חושן אספקלריא דנהרא, ואפוד אספקלריא דלא נהרא, דא פנים, דא אחור. נ) והביאור הוא, כי זו"ג עומדים אחוריהם דבוקים יחד. וז"א נקרא פנים, ונוקבא נקראת אחור, בסוד אחור וקדם צרתני וגו'. ולהורות חיבור הנקבה עם ז"א, נקרא אפוד, שהוא גי' הוי"ה (כ"ו) אדנ"י (ס"ה). א) ואמנם היות החושן בז"א, הוא בסוד מוחין דקטנות שבו, שהם דינים גמורים, וזה אומרו חושן המשפט. וסוד החושן, הוא שם שד"י, והאחוריים דאהי"ה העולים גימטריא דם, ושניהם גימטריא חושן. והוא אותיות נח"ש, כי הוא הנחש הנושך וקורע רחם האילה, בשעת שכורעת לילד. ונתבאר כל זה בדרוש קריעת ים סוף, ביום שביעי של פסח. ע)

הגהה

א) א"ש, צריך להיות אפוד מלא ו', או אפד חסר ו' בגימטריא עם הכולל צ"א כן נראה לע"ד. ס)

הגהות ומראה מקומות

- שא"כ השמן הגורם האורה להאש, ושם אמר שכל אורות הוא בחינת גבורות וצ"ע.
- ט) ע"ה ח"ב שער תקון הנוקבא פרק ה' ו'. תע"ס שיעור ט' מן אות נ"ט עד אות ס"ט.
- י) וז"ש בספר הלכות דף ע"ה שורה א. או יוצא הארה לחוץ מאחורי החוזה דו"א וניתן לנוקבא כי מאחורי החוזה ולמטה מקומם של נו"ה הוא.
- כ) אות תקל"ד וברפ"י דף צב.
- ל) שער הכוונות דרושי קבלת שבת בדרוש מזמור לדוד ודרוש ב' מדרושי ערבית דשבת. ועיין בהסולם יתרו דף קל"ו מאמר ב' מרגלן.
- א) ג"א בו' (ד"ש).
- א) אות קפ"ד וברפ"י תחילת דף רל:
- ב) בספר הלכות ובספר לקוטי תורה פרשת תצוה נ"ב א"מ צ"ע למה לא נרמז מכל פרצוף ז"א רק בחצוניות לבה, ונ"ל כיון שהוא מצות מעשיות הוה מתקן דוקא בחיצוניות לא כן מצות שהם בדבור כמ"ש הרב בע"ה שער פ"ח פ"א וב' ע"כ.
- ס) ספר טעמי המצות תצוה דף סו: ד"ה מצות חושן ואפוד.
- ע) שער הכוונות ענין ספירת העומר דרוש י"ב.

פרשת כי תשא

פ) שמן המשחה, כתיב ואתה קח לך בשמים ראש כר, ואמרו רז"ל (כריתות דף ה') כי הקנה בוסם לא היה משקלו, אלא מאתים וחמשים בלבד. אבל המר דרור, והקנמון, כל אחד מהם משקלו חמש מאות. אמנם המר דרור, היה נשקל בפעם אחת, אך הקנמון היה נשקל לחצאין בשני פעמים, ודייקו זה מלשון הכתוב. ונבאר ענין טעם זה, דע, כי שלשה סמים אלו, הם כנגד ג' שמות אלהים, שיש בבינה ובגבורה ובמלכות. צ) והנה מר דרור, כנגד אלהים שבבינה, הנקראת דרור, כמ"ש וקראתם דרור בארץ כר, ולכן נשקל בבת אחת. אבל קנמון, כנגד שם אלהים שבגבורה דז"א, ונדע כי גם בהוד דז"א יש בו שם אלהים, כי הוא קו שמאל, ק) ולכן היה נשקל בשני חצאים, אמנם בין שני החצאין, לא היו רק משקל חמש מאות, כמו מר דרור לברו, לפי שההוד והגבורה שניהם הם בז"א, וג' אלהים הנזכר, אינם אלא אחד באימא, ואחד בז"א בסוד גבורה שבו, ואחד בנוקבא דז"א. וקנה בושם, שהוא במלכות, שבו אלהים הג'.

ונחזור לענין המשקלים, כי הנה מר דרור, משקלו חמש מאות, כנגד שני בחינת אלהים, האחד בדרך פנים, במילוי יודין, העולה ש', והאחד בדרך אחוריים, העולה מאתים, ושניהם חמש מאות. ולפי ששני בחינות הנזכר, הם

באימא, לכן היה משקלו חמש מאות, וגם הוא בפעם אחת.

וקנמון בושם בז"א, והם שני בחינות: גבורה, והוד. ולכן משקלו חמש מאות, אלא שהיה משקלו בשני פעמים מאתים וחמשים, אחד כנגד גבורה, ומאתים וחמשים שניים כנגד ההוד. אבל במלכות, שאין בו שני פעמים אלהים כמו בז"א, לכן אין בו רק ר"ן לבר, והיה נשקל בפעם אחת. ר)

ובזה תבין, למה אלו הסמים נקראים בשמים ראש, לפי שכולם שם אלהים, הנרמו במלת ראש. כי אות הר' רמוזה לאחוריים שלו, שהוא בגימטריא מאתים. ואות הש', לשם אלהים דמילוי יודין. ואות אלף, הוא כללות השם אלהים בעצמו. והיותם נקראים בשמים הוא, לפי שהנה נתבאר, כי שלשה סמים אלו, הם בבינה ובזו"ן. והנה יש בהם שלשה שמות אהי"ה, הא' דיודין באימא. הב' דאלפין בז"א. והג' דההי"ן במלכות. ואם תחבר שלשה המלויים האלה לברם, בלי אותיותיהם הפשוטים, גימטריא שצ"ב כמנין בשמים.

וענין מר דרור הוא, כי נודע כי ק"ך צירופים יש בשם אלהים האחד שבאימא. וכולם באחוריים שבה ש) וכנגדם יש ק"ך צירופים אחרים, בשם אלהים שבנוקבא דז"א, המתפשטת בשלשה עולמות בי"ע, כמבואר אצלינו. ת) והנה על ידי

הנהגות ומראה מקומות

אין לה כי אם אלקים אחד ר"נ אחד כמו בהוד (הר"ח).

ש) ע"ח ח"א שער או"א סוף פ"ו, ושער הזווגים פרק ו'. שער ההקדמות דף רס"ח בביאור הפסוק סומך ה' לכל הנופלים. ע"ח עם פמ"ס ענף פ"ו. תע"ס שיעור י' מן אות מ"ד. ועיין בע"ח ח"ב דף של"ו סדר הק"כ צירופי אלקים להרשב"ח ז"ל. שער הכוונות דרושי פסח דרוש א' ד"ה ואמנם.

ת) ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד דף רכ"ז ד"ה מ"ק. שער מאמרי רשב"י זע"א דף קע"ד ד"ה שם בדרך פ"ג. תע"ס שיעור ס"ז מן אות פ"ב.

ס) ע"י בשער הכוונות ענין פורים בביאור שם מרדכי מירא דכ"א מ"ר דכ"י והוא תרגום מר דרור.

צ) שער הכוונות ענין הקידוש דרוש א'. פע"ח פט"ו משער השבת. לקמן פרשת קדושים במצות פאת הראש.

ק) ע"ח ח"ב שער השמות פ"ג.

ר) נ"ב א"מ לא ידעתי טעם למספר ר"ן דמלכות (מ"כ נ"ל כיון שבז"א הקנמון בושם ר"נ כנגד הגבורה וכן כנגד החוד א"כ המלכות דאיהי בהוד

המעשה הזה של שמן המשחה, היו מתחברים כל אלו הקיץ והקיץ צירופים, והם נכללים זה בזה, עד למעלה באימא, ואז הם א) מתמתקים, כי עיי עלייה וכללות הוזה הם מתמתקים, כמבואר אצלינו. וכללות ב"פ קיץ, הם מ"ר. והיותו נקרא דרור, הוא בבחינת שני שמות עצמן של אלהים, המצטרפים בקיץ וקיץ צירופים הנזכר, וכל שם אלהים מאלו הב', אשר בשני אחוריים דאימא ובנוקבא דז"א, הוא בבחינת ריבועו העולה ר', ועם ה' אותיות השם העולים ה', הרי ה"ר, והנה שני פעמים ה"ר, הוא גימטריא דרור.

הגהות ומראה מקומות

(א) נ"א מתחברים (ד"ש).

פרשת ויקרא

כי הם שני אבות, ועוד ארבעה תולדות במילוי המילוי, שהם בחי' אחרות מלבד המילוי. גם יתורץ, כי כפי הפשט, היה צריך לדחוק ולומר שבועות שתיים אבות, שבהצטרפם עם התולדות, יהיו ארבעה. אבל בזה ניחא, כי הם שתיים אבות, שהם ארבע תולדות. גם אם נרצה ליישב פירושונו כפי הפשט, כי הנה שתיים של המילוי, נכללים הם תוך הארבע של מילוי המילוי, ונמצא כי כולם אינם רק ארבעה.

וענין להרע או להטיב פירושו, כי השתי אותיות האחרונות של הוי"ה הנזכר, הם להרע. ושתי אותיות הראשונות, הם להטיב, ונמצא שהתחיל מלמטה למעלה. ובוה יתורץ ענין מ"ש בגמרא, שבועה שאוכל ושל לא אוכל. והענין הוא, כי הנה נודע שהו' מלכים דמיתו הם זרין, שהם שני אותיות ר"ה האחרונות, כי אות ו' הוא ז"א, הכלול משש קצוות. ואות ה' היא במלכות. ומרוב הסיגים שבהם שהם בחינת הרע, לכן מתו ונתבטלו (ג) ולכן להרע הוא בהם. אבל ב' אותיות י"ה הראשונות, הם באר"א, והם להטיב, כי כולם טוב, ולא היה בהם סיגים רעים, ולא מתו כנודע.

והנה להטיב, משמעותו להטיב לאחרים, והענין הוא זה, כי הנה כאשר מתו ז' מלכים דו"ן, שהוא ענין ירידתם בעולם הבריאה, ודאי שנשאר בהם ענין אותם הרפ"ח ניצוצין, להעמידם ולקיימם על עומדם די ספוקם בצמצום, וזה אינו נקרא מזון ואכילה, רק חיות מצומצם ומוכרח בלבד, כדי שיוכלו לחזור ולחיות בתחיית המתים, שהוא חזרת תיקון ביטול המלכים כנודע. ונמצא כי זה החיות המוכרח בצמצום, היה נמשך להם

איסור השאור והדבש. כתיב כי כל שאור וכל דבש כו'. א) טעם איסור הקטרתם הוא, כי הם בחינת כל הדינים דקטנות ודגדלות, כי שאור הוא ג' מוחין דאלהי"ם דקטנות, כי ש' הוא אלהי"ם דמילוי יודי"ן, והר' הוא אלהי"ם בריבוע דאחוריים פשוטים, וא' הוא כללות שם אלהים הג'. אבל הדבש הוא הדינין דגדלות, שהם ש"ך דינים עם הי"ד, כמבואר אצלינו בדרוש השופר דר"ה, שהוא ש"ו כנגד דבש, ועם הי"ד פרקי אצבעות היד האחוזים בשופר, הם ש"ך, הרי ש"ו מן שופר, ופ"ר הם דינים אחרים כנודע.

שבועת ביטוי. כתיב או נפש כי תשבע לבטא בשפתים כו'. ואגב זה יתבאר משנה אחת במסכת שבועות, תנן התם שבועת שתיים שהן ארבע כו' (ב) הנה משנה זו מדברת, בענין שם הוי"ה במילוייה, אשר בה ב"פ שבעה, כנוכר בספר התיקונים בתיקון ע', בענין בג"ד כפר"ת, והם: י"ה, יו"ד ה"א. וי"ה, ואי' ה"א. הרי הם ב' שבועות, ונקראים אבות, לפי שהם בחי' הפשוט והמילוי הא'. ועוד יש בה ד' שבועות אחרים, במילוי המילוי, הנקרא תולדות, והם כ"ח אותיות, אשר במילוי המילוי, שהם ד"פ ז'. וז"ס שבועות שתיים הראשונות, שהם ארבע אחרות במילוי המילוי כנוכר, ובפירוש זה, יתורצו כמה קושיות: הראשונה היא, אומרו שבועות, ולא קאמר העלמות, כי גם כאן צריך העלמות, כדי שיתחייב קרבן, ע"ד שהקשה התוספות גבי ידיעות הטומאה, דליתני העלמות. (ת) אבל להכי נקט שבועות, לרמוז אל פירוש הנזכר. גם בזה יתורץ, למה אמר שתיים שהם ארבע, וליתני שבועות ארבע. אבל בא לרמוז,

הגהות ומראה מקומות

- (א) ספר טעמי המצות ויקרא דף ע"ג: שער הכוננות דרושי פס"ח ד"ד ודרושי ר"ה דרוש ז'.
 (ב) ספר טעמי המצות ויקרא דף ע"ג:
 (ג) ג"א ל"ג אבל להכי נקט שבועות לרמוז אל פירוש הנזכר (ד"ש).
 (ד) ע"ה ח"א שער שבירת הכלים פרק ה'. וח"ב שער תיקון הנוקבא פ"ב כלל ט'.

ע"י שחזרו בסוד עיבור תוך אר"א, ושם נמשכת להם אכילה ממש בשופע. וז"ס אותיות אכילה, שהם אכ"ל י"ה, כי האוכל נמשך מן י"ה, שהם אר"א, כנדע כי אין המאכל נגמר, אלא ע"י טחינה ולעיסת השיניים שבפיה. ונדע, כי הפה הוא למעלה, בבחינת חר"ב, שהם אר"א, אבל החיות המצומצם המוכרח, הוא בא מן הלב שבתוך הגוף, שהוא אות ו' של הוי"ה, כי זה הוא טעם ענין המתענה שאינו אוכל, ומתקיים בחיות מצומצם, הנמשך אז מן חיות הלב, אל כל אברי הגוף, בהיותו מתענה ימים רבים שלשה או ארבעה ימים רצופים, שאם לא כן הוא איך מתקיים בלתי מאכל כל אותם הימים.

בהיותם בבריאה, מן שני אותיות ו"ה האחרונות, שהם גימטריא י"א סמני הקטרת, המקיימים ומחיים את הקליפות, מזון הכרחי וחיות מצומצם. ד) אבל אכילה גמורה בשופע, לא היה נמשך להם משם, ולכן שני אותיות ו"ה, נקרא להרע, שפירושו הוא שלא אוכל, ר"ל שאין בו בחינת אכילה אל המלכים שבתוך הקליפות הנקרא רע כנזכר.

ואחר שעלו אלו המלכים למעלה באצילות, ונתקנו, אז להיטיב, והוא שבועה שאוכל, כי, נמשך להם אכילה ומזון בשופע, יותר על חיות המוכרח להם, משני אותיות (י"ה) שהם אר"א, כי הנה אלו המלכים לא נתקנו, אלא

פרשת צו

סוד לבישת כהן גדול ביום הכפורים בגדי הבר לבנים והבן זה. והנה עתה בתרומת הדשן, ג"כ היה לובש בגדי הבר, לפי שגם בקליפה יש אלו הבחינות הארבע מאות הנזכר, בסוד עשו, שנאמר בו וארבע מאות איש עמו. כמבואר אצלנו בשער רה"ק, בענין תיקון לבישת השק, ואותם נקרא שק. והנה הדשן, הוא האפר הנעשה משיווי קדושת המזבח וסיגיה, ולא נשאר בו רק אפר כעין עפר, ובהוצאתו חוץ למחנה היה לובש בגדי בר, כדי לכיין אל השק הנזכר.

תרומת הדשן. כתיב ולבש הכהן מדו כו', כבר נתבאר אצלנו בשער רה"ק, בתיקון לבישת השק ה) גם נתבאר באידרת נשא דף קכ"ח ע"ב, בענין אותם ארבע מאה אלפי עלמין דכסופין, דנהרין מההיא חוורתא דרישא דאר"א, וה"ס ארבע מאות שקל, וע"ש היטב, ותבין הדברים הללו. הנה הכהן הוא בחינת כסף הלבן שבחסד, ונהיר מהנהו חוורתא דרישא דאר"א. וגם החכמה נקרא כהן גדול. ולכן היה לובש בגדי הבר, כמ"ש כתונת בר ילבש כו', כי שק הוא בחינת אותן ארבע מאה עלמין, וב"ד בא"ת ב"ש, הם ש"ק. וזהו

פרשת שמיני

אלו הם תולדות נוקבא דז"א, מן עיטרא דגבורה אשר בה, שהוא הוי"ה דבין דההי"ן כנדע.

דיני בהמה וחיה ועוף, ודגים וחגבים וארבה, הטמאים והטהורים. ו) דע, כי כל

הגהות ומראה מקומות

ד) לעיל דף מ' ציון ד'. ואחוריים דאר"א המלובשים בזו"ן נקראים על שם זו"ן, לכן לפעמים מונה י"א סימני הקטרת בזו"ן לבר. ו) שער הפסוקים דף פ"ח ד"ה עוד טעם. ספר הלוקטים דף פ"ו ע"א וב' בפסוק וזאת החיה.

ה) שער רוח הקודש דף ט'. ספר טעמי המצות

השלשה גבורות. בעת שנתמתקו עמהם, והרי הם ששה הוי"ות, שהם ג"פ ב"ן, כי כל גבורה עם רושם החסד המתחבר עמה, נעשה ב"ן אחד.

והב' גבורות תחתונים, הנקראים נו"ה, לא נתמתקו דרך ירידתן, כי אין שם רק שלשה חסדים בלבד, ולכן הם מתחברים יחד, להיותן מסוג אחד, שהם עדיין גבורות בלתי מיתוק, וגם להיותם בחינת נו"ה, ונקראים בנים כנודע, ט) ואז נעשה ב"ן רביעי, וכנגדם אמרו בהגדת פסח, כנגד ארבעה בנים דברה תורה וכו', י) כמבואר שם.

ואמנם שני גבורות נו"ה אלו התחתונים, הם מתמתקות אח"כ, כשחוזרין השלשה חסדים לעלות למעלה מן היסוד דרך אור חוזר כנזכר. נמצא כי השלשה גבורות חג"ת, נתמתקו דרך ירידה באור ישר, ושני גבורות נו"ה, נתמתקו בסוד אור חוזר, דרך עליית החסדים.

ועתה נבא אל הביאור, כי הנה הבהמה והחיה שניהם מבחי' אלו הב' גבורות התחתונות אלא שהבהמה מן המילוי, והחיה מן מלי המילוי כנזכר, ולהיותם משני גבורות התחתונות, הם הם כבדים בתנועתם, ואינם מעופפות כמו העופות. אבל הבהמה יותר כבדה בתנועתה מן החיה, כי החיה היא בחי' מילוי המילוי של הבהמה כנזכר.

והנה נמצא, בהמה הוא בחי' ב' גבורות

ועיטרא דחסדים היא הרי"ה דמ"ה דאלפין. והנה בהמה בגימטריא ב"ן, לרמוז כי היא נמשכת מעיטרא דגבורה שבנוקבא כנזכר. גם החיה היא משם ב"ן הנזכר, ובוה תבין מאמר רז"ל, (חולין דף ע' ע"ב) כי חיה היא בכלל בהמה, כי מילוי המילוי דההי"ן, יש בו כ"ג אותיות, כמנין חיה. ונמצא כי מילוי ההוי"ה דההי"ן, היא גימטריא בהמה, (א) ומילוי המילוי שלו המובלע בתוכו, הם כמנין אותיות חיה, והרי איך חיה בכלל בהמה, והרי נתבאר ענין החיה והבהמה דרך כללות, ועתה נבאר פרטן.

הנה נתבאר אצלינו בשער ההקדמות, בדרוש החו"ג, ח) כי הנה החסדים התחתונים, אשר בתנ"ה דו"א במקום המגולה, הם יורדות לבדן ביסוד דו"א. ואח"כ יורדים חמש גבורות ג"כ ביסוד, אחר שכבר ירדו השלשה חסדים הנזכר שם. ובדרך ירידת הגבורות, מתערבות שלשה גבורות עליונות, הנקראים חג"ת, עם אותם השלשה חסדים, ומתמתקות ומתבסמות עמהם.

והנה אעפ"י שהחסדים אשר שם, חוזרין לעלות מן היסוד בסוד אור חוזר כנודע, עכ"ז נודע, כי כל בחינת קדושה, נשאר ממנה רושם אחד קיים בכל מקום שהולך, והנה כל גבורה או חסד הוא שם הוי"ה אחת כנודע, ונמצא כי רושם השלשה חסדים, נתחברו עם

הגהה

אותיות, א"ש, אל תטעה שהמילוי לבר עולה כמנין בהמה, אלא ההוי"ה כולה במילוי ההי"ן עולה בהמ"ה, ומילוי המילוי המובלע בתוכו, הם אותיות כמנין חיה, והרי איך חיה בכלל בהמ"ה. והרי נתבאר ענין בהמה וחיה דרך כללות, ומ"ש מילוי המילוי דההי"ן יש בו כ"ג

הגהות ומראה מקומות

י"א. שער הכוונות דרושי ציצית פרק ב'.
ט) שער הכוונות דרושי העמידה במלות ומביא גואל לבני בניהם.
י) שער הכוונות ענין הפסח סוף דרוש ד'.

ז) שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ד'. ספר פע"ח שער הזמירות פ"ב. ספר הלקושים שמואל סימן י"ג. שער ההקדמות דף רכ"ב ד"ה מן ג'.
ח) שער ההקדמות דף שכ"ח ד"ה דרוש י"ו.
ע"ה ח"ב שער דרושי הצלם פרק ב'. תע"ס שיעור

התחתונות, שהם ב' הוי"ת, המתחברות ונעשות ב"ן, כחשבון בהמה. ויש בהמה וחיה טמאה וטהורה. ואמנם הטמאה, היא מן בחינתם, כשלא נתמתקו, כי הם דינים קשים גמורים, והחיצונים נאחזים בהם, ולכן נאסרו באכילה. והטהורה היא מבחינתם, כאשר נתמתקו כבר, דרך עליית החסדים כנזכר.

ולכן סימני בהמה טהורה והחיה הטהורה הוא, שיהיה מעלת גרה, ומפריסי פרסה. והשני סימנים נתבארו בכתוב. והנה בהיותה מעלת גרה, הוא הוראה שאלו השני גבורות תחתונות, שהם שני הוי"ת דב"ן הד' כנ"ל א) שכבר נתמתקו עם החסדים, ולכן נעשו מסוג ב) שלשה עליונות הממותקות, שהם ג"פ ב"ן כנ"ל, ונתחברו יחד ונעשו גרה, שהוא בגימטריא ארבע פעמים ב"ן. ולהורות שנמתקו דרך עליה, לכן הם מעלת גרה, כי ע"י העלייה נעשו גרה. (שהוא התחברות ד' בנים יחד).

ונודע שאחר שנתמתקו כולם ביסוד דו"א, אז יוצאות מאחורי היסוד לחוץ, וניתנים בדעת הנקבה העומד שם ממש. כ) והנה כאשר הם נכללות יחד, לפי שנתמתקו, ויוצאים וניתנים בדעת הנקבה, ולא שלטו בהם החיצונים, אלא כולם יחד שלימות הולכות שם בחיבור אחד, אז הם כשרות וטהורות. ואם לאו אינם טהורות, אעפ"י שנתמתקו, כיון ששלטו בהם החיצונים. ולכן להכיר זה, צריך סימן טהרה שני, והוא מפריס פרסה, כי פ"ר הם חמש גבורות מנצפ"ך, הניתנות אל הנקבה, הנקראת אדנ"י, כמנין ס"ה, להורות כי כל החמש גבורות יחד, כולם מתחברות וניתנות בנקבה, ולא חסר מהם דבר, כי החיצונים לא שלטו בהם, ולכן צריכות שני סימנים לטהרה.

והנה החיה, גם היא מן ב' גבורות התחתונות

הנזכר, ולכן הם צריכות ג"כ שני סימנים הנזכר, אבל אינם אלא מבחי' מילוי המילוי, ולכן יש לה סימנים אחרים, להכיר בינה לבין הבהמה, כנזכר בתלמוד (חולין דף נ"ט) ולא קבלתי סוד פירוש שלהם.

אמנם העוף, הוא מן ג' גבורות חג"ת העליונות הממותקות, שאז הם בגימטריא שלשה פעמים ב"ן כנ"ל, בהתחברות שלשה הוי"ת החסדים עמהם, ולכן עוף גימטריא ג"פ ב"ן. וכנגד ג"פ ב"ן אלו, נקרא היסוד יוסף, כנזכר בדרוש מצות מילה פרשת לך לך (ל) וזה טעם התעופותם באויר, להיותם גבורות עליונים, ומצורף לזה, כי הנז"ה הם רגלים. אבל החורג, הם זרועות וכנפים, ולכן הם מעופפים, ובפרט כי הם גבורות, שהם יסוד האש, המעופף על כל היסודות כנודע. מ)

ונמצא שהעופות הם אש הגבורות כנזכר לחכמי הטבע. ובפרט שהם מן הכנפים שבהם. ונודע כי בהכרח הוא, שלפעמים החיצונים יונקים מן אלו הגבורות העליונות, אע"פ שהם ממותקות כנזכר (נ) שמפני זה לא הספיק סימן מעלה גרה, המורה על המיתוק, אלא הוצרך סימן מפריס פרסה להורות כי לא נאחזו בהם החיצונים. ולכן אע"פ שהם ממותקות, עכ"ו לפעמים מתאחזים בהם (ד) החצונים ואז מתהוים מהם עופות טמאים.

אבל העופות הטהורות, הם מבחינתם כאשר לא שלטו בהם החיצונים, ולפי שכיון שהם ממותקות, אין בהם אחיזה אל החיצונים, אלא על צד המקרה, כשהעונות גוברים מאד, לכן רוב העופות הם טהורים, שאין להם מספר כנזכר לדו"ל באלו טריפות, (דף ס"ג) חוץ מן כ"ד עופות טמאים שפרטן הכתוב. גם לפי שהם מבחינת ששה הוי"ת שהם ג"פ ב"ן, לכן יש

הגהות ומראה מקומות

- מ) ע"ח ח"ב פ"ב כלל ט"ז ד"ה ובוה תבין.
- ועיין בסולם ז"ח פרשת יתרו דף קמ"ג ד"ה וי"ש ומעפפן. ודף קמ"ד ד"ה פידוש.
- נ) לעיל גבי בהמה וחיה שבנו"ה.
- ד) ג"א ל"ג מן החיצונים עד החיצונים (ד"ש).

- א) ג"א כבר (ד"ש).
- ב) ג"א אחד ול"ג שלשה (ד"ש).
- כ) לעיל דף י"ג ד"ה ונחזור לבאר.
- ג) ג"א ולכן צריך להכיר שמין טהורה שני סימנים.
- ל) לעיל דף י"ט ד"ה ובוה תבין.

מינים רבים בעופות. אבל בהמה וחיה שהם מבין אחד בלבד, הם מינים מועטים. ילהיות שהחיה היא יתור קלה מן הבהמה, ומעולה ממנה כנזכר, לכן יש בה שבעה מינים. אבל בהמה, לא יש בה רק ג' מינים טהורין בלבד.

והנה הארבה, הוא מכל הארבעה בנים ביחד ולכן ארבה הוא גימטריא ארבעה פעמים בין. ולכן הארבה הם רבים לאין קץ, כמ"ש את חילי הגדול, (יואל סימן ב'), וכתוב ויכס את עין כל הארץ וכו'. (פרשת בא) והטעם הוא, כי הם מכל ארבעה בנים ביחד. והענין הוא כי אינו דומה מרובים העושים את המצוה למעוטים כו', כמ"ש רז"ל על פסוק, איכה ירדוף אחד אלף ושנים ינוסו רבבה. (נ) וכפי הראוי לפי חשבון, אחד ירדוף אלף, לשנים צריך ב' אלפים, ולא עשרת אלפים, שהם רבבה. אלא שבהיות החשבון נוסף כל שהוא, ניתוסף בחינת רבים בו ע"ד הצירוף, כי תיבה בת ד' אותיות, בונה כ"ד בתים ובת חמש בונה ק"ד, ובת שש בונה תש"ך בתים. וכן כאן, כי בהתחברות ב' הויות דבין הד', נולדו מיני בהמות מועטים. ובהתחברות ג"פ בין, נולדו עופות רבים במאד מאד, מכל הבהמות וחיות. ובהתחברות ארבעתם, נולדו הארבה, שהם כחול הים.

ונמצא שהוא ע"ד צירוף האותיות, כי פעם יתחבר חסד שבגבורות, עם הת"ת שבשלשה חסדים, ויולידו כמה מינים. ופעם יתחבר גבורה שבגבורות, עם הת"ת שבחסדים, ויבראו מינים וכו'. ע"ד צירוף האותיות ממש.

וז"ס וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק, (יהושע סימן כ"ד), ונדוע כי יצחק הוא בחינת הגבורות, בהיותם עדיין בנ"א, כי לכך היה יצחק זכר, אע"פ שהוא מן הגבורות שהם נוקבין. (ס) והנה אלו החמש גבורות, נעשים בבחינת ארבע בנים כנ"ל. וכן עולה יצחק

בגימטריא, כנ"ל בפרשת לך לה, במצות המילה. וגם הוא גימטריא ארבה, שהם ארבעה בנים כנזכר. ונמצא כי כדי להרבות את זרעו נתן לו את יצחק, שהוא בגימטריא ארבה, שהם ארבעה בנים הנזכר. וזשה"כ וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק (יהושע כ"ד).

והנה הדגים, הם ג"כ מהתחברות ארבעה בנים הנזכר, (ע) ולכן גם הם רבים לאין חקר, וכמ"ש וידגו לרוב בקרב הארץ. וזה נרמז בשמו הנקרא ד"ג, כי אות ד' הוא בין הד', הנמתק דרך עלייה. ואות ג', הוא סוג אחד משלשה בנים המומתקים.

ואמנם יש שני שינויים בין הארבה לדגים, האחד, כי בארבה נכלל כל הארבעה בנים יחד, בחיבור אחד. מה שאין כן בדג, שלא נתחבר יחד. אבל הג' נתחברו יחד, ומהם לקחו הדגים בתחילה, להיותם ממותקים בתחלה, ואחר כך הוסיפו עוד לקחת מבין הרביעי, שהוא ד' של דג. והב' הוא, כי הארבה לקחו כל פרטיות חשבון הארבעה בנים, שהם גימטריא ארבה. אבל הדג, הוא כללות ארבעתן לבד, ארבע אחדים בלבד. ולהיות שני יתרונות אלו בארבה מבדגים, לכן הארבה מעופפים, כי יש בהם כח יתירה מן הדגים שאינם מעופפים.

שיקוף הנפש, כתיב אל תשקצו את נפשותיכם וכו'. ואמרו רז"ל (מכות דף י"ז ע"ב) מכאן שהמשהה נקביו עובר על לא תשקצו וגו'. הטעם יובן, במ"ש בפרשת עקב בפסוק ואכלת ושבעת וגו'. כי ענין האכילה הוא, לברר האוכל מתוך הפסולת, והאוכל שהוא המזון נבלע באברים, והפסולת נעשה מותר, ונרחה למטה כנדע, ומהם נעשו הקליפות, בסוד וטמאתם את ציפוי פסילי כספך וגו', תזרם כמו דה צא תאמר לו, (ישעיה סימן ל') כי הם בחי היציאה של נקב האחור, וכמ"ש בענין פעור ע"ש. ולכן המשהה

הנהגות ומראה מקומות

(ג) פסיקתא זוטרתא בחקותי. ע"ה ח"ב דק"פ.
 (ס) ע"ה ח"ב שער מ"ן ומ"ד פ"ט דף רמ"ד
 ד"ה ואלו הם ובהגה"ה שם ד"ה אמר הכותב חיים.
 ופי"ג בסופו. לעיל פרשת לך לך ד"ה ועתה נבאר.
 ע"ה ח"ב שער האונאה פ"ד. שער הפסוקים וירא
 דף מ"ד בפסוק ותהר ותלד שרה. (ע) לקוטי תורה
 פרשת שמיני. וספר הלקוטים שמיני בפסוק וזאת
 תחית

ונודע כי בכל דרכיך דעהו, (משלי סימן ג') ולכן צריך שיכוין האדם כוונה זו, בלכתו לבית הכסא טרם הכנסו שם, כי אסור להרהר שם.

נקביו, שמשה המותר והקליפה ההיא, מלדחותה אחר שנגמר בירורה ועיכולה, הנה הוא משקץ את נפשו ממש, יותר ממה שמשקץ את גופו.

פרשת תזריע

כי כשהדין מתחלף מתהפך לרחמים. ולפי שהאותיות המתחלפות אינם רק שלשה האמצעיות שחשבונם ל"ג, לכן כנגדם ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה, אחר שבעת ימים הראשונים של דמי טומאה כנ"ל.

דיני הצרעת. כתיב אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וגו'. (ק) נודע מ"ש בוהר, על פסוק ואיש כי ימרט ראשו וגו', דא ז"א וכו'. גם בענין נגע צרעת, כתרגומו: מכתש סגירו. כנזכר בפרשה זו, דמ"ז ע"א, ומ"ט ע"ב, נגע צרעת, הא אתערו חברייא, אבל צרעת כתרגומו. אמר ר' יהודה מאי כתרגומו, סגירו, דסגיר ולא פתח וכו'. והיינו דכתיב כי תהיה באדם ממש כו'. גם בדף נ' ע"ב משמע, דצרעת הוא רוח הטומאה, והנגע אינו טומאה, אלא ניצוץ אחד של דינא קשיא טהור, שנגלה שם, לדחות רוח הטומאה, ולהעבירו משם. וזה ענין נגע צרעת, הנזכר בפסוק, ופעם אחת אומר נגע לבדו, ופעם מזכיר צרעת לבדו.

ובזה נבא אל הענין, דע, כי אדם הוה, הוא ז"א, שהוא שם הוי"ה דאלפין, שהוא גי' אדם כנודע. ושתי נשים לאה ורחל, יוצאים באחוריו, זו למעלה מזו. והנה בשם ההוי"ה דאלפין, יש שלשה אלפין, ומן האחת יוצאות לאה, אבל רחל, לוקחת שני אלפין התחתונות, לפי שהיא יוצאה מן החזה ולמטה. והנה סדר התחלקות הוי"ה זו בז"א, הוא זה: יוד, בחכמה שבו, ה', בבינה שבו, ואות אל"ף שבמילוי ה"א זו הראשונה, היא בדעת שבו, וא"ו, בשלשה שלישי הת"ת שבו, ה"א אחרונה, בנה"י שבו.

דין היולדת. כתיב ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה. ענין חמש דמי טהרה, וחמש דמי טומאה, נתבאר ענינם באורך בדרוש פסח ע"ש. (פ) אבל ענין מספר הימים האלו, שהם ל"ג, נתבאר לך בדרוש ל"ג לעומר, כי שם נתבאר (צ) עשר דמים נמשכים בנקבה, מן העשר לבושין שיש בכלי עצמו דיסוד דתבונה, אל החמש חסדים וחמש גבורות של הדעת אשר בתוכו בז"א, והם עשר אתוריים דשם אהי"ה, שכל אחד בגימטריא דם. וחמש לבושי החסדים, הם ה' דמי טהרה. וחמש לבושי הגבורות, הם חמש דמי טומאה.

ואח"כ נגדל ז"א, וחזור ולוקח הלבושים האחרים, מבינה עילאה, שהיא חג"ת דאימא עילאה, הכוללת בינה ותבונה כנודע. ואותם הלבושים הם שמות של אכדט"ם, שהוא חילוף שם אלהי"ם, וכנודע. ומתחלף באותיות הקודמות אל אותיות אלהים, חוץ מן אות א' שאין אות אחרת למעלה ממנה. וחוץ מן אות אחרונה, ש שנחלפה במ"ם פתוחה שלפניה, ולהיות שניהם אות אחד, נמצא כי אינם נקרא בשם חילוף, רק ג' אותיות אמצעות לה"י, שהם לבד מתחלפות באותיות כד"ט, שהם גימטריא ג"ל. וגם טעם אחר, כי ב' אותיות א"ם של אלהים, הם גבוהים, ואינם צריכים להתחלף, והנה שם אלהי"ם הוא דין, וה"ס ה' גבורות, כמנין ה' אותיות כנודע, ומהם נמשכים הדמים כנודע, ומשם נעשה הסיגים שלהם, אחרי שמתבררין, ואז נעשים דמים טמאים. אבל חילופו הוא שם אכדט"ם, הוא דם טהור, כי הוא יותר נמתק,

הגהות ומראה מקומות

י"א של ספירת העומר ד"ה והנה עתה אנו. (ק) ע"ח ח"ב שער לאה ורחל פ"ז. ספר הלקוטים תזריע בפסוק אדם כי יהיה.

(פ) דרוש א' ד"ה והנה, ודרוש ט' והוא דרוש ג' של ספירת העומר. (צ) שער הכוונות סוף דרוש ב' דפסח. ובדרוש

ועתה נבא אל ביאור הכתוב, אדם כי יהיה בעור בשרו שאת וגו'. דע, כי אלו האורות אינן יוצאין מחוץ לאחורי ז"א, להוציא את לאה ורחל, אלא עד שיכנסו גם המוחין דאבא תוך ז"א, לפי שבהיות שם מוחין דאבא, אין יכולת אל החיצונים להתאחו באלו החסדים דאימא, אשר הם סוד עץ הדעת טוב ורע, שממש יונקים החיצונים כמבואר אצלנו בפרשת בראשית, בענין חטא אדם הראשון. (ב) והנה כאשר אלו המוחין דאבא, לא נכנסו בז"א, או במקום שלשה אלפין אלו, שמוציאין את לאה ורחל כנזכר, מוציאין ג' נגעים: שאת, וספחת, ובהרת, שהם בחינת דינים קשים מאד מצד הקדושה, שדוחין את רוח הטומאה מן האדם, או מן הבית, כנזכר בזהר פרשת תזריע, במאמר הגז"ל דף ק' ע"א. ועכ"ז, מאלו הג' נגעים, הוי יניקת כל החיצונים, ואז אין נעשה פרוצוף לאה או רחל. והנה שאת, כנגד א' ראשונה שבלאה, לפי שהיא נשאת וגברה למעלה, ובהרת וספחת, כנגד שני אורות דרחל.

הנה כונת דברי זהר במאמר הגז"ל, ד"ג ע"א, באורו הוא: כי הנגע הוא דין קשה וקדוש, הדוחה את רוח הטומאה מן האדם, ומי גרם להתגלות הצרעת, שהוא רוח הטומאה, הנאחו מחמת סגירו דנהירו עילאה דלא אתגלי, שהוא מוחין דאבא, שלא נתגלו בז"א כנזכר. וזה אומר, נגע צרעת, כתרגומו: מכתש סגירו, דא סגירו דנהירו עילאה כו'. כי לכן נאחו החיצונים שם, הנקרא צרעת, ולכן הובא אל הכהן, כדי שימשוך ויגלה אותו הסגירו דמוחין דאבא, שיתמשכו על ידי אהרן הכהן, שהוא כהן גדול, שסודו בחכמה כנודע. או אל אחד מבניו, שהוא בחסד, ענף החכמה.

ובזה תבין טעם המצורע החשוב כמת, וכמ"ש לעיל בפרשת ויחי בדיני האבלות, כי המיתה

ונמצא כי שלשה אלפין, הם שלשתם בקו האמצעי שהם דת"י, ולאה לוקחת א' ראשונה שבדעת, ורחל לוקחת שני אלפין, לפי שתאלף השנית היא בשליש האמצעי של הת"ת, שהוא בחנה, אשר משם מתחיל ראש רחל, והנה כל אל"ף הוא בחינת אור, כנזכר בספר התיקונים בענין חמש אור דיום ראשון. (ר)

ונמצא, כי רחל לוקחת שני פעמים אוד. ושני פעמים אוד, הוא גימטריא ביה"ת, ובג"י שחור"ק, והבי"ת הוא בהסתלק שני האלפין עצמן, שהם השדשים, וישארו ב"פ ר"ר ו"ר, שהם גי' ביה"ת. (ש) וז"ס מ"ש רז"ל, (ברכות דף ל"א) משחרב בית המקדש, שהיא רחל, שיש לה שני אורות כמנין ביה"ת, אסור לאדם שימלא שחוק פיו, לפי שאין שחוק, אלא בזמן שבית המקדש קיים, כי שחוק ובית שוים בגימטריא. והענין, כי ז"א יש לו ג' אלפין, והם ג"פ אור, שהם גי' כתר ע"ה, כי הכתר דז"א הוא שלם (ת) כמבואר אצלנו כל דרוש זה באורך, בענין ארבעה שנכנסו לפרדס, (א) וע"ש היטב ביאורם.

אמנם הכתר של רחל, אין בו רק ב' אורות בלבד. והענין הוא, כי כל אור הוא חסד, בסוד חמש אורות דיום ראשון, שהם חמש חסדים ותמשה מים דיום שני, הם חמש גבורות, בסוד גבורות גשמים. והנה אלו האורות, הם החסדים דאימא אשר בז"א, ולהם ג' בחי': אחת, היותם מכוסים בדעת, ואחת, בשליש אמצעי דתפארת, שהוא החזוה, אשר שם התחלת הגילוי, ואח"כ חזרין להתאסף יחד, ולהתקבץ כבראשונה, ביסוד ז"א. וכנגד שלשה אלו, הם שלשה אלפין דמ"ה. והנה לאה אין לה רק אור אחד בלבד, והוא שלישי הכתר, ורחל שני אורות, שני שלישי כתר, ולכן דיני לאה, מרובין כפלים משל רחל. ולא עוד אלא שרחל לוקחת שני אורות, והם מגולים, ולאה אור אחד, והוא מכוסה.

הנהרות זמראה מקומות

(ת) שער ההקדמות דף שמ"ח ד"ה ואמנם הכתר.
(א) שער מאמרי רז"ל חגיגה דף ט"ז ד"ה שם בגמרא. ודף ז' ד"ה שם פ"ה. ספר הלקוטים תזריע סימן י"ג בפסוק אדם כי יהיה.
(ב) שער הפסוקים דף ד' ד"ה ומעץ הדעת.

(ר) ת"ז ד: ת"ה יט: כ. תי"ט לח. ת"ל ע"ד סוף ע"ב. זהר ח"א בהשמטות ס"ג תחילת ע"א.
(ש) ע"ח ח"א שער כ"א שער לידת המוחין פרק ב'. שער ההקדמות דף שמ"ח ד"ה אבל הכתר. להלן פרשת וילך, ד"ה בס"ד דברכות.

גורמת הסתלקות מוחין דאבא מן האבל, וז"ס ימותו ולא בחכמה, כי החכמה תחיה בעליה, ובהסתלקה משם, נמשכת המיתה, נמצא כי ימותו, וחסבה, מפני שהם בלתי חכמה, והמצורע שהוא בהסתלקות מוחין דאבא, נקרא גם כן מת.

ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, כי מצורע גימטריא ת"ו, שהוא בחי' שם ההוי"ה של יודין אשר באבא. והת' הוא רומז אל ארבע יודין שבו, כל א' כלול מעשר (ועשר מעשר) הם ת'. ואות ו' הם ששה אותיות הנשארות בהוי"ה הנזכר. וזה להורות: שהסתלקות אבא שהוא הוי"ה דידוין, גרם לזה להיותו מצורע.

גם בזה תבין דרש רז"ל, (ערכין דף ט"ו) זאת תהיה תורת המצורע, תורת המוציא שם רע. ונודע ג) כי הנוקבא נקראת שם, שהם: או לאה או רחל. ובינה נקראת שמך הגדול כנודע. ד) והמדבר לשון הרע, גורם להוציא שם רע למעלה, שהם שאת או ספחת וגו', תמורת שם טוב שהוא בלאה או ברחל. וזה אומרו, אדם כי יהיה בעור בשרו וגו', כנודע, כי לאה ורחל, יוצאות בעור בשרו של ז"א, ובפרט לאה היא הנקראת עור, בסוד המבואר אצלינו, בפסוק עור בעד עור וגו', ה) כי רחל נקראת נפשו, אבל לאה נקראת עור, כי אין בה מוחין גמורים, בסוד תפילה של יד בארבע פרשיות, שהם ברחל. אבל לאה היא קשר של תפילין של ראש, שהוא עור בלבד, ואין בה פרשיות ממש. ואמר, כי תמורת לאה ורחל, היוצאות בעור בשרו, יצאו עתה שאת או ספחת וגו'.

והתיקון לזה, והובא אל אהרן הכהן וגו', פירוש: כי הנה נתבאר אצלינו, כי יסוד דאבא, הוא הוי"ה דע"ב דידוין, ואחוריים שלו, הם שתי בחינות: הפשוטות הם ג"כ ע"ב, והמלאות הם

קפ"ד. נמצא כי אהרן, הוא שני אחוריים דע"ב קפ"ד דיסוד דאבא, כי כך עולה בגימטריא. גם בניו אלעזר ואיתמר, הם מסוד נו"ה דאבא. הרי כי אהרן ובניו, הם נה"י דאבא, שבהם מלובשין המוחין דז"א, כמבואר אצלינו באורך, בענין חטא נדב ואביהו וע"ש. ו) ואז ע"י אלו, ימשיכו הארה בחסדים דאימא, ויסתלק הצרעת, שהוא אחיות החיצונים בהם כנ"ל. וז"ס מאמר הנ"ל דמ"ד ע"ב, והובא אל אהרן הכהן וגו', יכנסון ליה לכהנא, לדכאה יתיה, ויעלון מלה קמיה וכו'. גם שאר לשונות המאמר הנזכר, יובנו בהקדמה זו, ואיני יכול להאריך בהם.

גם נלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, פירוש לשון זה באופן אחר, והוא ע"ד מ"ש בפרשת קרח, בענין התרומות והמעשרות, כי נתנית התרומה אל הכהן, הוא חזרת האור אל מקומו בז"א. וגם פה הוא ע"ד הנזכר, כי בהיותו מראה הנגע אל הכהן, גורם למעלה, שאותם האורות היוצאים ונעשים נגעים, שיחזרו למקומן בפנים תוך ז"א, ויתחברו עם שאר החסדים שביסוד דאימא, הנקרא כהן, כנודע כי הכהן הוא בחסד, וז"ס דיכנסון ליה לכהנא, ויעלו מלה קמיה, ר"ל שלא יצא האור לחוץ, ויהיה נפסק משורשו, כי עיי"כ יתאחוזו בו החיצונים. אמנם בהיותו יוצא ונכנס, מטי ולא מטי עם שורשו, לא יוכלו החיצונים להתאחוז בהם, ע"ד שנתבאר בענין נתנית תרומה אל הכהן כנזכר, וזה אומרו והובא אל הכהן, דא כהן דלתתא, ר"ל שהוא בחינת החסדים דאימא הנקרא כהן, בהיותם לתתא תוך ז"א. ושאר דברי המאמר יבנו ע"ד זה.

גם נלע"ד ששמעתי, כי אומרו זאת תהיה תורת המצורע, פירוש: כי ענין המצורע, הוא הסתלקות מוחין דאבא הנקרא תורה מתוך ז"א בסוד נובלות חכמה של מעלה תורה.

הגהות ומראה מקומות

ג) ע"ח ח"ב דף רט"ו ד"ה וז"ס ראיתי. שער הכונות דרושי ק"ש דרוש ו' במלת שמע: שם ע'.
 ד) מבו"ש ש"ג ח"ב סוף פרק ו' ד"ה ואמנם יש.
 ה) שער הפסוקים איוב סימן ב' ד"ה ויען השטן.
 ע"ח ח"ב שער ל"א: שער פרצופי ז'ון פ"א. שער

ל"ח: שער לאה ורחל פ"ב. שער ההקדמות דף תנ"א.
 ו) שער הפסוקים דף קנ"ח תחילת פרשת שמיני. ופרשת שמות דף קכ"ב ד"ה ונבאר. לקוטי תורה ויקרא. ע"ח ח"ב שער ל"ב: שער הארת המוחין פרק ו'. שער ל"ח: שער לאה ורחל פ"ז.

דאלפיין, כנגד מ"ה דאלפיין, שהם בחי מוחין דאימא, הממלאים את ראש ז"א, לשלשה חללי גולגלתיה, הנקרא אדם. כי גם בינה היא אהי"ה דאלפיין. אבל אין זה בבינה עצמה, רק במילוי שלה הנכנס תוך ז"א בסוד מוחין. אבל היא עצמה נשארת למעלה כנודע.

ונבאר ג' שמות: שאת וספחת, ובהרת. והנה כיון שהם בחי נקבות, לכן נרמזים בשם אדניי, כי האורות שהיו ראויים אליהם, לקחום החיצונים, ונעשו שאת וכר כנוכר. הנה בהרת, בגימטריא מילוי שם אדניי, כשתסיר אותיותו הפשוטות. (א) ספחת הוא תמורת שם אדניי באתב"ש, שהוא תקמ"ט, והוא גימטריא ספחת עם הכולל. שאת הוא גימטריא א"ל אל"ף דל"ת נו"ן יר"ד. ולפי ששאת עליונה מכולם שהוא בלאה, ניתוסף על שם אדניי, שם א"ל, הבן.

ולכן תיקונו שיעסוק בתורה, וזהו זאת תהיה תורת המצורע, ולא אמר משפט המצורע, או שהרת המצורע וכיוצא.

ועתה נבאר, איך הנגע מורה על היותו יוצא מהחסדים דאימא, בהיותם בלי מוחין דאבא כנודע כנז"ל, כי נודע שהבינה היא הדוחה את החיצונים, בסוד התכלת, (ז) והנה הוא כח דין קשה מאד, המגרש את החיצונים, אמנם אינו מגרשם, אלא כאשר אבא נכלל עמה יחד, אבל בהיותה לברה, או אדרבא החיצונים נדבקים שם, ולכן הבינה הוא דין, משום דדינין מתערין מינה, כנוכר בזהר. אבל אין זה, אלא כשהחכמה נסתלקת ממנה כנוכר. והנה נגע גימטריא קכ"ג, שהוא מילוי אהי"ה דאלפין אשר בבינה, ולהיות שאלו הנגעים הם יוצאים מן האדם שהוא ז"א, הוי"ה דאלפין, לכן אנו מכניין את הנגע ג"כ למילויי אהי"ה

פרשת אחרי מות

שמות אהי"ה מצד אימא. ולכולם יש בהם בחי אחוריים, (ט) (בין בהיות) בין באהי"ה. ואחוריים דאהי"ה הם בגימטריא דם, ונודע כי כל אלו נמשכים אל הנוקבא, בבחינת חמש חסדים וחמש גבורות שנותן לה ז"א, ואלו החמש אחוריים של אלו החמש גבורות שנותן לה הזכר, הם חמש דמי טוהר, והחמש גבורות שבנקבה אשר גם אחוריים שלהם הם בגימטריא דם, הם בחינת חמש דמים טמאים שבאשה. וכבר ביארנו זה בסוד הדעת מה עניינו. (א) דין הדם. כתיב ואיש איש מבית ישראל

דין הנדה. כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב וגו'. נלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, כי נדה (ח) ר"ל: נ"ד ה', שגורם להפריד ה' תתאה מן ההוי"ה, לכן תיקון ימי תעניותיו, נ"ט כמנין נד"ה. וענין חמש דמים הטמאים, כאשר כבר נתבאר עניינה לעיל בפרשת תזריע בדין היולדת, בענין חמש דמים של טוהר, וחמש דמים של טומאה. אבל פירוש אחר שמעתי ממורי זלה"ה באופן אחר, והוא זה, כי הנה ברעת ז"א, יש עשר הוי"ה, חמש חסדים, וחמש גבורות, מצד אבא. וכנגדם עשר

הגהה

(א) (א"ש) הענין הוא, כי אדניי במלואו תרע"א, תסיר שם אדני שהוא ס"ה, ישאר תר"ז).

הנהגות ומראה מקומות

- (ז) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף קט"ז ד"ה
 (ט) היינו רבוע.
 (א) שער ההקדמות דף ר"פ ד"ה ענין הדעת אינון עמר נקי.
 (ח) שער רוח הקודש תקון י"ז דף י"ח ע"א. של ז"א. שער הכוונות ענין מנחה דשבת במלות

פעמים, שהיה גומעה כשהיה צלויה, בלתי שישגיח בתוכה, אם יש בה דם או לא. (כ) ולא היה חושש לסברת המחמירין שלא לגמוע ביצה צלויה. והביא ראיה מן התלמוד מכמה מקומות, בענין גמיעת הביצה כמו שהיא חיה או צלויה. וכמעשה דרבי עקיבא, (ערובין מ"א ע"א) שהיה בתענית ערב שבת, והביאו לו ביצה מגולגלת וגמעה חיה, והרבה כאלה. והטעם הוא שהוא ספק ספיקא דרבנן.

דין נבלה וטריפה. כתיב וכל נפש אשר תאכל נבילה וטריפה וגו'. נבלה הוא בגימטריא פ"ח, הוא גימטריא ב"פ ד"ם ד"ם, כמבואר אצלנו (ל) והם נובלים ונופלים. וטריפה ה"ס רפ"ח ניצוצין, שהם ניצוצות קדושה נטרפו ויצאו לחוץ, עם הכלים של המלכים שמתו כנודע. והנה הם בגימטריא טר"ף ע"ה. ואח"כ נתקנו בסוד כי הוא טרף וירפאנו. ובסוד טרף נתן ליריאו. (מ) (ב)

אשר יאכל כל דם וגו'. ענין סברת הרמב"ם זלה"ה (י) בענין בישול תרנגולת שלימה, והממלאים תוך חלל התרנגולת, בטפילה של בשר מחותך דק דק, מעורב בבצים ופלפלין וכיוצא. וכן חתיכות הבשר, כגון הצלעות, או הפלאד"ש שממלאים אותם בטפילה הנזכר. וכן בני מעים שמחתכים אותם ע"ד הנזכר. יש מחמירין, לבשל הבשר שבתוכם תחילה, קודם שיתנוהו במלוי הנזכר, משום חשש דם. ואני ראיתי למורי זלה"ה, שלא היה חושש לסברא זו. אבל אם היו עושים אותו כך, ודאי שהוא יותר טוב. אבל בענין הפאסטילי"ע שעושים מן עיסה, ובתוכה בשר מחותך עם בצלים מחותכים כנודע, בזה חקרתי לאמו של מורי זלה"ה, ואמרה לי שמורי זלה"ה היה מזהיר לאשתו, שתבשל הבשר ההוא בתחלה, טרם נתנוהו בתוך העיסה. (א) ובענין ביצה צלויה, ראיתי למורי זלה"ה

פרשת קדושים

מצות כבוד חכמים וזקנים. כתיב מפני שיבה תקום וגו'. הנה ג' תיקונים נמצאו למעלה: אחד בא"א, שהוא יותר זקן מכולם. וכנגד דיקנא קדישא דיליה אמר מפני שיבה תקום. וכנגד דיקנא קדישא דז"א, אמר והדרת פני זקן. וכנגד הנוקבא דז"א, שאין בה

מצות כבוד חכמים וזקנים. כתיב מפני שיבה תקום וגו'. הנה ג' תיקונים נמצאו למעלה: אחד בא"א, שהוא יותר זקן מכולם. וכנגד דיקנא קדישא דיליה אמר מפני שיבה תקום. וכנגד דיקנא קדישא דז"א, אמר והדרת פני זקן. וכנגד הנוקבא דז"א, שאין בה

הגהה

(א) א"ש, יש להסתפק בספיח"ה וגם בלחמ"ה, פי' אלעגי"ן, שעושים אותו אם גם צריך לבשל הבשר תחילה, כמו הפאסטילים. או אם נאמר, דשאני הפיסטילים, מפני שהבשר נסתם בתוך הפאסטילי"ם לגמרי, מפני זה צריך לבשל הַבשר תחילה. האמנם הספיח"ה שהיא

(א) א"ש, יש להסתפק בספיח"ה וגם בלחמ"ה, פי' אלעגי"ן, שעושים אותו אם גם צריך לבשל הבשר תחילה, כמו הפאסטילים. או אם נאמר, דשאני הפיסטילים, מפני שהבשר נסתם בתוך הפאסטילי"ם לגמרי, מפני זה צריך לבשל הַבשר תחילה. האמנם הספיח"ה שהיא

הנהרות ומראה מקומות

(כ) יור"ד סימן ס"ו סעיף ח'.
(ל) ע"ח ח"ב שער ל"ב: הארת המחזין דף קל"ד ד"ה והנה העולה.
(מ) זהר משפטים קכ"א: אמור צ.

ואני תפלתי. ודרושי הפסח ד"א. ופע"ח דרושי פסח. ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פ"ב כלל ה'. שער הפסוקים שמות דף ק"ל ד"ה עוד יש דרך. (י) הלכות מאכלות אסורות פרק ו' הלכה י"ז.

(ג) קנה את החכמה מחדש מה שלא היה בו מתחלה.

והנה מי שהוא זקן מסי' שנה ומעלה, אפילו שאינו ת"ח, צריך לקום מפניו. אבל בפחות מבן ששים א"צ לקום מפניו, אלא א"כ הוא חכם, שקנה חכמה. ולכן ר"ת מ"פני ש"יבה ת"קום, הוא מש"ת, (ס) כי משתי'ן שני'ן ואילך, אז נקרא שיבה. וטעם מספר זה הוא, כי הששה תיקונים ראשונים דדיקנא דא"א, נעלמים מאד, ואין בהם גילוי כלל למטה. והנה כפי גדרם, כן ראוי לכבדן, כי א"א הנקרא שיבה, נאמר בו קימה. ובזקן, נאמר בו הידור לבד. ובאשה, נאמר ויראת מאלהיך, יראה בלב, ואין צריך לא קימה ולא הידור. ואמר לי מורי זלה"ה, שאם יכוין האדם לכוונה זו שכתבנו, בהיותו קם מפני ת"ח, או זקן, שיועיל לו מאד להתחכם בתורה.

גם פ"א הייתי מהלך בדרך עם מורי זלה"ה, ובא ת"ח והלך לפניו במתכוין, וכראות מורי זלה"ה זה, אף הוא מתכוין היה תמיד ללכת אחריו, אף אחר שהתלמיד חכם הלך לצד אחר. ואמרתיו לו כי חס ושלום נראה כנותן מכשול לפני עור, כי אותו הת"ח לא היה מכיר ערך מורי זלה"ה. והשיב לי, כי כיון שהת"ח היה מתכבד בזה, היה הוא מחוייב לחלוק לו כבוד, ולעשות רצונו בכך, ע"ד הלל הזקן שרץ לפני

עני בן טובים ג' מילין, כי גם זה בכלל כבוד ת"ח

פאת הראש. כתיב לא תקיפו פאת ראשכם וגו'. כבר נתבאר לעיל בהקדמת שער זה, שקודם שיעשה האדם המצוה שהוא עושה, יכוין לקיים מצות בוראו ית"ש. ולכן כשהאדם מסתפר, יכוין שהוא מקיים שני מצות בפאת הראש, אחת מכאן, ואחת מכאן. וחמש מצות בה' פאות הזקן, כמ"ש רז"ל בגמרא, שחייב על כל א' וא'. וזו היא הכוונה: הנה ברישא דא"א וברישא דז"א וברישא דנוקבא יש שערות כנדוע, אמנם שערות שבראש א"א, הם רחמים גמורים ונדוע, כי כל שערות הם צינורות, כעין ווין, ממשיכין הארה מתוך המוח ולחוץ, ולכן הנזיר כתיב ביה גדל פרע שער ראשו כמ"ש שם. (ע) אבל שערות רישא דז"א, הם בחינת הדין, כמ"ש באדרת נשא. ולכן צריך לספר שערז בסוד ואיש כי ימרט ראשו טהור הוא, כנזכר בספר הזוהר. וצריך שיכוין האדם שהוא דוגמת ז"א, (פ) ושהוא מספר שער ראשו, להיותם דינים תקיפין. ובפרט מי שהוא משורש קין, דינא תקיפא.

ואמנם נדוע, כי בשערות הראש, יש בחי' י"ס. והמלכות שבהם, היא הנקראת פאת הראש, כי לעולם כל פאה, היא במלכות. ולכן פאה גימט' אלהים, (צ) והענין, כי הדינין הם צורך גבוה, והם מכלל קיום העולם, והעולם צריך

הגהות ומראה מקומות

מבו"ש ש"ג ח"ב פי"א. צמח שם. ש"ה ח"ב פי"ג. ע"ח ח"א שער הולדת אר"א וזו"ן פ"ה ד"ה ואם תשאלני, כי כל אדם נרמו בי"ס דאצילות. (ז) ע"ח ח"א שער א"א פי"א. מבו"ש ש"ב ח"ב פי"ג. שער הכוונות דרושי ויעבור דרוש ה'. זהר בראשית א' אות קי"ב מראות הסולם שם. ובהגור"ח כתוב מצאתי בכ"י חז"ל והענין הוא כי בדעת דקטנות דז"א יש בו שני שמות אלהים דחור"ג. ומן אלו האלהים שבדעת יוצאין ב' הפאות, א' מימין מן אלהים דחסדים, וא' משמאל מן אלהים דגבורות, והענין וכו'. כתי' משנת ת"י ליצירתה. (כ"ו אינו בע"ח ולכן הוא עשוי במסגרת) עכ"ל.

(ג) זהר נח ס. ויחי אות צ"ט ובדפו"י דף רט"ז רע"א. בא אות קי"ב ע"ש בהסולם. ובדפו"י ל"ן: שם אות קל"ב. ובדפו"י ל"ח: צו אות ק' ובדפו"י ל"א. ת"ז ת"ע קכא.

(ס) ע"ח ח"א שער א"א פרק י"ג. לקמן פרשת תצא במצות שלוח הקן. ושם ביאור פסוק זה בדרך הסוד. זהר קדושים אות קל"א ובדפו"י פ"ז: (ע) לקמן פרשת נשא. ובספר לקוטי תורה נשא. ועיין בזהר נשא אות קכ"ו בהסולם מאמר הנזיר.

(פ) שער הכוונות ענין סוכות דרוש ה' ד"ה ועתה נבאר, כי אתה המנענע הלולב נרמו בז"א.

להם. ולכן אין ראוי להעביר כולם, (ק) ולכן משיירין הפאה, שהיא המלכות האחרונה שבי"ס הראש. אבל הספירות הראשונות, אין ראוי שיהיה בהם דינין.

ואמנם נוקבא דז"א, הנקראת בחינת עשיה שבאצילות, וכל אחיות הדינים ושורשם הם בה, ואם נעביר הדינים גם מראש הנקבה יתבטלו לגמרי, ולכן האשה אינה מגלחת ראשה, ואדרבה מגדלת שער ראשה כנודע, להשאיר שורש אל הדינין (ר).

הענין יותר בביאור, כי הנה פאת הראש דא"א, הוא מצפ"ץ. אבל פאת הראש דז"א, היא אלהים במילוי יודין, העולה בגי' מצפ"ץ. ונמצא כי שניהם בחינה אחת, אלא שלהיות שבא"א כתיב ביה, ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי, שאין בו שם אלהים, אלא שם הוי"ה, ולכן בכל מקום שיש בז"א בחינת אלהים, יש בא"א במקומו מצפ"ץ, שהוא חילוף הוי"ה בא"ת ב"ש, וגם הוא גי' אלהים דמילוי יודין. כי כיון ששם מצפ"ץ שהוא חילוף הוי"ה הוא דין כמו אלהים, אלא שהוא יותר מתוק.

והנה המלכות הם דינים, ונקרא אלהים כנודע, כי גי' אלהים (א) הם, אחד בגבורה, ואחד בהדר, ואחד במלכות בסוד שלשה אלהים שיש בו יכולו, כנזכר בזהר פרשת בראשית ולכן המלכות של י"ס דרישא דז"א, היא אלהים במילוי יודין, העולה בגי' פאה. ולהיותו למעלה בבחינת הראש, לכן הוא במילוי

המונחה, שהוא דיודי"ן. וכנגדו בא"א, הוא מצפ"ץ כנזכר.

והנה כל השערות, הם כחות הדין, ולכן בעי לספרא רישיה דז"א, כנזכר בזהר ובתיקונים וז"ס גילוח שער הלויים, ובפרט מי שהוא משורש קין, (ת) שממנו יצא קרח, שצריך לגלח ראשו, כי כל שערותיו דינים קשים, חוץ מפאת הראש, שהיא המלכות שבי"ס הראש, כדי להשאיר שורש אל הדינין, ולא יתבטלו כולם.

ואמנם בענין שיעור הפאה, היה נזהר מאד מורי ז"ל, לשייר כל השערות אשר בצדעים, שהוא כל השערות שיש בין האוזן, לאותו המקום החלק שאין בו שער, מכאן ומכאן בשני צדדי הראש. וכמ"ש בספר בית יוסף, (ביר"ד סימן קפ"א) וגובה הפאות שיעורן עד מקום שיגביה ראש האוזן למעלה, ועד המקום שיגיע שם ראש האוזן, נקרא פאה בבחי' הגובה. ואף אם היו שערות הפאות גדולים מאד וארוכים, לא היה חותכן במספרים, רק עד יגדלו ויתארכו וידלדלו וירדו וכנסו למטה בגבול שערות הזקן, ואז היה חותכן ומקצרן במספרים, לפי שמה שמשתלשל משם ולמטה, אינו נקרא פאת הראש (א).

וענין פאת הזקן, הנה גם הם צינורות של שפע כנזכר. ויכוין האדם, כי התיקון הראשון שבזקן נקרא אל, כמבואר אצלינו בסוד שלש עשרה מדות דזיעבור (ב) וע"ש. והנה הוא ראש הזקן, ונקרא אל, ושאר השתלשלות הזקן,

הגהה

(א) א"ש: צ"ע כי בשער הכוונות בכוונת ויכולו, פי' כי גי' אלהים הנזכר, אחד הוא באימא ואחד בגבורה, ואחד במלכות יע"ש (ש).

הגהות ומראה מקומות

- (ק) ע"ח ח"א שער המלכים פרק ה' ד"ה והנה הטעם. ח"ב שער יעקב ולאט סוף פ"ב. ע"ח עם פמ"ס ענף י"א. שער הכוונות דרוש ר' דעמידה ברכת על הצדיקים.
- (ר) זהר אחרי עט. נשא קכ"ה: כנו. בהעלותך קנא: יומא מז.
- (ש) לעיל פרשת תשא.
- (ת) שער הגלגולים דף מג.
- (א) ספר טעמי המצות קדושים ד"ה אזהרת פאת הראש וחזקן.
- (ב) שער הכוונות ענף ויעבור דרוש גי' ו'.
- ע"ח ח"א שער א"א פרק ט'. מב"ש ש"ג ח"ב סוף פי"א. ע"ח עם פמ"ס ענף ס"ח תע"ס שיעור י"ג מן אות רי"ת.

והבל, ובו יתבאר ענין צמר ופשתים מה ענינם. הנה רז"ל (בבא מציעא דק"ט) אמרו, החוכר שדה מחברו לוי שנים, לא יזרענה פשתן. מפני שהפשתן לוקח כח הקרקע, עד שבע שנים ומכחישה. והענין כפי הסוד הוא, כי פשתן נקרא עץ, כמ"ש ותטמנם בפשתי העץ. הוא בבחי' המלכות, כמ"ש ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה' (ג) וארז"ל שהביא זרע פשתן. ודע, כי כל בחינת צומח ורשאים ואילנות, כולם הם במלכות דעולם היצירה. והענין הוא, כי הפשתן הוא בחינת ההוא רוחא, דשבק בעלה באיתתא בביאה קדמאה לעשותה כלי, והוא הוי"ה דבין דמילוי ההי"ן, והוא ביסוד שבנקבה דיצירה, ולכן הפשתן נקרא עץ כנוכר.

והנה קין העלה מין מן הנוקבא אל ז"א, בבחי' הוי"ה זו דבין הנקרא פשתן כנוכר. והנה ענין הוי"ה זו, היא תכליתה לעולם להעלות מין אלו, כדי לקבל אור עליון הנקי מ"ד, ושניהם ישארו בנוקבא מין ומ"ד. אמנם קין, לא העלה מין אלו לתכלית זה. אלא כוונתו היתה לעקרו מן הנקבה, ולהחזירם לשורשם בז"א עצמו שנתנו בה, ולכן הקריב פשתן, שמכשת כח הקרקע בשבע שנים הנזכר, והוא ענין שם ב"ן הנזכר, הנקרא כח הקרקע, שהיא מלכות דיצירה. והפשתן מכחיש כל השבעה תחתונות שבה, הנקראים שבע שנים. וזה אומרו, ויבא קין מפרי האדמה, ר"ל: מאותו פרי הנקרא פרי האדמה, מיוחס אליה, לסיבת היותו יונק כל כח האדמה, ועוקרו ממנה, ומכחיש אותה. וממלה זו דקדקו רז"ל, שהיה זרע פשתן, והעלהו מנחה לה', שהוא ז"א, והחזירו לשורשו, והוסיף כח הוי"ה זו דבין מן הנקבה, וזה היה חטאו של קין.

ואמנם הבל, רצה לתקן פגמו של קין, וי"ש והבל הביא גם הוא וגו', אחרי חטאו של אחיו, מבכורות צאנו וגו'. והענין הוא, כמ"ש תחלה מהיכן נמשך ההוא רוחא שנתן ז"א בנוקבא בביאה קדמאה הנקרא דעת כנודע

יש בה צד ימין וצד שמאל, והם שני פעמים זקן, שהם גי' שד"י. והרי נרמז בו א"ל שד"י. והיה מורי זלה"ה נזהר מאד, שלא לחתוך שער הזקן כלל, לא בתער, ולא במספרים, לא למעלה ולא למטה, ולא בשום מקום מן הזקן, אפילו למטה תחת הזקן, באותם שערות קטנים החופפים על הגרון ממש. אבל השער שבשפה העליונה, המעכב את האכילה, היה קוצצו במספרים.

ולא עוד אלא שהיה אומר, שאיסור גדול מאד הוא לעקור, או לתלוש בידו אפילו שער אחד בלבד בכל מקום זקנו, כי הם צינורות של שפע. ולכן צריך האדם לזוהר שלא ישים ידו בזקנו למשמש בה, כדי שלא יעקור ויתלוש איזה שער. גם היה אומר מורי זלה"ה, שבכל פעם שהארם מזרו ומעמיד על עצמו שלא ליגע בזקנו, לטעם הנזכר, יכוין כונה הנז"ל, שבזקן הנזכר נרמז שם אל שד"י. גם היה מורי זלה"ה נזהר מאד, שלא לגלח ראשו אחר שעת המנחה גדולה, ואפילו בערב שבת לא היה מגלח ראשו, אלא קודם חצות היום דוקא.

דין כלאים ושעטנז, כתיב שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. הנה טעם איסור כלאים באילנות ובורעים, הוא במה שהודעתך, כי האדם החוטא, צריך להתגלגל אחר פטירתו לקבל עונשו. ויש מי שאינו זוכה לבא לעולם הזה, כדרך שאר הנשמות. אבל הוא מתגלגל תוך צומח, או דומם, או בבעל חי, או בגוף איזה אדם חי, ואין זה מקום ביאורו. והנה יש זמן קצוב בהמשך גלגול הזה, ונמצא, כי יש במיני הצמחים, כגון אילנות או זרעים, נשמות מתגלגלים בתוכם, עד מלאת ימי גזירתם בכך. ואם תערב זרעים או אילנות אלו עם אלו, תגרום רעה ועונש יותר לאותם הנפשות המגולגלות בתוכם, כי יש מגולגל בבחי' אחת, ויש בבחינה אחרת, ואין בחינותיהם שוות, ולכן אין לערבם יחד.

וענין השעטנז, בו יתבאר ענין חטא קין

הנחות ומראה מקומות

(ג) ע"י ברשי וז"ל ויש אגדה שאומרת זרע פשתן היה.

אצלינו. הנה הוא נמשך מן דעת העליון, הנקרא מזל קדישא, דדיקנא קדישא דא"א, אשר ע"י מזדווגים אר"א כנדע, ומשם נוסף כח בז"א, ואז מזדווג בנוקבא ונותנו בה. כמבואר אצלינו באורך, בענין קריאת שמע שעל המטה, וע"ש ד).

ונמצא, כי להיות שקין חטא במלכות דיצירה, ועקר ממנה שם ב"ן הנזכר, לכן הוצרך הבל לתקן זה, לחזור ולהמשיך מן הרעת העליון, דמזל קדישא דא"א דיצירה עצמה, עד ז"א, ויחזור ז"א להזדווג בה, ולמיהב בה ההוא רוחא קדישא כבקדמיתא. ואמנם היות ענין זה נרמו בקרבן הבל הוא, לפי שהנה כל בחינת הצומח והדשאים ואילנות, כולם הם במלכות דיצירה כנ"ל. וכל בחי' בעל חי, כולם הם ביסוד, של היצירה, כי הנה היסוד נקרא א) חי כנדע. והנה הדעת העליון, גם הוא נקרא יסוד, והוא בחי' כבש, כי כבש הם אותיות שכב, לרמוז כי בו ענין המשכב העליון עם הנקבה. גם עניינו הוא, מלשון ומלאו את הארץ וכבשה, הוא לשון כבש, כי הוא הכבש הכובש אותה, ושוכב עמה. והבן סוד הגדול הזה: דע, כי כמו שלמעלה יש י"ג תקוני דיקנא עילאין, בבחינת דעת, בסוד הראש הנקרא זקן עליון ה) כן יש זקן תחתון למטה ביסוד כנדע, וגם בו כוללות י"ג תיקונים, ואל זה הסוד הנפלא, רמוזו רז"ל (נדרים ל"א ע"ב) במ"ש, גדולה מילה שנכתרו עליה י"ג בריתות, ונדע כי ז"א נעשה מן נה"י דא"א, הנה מוקן התחתון דיסוד דא"א, נעשית זקן העליון דז"א. וזהו ענין מן המיצר קראתי יה הנדרש באדרת נשא, על דיקנא דז"א. כי מצר הם אותיות צמר, כי מאותם

השערות אשר ביסוד העליון, הנקרא כבש, והשערות שבו נקראים צמר כבשים. משם נעשה מצר דיקנא דז"א, שהוא תיקון הראשון שבו כנדע. ו) וכמו ששערות רישא ודיקנא דא"א, לבנים כעמר נקי, גם שערות היסוד שבו, הם לבנים כצמר הכבשים, ולכן נקרא ג"כ צמר.

אבל בז"א אינו כן, כי הנה השערות דברישיה ודיקניה, הם שחורות כעורב. אבל כשהז"א עולה בימי הזקנה כנדע, וגם הוא נקרא זקן, אז מתלבנים שערות רישיה ודיקניה, כדמיון דא"א סבא דסבא. וזה להיות, כי מן היסוד דא"א אשר שערותיו לבנים, נעשית זקנו, ולכן גם דיקניה מתלבנת בימי הזקנה. אבל השערות שביסוד תחתון דז"א, לעולם שחורות כעורב, אף בזקנותו, כי רחוקים הם מיסוד דא"א, ומבשרנו נחזה אלה. ובזה תבין מ"ש בהקדמת ביאור אדרת האינו, כי א"א היסוד שלו נזדווג מיניה וביה, כי הוא כלול מזו"נ, ומניה נפק ז"א, ונעשית בו דיקנא דיליה, הנקרא מצר כנזכר.

גם ז"ס ענין השופר, שעליו נאמר מן המצר קראתי יה וגו', שיש בו צד מצר וצד מרחיב. והענין הוא, כי ביסוד דא"א הנקרא צמר, שם היה בחינת זווג להוציא את ז"א, ויצא משם בבחינת וא"ו זעירא, שהם ענין תלת כלילן בתלת בלבר, שה"ס קול שופר, דכליל אשא ורוחא ומיא בלבר, ודי בזה.

הנה הקרבן שהקריב הבל, היה מן הצמר העליון של הכבש, הנקרא יסוד דא"א, ואז נתעורר דעת העליון דבמזל דא"א והשפיע בו"א, וניתוסף שפע ביסוד שבו, ונזדווג בנוקביה, החזיר ונתן בה ההוא רוחא קדמאה

הגהות ומראה מקומות

ה) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רי"ט ד"ה שם שורה י"ו. מבו"ש ש"ג ח"ב סוף פ"א. ע"ח ח"א שער ט"ז: הולדת אור"א וזו"ן פ"ה ד"ה ועיין בביאור. מבו"ש ש"ה ח"א סוף פ"ח.

ו) ע"ח ח"א שער א"א דף קצ"ו ד"ה ואמנם מב' ע"ח עם פמ"ס ענף ע' תע"ס סוף שיצור י"ג. ועיין בהנסמן לעיל אות ב'.

ד) שער הכוונות ענין דרושי הלילה דרוש ח'. פ"ח דרושי ק"ש שעל המטה דרוש ז' ח'. ע"ח ח"ב, שער דרושי הצלם פ"ב כלל ט"ז. שער מ"ן ומ"ד דרוש י'. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רט"ו ד"ה ונתחיל מווג. ספר עולת תמיד דרושי ק"ש דף ס"ב.

א) ג"א נקרא כבש ולי"ג מן חי עד כבש (ד"ש).

אם תיטיב שאת, פירוש: כי הנה עד עתה, העלית את המ"ן שבמלכות ועקרת אותם לגמרי ממקומן ונסתלקו בו"א, וע"י כן לא תוכל עתה לעלות את המ"ן. אבל אם תטיב שאת, ר"ל: תטיב, ותשוב בתשובה, תוכל לעלות ולישא למעלה בבחינת מ"ן. והנה בדרוש הזה יתבאר לך ענין איסור הכלאים והיתרו בציצית, וכבר ג'ארתיו בדרוש הציצית (א).

ביסוד שבה. ולכן וישע ה' אל הבל וגו', לפי שהנה הצמר הזה נמשך מא"א, מן הדעת שבו כנוכר, ונמשך בו"א, הנקרא הוי"ה דמ"ה דאלפין. והנה צמר ומ"ה, גימטריא שע"ה, ולכן וישע ה' אל הבל, כי המשך הצמר הנזכר בו"א, הנקרא מ"ה, ומשם המשיכו אל הנוקבא. אבל אל קין ואל מנחתו לא שעה, כי אררבא סילק בחינת שע"ה הנזכר. וז"ש אח"כ הלא

פרשת אמור

ר' בצד זה ר' בצד זה. והם עצמם סוד ה"א ה"א שהם גימטריא ו"ו. ולפי שזווג א"זא הזה נקרא אכילה, אינו נפסק לעולם, לכן הלחם הזה שהוא המזל העליון, המעוררן אל הזווג הנקרא אכילה, היה על השלחן תמיד, כמ"ש לחם הפנים לפני תמיד. ולכן היה חם תמיד, כמ"ש לשום לחם חם ביום הלקחה, לרמוז אל התעוררות החום של הזווג בלי הפסק. וכבר נודע, ט) כי הכהן הגדול הוא באבא, ושם הוא התחלת כהנא רבא שבכל הי"ס, ולכן לחם הפנים היה מאכל של כהנים מצד אבא.

לחם הפנים. כתיב ולקחת סולת ואפית וגו'. ח) ענין היותו י"ב לחמים, וענין היותו תמיד חם ביום הלקחה. הטעם הוא, כמ"ש בענין כמה זווגים שיש למעלה, הנקרא בשם אכילה. כמ"ש אכלו רעים. ונודע, כי זווג אר"א, נעשה ע"י מזל קדישא דדיקנא דא"א, ונודע כי יש בו שלשה הוי"ות, (שבהם י"ב אותיות, כנגד כללות כל שאר י"ב תיקוני דיקנא. והנה שלשה הוי"ות בגימטריא מזל) ובגימטריא לחם, וכנגד י"ב אותיותיהם הם י"ב חלות. וגם כי המזל ההוא ה"ס ר"ו כפולה, שמספרה י"ב,

פרשת בהר

מלאכה כלל, ויום טוב הותרה מלאכת אוכל נפש, ובשביעית הותרו כל המלאכות, זולתי מלאכת עבודת קרקע. ותחלה נודיעך ענין המלאכות מה הם, דע, כי בתחלת האצילות, נאצלו אותן שבעה מלכי ארום שמלכו ומתו, ואח"כ נתקן עולם האצילות, ואנו צריכים ע"י תפילותינו, והמצות

דין השביעית היובל. ובו יתבאר ענין השבת ויום טוב. הנה מצאנו, כי גם השנה השביעית, נקראת שבת. כמ"ש ושבתה הארץ שבת לה'. וכתוב והיתה שבת הארץ וגו'. וצריך לידע, מה הוא ענין השבת. ומה הוא ענין השביעית. ומה חילוק יש ביניהם. ובתחילה נבאר טעם איסור יום שבת מלעשות בו שום

הגהה

(א) א"ש, אפשר לומר, שלוה רמזו רז"ל באמרם ז) מזל שעה גורם, הוא רמז אל תיבות הנזכרים.

הנהרות ומראה מקומות

ז) שבת קנו. ח) זהר פנחס אות תר"ח ט) ע"ח ח"ב שער ל"ח: לאה ורחל פ"ו. לעיל וברפ"י רמה: שעהכ"ג שבת ענין השלחן. פרשת תזריע.

הסובין והמורסן, שהם קליפות יותר דקות. ואח"כ לאפותו ולתקנו על ידי האש, כי זה הוא גמר המלאכות. ועד"ז שאר כל המלאכות שבעולם.

וטעם טורח אלו המלאכות כולם הוא, כמ"ש אצלינו, כי כל העולמות כולם, וכל אשר בהם, הכל הוא מן מה שמתברר ועולה ונתקן מאילו השבעה מלכים דמתו, ואם בתחילה לא היו בהם סיגים, לא היו מתים כנודע, ולא היו צריכים אל בירור ותיקון כלל. אבל להיות שהיו הסיגים והקליפות מעורבים בהם, ולכן מתו ונתבטלו, לכן עתה כדי לתקנם ולבררם וללבנם, אנו צריכים לטרוח, ולעשות כל המלאכות ע"י מצות מעשיות שיש בהם. בעת הזריעה, שדך לא תזרע כלאים, וכן עד"ז בכל מלאכה ומלאכה. וכמ"ש רז"ל, (מ"ר בלק פרשה כ') ע"פ מי מנה עפר יעקב, מצות שמקיימים בעפר. גם אנו צריכים להתפלל ולעשות מצות, כדי לבררם ולתקנם ולהעלותם בבחינת מ"ן למעלה כנ"ל.

ודע, כי כמו שבאלו הז' מלכים, היה בחינת כל ד' עולמות אבי"ע, ומבירור שלהם נעשו. הנה גם כל הנשמות התחתונים, נעשו מבירור שלהם, אחר שהוברר בתחילת הבירור העליון, של ארבע עולמות אבי"ע הנזכר. ולא עוד, אלא שאף גם כל דברי העוה"ז כולם, אינם אלא מן הבירור שהוברר באחרונה מכל הבירורים, ומן הבירורים הגרועים שבכולם, נעשו כל דברי העוה"ז השפלים, כנזכר כי אין דבר בכל הארבע עולמות, שאינו נעשה מבירור אלו המלכים. ולכן כל ענייני העוה"ז השפלים, שהם מן הברורים הגרועים, אינם יכולים להתברר, אלא אחר כמה מלאכות ותיקונים. וכל זה ע"י המצות שעושים ב"א בהם, כנודע כי אין שום מלאכה בעוה"ז, שאין בה קיום מצות, כנזכר בשם רז"ל, בא אדם לחרוש, מקיים מצות לא תחרוש בשור ובחמור.

מעשיות אשר אנו עושים למטה, לגרום זווג בזו"ן, ואנו מעלים לאותם שבעה מלכים בסוד מ"ן אל נוקבא דז"א, ואז הם מתחדשים י' ונתקנים, וחוזרים לחיות בסוד תחיית המתים. ובכל יום ויום מתבררים ניצוצים וחלקים מהם, מדרגה אחר מדרגה, כפי כח תפלותינו ומעשינו בעת ההיא, ועולים ומתחדשים. וכך אנו עושים בכל יום תמיד, עד גמר בירור המלכים אלו, כל הטוב והקדושה שבהם, ויתוקנו הכל. והסיגים שבהם הקליפות ישארו למטה בבחינת הרע, ועליהם כתיב ובלע המות לנצח, והרשעה כולה בעשן תכלה. ואין בן דוד בא, עד שיכלו נשמות שבגוף, ויתבררו כל בחינות אלו המלכים לגמרי. ונמצא, כי כל תכלית התפלות והמצות שאנו עושים בעולם הזה, אינו אלא לברר וללבן אלו המלכים, ולהחיותם ממיתתם כנזכר.

והנה בימי החול, אז אנו מבררין את אלו המלכים, ע"י המצות מעשיות שאנו מקיימים ע"י מלאכה, מה שאין כן ביום השבת, כמו שיתבאר. והענין הוא, כמ"ש רז"ל (מ"ר פרשת בראשית פי"א) שהשיב רבי עקיבא לטורנוסורפוס, כששאל ממנו איזה מעשים נאים, של הקב"ה או של בשר ודם כו', והביא לו ראיה מן התורמוסים ומן החרדל, שצריכים למתק ע"י בשר ודם, והחייטים ליטחן ולאפות כו'.

נמצא, כי המלאכות, הם הוראות היות הדברים צריכים תיקון ע"י מעשינו למטה, כ"א הקב"ה היה בורא מתחלה, כדרך שעתיד לעשור בימי המשיח, להוציא הארץ גלוסקאות יפות, כמ"ש רז"ל בשלהי כתובות, (דף קי"א) על פסוק יהי פסת בר בארץ, לא היינו צריכים לטרוח בכמה מיני מלאכות, חרישה וזריעה וקצירה כו', עד שהמאכל נתקן. אבל עתה, אנו צריכים לחרוש ולזרוע ולהוציא התבן והקש שהם הקליפות מן החטים, ואח"כ מוציאין

הגהות ומראה מקומות

הוא אותו ענין של שבירת הכלים, ולא יושלם תקונם אלא עד בא משיח בן דוד, וכשיושלמו כלם לבא בעולם ולהתקן אז משיח בן דוד בא.

י' עיין בסוף ספר שער ההקדמות דף ת"י ד"ה ולפי שחטא אדה"ר. ובתלמוד ע"ס סוף שיעור ח' שחטא אדם הראשון שנידון בנשירת אברים

והנה בדאי, שאין הבירורין מתבררין לא ע"י התחוננים לבדם, ולא ע"י העליונים לבדם, והם צריכים זה אל זה, כי העליונים צריכים למעשה התחוננים בסוד תנו עוז לאלהים. והתחוננים צריכים לסיוע העליונים וכמ"ש ומעשה ידינו כוננהו.

ולכן בימי החול, יורדים העולמות העליונים למטה ממדרגתם, ושם מתלבשים, כדי לעזור ולסייע בענין בירור אלו המלכים. והז"ס תחתונות דאצילות, יורדים ומתלבשים בששת ימי המעשה, לסייע בבירור. הנזכר, אבל אין כח בזה אלא בז"א לבד, כי הוא הזכר, והז"ק שבו (ב) הם הבוררין בששת ימי החול, אבל יום השבת אז הוא כנגד המלכות, והיא אין בה כח לברר, אלא אדרבא (ג) ע"י התיקון שנעשה בששת ימי החול ע"י ו"ק ז"א, והבירור שבירר יש בה יכולת לעלות מיום ה' שכנגדה, שהוא יום השבת, למעלה, ותתחבר עם ז"א שם למעלה, כי גם ו"ק מתעלים שם ביום השבת באצילות, ואין שם מה לברר, כי הבירורין הם למטה בבי"ע, שם טוב ורע, (ד) אמנם הם מזדווגים, ומוציאין נשמות חדשות עליונות, שאינם מבחינת בירור השבעה מלכים, כמו בששת ימי החול.

וזהו טעם גדול קדושת השבת. וזהו טעם איסור הזווג לת"ח בימי החול, כדי שלא ימשיכו נשמות מן הבירורין, אלא בליל שבת, שאז ממשיכין נשמות עליונות ממש. גם בזה יתורץ קושיא גדולה, והיא, כי נודע כי שבעת ימי השבוע, הם כנגד שבעה תחתונות, ואיך אפשר כי ששת ימים שהם כנגד ו"ק ז"א, יהיו ששת ימי החול, ויום ז' כנגד המלכות יהיה השבת, וקדושתו חמורה

בא לזרוע, מקיים מצות שדך לא תזרע כלאים. וכן עד"ו בכל פרטי המלאכות כולם, בסוד בכל דרכיך דעהו, עד שתמצא בסיוע גמר המלאכות הפת, שאז האדם אוכלו, והרי נתקן הצומח ההוא והזכר ממדרגות הצומח, ונעשה חלק אבר האדם, העליון (כ) שבכל בחינת העוה"ז. ובפרשת עקב בענין האכילה, יתבאר הקדמה זו בתכלית הביאור.

והנה דע, שכל מיני המלאכות הם בעולם העשיה שהוא בעוה"ז, הנקרא עולם המעשה. ולכן מלאכה, גימטריא א"ל אדני, שה"ס עולם העשיה כנודע. אבל מלאכות אוכל נפש, הם יותר עליונות, כי על ידיהם הדבר נאכל, וחזור לעלות במדרגת אבר האדם, והוא בירור מעולה מאד, ולכן מלאכות אוכל נפש, הם בעולם היצירה. ולכן אוכל בגימטריא א"ל יהו"ה, שה"ס עולם היצירה כנזכר. ובפרשת עקב יתבאר זה היטב.

ובזה נבא אל כוונתינו, הנה בימי החול, אז הותרו כל המלאכות כולם, כי הם מוכרחות, כדי לברר בחינת המלכים כנזכר. אבל צריך, שהמלאכות יהיו בהיתר ולא באיסור, כי אז אדרבה יקלקלו את המלכים, ומכ"ש שלא יתקנו. וכל זה בענייני המלאכות, שהם לצורך בירורי ענייני העוה"ז השפלים. וכן כל מה שאנו מבררים לצורך ארבעה עולמות אבי"ע, ולצורך הנשמות כנ"ל, הכל נעשה על ידינו בכח תפלתינו והמצות שאנו עושים. ונמצא, כי בימי החול, אין המלכים אלו מתבררים כלל בשם בחינה, אלא ע"י התפלות והמצות כנזכר. ולכן הותרו כל המלאכות, לצורך בירור הדברים השפלים, וגם נצטוינו בעשיית המצות והתפלות, כדי לברר גם בחי' בירורין העליונים כנזכר.

הגהות ומראה מקומות

ד"ה והנה בימות החול, ושם כתוב שהשכינה היא מבררת ברורין בימי החול, ואין סתירה למ"ש כאן כי הו"ק דז"א הם הבוררין בימות החול, כי אין מלכות בלי ז"א כמו שאין תבונה בלי יש"ס ואין אמא בלי אבא (ע"ח ח"א דף רפ"ז ד"ה ואמנם דע) כי העיקר מדובר על השליטה.

(ד) ספר עולת תמיד דף ר'.

(כ) ע"ח ח"ב שער ל"ט: מ"ן ומ"ד פ"ג. ע"ח עם פמ"ס עף ל"ט.

(ב) אין סתירה מן המקומות שכתוב כי הג"ר הם היורדים, משום שיש ערך הפוך בין כלים לאורות, ובערך הכלים יורדים הג"ר, ובערך האורות יורדים הז"ת. ע"י בפתחה לפירוש הסולם אות י'. (ג) עיין בע"ח שער י"א: שער המלכים דף ק"ס

על ז"א. אבל הענין הוא, כי ו"ק ז"א, להיותם גבוהים מאד, ואינם יריאים לרדת למטה, ולהתלבש בששת ימי החול, לברר בירור הנזכר. אבל ביום השבת, שהוא כנגד המלכות התחתונה, היא יריאה להתלבש למטה בחול, לברר בירורין, פן יתאחזו בה החיצונים. ואז היא עולה למעלה באצילות עם ז"א כנזכר, בכח התיקון שנעשה בימי החול, ע"י ז"א ל).

ובזה יתבאר לך מ"ש אצלינו, בדרושי יום השבת, כי כל העולמות עולים עד למעלה עד הא"ס, כדי להמשיך נשמות חדשות משם, שהוא המקור העליון, ולא מן בירור הז' מלכים. האמנם לכאורה נראה קושיא גדולה, כי כיון שביום השבת נתעלו מתוך ימי החול, ועלו באצילות, א"כ מה צורך להם עוד לעלות ולהמשיך נשמות, ואף בהיותם במקומם ימשך להם נשמות חדשות דרך המדרגות. אבל זה יובן במ"ש אצלינו בענין דרוש חטא אדה"ר, וסדר העולמות איך היו אז, ונתבאר זה בפרשת קדושים דפ"ג ע"א בס"ת מ) במאמר ההוא שנתבאר אצלינו שם היטב, וע"ש איך העולמות מדרגתם האמיתית ומקומם האמתי קודם שחטא אדה"ר, היו במקום שעלו העולמות בתפלת מנחה דיום שבת. אבל המקום שעומדים בו בימי החול, אין זה מקומם האמיתי, אמנם ירדו שם למטה ממקומם בכוונה גמורה, ומתלבשים בעולמות החול, כדי לברר בירורין הנזכר נ).

א"כ נמצא, כי אלו העליות של יום השבת,

לא שעולים למעלה ממדרגתם, רק שמה שירדו בימי החול למטה ממקומם, ביום השבת חוזרים לעלות אל מקומם הראשון, ושם מזדווגים, ומולידין נשמות חדשות. והנה כי כיון שביום השבת אין שום בירור נעשה, לכן כל המלאכות אפילו של אוכל נפש, נאסרו בשבת, כי כל עניינו הוא דבר חדש.

וז"ס שיר חדש של יום השבת, כמ"ש שירו לה' שיר חדש, שאנו אומרים אותו ביום השבת. וז"ס איסור מלאכת הבירור ביום שבת, לפי שאין בירור אוכל מתוך פסולת אשר בו המלכים, נעשה ביום שבת, כי הכל אוכל גמור בלי פסולת. והם נשמות חדשות כנזכר.

ונמצא, כי העושה מלאכה למטה ח"ו, הוא כמטיל פגם למעלה, שאף ביום השבת צריכים למעשה התחתונים, ויש גרעון ח"ו בהם, ואין הענין כן, כי ביום השבת הכל נעשה מאליו, כי הם נשמות חדשות כנזכר. ולא עוד, אלא שהעושה מלאכה בשבת, גורם להוריד כחות הקדושה העליונים (ס) להתלבש למטה בימי החול, וע"י כן החיצונים נאחזים בהם והנה החיצונים נקראים דרגא דמותא כנודע, ולכן מחלליה מות יומת, מדה כנגד מדה, כיון שגרם שתתחלל הקדושה ביום השבת, ותתלבש בחול, אשר החיצונים נמצאים שם, והם נקראים עלמא דמותא.

גם בזה יתבאר, ענין תחום שבת. כי הנה בימי החול, הקדושה יורדת למטה כנזכר, ואז

הגהות ומראה מקומות

חסר ג"ר דאורות, ורק בהתגלות המלכות במדרגה ההיא דהיינו בביאת יום השבת, אז מתגלה הקדושה בכל המדרגה דהיינו גם בששת ימי המעשה והקדושה שורה בכל השבוע שהוא עכ"ל.

מ) תע"ס שיעור ט"ז מן אות מ"ב.

ג) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף קע"ד ד"ה שם ברוך פ"ג. ע"ח ח"ב שער ל"ט: מ"ן ומ"ד סוף פ"א. תע"ס שיעור ח' מן אות ע"ז עד אות פ"ח.

ס) ע"ח ח"א שער י"א: שער המלכים סוף

פ"ז. ועיין בהקס"ז אות פ"ה ובהסולם מאמר דטעין חמרי.

ה) עיין בהקדמת ספר הזוהר אות ע"ה בהסולם מאמר דטעין חמרי ד"ה וזה אמרו בגין כי כל זמן שהמדרגה היא בחסרון המלכות נבחתה לסתומה ובלתי נודעת, ובהשגתה את המלכות משגת את שלמותה וז"ס ששת ימי המעשה ושבת, שלכאורה צריכים ששת ימי המעשה להיות יותר חשובים מיום השבת, שהרי חג"ת נה"י שהם ששת ימי המעשה הם חשובים יותר ממלכות שהיא יוב השבת, אלא הפירוש הוא, שכל שבוע הוא מדרגה בפני עצמו, שבימות החול היא חסרה מלכות וע"כ המדרגה סתומה ואין בה קדושה, כי בחסר מלכות

ואמנם ביו"ט, אין העולמות עולים עד מקומם האמתי כמו בשבת, ולכן הותרו המלאכות של אוכל נפש ביו"ט. ובחול המועד הותרו אף מלאכות דדבר האבד, כמבואר בדרוש יו"ט והשבתות וע"ש. פ)

ועתה נבאר ענין השביעית, כי הנה העליית העולמות, יש בכל שנת השביעית ג"כ, כמ"ש אח"כ, כי לכן נקרא שבת. אבל זו העלייה היא עליה מועטת, והיא קרובה אל מדרגות ימי החול, ולכן כל המלאכות הותרו בשביעית, זולתי מלאכת עבודת הקרקע בלבד, כגון חרישה וזריעה כו'. והענין מבואר כמ"ש, כי בשנה הז' אין עלייה כלל למעלה ממלכות דעולם האצילות, נמצא כי כל השבייתה ותוספת קדושה, היא במלכות לבדה הנקראת ארץ, ולכן ושבתה הארץ שבת לה, ולכן לא נאסרו אלא מלאכת עבודת הארץ בלבד, וכל שאר המלאכות שהם בבחינת של מעלה ממלכות, הם מותרות.

והנה המלאכות של הקרקע, הם כגון חרישה וזריעה כו', וכל המלאכות שהם בדכורא, תועלתם הם להוריד מ"ד, וכל המלאכות שהם בנוקבא, תועלתם הם להעלות מ"ן. וכל זה הוא לברר השבעה מלכים כנזכר. והנה החרישה וכו' בימי החול, נעשית ע"י האדם התחתון, בסוד ואדם אין לעבוד את הארמה, כי ע"י המצות שהוא מקיים בחרישה וזריעה כו' מברר בירורי א) המלכות כנ"ל, ועובר עבודת הקרקע העליונה הנקרא מלכות.

והנה ענין הזריעה, היא בחינת הנשמות

היא סמוכה ע) אל החיצונים, אבל ביום השבת אשר נתעלו נהי"ם דעשיה לחג"ת דעשיה, כנזכר בשער התפלות בקבלת שבת, ונמצא מקום נה"י אלו דעשיה רקנים, בסוד חלל פנוי, בין הקדושה אל החיצונים. והמקום ההוא, נקרא תחום שבת של אלפים אמה, שהקדושה נסתלקה משם, וגם הקליפות אינם יכולים לעלות עד שם, כי יש בו עדיין רשימו של הקדושה, ולכן באותו התחום יכול האדם לצאת, כי אין שם קליפה כלל, והם מרוחקים מן הקדושה שיעור הנזכר. אבל בצאתו חוץ לתחום הזה, הנה יוצא ממש אל מקום הקליפה, וגורם כי גם רגלי האדם דעשייה, שהם הנה"י שבו, יצאו חוץ לתחום, ויתחללו ח"ו בין הקליפות. ונמצא שהנר"ה הם הרגלים, המהלכים על הקרקע שהיא המלכות.

ובזה יתבאר לך, ענין הספינה ההולכת בים, שאין שם איסור תחומין, ובגמרא (ערובין ד' מ"ג) ביארו הטעם, לפי שאין תחומין למעלה מעשרה, והנה המים שעליהם הולכת הספינה, גובהן יותר מעשרה, ולכן מותר. וביאורו הוא, כי הנה הקרקע היא המלכות, והיא הספירה התחתונה שבעשיה, היותר קרובה אל הקליפות, והרגלים הם נו"ה, ובזמן שהם מהלכים באויר, ואינם נוגעים בקרקע, אינם נאחזים בהם החיצונים, כי החיצונים למטה מן מקום המלכות הנקראת קרקע, ולכן כל זמן שהם למעלה מעשר שיעור גובה המלכות, אינם נאחזים החיצונים. אבל בהיותם דורסין על הקרקע, אז אם יצאו תוך לתחום, מתאחזים בהם החיצונים.

הנהגות ומראה מקומות

ב' מיני זווגים יש באו"א דאצילות, א' בהיות למעלה שוין בקומתן, וב' בהיות אמא רביעא על בנין, וכתב שם בד"ה גם טעם ב' לכן נמצא כי אין כח זווג זה להוליד מוחין לצורך זו"ן דאצילות, רק לצורך הבדיאה עיי"ש. נמצא שיש עליה שהוא קבלת מוחין לבי"ע, ופרצופי אצילות אינם עולים. ועיין בתע"ס שיעוד ט"ז אות קצ"ג ובאו"פ שם.

א) ג"א המלכים (ד"ש).

ע) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף קע"ט ד"ה גם זהו סוד. שער הכוונות דרוש תחום שבת.

פ) שער הכוונות ענין השינוים שבין יו"ט לשבת ד"ה בית מועד.

א) ג"ב א"מ וקשה לי שבשער ליל שבת כתב שאי אפשר לתחתון לעלות אם אין העליון ממנו נעלה יותר ומסנה מקום וסברה אמיתית היא א"כ כפי זה איך סדר העליה וצ"ע. ועיין בע"ח ח"ב שער סדר אבי"ע דף ש"ס ד"ה ודע כי

דמ"ן, הטמונים בתוך הקרקע, וצומחים על פני הארץ, ומתגלים שם. בסוד אור זרוע לצדיק, זרוע מעיקרא, ועתה הוא עולה וצומח מאליו ונזרע, כנוכר בוהר תרומה. (צ)

וענין הקצירה, יתבאר לך ממ"ש אצלינו, באדרת נשא דקכ"ז ע"ב, במ"ש ורזין אלין לא אתיהבו אלא למחצדי חקלא, כי הוא ענין לידת הנשמות ויציאתם מסוד העיבור שבנוקבא דו"א, ונקצרות ממקום זריעתם שם, ויורדות בגוף בעוה"ז. ואין זה נעשה, אלא ע"י תפלת הצדיקים, הקוצרים שדה העליונה, ונקראים מחצדי חקלא.

והנה בשביעית, כל מלאכת הקרקע, נעשות מאליהן, שלא ע"י מעשה התחתונים. ומ"ן של בירור המלכים, מתבררין ועולין מאליהן, ולכן ספיהי שביעית מותרין, להיותם עולים מאליהן, שלא ע"י מעשה האדם, וכן כל שאר מלאכות עבודת קרקע. וז"ש ושבתה הארץ שבת לה, פי': הארץ שהיא המלכות, נעשית בחינת שבת ושובתת, ואין מלאכות ב"א נעשית אז, אלא מאליה מעלה מ"ן לגבי ז"א, וז"ש שבת לה. ולכן תמצא בכל דיני השביעית, אין נזכר אלא שביעת הארץ, לרמוז כי כל בחינת שביעתה זו, אינה אלא במלכות, ולא למעלה ממנה.

גם יתבאר טעם היתר יציאת תחומין בשביעית, אע"פ שנקרא שבת. והוא במ"ש לעיל, כי התחומין למעלה מעשרה הם מותרים בשבת, והנה בשבת עולים נהי"ם דעשיה בחג"ת דעשיה, ונמצא הרגלים שהם נו"ה, מהלכין ע"ג קרקע ממש, שהיא המלכות, ואז אסור לצאת חוץ לתחום. אבל בשביעית, נה"י לבדם עולים, והמלכות נשארה במקומה, והרגלים העליונים נו"ה, אין מהלכין בקרקע, אלא למעלה מעשרה גובה המלכות, והוא מותר ולכן אין איסור יציאת תחומין בשביעית, כי כל הליכה בשביעית הוא למעלה מעשרה.

ועתה צריך שנבאר טעם, כי מאחר שביום השבת והשביעית, כל המלאכות נעשים מעצמם, א"כ למה אנו מחוייבים להתפלל בהם ולעשות מצות. גם יתבאר מה חילוק יש בין יום השבת, לשביעית. (ק) דע, כי בחול אנו צריכין להכין ב' הכנות, ע"י תפילותינו: הראשונה היא, לתקן זר"ן בסוד פרצוף אחר באחור, כל פרצוף כלול מי"ס, כי בתחילה היה הז"א מן ו"ק לבד, והמלכות היתה בסוד נקודה אחת קטנה בלבד. והשנית הוא, לחזור ולהביאם פנים בפנים, כדי שאז יזדווגו, ויולידו נשמות התחתונים. ובשביעית, נעשה התיקון הראשון מעצמו, ומה שאנו עושים ע"י תפלותינו, הוא להחזירם פנים בפנים. ובשבת, אפילו תיקון השני נעשה מאליו, והם נחזרים מאליהן פנים בפנים, כנודע כי תכף בכניסת ליל שבת, חוזרת הנוקבא להיות עם ז"א פנים בפנים. אמנם הם עומדים למטה, במקום שהיו עומדים שם בימי החול באופן, כי מה שנעשה בימי החול ע"י מעשינו ותפלותינו, הוא נעשה מאליו ביום השבת. ומה שאנו מוסיפים ועושים ע"י תפלותינו בשבת, הוא להעלותם עד מקומם האמיתי, מדרגה אחר מדרגה עד תפלת המנחה כנ"ל, ושיהיו שם במקומם העליון, בבחי' פנים בפנים. וביד"ט, וראש חודש, וחולו של מועד, יש בהם ג"כ עליית זר"ן ע"י תפלותינו ואין עליותיהן שוות, כי עליית יו"ט, אינן כעליית חוה"מ, או ד"ת, וכבר נתבאר ענינה באורך במקומם. (ר)

ונחזור עתה לבאר, ענין הפרש עלייה של שבת, מעליות השביעית. והנה בשבת, עולים נהי"ם דעשיה, בחג"ת דעשיה. וחג"ת בחב"ד. וכח"ב (ש) דעשיה, בנהי"ם דיצירה. וכן ער"ז עד רום המעלות, עד המאציל העליון. ואפילו א"א דאצילות, עולה למעלה ממקומו, ועולים אר"א במקומו. נמצא כי ביום שבת, יש עלייה, לכל הר' עולמות אבי"ע.

אבל בשנת השביעית, אינם עולים רק ג'

הגהות ומראה מקומות

- (צ) זהר תרומה אות תש"מ ובדפו"י דף קסו: סט: שער הכוונות אחר ענין ר"ח ד"ה בית מועד.
 (ק) ספר עולת תמיד דף ו': ד"ה הכולל.
 (ר) פ"ע"ח שער מקראי קודש פ"ג. עו"ת דף תשיב משבת.

אחת בלבד, אמנם היא פרוצף גמור, העומדת אחר באחור עם נה"י, בשוה ממש עמהם, או פנים בפנים, וא"כ יכולה היא למלאות מקום נה"י. וגם הכח"ב יכולים ליכנס במקומה, ותוכל מקומה לסבול ולהכיל שלשתם.

עוד יש חילוקים אחרים, ויתבארו בכלל דברינו אלה, כי מלת שבת, נתבאר בזהר פרשת ויקהל (א) שהוא ש' ב"ת. פי': כי המלכות הנקראת בת, עולה עד חג"ת שהם שלשה קוי אות הש'. כי כאשר עלו נה"י למקום חג"ת, עלתה גם המלכות עמהם עד חג"ת עצמן. ובוה יתבאר פסוק, ושבתה הארץ שבת לה. פירוש: שהארץ שהיא המלכות, אינה שובתת בהתחברות נה"י, אלא היא לבדה שובתת במקומם, והם עלו לחג"ת. מה שאין כן בשבת. שעולה עמהם עד חג"ת כנוזר.

גם יתבאר, ע"ד הפירוש והחילוק הראשון, כי אין שביתה ב"י"ס דאצילות, אלא במלכות לבדה, לפי שהיא לבדה עולה עד נה"י. אבל אם נה"י יעלו למעלה, א"כ גם נה"י יש להם שביתה בשביעית.

ואעפ"י שכל ג' עולמות ב"י"ע עולים, אין השביתה נקראת אלא ע"ש הארץ העליונה, מלכות דאצילות. כי שלשה עולמות ב"י"ע, כולם נקראים חיילות הנקבה. ונקראים עלמא דנוקבא כנודע.

ובזה יתבאר, מאמר הזהר פרשת בהר, מ"ש כי השמיטה היא בה' תתאה. והיובל, בה' עילאה. כי בשמיטה לא יש שביתה אלא לנוקבא דז"א דאצילות, הנקראת ה' תתאה. אבל בשנת היובל, יש בו תוספת קדושה, כי גם ז"א הוא עולה עד אימא, הנקראת ה' עילאה. ומשם ולמעלה, אין עוד עליה כלל. ולכן, כל הדינין הנוהגים בשביעית נוהגים בשנת היובל. אבל

עולמות ב"י"ע, הנקראים עולם הנקבה. (ת) והם עולים ע"ד הנז"ל, עד שנמצא שעולים כח"ב דבריאה, במלכות דאצילות. אבל משם ולמעלה, אין עולין כלל, ואין בנו כח להעלותם, ואינם עולים כל המדרגות שמן המלכות דאצילות ומעלה, אלא ביום שבת בלבד. ובערך העלייה הנזכרת של ג' עולמות ב"י"ע, נקרא שנת השביעית שבת, כי גם בה יש עלייה כיום השבת, אלא שאינה עלייה גמורה כמו בשבת וכנז"ל, כי לכך נקרא שבת הארץ, לרמוז כי כל השביתה והעלייה הוא עד המלכות דאצילות, הנקראת ארץ.

עוד יש חילוק שני, ובו יתבאר החילוק הראשון, והוא, כי בשבת כל ארבעה תחתונות שהם נה"י"ם, עולות במקום ג' אמצעיות. אבל בשנה השביעית, נפרדת מלכות מנה"י. כי המלכות דעשייה עולה בנה"י, ונה"י עולים בחג"ת כו', עד כח"ב דבריאה, במלכות דאצילות. ומשם ולמעלה, כולם נשארים במקומם ואינם עולים כלל.

ואמנם ענין עליית ארבעה תחתונות, במקום ג' אמצעיות ביום השבת, הוא באופן זה: כי הנה הנה"י, הם שלשה קוים, ימין ושמאל ואמצע. והנה המלכות, איננה קו בפני עצמה, כדי שנצריך לה מקום בפני עצמה, אמנם היא עומדת אחור באחור עמהם בימי החול כנודע. וגם ביום השבת, היא ג"כ עמהם, בבחי' פנים בפנים. ולכן אין חשש, אם יעלו נה"י"ם דעשייה בחג"ת, או אם יעלו כח"ב דעשייה בנה"י"ם דיצירה, כי המלכות אין לה מקום בפני עצמה כנוזר.

וכפי זה יקשה ענין השביעית, דא"כ איך תעלה המלכות לבדה, במקום נה"י דעשייה, או איך יעלו כח"ב דעשייה במלכות לבדה דיצירה. והתירוץ הוא, כי אין המלכות ספירה

הגהות ומראה מקומות

כג: פנחס רמז: תצא רפא. ת"ז תכ"א מה: תכ"ב
סו. ז"ח אות ל"א ובדפ"י ס.

(ת) זהר ויחי רמז. רמח.

(א) אות ק"פ ובדפ"י דף רד. זהר בראשית

יש בו תוספות אחר, והוא יציאת עבדים
 לחירות, בסוד יציאת ישראל ממצרים מבית
 עבדים, אשר אין דבר זה נעשה, אלא ע"י
 אימא עילאה, הפותחת חמשים שערים שלה,
 שה"ס היובל. כנזכר אצלינו בדרוש פסח
 ובדרוש העומר. (ב) ולטעם זה השמיטה היא
 בשנת השביעית, שהיא ה' תתאה, בת שבע.
 והיובל, בשנת החמשים, שה"ס נש"ב. (ג)
 דין האונאה. כתיב ולא תונו איש עמיתו
 וגר. נתבאר בפרשת לך לך במצות המילה.

הגהות ומראה מקומות

(ב) דרוש י"א ד"ה עוד יש.
 (ג) זהר ח"א כב. מח. צג. קנג: קנד. ח"ב שיעור י"ב בלוח התשובות לפירוש המלות
 כב. קכא. ח"ג נח. קח.: שער הכוונות דרושי תשובה נ"ב.

פרשת נשא

כי כל קדש הוא בחכמה, אשר בו הוי"ה דע"ב יודי"ן. ובענין הקדושה דתפלת שחרית דחול, שהיא נקדישך ונעריצך, נתבאר שינוי שיש בין קדוש לקדוש וע"ש. (ח)

והנה נתבאר, כי קדוש גימטריא ת"י. ויהיה הוא בא"ת ב"ש, מצמ"צ. הרי כי שני תיבות יהיה קדוש, ה"ס מצמצי"ת. ורומז, כי מה שלמטה הוא שם מצמצי"ת, שהיא גימטריא תע"ר, המורה על הגילוח וכריחת השערות. הנה למעלה בא"א, הוא קדוש יהיה, לרמז: שאסור בגילוח, ולכן גדל פרע שער ראשו.

ואמנם כל זה הוא בכללות שערות ראש א"א, אבל ענין הפאה אשר בראשו, גם הוא נתבאר עניינה שם במצות פאת הראש והזקן. (ב) והוא מבואר ג"כ בדרוש י"ג מדות דויעבור בתפלת שחרית דחול, (ט) כי בכל מקום פאת הראש, הוא ספירת מלכות אשר בראש, בבחינת השערות. אלא שבנ"א הוא שם אלהים דמילוי יודי"ן אבל בא"א כתיב בו ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי, ואין בו אלא הויר"ת. ובמקום שבנ"א יש שם אלהים, הנה הוא בא"א חילוף שם הוי"ה בא"ת ב"ש, שהוא שם מצפ"ץ, אשר הוא (בגימטריא ש') כמנין אלהים דמילוי יודי"ן, לרמז כי הוא בחינת א) דין. ועוד כי הנה הוא חילוף שם ההוי"ה שהוא רחמים, והנה תילופה ודאי שהוא דין, כמו אלהים, ולכן פאה גימטריא אלהים.

דין הנזיר. כתיב גדל פרע שער ראשו וגר. ענין זה התחלנו לבאר בפרשת קדושים, בדיון הפאה של הראש והזקן. ושם נתבאר, כי שלשה מיני שערות הם: שער א"א, הם לבנות, הם רחמים גמורים, הם צינורות אורות, כעין ווי"ן, ולכן אין ראוי לגלחן. והנזיר אשר נרמז בו, (ה) כנוכח בזהר בפרשה זו, צריך שיגדל פרע שער ראשו, שלא לכרות צינורות הרחמים העליונים.

והענין הוא, כי התער גימטריא אדנ"י במלואו. והנה אדנ"י, הוא אותיות דינא, לרמז כי הוא דין, ולכן היא תער החותכת ומגלחת. ובא לרמז, שצריך להעביר הדינין (ו) שבה. וכן ז"א בעי לספרא שער רישיה, שהם דינים תקיפין, שחורות כעורב. ותער גימט' מצמצי"ת, ה"ס ביום, ההוא יגלח אדנ"י בתער השכירה. (ישעיה ז). אבל בא"א ששערותיו לבנות, הם רחמים, אסור לגלחם. ותמורת התער בא"א, הוא קדוש יהיה, שהוא גימטריא תער. (א)

והנה כבר נתבאר אצלינו באדרת נשא, בענין ת"י נימין דברישא דא"א, שהם כמנין קדוש. (ז) והוא הוי"ה דע"ב דיודין, וארבע יודי"ן שבו כל ירד כלול מעשר, הם גימטריא ת'. ועם עשר אותיות המילוי, הם ת"י, כמנין קדוש. כנודע כי כל בחי' רישא דא"א, והיי"ג נימין דשערי שבו, כולם הם הויר"ת דמילוי יודי"ן, ולכן כל אותם השערות הם קדושים.

הגהה

(א) א"ש, לקמן נבאר כיצד קדוש יהיה עולה תע"ר.
(ב) א"ש, צ"ע כי מלת קדוש יהיה היא

הנהרות ומראה מקומות

(ה) ע"ה ח"א שער א"א פ"ה מ"ק כלל ג'.
זהר סוף פרשת נשא בהסולם מאמר הנזיר.
(ו) לעיל פרשת קדושים דף ג"ו.
(ז) זהר אמור אות פ"ו ובדפ"י דף צג.
ובחסולם מאמר ונקדשתי עילא ותתא בג' דרגין.
(ח) שער הכוונות דרושי חזרת העמידה דרוש ג'.
(ט) שער הכוונות דרושי ויעבור דרוש ז'. ע"ה ח"א שער א"א פרק י"א.
(א) ג"א יודי"ן (ד"ש).

פרשת בהעלותך

להיותם בלי מחיצות המגבילות אותם, לכן הם יורדים במרוצה עד היסוד, ואח"כ חוזרים לעלות בסוד אור חוזר ממטה למעלה, ומתפשטים דרך שלשה קוים דו"א, ועולים עד הכתר שבו, ומגדילין את ז"א, וכדוגמא זו היא ג"כ בנקבה, כי הנה כאשר אלו הגבורות יוצאין מתוך ז"א ולחוץ, לצד האחוריים, להכנס בנקבא העומדת שם, מוכרח הוא, שאינם יוצאים אורות הגבורות לבדם, אמנם יוצא עמהם גם קצת מן הכלים והדפנות דו"א עצמו, ומלבישות אותם. (מ) ונמצא כפי זה, כי כמו שיש בז"א מקום מכוסה ומגולה, כך בנקבא, יש מקום מכוסה ומגולה, כי הכיסוי של הכלים דו"א מכסין אותם.

והנה בז"א, שהכיסוי שלו הוא יסוד דאימא, ולהיותו קצר, מסתיים בחזה שלו. אבל כיסוי הגבורות שבנקבא, הם מיסוד דו"א שהוא ארוך, ולכן מתארך עד סיום ת"ת כולו של הנקבה. ונמצא, כי בז"א ג' חסדים פחות שלישי מגולים בו, ובנקבה מתגלים ב' גבורות דנר"ה שבה בלבד. והרי זה חילוק אחד בענין הגבורות עצמן, כמה הם מכוסים, וכמה הם מגולים.

עוד יש חילוק ב', בענין גובה המקום עצמו, והוא, כי בז"א אשר מתגלה מן החזה ולמטה, המורד שבו יורדים החסדים, הוא גבוה מאד אבל בנקבא, כמעט שאין בה מקום מורד גבורותיה כלל, כי אם מסיום הת"ת שבה, נכנסים תכף ביסוד שלה. ונודע, כי עיקר הגדלת החסדים את ז"א הוא, מחמת ירידתם בחוזק ובמרוצה גדולה עד היסוד, כנראה בחוש העין, שאם תפול אבן אחת שיעור גובה עשר

ענין המנורה. כתיב בהעלותך את הנרות וגו', כבר נתבאר קצת ענין המנורה בפרשת תצוה ע"ש. ודע כי המנורה היא רחל, נוקבא דו"א, העומדת עמו אחר באחור. (י) ושבעה נרותיה, הם שבעה ספירות תחתונות, מחסד עד מלכות שבה, הנקרא גוף שלה, מצויירים כעין שלשה קני מנורה, ימין ושמאל ואמצע.

ונודע, שהחמש גבורות שבדעת שבה, הם מתפשטים בז' תחתונות שבה, ע"ד התפשטות הה' חסדים בגופא דו"א, כי החמשה חסדים מתפשטות מחסד עד הוד, וכללות הארתם מתקבצים ביסוד, וכללות הארת היסוד, מתקבצים במלכות שבה, בסוד חותם בתוך חותם, כמבואר אצלינו בדרוש הר"ר. (כ)

ואמנם חמש חסדים דו"א, הם ה' פעמים אור דיום ראשון, ונקרא מאורי אור היום. והחמש גבורות דנקבא, מאירים בה, ונקרא אורות הלילה, המאירים ע"י הנרות, ונמצא כי ז' הנרות, שהם הכלים, הם שבעה ספירות תחתונות שבנקבא, וז' מאורות המאירים בהם, בסוד אור האש והשלהבת, הנתלה בנר ובפתילה הם הגבורות, שהם האורות המאירים ב' בכלים. וכבר נתבאר אצלינו, בדרוש החסדים דו"א, (ל) כי הם נחלקים לשתי בחינות, כי עד החזה הם אורות מכוסים, תוך כלי היסוד דאימא, המתפשט עד שם. ומן החזה ולמטה, הם אורות מגולים, והם שני שלישי אור, שבב' שלישים תחתונות דת"ת מהחזה ולמטה, ועוד ב' אורות שלמים דנר"ה, והם ג' אורות פחות שלישי. ואלו הג' אורות פחות שלישי המגולים,

הגהות ומראה מקומות

שער תקון הנוקבא פ"ו ושער הירח פ"ב. תע"ס שיעור ט' מן אות נ"ט ואילך.

(מ) ע"ה ח"ב שער ל"ד: תקון הנוקבא פ"ה. שם שער כ"ה: דרוש הצלם פ"ב כלל י"ד. ועיין בהקדמת ספר הזוהר אות ט"ז ובדפוי" ב': בהסולם מאמר אמא אויפא לברתא מאנהא.

(י) לעיל תחילת פרשת תרומה. ע"ה ח"ב שער לד: תקון הנוקבא פ"ו.

(כ) שער הכוונות ענין סוכות דרוש ו'.

(ב) ג"א בפנים (ד"ש).

(ל) ע"ה ח"ב שער כ"ה: דרושי הצלם פ"ב

מ"ב. ובכללים שם כלל ב' וגו'. וי"ד. שער ההקדמות דף קע"ה ד"ה דרוש ז'. ע"ה ח"ב

אף אם תחזור להתעלם, אינם חוזרות להתצמצם כבראשונה, ואדרבא הם מרחיבות המקום. והכלי של הכיסי שלהם, וגם הגבורות המכוסות, קונים הארה גדולה, ועי"כ הם מתגדלות, כי אין המקום יכול לסובלן. וע"ד שנתבאר בענין החסדים דו"א, כנזכר שם במקומו. (ס)

ובזה נבוא אל ביאור הדלקת נרות המנורה כי הנה ירידת אורות הגבורות מלמעלה למטה עד היסוד בה, נקרא הדלקת הנרות והארתם. ואל זה רימו באומרו יאירו שבעת הנרות, ולא אמר יעלו, וכמ"ש מקודם בהעלותך. ועלייתם וחזרתם מטה למעלה, מהיסוד עד הכתר שבה, זה נקרא בחינת אחרת, והיא העלאת הנרות, באומרו בהעלותך את הנרות. ולזה רמו באומרם, המתן עד שתהא שלהבת עולה מאליה.

ואמנם אהרן, עשה יותר ממה שנצטוה, והוא, כי הנה הוא לא נצטוה אלא שיהיו נוטים אל מול פני המנורה, שהוא קו האמצעי, בעת ירידתם מלמעלה בלבד, וכמ"ש אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, כי מתחלת הארתם שהיא ירידתם, יהיו נוטים דרך קו האמצעי לבר. והוא הוסיף על מה שנצטוה, והמתין, שאף בחזרת עלייתם מטה למעלה, יעלו דרך קו האמצעי לבדו כנז"ל. וזה אומרו ויעש כן אהרן וגו', העלה את נרותיה. ולא אמר האיר, כמו שאמר לו הקב"ה, יאירו שבעת הנרות.

וטעם כוונת אהרן, להוסיף ענין זה הוא, לפי שהנה אחר שירדו שני גבורות אלו המגולות למטה ביסוד, ואז נתפזרו האחת מחברתה, שאין להם כיסוי שיחברם, ובפרט כי הם מנר"ה, שהם בחינת שני קוים ימין ושמאל, ולכן בחזרת עלייתם, ודאי שהיו נפרדות, ופזרות כל אחת לזרחה בקו שלה, ובוזה היה מתמעט אורם מלעלות עד הכתר שבה כנ"ל. ולכן המתין

אמות, תחזור האבן אח"כ חזרת שנית לעלות למעלה, אמה אחת או שתיים. ואם תפול מגובה עשרים אמות, יהיה עליית חזרה כפלי כפלים. ולכן בז"א, שהיה גובה המורד גדול, היה כח בחסדים לחזור ולעלות בסוד אור חזור, עד שיעור כל קומתו, ונתפשטו דרך ג' קוים שבו, ועלו עד הכתר שבו. אבל בנוקבא, שיש שני מיני גירעון, אם במספר הגבורות, שהם ב' גבורות לבד מגולים, אבל חסד הו"א מגולים ג' חסדים פחות שלישי. ואם בגובה המורד שבה, שכמעט אין בה בחינת ירידה ונפילה כנזכר, ולכן אין כח בגבורות שבה המגולות היורדות ביסוד, לחזור עד הכתר שבה, ולהתפשט בג' קוים שבה, כמו שעושים החסדים בז"א כנזכר, ולכן כדי שיוכלו לעלות עד הכתר שבה, לא נתפשטו בכל ג' קוים שבה, רק עלו עד הכתר שבה, דרך קו האמצעי שבה בלבד. ולא נתמעטה הארתם ע"י התפשטותם בשני הקוים.

ואמנם טעם הדבר, למה אין אנו חוששים רק אל הארת קו האמצעי שבה בלבד הוא, לפי שבשני קוים שלה, יש שם שני מוחין דילה חר"ב, המתפשטים דרך שני הקוים הנזכר. אבל בכתר שבה, אין בה מוחין, וא"א שהכתר שלה יהיה גרוע מחו"ב שבה, ולכן הוצרכו הגבורות לעלות עד הכתר, להאיר בו בבחינת מוחין בכתר שבה (נ) ע"ד שנתבאר בז"א, בטעם צריכות עליית החסדים שבו עד הכתר שבו.

וא"ת, והרי כיון ששני גבורות אלו, חזרות לעלות מן היסוד שבה דרך קו האמצעי שבה, והנה הת"ת שבה כולו אור מכוסה, א"כ איך מגדילות אותם, והרי הם חזרות להתעלם כבתחילה.

התשובה היא, כי מאחר שכבר נגלו בראשונה, נתפשטה הארתם אשר היתה מקובצת ומצומצמת בתוך הכיסי בצמצום דחוק. ולכן

הגהות ומראה מקומות

תצא שער הפסוקים פרשת בהעלותך ופרשת נשא. תע"ס שיעור ט' מן אות ג"ט.
(ס) ע"ה ח"ב שער כ"ה: דרושי הצלם פרק ב' כלל ב' ג'.

(ג) ע"ה ח"ב שער דרושי הצלם פ"ב, שער תקן הנוקבא פ"ה. מבר"ש ש"ו ח"א פ"ה. שער ההקדמות דף ש"ב ד"ה דרוש ב'. לקמן פרשת

עד חזרת עלייתו, שתהא שלהבת עולה מאליה, ותכנס דרך קו האמצעי לבדו, הנקרא פני המנורה. ואחר שנכנס שם, אין לה דרך לנטות ימין ושמאל, כי יש שם מחיצות מעכבות מן הצדדין, ובהכרח יעלו דרך מישור קו האמצעי, עד הכתר שבה.

היות ענין זה נעשה ע"י אהרן, יתבאר לך במ"ש לעיל בפרשת תזריע, בענין מראות נגעים, דכתיב והובא אל אהרן הכהן, כי אהרן הוא מבחינת האחוריים דיסוד דאבא, המתלבש תוך ז"א, הפנים שלו הוא הוי"ה דע"ב דיהי"ן, והאחוריים הפשוטים הם ג"כ גימטריא ע"ב,

המילואים קפ"ד. וכן אהרן גימטריא ע"ב קפ"ד. הנה היסוד דאבא, מתפשט דרך כל קו האמצעי דז"א, עד היסוד שבו, והוא מכוון ממש כנגד קו האמצעי דרחל נוקבא דז"א, העומדת עמו אחר באחור, ומשם נמשכת הארתו לחוץ, ומאיר בקו אמצעי דרחל, ומקבץ אותם הגבורות ומיחדם, וגורם להם שיעלו דרך מישור בקו אמצעי שבה, עד הכתר שבה. ולטעם זה נקרא אהרן, שושבינא דמטרוניתא, כנוכר בזה (ע) לפי שהוא גורם תיקונה ובנינה הגדלתה כנוכר. וז"ס ה' בחכמה יסד ארץ, כי יסוד דחכמה, הוא המייסד המלכות, הנקראת ארץ, ומכוון אותה.

פרשת שרת דך

דין החלה. כתיב ראשית עריסותיכם חלה תרימו וגר. הנה החלה, היא רומזת בשם הפנימי דחכמה דנוקבא דז"א, כנוכר בדרוש שמות הספירות פ) והוא שם ירד ה"א ו"ו ה"ה, העולה גימטריא מ"ח. ולכן שיעור חלה, אחד ממ"ח חלקים. (א) דע, כי אעפ"י שבזמן הוה נשרפת, עכ"ו אין ראוי לסמוך על דברי המקילין, להפריש כל שהוא. אבל צריך ליוזרה, להפרישה כשיעורה האמתי ע"פ הסוד, אחד ממ"ח חלקים כנוכר. (צ)

גם צריך ליוזרה, שלא יסירו השאור מן העיסה, להצניעו לחמץ בו עיסות אחרות, עד שיפרישו חלה תחלה. לפי שלפעמים לוקחים מעט שאור לעשות ממנו איזה מאכל כנודע, וישכח להפריש ממנה חלק החלה המעורבת בשאור ההוא.

גם צריך ליוזרה, כאשר עושין העיסה רכה מאד, וכשעורכין אותה על הלח, עורכין אותה עם מעט קמח, כדי שלא תתדבק העיסה בלח ובידים. ולכן צריך לכוין, כשמפריש החלה, שתהיה דעתו גם על הקמח ההוא הנדבק בעיסה, וכמ"ש הר"ן זלה"ה במסכת קדושין פרק האומר, באופן שיותר טוב שלא יפריש החלה, עד שיערוך הלחם על הלח, ואח"כ ישרוף החלה. כ"א הפרישה מקודם ושרפה, אינה מועילה אל הקמח. (ק)

גם טוב ליוזרה, כשאוכל פת של מי שאינו מחזוק בכשרות, שיפריש ממנו חלה קודם שיאכלנו, ובפרט בפת פלטר, שרוב פעמים אינם זהירין להפריש חלה.

גם צריך ליוזרה, כשעושין עיסה לצורך פת הבאה בכסנין, שהם כעין כיסין ממלאים אותם

הגהה

(א) (אמ"ש, זו מידה בינונית, ולכך גם הוי"ה הזאת היא הוי"ה בינונית, חציה מהו"ת דמ"ה חציה דב"ן).

הנחות ומראה מקומות

- (ע) זהר ויקרא רע"ב אות של"ה ובדפו"י
 כ. השמטות לזהר בראשית רסו.
 (פ) ע"ה ח"ב שער מ"ד: שער השמות פרק ג'.
 שער הקדמות דף קצ"ט ד"ה החכמה.

מדבש ואגוזים וכיוצא, וכן כשעושים מן העיסה שמאי אומרים, כי די בקב אחד העליון שהוא צפיהית בדבש, או מיני לביבות המתבשלות במים, וכן כל כיוצא בזה, צריך להפריש מהם חלה, לפי שתחלת בלילתן (א) היתה קשה ולא רכה כעין תבשיל. וכמ"ש הפוסקים ז"ל. (ר)

ענין סברת בית הלל, במסכת חלה, ובמסכת עדיות, בית הלל אומרים שני קבין לחלה כ"ר. הענין הוא, דע, (ש) כי יש שני בחי' ק"ב, העליון הוא, שלשה מילויים של ג' הורית ע"מ, (דהיינו מ"ו ל"ו י"ט) שהם גימטריא ק"ב. והק"ב הזה ניתן אל הנוקבא, הנקראת חלה, היא הוריה הדי' של ב"ן דמילוי ההי"ן, המקבלת ג' מילואים אלו, מג' ההורית שלמעלה ממנה. ואל הק"ב הזה רמזו רז"ל, (כתובות דף ס"ב) במ"ש רוצה אשה בקב ותפלות, מעשר ת קבין ופרישות. כי האשה שהיא ההוריה דב"ן, רוצה מאד לקבל הק"ב הנזכר. וזה הקב הטהור הנזכר במשנה, לפי שהוא בבחינת פנים. והנה יש ק"ב אחר ואינו טהור כמו הראשון, לפי שהוא בבחי' אחוריים, אשר בהם נאחזים הקליפות כנודע. והנה הם ארבעה אחוריים פשוטים, של ארבע הוריות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. שיש בהם ק"ב אותיות, כ"ו אותיות בכל אחד מהם. ולכן פסקו רז"ל במשנה, כסברת בית הלל, שצריך ב' קבין שיעור חלה, שהיא המלכות, שלוקחת שני קבין הנזכר. אבל בית

איסור ראיית העין. כתיב ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו'. וכתבי עיניך לנכח יביטו וגו'. (משלי סימן ד') דע, כי בכתוב הזה נרמז ענין מה שהיה נוהג רב, שלא היה מוציא ראיית עיניו חוץ לד"א (א) ונודע שאין הסתכלות העין, רק או לפניו, או לשני צדדין. כי ודאי שבהיות האדם מהלך, אינו מסתכל לאחוריו, והולך, ובשלשה צדדין אלו, צריך שלא יושיט עיניו חוץ לד"א. נמצאו ג' פעמים ד' הם י"ב, כמנין ג' הורות, אחת לפניו, ואחת לימין, ואחת לשמאל. וכל הוריה יש בה ד' אותיות, שהם ד"א. ולכן לא יושיט עיניו חוץ מהם אלא תביט ויסתכל בג' הוריות אלו. (ב) גם מ"ש רז"ל (ברכות דף ס"א) אסור לילך אחורי אשה, תוך ד' אמותיה. הטעם הוא, כי הנה רחל אשת ז"א, היא אחוריו, מן החזה שלו ולמטה, שהם שיעור ד' ספירות שבו, והם תנה"י כנודע, והם סוד ד' אמות, שיעור מקום הנקבה, לכן אסור להלך בהם, כי הם רשות הנקבה. (ב)

דין הציצית. נתבאר באורך בשער התפלות, קודם ביאור תפלת שחרית דחול יע"ש. כי שם

הגהה

יביטו, ר"ל: לנכח ג' הורית הנזכר, העולים ג"כ בגימטריא נכה, שם יביטו עיניך, ולא חוצה להם. ובש"ד שער הפסוקים, בדרך קנ"ד נתבאר ביאור פסוק זה של עיניך לנכח יביטו באופן אחר, יע"ש.

(א) א"ש, צ"ע כי הרמב"ם ז"ל, ורוב הפוסקים ז"ל, הקלו בזה.
(ב) א"ש, נלע"ד ט"ס, וצ"ל תמיד יסתכל, או יאמר אלא תביט ותסתכל בשלשה הוריות אלו, שהם בגימטריא מזל"א. כמבואר אצלנו בייג מדות של ויעבור. וז"ש עיניך לנכח

הגהות ומראה מקומות

- (ד) עיין יור"ד סימן שכ"ט.
- (ה) ע"ח ח"א שער י"ט: אנ"ך פ"ג תע"ס שיעור י"א מן אות כ"ג ואילך.
- (ת) כן כתוב בגמרא, ועיי"ש בתוספות הגירסא רבקה. מתשעה.
- (א) עיין רש"י מנחות ק"י, אמר ליה שימי את.
- (ז) נ"א תמיד יסתכל (ד"ש).
- (ב) ספר הלקוטים חיי שרה בפסוק ותקם

נתבאר כל משפטיו ודיניו. ובדרוש שמות הספירה נתבאר מאמרם ו"ל, (שבת דף ל"ב), שאמדו כל הזהיר במצות ציצית, לעתיד לבא

פרשת קרח

החיצונים בזו התרומה, לכן נתנה אל הכהן, שהם החסדים שבתוך ז"א, הנקרא כהן, כנודע שהחסד נקרא כהן, והכונה היא, ענין חזרת האור להתאחו בשורשו, ולא יתפרד משורשו, וע"י כן לא יתאחו החיצונים בתרומה זו. ע"ד שנתבאר אצלינו, בפרשת תזריע, מענין הצרעת, דכתיב ביה והובא אל הכהן וגו'. ושמעתי בשם מורי זלה"ה, כי התרומה היא בחי' פרצוף, ואח"כ מפריש מעשר ראשון, ונותנו ללוי, והיא מלכות, וזו המלכות, נותנת תרומת מעשר לכהן ע"ד הנזכר, לחברה עם הכהן, או לוי, הם בחינת ה"ג אשר בדעת ז"א, אח"כ מפריש מעשר שני, להעלותו לירושלים תובב"א, שהיא לאה העליונה, היוצאת בסוד המקיף דאותיות ל"ם דצל"ם דז"א כנודע שם.

דין תרומות ומעשרות. כתיב ואני נתתי לך את משמרת תרומתי כ"ר. הנה דרוש זה כתבתיו בקצרה בקוטריסי, כששמעתי ממורי, ההנני מעתיקו לפניך כמו שהוא, ד) וז"ל, ג' בחינות יש אל המלכות: האחת, בעטרת היסוד דז"א, הב', כנגד היסוד עצמו, והג', כנגד הת"ת שבו, או בחי' פרצוף גמור, ובתחלה מפרישין התרומה, תרי ממאה, שהם רחל ולאה, והמאה היא בחי' אימא המתפשטת תוך ז"א, והיסוד שלה נגמד במקום החזה, ועד שם נק' הוי"ה דס"ג, שהיא באימא כנ"ל. ועד שם האורות מכוסים, כנגד מקום לאה, ומן החזה ולמטה, מתגלים האורות, ויוצאין מתוך הוי"ה דס"ג, בסוד המילוי שבה היוצא לחוץ ומתגלה, והוא גימטריא ל"ז כנודע, ושם הוא כנגד מקום רחל. והנה ס"ג ול"ז הם ק'. וכדי שלא יתאחו

פרשת חקת

הנקראת ה' תתאה, וזהו פרה פ"ד ה') ולפי שנמשכין מן בינה דדינין מתערין מינה, וגם הם בחי' גבורות, לכן נקרא אדומה, בסוד אדם הדין, כמ"ש אם יהיו חטאיכם כשנים וגו', ולכן אדמה גימטריא חמשים שערי בינה, שמשם דינין מתערין, שהם חמש גבורות הנזכר, ובהיות אלו הגבורות בתוך הקדושה, אז נקרא תמימה אשר אין בה מום, (כי עדיין אין הסיגים שבה

דין אפר הפרה. הנה אני הכותב, בינותי בהקדמת מורי זלה"ה, ועיינתי ענין זה שנכתוב עתה, והרצייתי הדברים לפני מורי זלה"ה, והודה לדברי אלה. הנה חמש גבורות, הנקראות מנצפ"ך, שהם גימטריא פ"ר, ועם כללות חמש אותיותיו, הם פרה. ה) או יהיה, לפי שנמשכים מן ה' עילאה שהיא אימא, וזהו פרה: פ"ר ה' (או יהיה לפי שיורדים ומתפשטין במלכות

הנהגות ומראה מקומות

ג) ע"ח ח"ב דף שמ"ג ד"ה מ"ת הנה שם, תרומה, וסוף פרשת תזריע.

ה) ע"ח ח"ב שער ט': שער שבירת הכלים ויש שם גירסא ב' אלפים.

ד) לעיל סוף פרשת תזריע, ספר הלקוטים פ"ט סוף פרק ז'.

אשר בהם, ולכן ושחט אותה לפניו, להרציא ממנה הרם הארום ודין קשה, ויתמתקו. גם ושרף את הפרה באש חזק, לצרף הסיגים אשר בהם, ואז לא ישאר בהם כ"א הקדושה לבדה, ואז מה שהיו חמש גבורות נפרדות, בסוד פרה פ"ר ה' כנ"ל, יחזרו ויהיו אפר, ר"ל: א' פ"ר, כי כל המנצפ"ך יתחברו ויוכללו ביחד, ע"כ עיינתי אני חיים הכותב. (ב)

נחזור אל מקומינו אמר מורי ז"ל, ומכאן והלאה הוסיף מורי ז"ל, באומרו ואסף איש טהור את אפר הפרה כ"ר. דע, כי אלו הה' גבורות בהיותם חוזרות אל שורשם, שהוא

מתגלים שם) (א) ונודע, שהדינים אלו גרמו היות ז"ן אהור באהור בלי זווג, כנודע בסוד ז' מלכים שמלכו בארץ ארום ומתו. וזה אומרו אשר לא עלה עליה עול, ר"ל: כי לא נודווגו אפין באפין, ומשום הכי עלמין קדמאין שהיו דינים אתחרבו, כנזכר בריש סד"צ. ועול, על כתיב חסר וא"ו, וירמוז אל היסוד, המקבל מאה ברכאן, כמנין ע"ל. או ירמוז אל הת"ת והכוונה היא, כי לפי שלא נודווגו פנים בפנים, יצאו אלו הגבורות בתחלה, ואלו הגבורות יוצאין חוץ למחנה קדושה, בסוד ירירת אלו המלכים בעולם הבריאה, ובהתפשטות אלו הגבורות חוץ למחנה שכינה, אז יתגלו הסיגים

הגהה

כי בתחלה אמר הכותב, ואסף איש טהור את אפר הפרה, ומדבר כנגד היסוד, איש טהור. ואח"כ אמר, וכבס האוסף את אפר הפרה, ומדבר כנגד המלכות, האוסף ה' אוסף כ"ר, א"כ ב"פ אפר, משלימין למנין שבע פרות.

א"ש: הואיל ואתא לידן, נשלים ביאור כל המאמר גם אומרו ז' שריפות, ואינם זולתי ה', והם אלו: ושרף את הפרה א'. על פרשה ישרוף ב'. שריפת הפרה ג'. השורף אותה ד'. מעפר שריפת הפרה ה'. האמנם מלת ואסף איש טהור, וכבס האוסף, הרי ב' אסיפות א) רמז, אחר ששורפה, הוא אוספה כאמור, והב' אסיפות משלימות לז' שריפות. גם אומרו ז' הזאות, ואינם אלא ד', והם אלו: והזה אל נכח פני אהל מועד, א'. והזה על האהל, ב'. והזה הטהור על הטמא, ג'. ומזה מי הנדה, ד'. האמנם נזכר עוד מי נדה לא זורק עליו, א'. מי נדה לא זורק עליו, ב'. הוא יתחטא בו, ג'. הרי נשלמו לשבעה.

גם אומרו ז' כיבוסים, ואינם אלא ה', והם: וכבס בגדיו הכהן, א'. וכבס בגדיו, ב'. וכבס האוסף, ג'. וכבס בגדיו, ד'. וכבס בגדיו ה'. חסרים ב', ונשלמו בב' פעמים ורחץ בשרו במים.

(א) א"ש, אענה אף אני חלקי ואומר, כי מו"ם הוא מספר אלהי"ם, ורומז לאלהים אחרים. וז"ש אשר אין בה מו"ם, כי עדיין אין הסיגים שבה מתגלים שם.

(ב) א"ש: עם דברי אבא מארי הרב זלה"ה, נוכל ליישב משאחז"ל במ"ר פרשת חקת, וז"ל, ר' חנן בר פזי פתח קרא, בפרשת פרה, שיש בה מז' ז', שבע פרות, שבע הזאות, שבע שריפות כ"ר, ואם נרצה למנותם, כולם יחד חסירות, וצריכים אנו למתק דברי רז"ל, והנה הראשונה הם ז' פרות, ואין בכתוב נרמז ומפורש, זולתי ה' פרות בלבד, והם אלו: פרה אדומה א'. ושרף את הפרה ב'. שריפת הפרה ג'. אפר הפרה ד'. אפר הפרה ה'. הנה חסרים ב'. אמנם עם דברי מורי ז"ל, אתי שפיר, שמעיקרא אינם אלא ה' גבורות של מנצפ"ך, וכנגדם נתפרשו בפסוקים ה' פעמים פר"ה, ואח"כ נכללו ה"ג הנזכר ביסוד, ולכן נקרא כל, להיות כלול מן הה' גבורות הנזכר, כל א' כלולה מעשר, הרי חמשים, כמנין כל ואז נקרא אפר הפרה, א' פ"ר, כי כל הה' נתחברו ביחד, ונעשו אפר הפרה. אח"כ חזרו ונתחברו שנית במדת המלכות בסוד כל"ה, כל ה', ולכן נזכר שנית בטסוק, האוסף את אפר הפרה, דוק ותשכח,

הגהות ומראה מקומות

(א) ג"א ל"ג מן רמז עד משלימות (ד"ש).

החוטם, הם מתמתקות, כמבואר אצלינו בכונת הריח, בסעודת ליל שבת, בענין ריח ההרס, וע"ש היטב ו) וז"ס ואסף איש טהור, הוא ז"א, כנזכר בפרשת תזריע, על פסוק ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא. הוא המאסף ה' גבורות, ע"י הריח הניחוח, ועולים עד חוטמו, ונכנסים שם. (ואז מתחברים ונעשים גבורה א', הנקרא אפר, א' פ"ר כנזכר. ואח"כ נעשים בחי' רוח דק, ועולים אל חוטם אימא עילאה הנקרא מ"י. וז"ס, מי אסף רוח בחפניו. ולכן כתיב וטמא עד הערב, בבחינת הקליפה אשר בחוץ נגדו.

פרשת פנחס

הנקרא עפר, אשר תחת עולם האצילות, ושם היתה קבורתם. והרחזניות שהם אורות העצמות, הנקרא נפש ורוח ונשמה, עלו באצילות, אל האלהים אשר נתנה, היא אימא עילאה, הנקראת אלהים דמעשה בראשית, ונתעלמו בתוכה בסוד העיבור, כמבואר אצלינו באורך ח) ואמנם בתוך הכלים שירדו אל העפר, נשאר בהם רפ"ח ניצוצין של אורות, כדי שיוכלו להתקיים עד בא זמן תחייתם וקימתם כנדע.

והנה המתים, הם גופות המלכים. וממון הירושה שלהם, הם האורות שעלו באר"א, כי להם משפט הירושה כנ"ל. ובחינת הנחלה אשר להם, הם הרפ"ח ניצוצין של אורות, שנשאר בתוך הכלים, שהם הגופים.

ועדיין צריך לבאר, ענין המתנה, כי היא בחינה אחרת, זולת הנזכר. וענין אחי המת מי הם, הנה נתבאר במקומו, כי אחר מיתת

משפט הירושה. כתיב ואל בני ישראל תדבר לאמר איש כי ימות ובן אין לו וגו'. דרוש זה עמוק מאד מאד, בענין ז' מלכים דמיתו. והנה תחילה נציע הדינין, והוא, כי כשמת האדם, ואין לו בנים, הירושה חוזרת לאביו כבתחילה, ואח"כ מאביו חוזרת הירושה לבניו האחרים, שהם אחי המת. גם נודע, כי המתנה יש לה הפסק, ז) והירושה אין לה הפסק. ודע, שהנה אב ואם, הם שני אותיות י"ה, של הוי"ה. וברא וברתא, הם זרין, אותיות ר"ה של הוי"ה.

ובתחלה יצאו זרין בבחינת שבעה מלכים. והנזכרים, וכולם מתו בחיי אביהם. והנה כמו שבמות האדם, חזר אל עפרו כשהיה, והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. כן אלו המלכים, היו כוללים גוף ונפש, הנקרא אורות ועצמות וכלים, והכלים שהם גוף, ירדו לעולם הבריאה,

הגהה

גם אומר ז' טמאים, ואיכא טפי. האמנם ה'. הטמא יטמא, ר'. תטמא עד הערב ז'. עיקר הטומאה, הם ז', והם אלו: וטמא הכהן והשבעה טהורים הם שלימים. גם הו' כהנים עד הערב, א'. וטמא עד הערב, ב'. וטמא עדהם שלמים. במשה ואהרן כמשול, וזה הנלע"ד הערב, ג'. וטמא שבעת ימים, ד'. וטמא עד הערב, שמואל.

הגהות ומראה מקומות

- (ו) שער הכוונות ענין השלחן ד"ה ונבאר כונת הריח. ספר הלוקטים תשא בפסוק ויתן אל משה ככלתו. ובפרשת חקת בפסוק ואסף איש טהור. וזר ויקהל אות רע"ז ובדפו"י דף רה: ועיי"ש בהסולם מאמר להריח בהודסים. ז"ח שיר השירים אות קפ"ז ובדפו"י דף ס"ד ט"ג שם בהסולם מאמר הריח.
- (ז) חשן משפט סימן רמ"ח כשאמר לו ולא לירשיו.
- (ח) ע"ה ח"א שער ט': שער שבירת הכלים פ"ד ה' ושער י': שער התיקון פ"א. שער הכוונות דרושי פסח דרוש א' סוף ד"ה וכבר נתבאר. תע"ס שיעור ח' בתחילתו.

אלו הו' מלכים, חזר המאציל העליון, והאציל אדם אחד כלול מזו"ן, גם הוא בבחינת אורות וכלים. והנה הוא מבחינת הו"ה דמ"ה דאלפין. והמלכים גם כן היו מבחינת זר"ן כנוכר, אלא שהיו מבחינת הו"ה דס"ג, ט) ועתה נתחברו ונתקנו יחד זה עם זה, ונעשה מהם אדם חדש, הנחלק לבחינת: עתיק, וא"א, ואר"א, וזר"ן דאצילות. ועד"ו, בכל שלשה עולמות ביע"ג כ"ב.

ובזה נבא אל הענין, כי הנה הירושין, שהם אחי המת, שנמשכה להם הירושה מן אר"א. כי הירושה שהם אורות המלכים, עלו למעלה באימא, והרי ירשו אותם אר"א, ואח"כ אר"א נותנים הירושה הזאת לבניהם החדשים, הנקראים אחי המת, והוא הנקרא אדם חדש דהו"ה דמ"ה, בבחינת הכלים שבהם. ואלו הכלים החדשים, הם הירושים אחי המת, הלוקחים ירושה זו שהיא האורות הראשונים דס"ג, וזו נקראת ירושה. ובחינת האורות החדשים שבהם דהו"ה דמ"ה, היא הנקראת י) מתנה, שנתנם להם אביהם במתנה חדשה עתה, ולא מצד ירושת אחיהם.

והנה נתבאר, כי גם המלכים דמיתו, חיו ונתקנו, ונתחברו עם אלו החדשים, והם שני בחינות כלים, ורפ"ח ניצוצין דאור שנשארז בתוכם, כנ"ל. והנה בתחילה עולין אלו הרפ"ח ניצוצין למעלה באצילות, ומתחברין עם הירושים הנזכרים החדשים דמ"ה, בסוד העיבור תוך מעוי דאימא, ואלו הניצוצין נקראים נחלה, בסוד נחלת אבות, לפי שלעולם נשארז תוך הכלים הראשונים דס"ג, ולא זזו משם אפילו אחר מיתתם. ועליהם נאמר, לא תסוב נחלה ממטה אל מטה אחר, ותמיד נקרא ע"ש הכלים דס"ג של המלכים א) שמתו. ואחר שעלו רפ"ח

ניצוצין, עולים גם הכלים הראשונים דס"ג של המלכים שמתו, והם הגופות שלהם, המתחברים שם בסוד העיבור גו מעוי דאימא, ומתחברים עמהם, ומכולם נעשה אדם אחד חדש, הכולל ד' עולמות אבי"ע כנוכר. ובחינת אלו הכלים נקראת תחיית המתים, שהם הגופים הראשונים שוכני עפר, וחזרו לחיות וליתקן. ועתה נבאר, איך הירושה אין לה הפסק. והמתנה, יש לה הפסק. דע, כי כשנאצלו מלכין קדמאין, שהם בחינת זר"ן הראשונים, שהם נחלקים לשבעה מלכים, כי ז"א היה בן ר"ק לבד, ונוקביה נקודה אחת קטנה בלבד, והרי הם שבעה מלכים, ויען לא יצאו שלמים מתו ונתבטלו. וכבר נתבאר, כי היו בבחינת אורות וכלים, אלא שהיו בבחינת ר"ק דז"א, ונקודה קטנה דנוקבא. ואח"כ כשנתקנו, והוא שנתחברו עמהם אחיהם הירושים החדשים, והם המוחין דז"א, ג' ראשונות שבו, בבחינת אורות וכלים ג"כ, ואז נשלם לפרצוף שלם, של י"ס שלימות, גם בנוקבא נתוספו בה כל הי"ס שבה, וזלתי נקודה קטנה שהיתה בה בתחלה כנוכר, בבחי' אור וכלי. וגם אלו שניתוספו בה, הם אורות וכלים, ואז גם היא נשלמה לפרצוף גמור, מי"ס שלימות. וכבר נתבאר במקומו, כי כל מה שהיו להם בתחלה, שהוא בחינת ר"ק ראשונים דז"א, ונקודה קטנה דנוקביה, הם קיימים לעולם, כ) ואף בזמן שיש ח"ו איזה פגם למטה, חזר הז"א לבחינת ר"ק הראשונים, ונוקביה לנקודה קטנה. וענין זה אינו נגרע מהם, ואינו מסתלקת לעולם. ואותן האורות שלהם הראשונים של זמן המלכים, הנקרא ירושה, אין לה הפסק, ותמיד קיימים בהם. אבל המתנה, שהם האורות החדשים, שהם מוחין דז"א, וכל בחינות נוקבא, חוץ מן הנקודה הראשונה, הכל נקרא מתנה, שבאה

הגהות ומראה מקומות

- (י) ע"ח ח"ב דף רע"ז ד"ה ונ"ל כי מ"ש.
 (א) נ"א ל"ג מן שמתו עד שמתו (ד"ש).
 (כ) ע"ח ח"א שער י"א: שער המלכים פרק ו' ע"ח עם פמ"ס ענף י"ב.

(ט) היינו ס"ג דס"ג בסוד הכתוב כולו ס"ג יחידו, שער דרושי הנקודות פ"א. ועיין בשער התקון פ"ב באמצע הדבור והנה כאשר יצא, וז"ל אלא שלחיות שהס"ג זה נעשה נוקבא אל המ"ה לכן קנה לו עתה שם אחר והוא שם ב"ן דהה"ו.

להם בסוד תוספת, וכל זה מסתלק בעת הפגם. ז' מלכים שמתו, והם שורש הכל. ואחר כך ולזה אמרו, מתנה יש לה הפסק, וזכור היטב נתקנו ע"י התוספת הנ"ל. וכל משפטי התורה וסודותיה, כולם בנויים עליהם, למי שיש בו הקדמה זו, ל) כי היא שורש הידיעה. והנה מכללות הדרוש הזה יתבאר לך, כי דעה, להבין מתחלת האצילות, עד תחיית כל מה שיש בכל העולמות כולם, הם מבחינת המתים הרמוזה בהם כנזכר.

הגהות זמרא מקומות

(ל) ע"ח ח"ב שער מ' פ"ח פ"ו וסוף פרק ח' ספר עולת תמיד דף ה'.

פרשת ואתחנן

הפנים שלהם, שהם ע"ב קס"א. אבל האחוריים שלהם, הם הריבוע והאחוריים של שני שמות הנוכרים שהם הוי"ה ואהי"ה דמילוי יודין ושניהם גימטריא תשכח. (א) ומאלו השני אחוריים, נמשכת השכחה, לפי שאין אחיות החיצונים, אלא באחוריים, שאין השכחה מצויה, אלא ע"י אחיות החיצונים. ועל שני בחינות אלו, כתוב בתורה, זכור אל תשכח.

וכבר הודעתך, כי אימא נחלקת לשני בחינות, הנקראים בינה ותבונה, והם שני אותיות ס"מ, כמבואר אצלינו. (ג) ולכן שר הממונה על השכחה, נקרא מ"ס. והטעם הוא, לפי שהוא נמשך משני אחוריים אלו, של בינה ותבונה, הנקרא מ"ס כנוכר. (ס) לכן גם הקליפות שכנגדם, נקרא מ"ס. ולפי שהאחוריים ההם עולין תשכח כנוכר, לכן קליפה זו ממונית על השכחה. וז"ל מ"ש רז"ל, (חגיגה דף ט') אינו דומה שונה פדקו מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד פעמים. ואין דברים אלו מכלל הדברים שהם דרך גומא, אלא הדברים הם כפשוטן, כי השר הזה הנקרא שמו מ"ס, שהוא גימטריא ק'. והשונה פרקו מאה פעמים יש בידו יכולת לשכחו. ומשם ואילך, אין בו יכולת לשכחו.

גם ע"ד הפשט, כמ"ש רז"ל (הוריות דף י"ג) כי יש דברים גורמים שכחה באדם כשיאכלם, כמו הזיתים, וכיוצא בהם. ודע, כי אין זה אלא במי שאוכלה בלא כונה, כעם

מצות ת"ת. כתיב והיו הדברים האלה וגו', ושנתם לבניך וגו'. בתחלה אכתוב בענין השכחה אשר באנשים, כי היא נותנת עצלות ותרדמה, לימנע מעסק התורה, באמרם כי הנה ח"ו נמצאים יגעים לריק ולבטלה, כיון שהכל נשכח מהם. ולכן נודיעך ענין השכחה מה עניינה. הנה נודע מאמרי הוזהר פרשת משפטים, בתחלת הפרשה, באומרו כי האדם תחלה נותנים לו נפש, ואי זכי יתיד, יהבין ליה רוחא כר'. הנה הנפש היא מן הנקבה, ובה ענין השכחה. וכל זמן שלא השיג האדם חלק רוח, הבאה מן הזכר, ובו סוד הזכירה, הוא שוכח והולך, והנה טורח ומתקן הנפש ע"י טרחו ועמלו בתורה. ואעפ"י ששוכח מה שלומה, אינו יגע לריק ח"ו, יען כי בעוה"ב ולעתיד לבא, (מ) יזכירו לו כל מה ששכח, כמ"ש רז"ל (זהר ח"א דף קפ"ה) ואם עתה בחיים הוא שוכח, הטעם הוא כי המקום גורם לכך, כי הוא מתקן הנפש, הנקרא עלמא דנוקבא, ואינו ח"ו יגיע לריק, ומחוייב הוא לתקן בראשונה הנפש, ואח"כ יתנו לו הרוח, הרי הקדמה א'.

הקדמה ב', בענין השכחה מה עניינה. דע, כי השכחה נמשכת מן אחוריים דא"א, כי הנה נודע שהפנים שלהם, הם הוי"ה ואהי"ה במילוי יודין, ושניהם גי' זכור, כי מהם נמשכת הזכירה, וזה הוא ענין זכירה: זכ"ר י"ה. כי הזכירה היא באו"א הנקראים י"ה, בבחינת

הגהה

מרובע כזה אל"ף אל"ף אל"ף אל"ף היי אל"ף היי יר"ד אל"ף היי יו"ד היי הם קדמ"ת וקפ"ד וקדמ"ת הם תשכ"ח כנלע"ד).

(א) א"ש בזה האופן הוי"ה דיודיין האחוריים שלהם הם קפ"ד י"ה יה"ו יה"ה ותרבע אותו יר"ד יר"ד היי ויי"ו יר"ד היי ויי"ו יר"ד היי ויי"ו היי הם קפ"ד ואהי"ה דמילוי יודין

הגהות ומראה מקומות

(ג) ע"ה ח"א שער הזווגים פ"ו. מבו"ש שער ד' ח"ג פ"ט. (ס) זהר תרומה אות כ"א ובדפ"י דף קכ"ז. ועי"ש בסולם מאמר אפרסמון ואפריון.

(מ) ע"ה ח"א שער י"ד: או"א סוף פ"ב. שער ט"ו: הזווגים סוף פ"ה. השמטות לספר הזהר אות של"ד ע"ה ח"ב שער ציור העולמות בסופו.

ולא על איסור מותר. ולא על מותר איסור. ולא ישלחו חברי בדבר הלכה. ואשמח אני בהם. ולא אכשל אני בו. וישמחו הם בי. כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. ואח"כ היה מתחיל לעסוק בתורה. ואמנם תפלה אחרונה ביציאתו מבהמ"ד, לא שמעתיה ממנו לעולם.

ובענין עסק התורה בעצמו, כבר כתבתי בשער רוח"ק, כי עיקר כונת האדם (א) בעסקו בתורה, הוא לכשימשיך עליו השגה וקדושה עליונה, והכל תלוי בענין זה, שכל כונתו תהיה לקשר את נפשו ולחברה עם שרשה העליון. ע"י התורה. ותהיה כוונתו בזה, כדי שע"כ יושלם תיקון אדם העליון, כי זהו תכלית כוונתו יתברך בבריאתו את בני האדם, ותכלית ציוויו אותם שיעסקו בתורה. עוד ירצה קרוב אל האמור, כי עיקר כונת האדם בהיותו עוסק בתורה, הוא שיכוין לקשור את נפשו, לייחדה ולדבקה עם שורשה למעלה ע"י עסק התורה. ויכוין שע"י כן נשלם אילן ואדם העליון הקדוש ונתקן. (ב) כי כל תכלית בריאת האדם ועסקו בתורה, אינו אלא כדי לתקן ולהשלים אילן ואדם העליון, בהיות נפשתיים נחנקים, ונחזרות להכלל שם בו. וזה יועיל מאד להשגת רוח"ק, ע"י עסק התורה בזאת הכונה.

עוד יש אוהרה אחת, והוא כי בהיות האדם עוסק בחכמת האמת, כי כולם גמטריות כנודע, אין ראוי למנות האותיות במספר קטן, אלא כל הגימטריא יהיה במספר גדול של האותיות, לפי שכל מספר קטן הוא ביצירה, במטטרו"ן הנער. ובפרשת שלח לך קראוהו בחושבן זעיר דחנוך וע"ש. וחכמת הקבלה הוא באצילות, שבו הוא מספר גדול של

הארץ. אך כל מי שמכוין באכילתו אל הכוונות שיתבארו בפ' עקב, לקמן בפסוק ואכלת ושבעת כו', אדרבא נותנים בו זכירה, כיון שאוכלם בכונה, ומברר ומתקן אותם ע"י הכונה ההיא כנזכר שם. ובענין מ"ש רז"ל, (הוריות דף י"ג) הקורא כתב שע"ג הקבר משכה, אין זה אלא בכתיבה בולטת לא בשוקעת, ובענין תיקון השכחה, נתבאר כונה אחרת בכרכת שים שלום דתפלת שחרית וע"ש (ע) ובשער רוח הקודש כתבתי יחוד אחד המועיל לזכירה (ס). גם נבאר בענין בית המדרש. כבר נתבאר הכונה, שיכוין האדם בכניסתו לבה"כ, כנזכר במקומו, והוא בסוד המלכות. ואמנם בית המדרש, קדושתו חמורה מבית הכנסת. והכונה הוא בשם אהי"ה דמילוי יודי"ן, שהם באחוריים, והריבוע שלו העולה גימטריא (קדמת, כמנין) מדרש. ובענין מ"ש רז"ל, (ברכות דף כה) אין לו להקב"ה בעולמו, אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, אחר שנחרב בית המקדש. הענין הוא, כי הנה אחר שנחרב בית המקדש, חזרה נוק' דו"א לעמוד באחוריו מן החזה ולמטה שהם ארבע ספירות תנה"י שבו, וזה שיעור קומתה, בארבע ספירות אלו לבד, הנקרא ד"א של הלכה. ונמצא כי הנקבה הנקראת הקב"ה, (צ) אין לה אלא ד' אמות. (ק)

ובענין התפלה הנזכרת במסכת ברכות פ"ד, רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לב"ה וביציאתו תפלה קצרה כו'. ראיתי למורי זלה"ה, לעולם כשהיה מתחיל לעסוק בתורה היינו בהלכה בש"ס בעיון, עם חברי הישיבה, אפילו שהיו לומדים בביתו, היה מתפלל תפלה זו טרם שיתחיל: יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי, שלא נכשל בדבר הלכה, ולא נאמר על טמא טהור, ולא על טהור טמא.

הגהות ומראה מקומות

- (ע) שער הכוונות דרושי העמידה סוף דרוש ו'.
 (פ) שער דוה"ק דף ל' ע"ב.
 (צ) זהר מקץ דף רד: מאן אני דא קב"ה מלכות שמים קדישא.
 (ק) שער מאמרי דו"ל דף ו' ד"ה שם דף
 ח'. שם דף כ"ב ד"ה שם פ"ג פידוש המאמר כל
- המהלך ד' אמות בא"י.
 (א) בד"ש לא גודס מן בעסקו בתורה עד בתורה הוא שיכוין והמדפיס מירושלים כתב כי ההוספה הוא מכ"י משנת ת"י ליצירה.
 (ב) נ"ב א"מ כי אילן זה היינו הוי"ה וארנ"י בגימטריא אילן.

מעיין דרך שביעי, ע"ד הסוד, כנגד יום השבת, שאין בו קליפות.

ענין מ"ש רז"ל, ר"מ אומר, כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה כו'. ביאורו הוא זה, כי לשמה, ר"ל: לשם ה'. ר"ל שימשיך התורה, לאות ה'. וה' זו היא בלאה, והתורה היא יסוד אבא, שבתוך ז"א. והנה כן החזה ולמטה, יש שני פרצופים של יעקב. פרצוף אחד בפנים דז"א, והוא לוקח הארות יסוד דאבא. והשנית הוא רחל, באחוריים דז"א, ולוקח הארות יסוד דאימא. אבל מן החזה ולמעלה, אין שם אלא בחינת לאה באחורי ז"א, לסיבת היות המקום מכוסה בשני כיסויים, שהוא: אורות אבא, המכוסים תוך יסוד דאבא, ותוך יסוד דאימא כנודע. כי לכן לא יצא בחינת יעקב מן החזה ולמעלה. (ש) ואמנם כל האורות דאז"א יוצאות אל לאה.

וזאת היא כונת עסק התורה לשמה, שיכין להמשיך אורות יסוד אבא (ת) הנקרא תורה, אל לאה העליונה, הנקראת אות ה'. וע"י כן מתמתקין הדינים הקשים אשר בה, כנודע כי לאה נקראת דינא קשיא. ולכן שכרו גדול, כנזכר במשנה הנזכרת ונמצא כי כל הכונות צריכות להיות ע"י אות ה', כמו שיתבאר, וזהו לשמה: לשם ה'. והענין הוא, כי הנה לאה היא מכוונת ממש, כנגד היסוד דאבא, במקום שהוא מכוסה, שהוא עד החזה, ואנו צריכין להמשיך אורות היסוד הנזכרים, בכל פרצוף לאה.

והנה הוא נחלק לג' בחינות, והם: ג"ר שבה, וג' אמצעיות, וג' אחרונות, ואינן הארות שוות. הנה בג"ר שבה, יכולין להמשיך בהם, בחינת אות ה', בג' מילויים שבה. והיא: ה"י ריודי"ן, בחכמה. וה"א דאלפין, בבינה. וה"ה

הארותיות, וכל מי שנפשו אינה מתוקנת בא לרעתו תמיד ענין מספר קטן.

גם בענין עסק ההלכה בעיון עם החברים, ראיתי למורי זלה"ה, מתגבר כארי בכח, בעת שהיה עוסק בהלכה, עד שהיה נלאה, ומוזיע זיעה גדולה. ושאלתי את פיו מדוע טורח כ"כ, והשיב לי כי הנה העיון לשבר הקליפות שהם הקושיות שיש בהלכה ההיא, שאין מניחים לאדם להבין אותה, ולכן צריך האדם לטרוח ולהתיש כחו אז. כי לכן נקרא התורה תושיה, שמתשת כחו של העוסק בה, ולכן ראוי לטרוח ולהתיש כחו בהיותו עוסק בהלכה.

גם בענין הפלפול ועיון ההלכה, היה מורי זלה"ה אומר, כי תכלית העיון הוא לשבר הקליפות, שהם הקושיות. כי הם גרמו לאותם הקושיות שהם בהלכה, שלא יובנו תירוציהם כ"א בקושי ובדוחק גדול כנודע. ואמנם עסק התורה ממש אינו העיון, רק קריאת התורה בעצמה, בארבע דרכיה, שהם ר"ת פרד"ס (ר) כנודע. וכמו שמי שרוצה לאכל האגוז, צריך תחלה לשבר קליפותיה, כן צריך להקדים העיון בתחלה. והיה מורי ז"ל אומר, כי מי ששכלו זך ודק וחריף לעיין ההלכה בשעה, או על הרוב בשתי שעות, ודאי הוא שטוב לו מאד, שיטרח שעה או שתי שעות בתחילה בעיון, לסיבה הנזכרת. אבל מי שמכיר בעצמי, שהוא קשה העיון, וטורח בו זמן הרבה, עד שיעיין ההלכה. לא טוב הוא עושה, ודומה למי שמשבר כל היום אגוזים, ואינו אוכל מה שבתוכם יותר טוב לו שיעסוק בתורה עצמה, בדינין, ובמדרשים, ובסודות. ואמנם מורי ז"ל, היה מהיר וקל העיון בתכלית, ורוב הפעמים היה מעיין בכל הלכה והלכה, ששה דרכים של פלפול, כנגד ששת ימי החול. ואח"כ היה

הגהות ומראה מקומות

(ת) ע"ה ח"א שער המוחין דף רפ"ו ד"ה ובוה יובן. מבו"ש ש"ה ח"ב פ"ב תע"ס שיעור י"ב אות קמ"ט.

(ר) עיין בהקדמת מוהר"ו זצ"ל לספר עץ חיים החיוב הגדול בלימוד הסוד.
(ש) ע"ה ח"ב שער יעקב ולאה פרק ג'. תע"ס שיעור ט"ו לוח התשובות לענינים השובה רפ"ט.

מן התורה, ושאר האורות שהם כמנין מד"ת, הם לבדם יוצאין אל לאה.

(א) כונת קריאת המשנה. דע, כי המשנה ה"ס מסטרוך, שהוא היצירה. וצריך לכוין להעלות היצירה אל הבריאה עיי"כ, באופן זה. כי הנה המשנה היא היצירה, ותכוין כי עיי קריאתך בה, חזרת המשנה שהיא היצירה, לעשות נשמה שהיא הבריאה כנודע ואותיותיהן שוות: משנה, נשמה.

וסוד נשמה זו, פירושה: נ' מש"ה. ר"ל, כי משה גימטריא א"ל שד"י כנודע, שהוא עולם הבריאה, כי לכך משה זכה לבינה, המקנא בכורסייא. ותכוין כי ה"ס קפ"ד, אחריים דהויה דיודין, וקס"א אהי"ה דיודין, שהם חיבור אבא גו אימא, בעולם הבריאה, והם גימטריא משה. ותכוין להוריד (הארה) מב' שמות אלו של הבריאה, אל היצירה ועיי"כ תוכל היצירה לעלות ולכלל בבריאה. והנה ההארה אשר תוריד מב' שמות הנזכרים, שסודה משה, ה"ס אות נ' של נשמה, כנזכר, שהם בחינת נ' שערי בינה שבבריאה, וזהו נ' שמ"ה, פירוש: נ' הנמשכת מן שמ"ה כנזכר. ואמנם ענין נ' שערים אלו, תכוין בהם כך, כי הם ג' שמות אהי"ה, שיש באימא המקננת בכורסייא. והם בג' מלואים: דיודיין, דאלפייין, דההיין. שהם בסוד ג' הקוים דאימא, ימין ושמאל ואמצע. והם ג"כ סוד ג' קוי אות ה' עלאה, הנקראת אימא. ובג' שמות הנזכרים, יש בהם ה' יודין, ומספרם נ'. ואלו הם סוד נש"ב, וזכור כלל זה.

ודע, כי לפי שאלו הני' באים מבחינת אותיות יודיין כנזכר, לכן נקראים לשון שערים, כי י' גימטריא עשר, והוא אותיות שער ג"כ. והרי נתבאר כונה א', והיא שתכוין להוריד מן הבריאה, ענין נשמה הנזכרת, אל היצירה, ועיי"כ תקרא משנה.

דהיהין, בדעת. א) ובג' אמצעיות שבה, ימשיך אותה ה' בג' ציורים, שהם: ד"י, ד"ו, ור"ו. כנזכר אצלינו בענין ג' מצות דליל פסח, ויכוין: ד"י, בחסד. ור"ו, בגבורה. ד"ו, בת"ת. ובג' אחרונות שבה, ימשיך אות ה', בג' מיני הכאות שבה, והם: ה"י פעמים ה"י דיודיין, בנצח. ה"א פעמים ה"א דאלפין, בהוד. ה"ה פעמים ה"ה דההיין, ביסוד. וכל אלו הארות תמשיכם בה מן היסוד דאבא, הנקרא תורה כנזכר.

והנה ענין ג' הכאות אלו, תכוין, כי ה"י פעמים ה"י גימטריא רכ"ה. וה"א פעמים ה"א בגימטריא לאה. וה"ה פעמים ה"ה, גימטריא אדנ"י, שהוא ס"ה, ועם ל"ד אותיות שיש במילוי המילוי שבו, הם ק' עם הכולל.

ודע, כי בכל בחינה מאלו הג', צריך לחבר אות ה' בעצמה עמה, כיצד: בג"ר שבה תכוין, כי ג"פ ה"י ה"א ה"ה, הם בגימטריא ל"א, ועם אות ה' בעצמה, הרי לאה. ובשלש אמצעיות, שהם ג' ציורין, העולים בגימטריא מ"ב ועם אות ה' היא בגי' יה"ה אהי"ה ותחזור ותחבר שתי הבחינות יחד, ל"ז ומ"ו, ויהיו גימטריא פ"ג, שהם ענין שתי מילויי ההויות ע"ב ס"ג, מ"ו ל"ז כנודע. ובג' אחרות שהם ג' ההכאות, ועולין סס"א, ותחבר ג' בחינות אלו יחד, שהם: ל"ז, ומ"ו, ושס"א. הרי הכל בגימטריא כמנין מד"ת, והיא סוד לאה, הנקראת מדת כנודע. (ב)

והנה הארות אלו העולין בגימטריא מד"ת, נמשכין לה מיסוד דאבא, הנקרא תורה. ואם תסיר מדת מן תורה, ישאר קס"ז, והוא אחריים דס"ג שביסוד דאימא, כנודע כי האחריים לבדם הם הנכנסין בנ"א. נמצא כי כשיוצאין אורות יסוד אבא, כמנין תורה, הנתונים תוך יסוד דאימא דאחריים, שהוא הוי"ה דקס"ו הנזכר, אז לוקח היסוד דאימא קס"ו אורות

הגהות ומראה מקומות

(א) ע"ח שער ל"ז: יעקב ולאה סוף פ"ד ושער ל"ח: לאה ורחל פרק א'.

(א) כל הקטע עד ד"ה כוונת העיון ליתא בד"ש.

(א) עיין בתע"ס שיעור י"ב אות רע"ו דף תתק"ע באור פנימי ד"ה אלקים דחכמה טעם למה לפעמים תוויין בבינה וההיין בדעת. ולפעמים חויין בדעת וההיין בבינה.

גם תכוין הכוונה הנזכרת פשוטה, והיא, כי אותיות נשמה, הם נ' מש"ה, ר"ל שיושפע משם אל שר"י שבבריאה, אל היצירה. וסוד ההשפעה, ה"ס אות נ' המתפשטת ביצירה.

גם תכוין, כי יש בבריאה שלשה שמות אהי"ה: דיודי"ן, דאלפין, ודההי"ן כנוכר. והנה מילויים לבד, הם גימטריא שצ"ב, ועם כללות ג' שמות עצמן, הוא גימטריא משנה ותכוין להוריד ההארה זה אל היצירה. גם תכוין לשם מטטרו"ן, י"ה אדנ"י, שהם גימטריא משנה (עם הכולל) וכבר ידעת, כי שמות אלו הם ביצירה, ולכן הם סוד משנה. גם תכוין, כי משנה גימטריא ל"א אשכ"ח ל"ה, ועי"כ יועיל לך שלא תשכח המשנה. ונראה לעי"ד חיים, כי זו הכונה אחרונה אינה ממורי זלה"ה.

כוונת העיון. קודם שיעיין ההלכה, יביט ויסתכל באותה המשנה שעליה נאמרה ההלכה ההיא, ויכוין (במלת משנה) כי אות מ"ם היא ד' יודי"ן שבהוי"ה דע"ב. והנה צריך לחבר עמה, גם שם אהי"ה דיודי"ן, כנודע ענין חיבור ד' דהוי"ה, בארבע שמות אהי"ה. אבל לפי שבאהי"ה דיודי"ן אין בו רק ג' יודי"ן בלבד, לכן אין אנו מכוונין באות מ"ם, רק בד' יודי"ן דהוי"ה דע"ב.

ובאות ש', יכוין לג' יודי"ן דהוי"ה דס"ג. ומן הראוי היה שתהיה אות ל' ולא ש', כדמיון אות מ' שלא היתה ת'. אבל הטעם הוא, כי באות מ' לא רמזנו רק לד' יודי"ן דע"ב, שהם גימטריא מ'. אבל באות ש', צריך לחבר שני בחינות, שהם ג' יודי"ן דס"ג, וג' יודי"ן דאהי"ה דיודי"ן. וכשתכה זה בזה, תהיה כל יוד מג' יודי"ן דהוי"ה, כלולה מיוד של אהי"ה, ויוד

פעמים יוד הם ק', ונמצא כי הג' יודי"ן הם ש', בהתחברם עם ג' היודי"ן דאהי"ה. ובאות נ', תכוין לחבר הוי"ה דס"ג שהיא אימא, עם הוי"ה דמ"ה דאלפין, והוי"ה דב"ן דההי"ן, שהם בזו"נ. והנה ה' יודי"ן שבג' היות אלו, הם נ' של משנה.

אח"כ תכוין בה' של משנה, בג' שמות אהי"ה: אחד דיודי"ן דאימא, לחברו עם שני אהיה דאלפין וההי"ן שבזו"ן. ג) ובהם ה' יודי"ן, כמנין ה' של משנה, ומהראוי היה, שגם אות זו תהיה נ', ולא ה', אבל לתת חילוק בין ה' יודי"ן ראשונים, שהם דהיות, נרמזו באות נ', וה' יודי"ן דאהי"ה, נרמזו באותיות ה', ואח"כ תעיין ההלכה.

גם קבלתי ממורי ז"ל, שיכוין האדם בעת שהוא מעיין ההלכה, להוי"ה דס"ג, בניקוד חולם צירי קמ"ץ צירי, בד' אותיות הפשוטות, כזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י (א) ותכוין, שהוי"ה זו, היא דעת הפנימי שבנוקבא דז"א, מג' בחינות דעת אשר בה. כנוכר בדרוש שמות הספירות, בשער ההקדמות ד) ובהוי"ה זו היא סוד העיון והדיעה, ותהיה ההוי"ה זו מגמת פניך בהמשך עיונך בהלכה, וינעיל לך מאד לרדת לעומק ההלכה.

(א) ונבאר שינוי א' ששמעתי מזולתי, והוא, כי כשאדם עוסק בתורה, בתלמוד הנקרא הלכה, יכוין שהם אותיות הכלה. ותהיה כונתו, שכל קושיא שהוא מתרץ, (יכוין) שע"כ מסיר הקליפות החזקות והקשות מן ההלכה, שהיא הכלה עליונה, נוקבא דז"א, ושהוא מקשטה בכ"ד קשוטי כלה, הנזכרים בספר ישעיה.

הגהה

(א) א"ש, נ"ל שמספר אלו הנקודות הם כמספר אדני ע"ה, שהם ס"ו, ששה יודי"ן וא"ו.

הנחות ומראה מקומות

ג) ע"ה ח"א שער י"ד: או"א סוף פרק ה. ד) שער ההקדמות דף קצ"ט ד"ה הדעת. ע"ה ח"ב דף של"ג ד"ה הדעת. ועיי"ש בסוף שער השמות דף שמ"ד ד"ה והנה בימי החול, שזוהו יק בימות החול אבל בשבת יש בה דעת פנימי

שה"ס י"ב שלו, וי"ב שלה. שעליהם נאמר, מזה ומזה הם כתובים.

ויכין ג"כ תמיד, כשלומד (הלכה) אל שם אדני, שהיא הכלה העליונה. וכשקרא משנה, יכין לשם שדי, שהוא גימטריא מטטרו"ן, כמ"ש כי שם הם שית סדרי משנה. ומי שמדקדק במה שכתבתי אני למעלה, וגם במה שכתבתי בשער הקדמות בענין השמות, יראה איך כונה זו של המשנה, היא יותר חיצונה מן הכונה שכתבתי אני, כי זה בנ"א דאצילות, וזה ביצירה והכל אחד. גם ענין ההלכה פה, הוא דרך כלל. ומה שאני כתבתי, היא כונה יותר פרטית, שהיא רבוע אחריים שם אדני. גם צריך שיזהר, שלא לבטל בכל יום הקביעות, של: מקרא, ומשנה, ותלמוד, וקבלה עם הכוונות שלהם. וצריך ליהרר בזה מאד, כאשר יבאר פרטם בעה"י. ועתה נבאר סדר עסק התורה, שיעסוק האדם בכל יום. והנה אין אנו מדברים בכל עסק התורה, שאדם עוסק. רק בלימוד קבוע, שצריך ללמוד בכל יום בקביעות, בסיד קבעת עתים לתורה. וזדי מנהג מורי ז"ל, אחר שהיה יוצא מבהכ"ג, ואיכל אכילתה, היה מתעטף בציצית, ולבוש תפילין, ואח"כ קורא הקריאה הזאת, שיתבאר עתה בכונות אלו שנבאר. תחלה יקרא מקרא תורה, ואחר כך נביאים, ואח"כ כתובים, ואח"כ קבלה, ואח"כ משנה, ואח"כ תלמוד. וטוב שיקרא ג' בחינות שיש בתלמוד, והם: ברייתא, ותוספתא, ומימרא. ונלע"ד, שהקבלה תהיה באחרונה מכולם, לפי שסדר המדרגות ממטה למעלה, הם מתהילין מן המקרא, ומסיימים בקבלה. כמו שיתבאר בענין הכוונות, והרי זה דרך כלל.

וזהו פרטן: תחלה יקרא בתורה, מפרשת השבוע ההיא, ביום א' יקרא ששה פסוקים ראשונים, שבאותה פרשה. וביום ב', יקרא ארבעה פסוקים שלאחריהם. וביום ג', ה' פסוקים שלאחריהם. וביום ד', ו' פסוקים שלאחריהם. וביום ה', ה' פסוקים שלאחריהם. וכללות כולם הם כ"ו פסוקים. ודע, כי צריך לקרות כל אלו הפסוקים, כדרך שקורין הפרשה בערב שבת, כל פסוק מהם, שנים מקרא ואחד

תרגום. גם דע, שאם לא קרא מקרא ביום ראשון של השבוע, יש לו תשלומין, שיקרא ביום שני שתי הקריאות, דהיינו של קריאת יום א', וקריאת יום ב'. אבל אין זה מועיל רק לצורך היום ב', שצריך שיקרא תחלה קריאת יום שלפניו שדלג, ואח"כ יקרא קריאת היום ההוא. אך לצורך יום א' שלא קרא בו, אין לו תיקון כלל, ועליו נאמר מעוות לא יוכל לתקן.

ואח"כ יקרא בנביאים, וכל פסוק שני פעמים מקרא, ואחד תרגום. ומצאתי כתוב בקונטריסי, שבכל פסוק מהם, יקרא פעם אחד מקרא, ופעם אחד תרגום. ואח"כ יקרא בכתובים, עם התרגום שלהם. ואח"כ יקרא על סדר הנזכר, משנה ותלמוד כו'.

ובלילות אין צריך ללמד קביעות הנה, ובסוף הדרוש נבאר ענין הלילות, אמנם נבאר ענין ליל הששי, לפי שגם בו צריך לקרא מקרא, והוא, כי אז בליל ששי בקומך ממתן אחר חצות, תקרא מקרא. ואם לא תוכל לקום, קודם שתישן תקרא כ"ו פסוקים אחרים, שלאחרי כ"ו פסוקים שקרית בחמשה ימים של השבוע כנזכר. ואחר כך תקרא מה שתרצה כמנהגך. וביום הששי, אז תקרא כל הפדשה כולה, מתחלתה עד סופה, שמות כנודע. ובערב שמחת תורה, אע"פ שאינו יום ערב שבת, תקרא פרשת וזאת הברכה, שנים מקרא ואחד תרגום.

גם דע, כי בכל ערב שבת אחר שתסיים הפרשה ההיא, שנים מקרא ואחד תרגום, תכפול פסוק אחרון של הפרשה מקרא, ולא תרגום. גם דע, כי כשתקרא המקרא, צריך לקרותו בטעמים שבפסוקים ההם. אבל התרגום, אין צריך לקרותו בטעמים, שאין טעמים אלא במקרא לשון הקדש. שלא כאותם הנהוגים לקרוא בטעמים, ואפילו תרגום של הפסוק. וביום השבת, אין צריך לקרות הפרשה, רק לשומעה כולה מפני השליח ציבור, הקורא בס"ת. אבל ההפטרה של יום השבת, תקראנה אתה בפיר, ולא תסמוך על המפטיר. וזולתי אל הברכות, שמברך לפנייה ולאחריה, שצריך שתכוין אזניך לשומעם, ולענות אחריהם אמן.

נמצא אלא בו. התלמוד נקרא ע"ש הבריאה, לפי שנמצא בו. ולא בעולמות שתחתיו. המשנה ע"ש היצירה לפי שאין נמצא בעולם שתחתיו. והעשיה אין בו אלא מקרא, ולכן נקרא על שמו.

והנה יש מאמרים בוהר חלוקים, אשר בהם נראה, כי כל בחינות אלו הם בנוקבא ובפרט בספר התיקונים, בסוף תיקון כ"א דס"א ע"ב. גם יש מאמרים אחרים בתיקונים, כי הנביאים הם בנר"ה דדכורא, והכתובים ביסוד דדכורא, ולהבין כולם נבאר לך הענין בקצרה. דע כי כל בחינות אלו בנקבה (ד) והנה הנקבה כוללת כל מה שלמטה ממנה, עד סוף העשיה. כי כל זה נקרא עלמין דנוקבא כנדע. ונמצא שהקבלה היא במלכות דאצילות. והתלמוד בבריאה. המשנה והמדרשים והאגדות ביצירה, והמקרא בעשיה. ונמצא כי כולם הם עלמא דנוקבא.

ודע, כי בקבלה עצמה, יש דרכים ובחי' מדרגות הרבה, ונחלקים ביי"ס דנוקבא דאצילות. גם התלמוד כל חלקיו, נחלקים ביי"ס דבריאה. המשנה שהם שיתא סדרי משנה, הם ביצירה. אלא שהם בוק, נוקבא דז"א דיצירה. והמדרשים והאגדות והרמזים, הם בשאר בחינת היצירה. המקרא בעשיה. באופן זה: כי תורה, היא בת"ת דעשיה. ונביאים, בנר"ה דעשיה. וכתובים, ביסוד ומלכות דעשיה. (ה)

ודע כי מ"ש שהתלמוד הוא בבריאה, הוא פירושו של המשניות עצמם, שהם נקראים תלמוד. אבל כל המימרות של התלמוד, ושאר הדינים של התלמוד, שאינן ביאור ופי' המשניות עצמן, אלו אינן בכלל התלמוד, והם למטה ביצירה, עם שאר האגדות והמדרשים כולם. ולכן צריך האדם, שבכל יום ידבק גפשו ויכלול אותה בד' עולמות, ויקרא מקרא כנגד עשיה. ואח"כ משנה נגד יצירה. ואח"כ תלמוד נגד בריאה. ואח"כ נגד אצילות. והרי כונה זו דרך כלל.

הגהות ומראה מקומות

(ה) מבו"ש ש"ב ח"ג פ"ו. שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ג' ד"ה שם בתיקון עשרין.

(ב) ומנהג מורי ז"ל היה, תכף בסיומו תפלת שחרית דיום הששי, היה הולך לבית הכנסת או לבית מדרשו, אם היה שם ס"ת כשר, והיה מוציאו וקורא בו הפרשה שמר"ת. והוא היה קורא המקרא מתוך הס"ת, והיה לו תלמיד אחד, שהיה מקרא לו התרגום, מתוך ספר תרגום, והוא אומר אחריו. וכן היה עושה בכל פסוק ופסוק, עד שמשלים הפרשה. ולא היה עושה כמו שיש מתייהרים, לקרות כל הפרשה כולה מקרא פעם אחת, ולשנותה פעם שנית, ואח"כ קוראים כולה ביחד תרגום פעם שלישית. אבל כל פסוק ופסוק בפני עצמו, היה קורא שני פעמים מקרא, ואחת תרגום. והיה דוחק עצמו לקרותה ביום הששי, והיה אומר, כי זהו סוד והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו. זולתי אם אירע לו איזה אונס גדול מאוד, אז היה קורא הפרשה שמר"ת אחר סיום תפלת שחרית דיום שבת, קודם סעודת שחרית. כמו שצוה רבינו הקדוש לבניו, ולא כאותם הקורים אותם באמצע תפלת שחרית השבת. ואחר קריאת הפרשה, היה טובל טבילה של ע"ש, הנזכר בוהר פרשה תרומה.

ועתה נבאר כוונת הקריאות הנזכרות, נודע ענין מ"ש בהקדמת התיקונים ובמ"א, כי מארי מקרא אינן בעשיה, ומארי משנה ביצירה. ומארי תלמוד בבריאה. ומארי קבלה באצילות. ולכאורה נראה תימא, כי המקרא היא תורה שבכתב, והמשנה והתלמוד והקבלה, הם תורה שבע"פ, למטה ממדרגת תורה שבכתב. אבל הענין הוא, כי עולם האצילות כולל את כל העולמות שלמטה ממנו, ויש שם תורה שבכתב, והוא המקרא, וגם המשנה והתלמוד והקבלה. ובבריאה חסר ממנו הקבלה, ויש שם ג' האחרות. וביצירה חסרים הקבלה והתלמוד, ואין שם אלא שתי האחרות. ובעשיה חסרים שלשתם, ואין שם אלא מקרא בלבד. ולכן הקבלה נקראת ע"ש האצילות, לפי שאינו

(ב) בד"ש ל"ג מן ומנהג עד ד"ה ועתה נבאר.

(ד) זהר ויחי רמז. רמח.

א' של פסוקים. והענין הוא, כי בתחלה תכוין, כי המקרא הוא בעולם העשיה כנ"ל. ושם היא הוי"ה דב"ן דההי"ן. והנה (אותיות) המילוי שבה, הם ה' אותיות אלו: דהו"ה. ותחלקם בה' ימים הראשונים של השבוע, דהיינו ביום א', תקרא ו' פסוקים, כמנין אות ו' ראשונה של המילוי הנזכר. ואת ד', ביום ב'. ואת ה', ביום ג'. ואת ו', ביום ד'. ואת ה', ביום ה'. ותכוין ג"כ בניקודיהם, היוצאים מן ה' נקודין הראשונים, של אותיות אלו אַתְּ אֲשֶׁר יְבִיאוּ. והם: צירי, ושבא פתח, סגול, וקמץ, וחיריק. ולפי שכל קריאה זו, היא הכנת ו' ימי החול, לקבל תוספות קדושת שבת, לכן נרמזו ניקודיהם בתיבות הנזכרים, שהם בפסוק והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו כו', כמבואר אצלינו בשער התפלות, בענין יום ה' וע"ש (ז) בסוד פסוק זה.

והרי קרא כ"ו פסוקים ראשונים בפרשת השבוע, בה' ימים ראשונים מן השבוע, ובליל ו', תקרא כ"ו פסוקים מן הפרשה עצמה, אותם שאחרי כ"ו פסוקים ראשונים. אבל בשאר לילי השבוע, אין ראוי לקרא מקרא, לפי שהמקרא הוא בעשיה, והלילה עצמה הוא בחינת עשיה, והכל הוא דינין, ואין ראוי לעורר הדינין. אבל בליל ו', יען כי יום הששי מכין לשבת, והרהמים מתעוררים בו, לכן יכול לקרא מקרא אף בלילה.

ומה שיכוין, הוא בצירוף אחד מי"ב צירופי ההוי"ה, והוא והי"ה, וניקוד ד' אותיותיו כולם בחיריק, בניקוד אות ש' שניה של הששי. כי שאר ד' נקודות של ביום הששי, הם לשם והי"ה של יום הששי עצמו, כמו שיתבאר. והנה אין לכוין בליל ו' במילוי הוי"ה דההי"ן, כמו בה' ימי השבוע, לפי שהמילוי הוא דין כנודע, ושניהם עולים לחשבון אחת, ואין ראוי לעורר הדינים בלילה. (א)

ועתה נבאר הכונה דרך פרט, בקרותו תורה, יכוין כי התורה בת"ת דו"א כולה, ולכן יכוין בג' שמות: בחי' אחור, ואמצעי, ופנימי דכלים שבו, וגם בהוי"ה אחת, מנוקדת כולה בארבע אותיותיה, בחולם, המתחלקת בבחינת נשמה לנשמה, ונשמה, ורוח, ונפש, שבתוך ג' הכלים הנזכרים. כמבואר באורך בדרושים, בדרוש שמות הספירות וע"ש היטב (ו) אח"כ יקרא נביאים, ויכוין שהם בנו"ה דו"א, ויכוין בשמות ג' בחינות הכלים שלהם, ויכוין לב' היות שבתוכם בניקודיהם, הנזכרים שם בדרוש שמות הספירות. אח"כ יקרא כתובים, ויכוין ביסוד ז"א, בשמות ג' בחינות הכלים שלו, ובהוי"ה שבתוכה בניקוד הנזכר שם.

ופעם אחרת שמעתי ממורי ז"ל, שיכוין בב' היות, שהם ביסוד ומלכות, כדי שיחזו ויחד, והם: הא' בשורק, והשנית בניקוד צבאות, שהוא שבא קמץ חולם.

אבל אח"כ שמעתי כנ"ל, שיכוין בהיות היסוד, וגם יכוין אל המלכות שבנוקבא דו"א, בבחינה החיצונה משלשתם.

אח"כ יקרא משנה, ונודע כי המשנה הם יו"ק דנוקבא דו"א כנ"ל, והם בו' כלים האמצעים שבו' קצוותיה. ולכן אם אתה קורא מסדר זרעים, תכוין בכלי האמצעי דחסד שבה. ומועד, בגבורה. ונשים, בת"ת. ונוזיקין, בנצה. וקדשים, בהוד. וטהרות, ביסוד.

ואח"כ בתלמוד, ותכוין בבחינה החיצונית שבכולם, והוא ריבוע שם אדנ"י כזה: א' א"ד אר"נ אדנ"י. אח"כ בקבלה, ותכוין להוי"ה דמ"ה דאלפין. ופעם אחרת שמעתי ממורי זלה"ה, כי במשנה יכוין בהוי"ה דב"ן דההי"ן. ועתה נבאר הכונה, דרך פרט מן הפרט, בענין קריאת התורה בלבד. הנה נתבאר לעיל, בסדר מקרא התורה, שבכל יום יקרא מספר

הגהה

(א) א"ש, הכונה היא לומר, כי מילוי בגימטריא אלהים.

הגהות זמראה מקומות

(ו) ע"ח ח"ב שער מ"ד: שער השמות פ"א ב' ג'. שער ההקדמות מדף קצ"ז עד דף ר"ו.

(ז) שער הכוונות סוף דרוש ויהי גועם.

בנוקבא דז"א, כי היא בחי' האחורים שלהם, היושבת באחורי ז"א כנודע.

ענין אזהרות שאר היום, זו אהת מהם. דע, כי צריך האדם לזוהר, שלא ישב במקום שאין בו ישוב, לפי שבמקום שאין בו ישוב, שולט שם שד אחד, ושמו תני"א, ויוצא מפסוק ולמה תניאון את לב בני ישראל. והיושב שם, אעפ"י שהוא עוסק בתורה, מתגבר עליו השד ההוא להזיקו, או להחטיאו. ואין כח באדם ההוא העומד שם לשלוט עליו, לולי יהי צדיק גמור. ומורי הזוהר לאדם א', שלא ילך על קברי הרשב"י ור"א בנו ללמוד שם יחידי, אפילו בימים שרגילים בנ"א לילך שם, ומכ"ש בשאר מקומות שאין בני אדם יושבים שם.

וביום השבת, אין צורך לקרא הפרשה, רק תשמע כל הפרשה מפי הש"ן, ותכוין בהוי"ה שלימה דב"ן דההין, וניקודו הם ט' נקודות, שיש באלו התיבות: מְשַׁנָּה עַל אֲשֶׁר יִלְקָטוּ. ואח"כ תכוין בב' צירופי והיה והיה כי ביום הששי היה בתחלה ה' אותיות המילוי כמו שהן, ואח"כ צירוף והיה. אבל עתה שהוא יום שבת, אין בו כונת מילוי, לפי שהשבת הוא יום רחמים, והמילוי הוא דין כנודע. לכן צריך שתכוין בב' צירופי והיה והיה, וניקוד כל אותיותיהם בשורק, בניקוד אות ט' של ילקטו. והנה לפי שכל שם דב"ן, אנו מכונים בשבת, לכן צריך שישמע האדם כל הפרשה כולה, ונמצא ביום ו', צריך לכוין צירוף והיה פעם אחד בלבד, וז"ס והיה ביום הששי, כי ביום ה' חוזר מילוי ב"ן, לעשות צירוף והיה כנ"ל. אבל ביום השבת, צריך ב"פ והיה והיה משנה, וז"ס והיה משנה. ר"ל: כי יהיו ב' צירופים של והיה. עוד צריך שתדע, כי בכל עת שתקרא הפרשה בערב שבת שמו"ת, צריך שתכוין בכל אותם ההוי"ת שבאותה הפרשה, שהם הויות דב"ן במילוי ההין.

ונבאר עתה ענין כונת התרגום, דע, כי בכל פעם ופעם שתקרא איזה מקרא, אפילו

וביום הששי, קודם שתקרא כל פרשת השבוע שמו"ת כנודע, תכוין בתחילה אל ה' אותיות המילוי דב"ן הנ"ל, של ה' ימי השבוע. ותכוין עתה לכוללן יחד, ע"ד חמשים שערי בינה, הנכללים מחסד ועד הוד, ואח"כ כולם נכללים ביסוד. ז) וכן הוא עתה, כי ה' ימי השבוע, הם מחסד ועד הוד, ויום הששי הוא ביסוד, וכולל ה' אותיות המילוי אשר נתחלקו בהם. אבל עתה צריך לכוין בה' אותיות הנזכר, בניקוד שורק, כל הה' אותיות. והוא ניקוד שורק ו' של יביאו, הנשאר ב"ן שאר הנקודות של את אשר יביאו, והרי זו כונה א'. עוד תחזור לחבר ה' אותיות הנזכר, ולעשותם שם א' בן ד' אותיות, והוא צירוף והיה, כי שני אותיות ראשונות של המילוי שהם ו"ה, תחברם לאות י'. וז"ס וְהִיָּה בְיוֹם הַשְּׁשִׁי. וניקודו בניקוד בְיוֹם הַשְּׁשִׁי, פתח, חולם, פתח, חירק. והנה בהיותך קורא הפרשה שמו"ת, וכונת ב' מקרא, הם שתי כוונות הנזכר, א' כנגד והיה. והב' כנגד ה' אותיות המילוי. וכונת התרגום תבאר אח"כ בע"ה.

מצות ת"ת. קריאת הפרשה בכל יום ו', כבר נתבאר שיכוין במילוי ההויה דב"ן, שהם ה' אותיות, כל א' בניקוד שורק, כזה: ודוהוהוהו. ונמצא כדי לנקדם בשורק, צריך להוסיף ג' ווין, בג' אותיות דה"ה. והם גימטריא ח"י, כי יום ו' הוא יסוד, הנקרא ח"י העולמים, שנותן משלו אלו הח"י אל הנקבה, הנקראת יום השבת, כנודע כי יום הו' שהוא יסוד, מכין לשבת שהוא הנוקבא, דלית לה מגרמה כלום, ולכן איהו מכין לה. וג"כ אלו הח"י, הם לניקוד שורק בו, וידעת מ"ש התקונים, כי זה הניקוד שורשו ביסוד. ונמצא שהאותיות והניקודות מורים על היסוד.

מצות ת"ת. כבר ביארתי ענין כונה שמו"ת (ח) וע"ש, כי שנים מקרא, הם הת"ת ויסוד. וא' תרגום, הוא באחוריים שלהם. ושמעתי מזולתי באופן אחר, והוא, כי א' תרגום, הוא

הנהות ומראה מקומות

(ז) שער הכוונות דרושי העמידה דרוש ו' בברכת מודים במלות כי לא תמו חסדיך.

(ח) לעיל דף ס"ג ד"ה ומנהג מורי.

עוד יש טעם אחר בענין התרגום שהוא אחד, לפי שבחי' שמות האחוריים, הם בסוד ריבוע, כזה: י', י"ה, יה"ה, יהו"ה. אשר תמיד אות ראשונה, מתחבר עם כל האותיות שלאחריה. ולכן התרגום נקרא א', כי הכל אחדות א', נקשר זה בזה. משא"כ בלשון הקדוש שהוא פנים, אשר אין האותיות מתחברות ע"ד הנזכר, אלא כל אות ואות נפרדת בפני עצמה, ולכן הוא שנים מקרא, לשון רבים.

וטעם הדבר, נתבאר במקום אחר, כי הקליפות נאחזות באחוריים אלה, (י) וכדי שלא יתאחו בהם, הוצרכו להתחבר האותיות זו עם זו, ואף האות האחרונה שבכולם. מתחברת עם האות הראשונה שבכולם, ועם כל האותיות (הקודמות) אליה, כדי שלא תפרד מהם ח"ה ואז יהיה אחיזה רבה אל החיצונים בה. וכבר נתבאר, איך התרגום נקרא תרדמה, כי בנסירת האחוריים שהם בחי' התרגום, או היתה התרדמה שהוא גימטריא תרגום. (כ)

עוד דע טעם אחר נפלא, דע, כי בכל ספירה וספירה מן הי"ס, יש בה הוי"ה א' בבחינת פנים. ועוד יש בה הוי"ה אחרת, בבחינת האחוריים, כזה: י', י"ה, יה"ה, יהו"ה, שהיא ע"ב. ונמצא כי ג' הוי"ת האחוריים, שבג' ספירות חב"ד, הם גימטריא רי"ה, כמנין גבורה. וג' הוי"ת באחורי חג"ת, הם רי"ו שני. וג' באחורי נה"י, הם רי"ו ג'. והרי מן החכמה עד יסוד, יש ג"פ רי"ה, שהם גימטריא תרגום ותרדמה, שהם אחוריים, וכולם ניתנו אל המלכות. (ל)

ענין עסק התורה בלילה, קודם שישי, היה אומר מורי ז"ל, כי כל הנשמות כולם, עולות בכל לילה לפני הקב"ה, ליתן דין וחשבון לפניו יתברך, מכל מה שנעשה ביום ההוא. וכנזכר בספר התיקונים, בתיקון ה' מן הי"א תיקונים, שנכתבו אחר תשלום הספר, גם שם למעלה עוסקים בתורה, כל זמן היותה שם, עד

בשאר ימי השבוע, צריך לקרותו שמו"ת. והכונה היא, כי המקרא הוא בחי' פנים דהוי"ה של ב"ן, ותרגום הוא אחוריים שבקדושה. (ט) והענין הוא, כי תרגום בגימטריא תרדמה, כאשר הנביאים אינם מוכנים לדבר עמהם בלשון הקדש, אלא בלשון תרגום, או נופלת עליהם תרדמה, כמ"ש היה דבר ה' אל אברם במחזה כו'. וכתוב בתריה, ותרדמה נפלה על אברם. הרי כי במחזה שהוא תרגומו של במראה, בו נגלה עליו, ואז נפלה עליו תרדמה.

ודע, כי כל בחי' האחוריים, הם שמות בסוד ריבוע, שהוא בסוד: פשוט, כפול, משולש, מרובע. ואלו נקראים תרדמה. וז"ס, ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם. כי הנסירה היתה בהיותם בסוד אחור באחור, כי זהו בחי' הנקראת תרדמה. ואז נסרה, ואח"כ החזירה פנים בפנים.

והנה ענין התרגום, שמעתי ושכחתי כמעט כולו, וזה הנשאר לי ממה שזכרתי בזה. והנה ביום ששי, כבר נתבאר, שצריך לכיין בהוי"ה דב"ן, בבחי' הפנים שלהם ויהיו כל ט' אותיותיו מנוקדות בשורק, ואז תכין ג"כ באחוריים שלו, מנוקדים בשורק, כזה: ודוה, ודוהו, ודוהו, וו דו הו וו הו. ואיני זוכר יותר מזה.

עוד שמעתי ממורי ז"ל דרוש זה בענין שמו"ת, כי הנה היותם ב"פ מקרא, הם כנגד הת"ת היסוד. אשר בת"ת יש שם הוי"ה שהוא גימטריא כ"ו, וביסוד שם שדי. ושני שמות אלו בגימטרא ש"ם, כמנין נוטריקון ר"ת שנים מקרא, שהוא ש"ם. גם מקרא, בגימטריא ב' שמות הנזכר, וז"ס מ"ש הפסוק (יחזקאל סי' ב') והנה כתובה פנים ואחור. והנה פנים לשון רבים, ומיעוט רבים שנים. ואחור לשון יחיד, בסוד שמו"ת. כי לשון הקדש נקרא פנים לשון רבים. והתרגום נקרא אחור, לשון יחיד. כי התרגום היא הנקבה, העומדת באחור, והיא א' ולא שנים.

הנחות ומראה מקומות

(י) ע"ה ח"א שער עקודים פ"ח ד"ה גם יש.
(כ) ע"ה ח"ב שער ל"ד: תקון הנוקבא פ"ב כלל ח'.
(ל) שער הכוונות ר"ה דרוש ו'.

(ט) ע"ה ח"ב שער ל"ד: תקון הנוקבא פ"ב כלל ח'. ובכל מדדגה יש פנים ואחורים ע"ה שער עקודים פ"ח.

נבוכדנצר הרשע, שכתוב בו עיני לשמים נטלית, ומנרעי יתוב עלי. וענין זה מחכים האדם, ומכניס יראת ה' וטהרה בלבו, אם יתמיד וירגיל עצמו בזה. (ג)

שינת היום. כבר התחלנו לבאר עניינה, בשער התפלות, בדרוש שכיבת הלילה. ושם נתבאר ענין שינת הלילה, שהוא מוכרחת לאדם. ואמנם השינה ביום, כבר ארז"ל (סוכה דכ"ו) אסור לאדם שישן ביום, יותר משינת הסוס. והענין הוא, דע כי השינה שביום, רעה אל הצדיקים, וטובה אל הרשעים. וכמ"ש ז"ל (סנהדרין דפ"ח) שינה לרשעים הנאה להם והנאה לעולם. כי הנה הצדיק ע"י מעשיו הטובים שעושה, אפשר שכאשר ישן בלילה, ואח"כ בהקיצו משנתו, חוזרת נפשו בו, היא ממשכת ומביאה א' עתה איזה נשמה, של איזה צדיק קדמון, ומתעברת בו בסוד העיבור, ושתייהן נכנסות בגוף, והיא באה כרי לסייע במצות, כמ"ש באבות דר' נתן, ובמדרש הנעלם על בא ליטהר מסייעין אותו, ר' נתן אומר, נשמות הצדיקים מסייעין אותו, והבן זה וכאשר חוזר ליישן ביום, אפשר שתחזור ותפרד ממנו אותה הנשמה שבאה לסייעו. כי בלילה שהפקיד נשמתו ביד המלכות העליונה, מתחדשת שם ומזדרכת ונשלמת, ואז מתעברת בה נשמת הצדיק ההוא. אבל בשינת היום, אין הנשמה מוצאה מקום מנוחה ופקדון עצמה בו, כדרך הלילה שאומרין בידך אפקיד רוחי כו', ולכן מאברת כל הריחו שהרויחה בלילה בשינת היום. אבל הרשעים הוא להפך, כי בלילה אין נשמותיהם עולות למעלה בפקדון יתברך בידו. והם משוטטות באויר הרקיע, בין החיצונים כנוכר בזוהר סוף פרשת ויקרא, ושם מוצאות נשמות רשעים קדמונים משוטטים בעולם בין החיצונים, ומשתתפות יחד, ונכנסות באדם בהקיצו משנתו. והנה כאשר ישן ביום, אפשר שיתפרדו ממנו אותם נשמות הרשעים המחטיאים אותו, ובפרט אם עשה איזה מצוה

שיתעורר האדם משינתו, כנוכר בס"ת פרשת לך במעשה דר' חגי, שהלך עם ר' חייא להקביל פני ר' אליעזר.

ומורי ז"ל, היה מסתכל במצח האדם אחר שקיעת החמה, והיה מכיר באיזו לימוד עתידה נשמתו לעסוק בלילה, בעלותה למעלה, או בספר הזוהר, או במשנה, או באיזה ספר מספרי רז"ל, והיה מצוה לאיש ההוא שטרם שישן, יקרא את הקריאה ההיא. (מ) וכן כל איש ואיש. אבל בענייני שאר עסק התורה, לא היה חושש לקרות בתחילת הלילה, כי עיקד העסק בתורה, הוא אחר הצות, בקומו ממטתו.

ענין פרק שירה, אמרו שם בפרק הנזכר, כי האומר פרק זה בכל יום, זוכה לכמה מעלות. והענין הוא, כי אותו הפרק מיוסד על השירים, שמשוררין בכל יום כל הנבראים שבעולם, לבורא יתברך, וכל שהוא חכם ובקי לכיין היכן הם רמוזים. כל הנבראים שבעולם בקומת האדם, כנודע בזוהר ריש פרשת תולדות, כי כל העולמות כלם, הם ציור קומת אדם בדרך כלל, וכן בדרך פרט, כנוכר שם כי כל הנבראים תלים באדם, שהוא מלך על כלם. ומצא כי מי שידע חכמה זו, לכיין מקום אחיות הנבראים כל אחד ואחד באבר פרטי שבשיעור קומת האדם, ויאמר ויזכיר בפיו כל הפרק החוא, שבו נזכרין כל אותן השירות שמשוררין כל הנבראים כל א' וא' כפי השפע הנשפע לו, והנה הוא גורם ידידת שפע אל כל הנבראים כלם

אזהרות אחרות ראיתי לכתוב פה, בענין מה שיתנהג האדם ביום, והם קדובים אל עסק התורה בכל יום ויום, ואלו הן: טוב לאדם לרד בבית, שיש בו חלונות פתוחות נגד הרקיע, כדי שתמיד בכל עת ורגע, יגביה עיניו לשמים, ויביט בנפלאותיו יתברך, בבריאת שמים וארץ. וכענין מ"ש דהע"ה, כי אראה שמך מעשה אצבעותיך כו', מה אנוש כי תזכרנו כו'. וכיצא בזה אמרו במדרש הנעלם, על ענין

הגהות ומראה מקומות

(ג) שער רוח הקודש דף י"א ע"ב.

(א) ג"א עמה (ד"ש).

(מ) שער רוח הקדמה י"ז.

שער רוח הקדמה ג'.

ביום ההוא. אבל ביום השבת, אפילו לצדיקים השינה טובה, כי אין דבר רע נאחו ביום השבת.

מצות המזוזה. כתיב וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. הנה מקום נתינת המזוזה, אמרו בגמרא (מנחות דף ל"ג) שהיא מתחילת שליש העליון, ר"ל: כי תחלק גובה מזוזת אבית לג' חלקים, ובתחלת שליש העליון מלמטה למעלה שבו, שם תניח המזוזה, והסוד הוא כי המלכות הנקראת מזוזה, יצאת בתחלת שליש העליון, מלמטה למעלה בחוזה דו"א. (א)

דין בן המצר. כתיב ועשית הטוב והישר וגר, וארו"ל זה דינא דבר מצרא כו'. (ב"מ דף ק"ח ע"א) ונודע כי המלכות נקראת שד"ה ובית, (ס) והוא התיקון הא' שבי"ג תיקוני דיקנא, שהוא מלכות. ועל התיקון הזה נאמר, מן המצר קראתי י"ה, כמבואר באורך בי"ג מדות דויעבור. ולכן בשדה ובבית, יש דינא דבר מצרא. ונודע, כי התיקון הזה נקרא אל, בסוד אל רחום וחנון. ונודע (ע) כי בא"ל זה, כוללים ג' שמות א"ל, שהם: אל שדי, אל יהו"ה, אל אדנ"י. ולכן מרע"ה שורשו בתיקון זה, כמבואר אצלינו בענין שורש נשמות הרמב"ם והרמב"ן ז"ל. (פ) ומש"ה ואל שד"י חשובים שוה. גם

משה גימט' המצר (ב) (צ) ולכן כתיב במשה רע"ה ותרא אותו כי טוב הוא, וכאן נאמר ועשית הטוב והישר, ולכן ארו"ל (ב"מ שם) שאינו דין אלא תקנה בלבד, משום ועשית הטוב והישר. והענין, כי ג"פ אל הנזכר אשר במצר הזה, כשתמלא אל"ף למ"ד ג"פ, עולים בגימטריא תקנה. ונודע מ"ש בגמרא, (שם בב"מ) כי במכר יש דין בן המצר, אבל במתנה אין בו דין בן המצר. והענין כמ"ש בברכת אבות דתפלת שחרית דחול, (ק) במלת האל הגדול, כי מבחי' היסוד דאימא שבתוך ז"א, הנבקע ויוצא הארתו לחוץ, ומשם הם נמשכים ג"פ אל אל אל הנזכר, ומאיר מצר זה בדעת הנבקע. והנה הדעת הוא ה"ח וה"ג, שהם עשר הויות, שהם בגימטריא מכו, ולכן במכר יש בו דין בן המצר. אבל בלבשושין שלהם, שהם נה"י דאימא, שהם ג' אהי"ה: דידיון, דההין, ודאלפין, שהם בגימטריא תנ"ה, (ועם) היסוד עצמו דאימא, שהוא צורת מ"ם סתומה, הרי מתנה, אין בה דין בן המצר.

הבא על הארמית כו'. כתיב לא תתחנן עם כו'. הנה ארו"ל (סוטה ד"ג) שהבא על הארמית קשורה בו ככלב. ענין זה נתבאר אצלינו בשער רוח הקודש, בתיקון הבא על הארמית וע"ש. (ר)

פרשת עקב

כתיב ואכלת ושבעת וברכת כו'. (א) עם אצבעות יד שמאלו, כמו שנוהגים בני אדם לעשות לפני תומם דרך מקרה. והטעם הוא, אסור לאדם לחבר ולשלב אצבעות יד ימינו

הגהה

(א) א"ש, עוד נתבאר היטיב באורך סוד המזוזה, בש"א שער הקדמות, דף ק"ע סוף טור ב'. עוד נתבאר שנית, שם בררוש עץ הדעת טוב ורע בסופו, דף קע"ה ד"ה הנה המזוזה.

הנהגות ומראה מקומות

- (ס) ע"ה ח"ב שער מ"ב: דרושי אבי"ע.
 (ע) ע"ה ח"ב שער כ"ה: שער הצלם פ"ג ד"ה ודע כי למעלה. שער הכוונות דרושי העמידה דרוש ב' במלת האל הגדול.
 (פ) שער הגלגולים הקדמה ל"ו.
 (צ) ג"א המצרי (ד"ש).
 (ק) שער הכוונות דרושי העמידה דרוש ב'.
 (ר) שער רוח הקודש דף י"ח תקון כ'.

שבת. ולפי שבאותו ליל שבת לא נתכונתי באותו הקידוש, לכן בא לי הכאב הזה. סבה ב' היא, לפי שאני הייתי מתפלל תמיד בבית מדרשו, והייתי יושב לימינו לעולם, והייתי מסתכל ומביט בו ללמוד דרכי הנהגותיו בכל הפרטים, והוא היה מתכוין בתוך תפלתו כונות גדולות ונוראות, אשר על ידם היה אור עליון שורה עליו, ולא הייתי כדאי אז להסתכל בו. ואמר לי, השתדל שלא תסתכל בפני, בשעה שאני מתכוין ביחוד ק"ש ובשעה שאני כורע במודים, ובשעה שאני עונה קדושה, ואומר קק"ק ה' צבאות. כי אלו הג' מקומות יש בהם כונות נוראות, ועיני יוסר ממך כאב העינים, ונמנעתי ביום המחרת מלהסתכל בו בג' זמנים אלו, ותיכף נתרפאתי. (א)

ראוי ליזהר, שלא ללבן הכלים של נחושת, עם בדיל מהותך, כדרך העולם להשתמש בהם מצה, עד שיגעילם תחלה. לפי שזה הבדיל שהותך עליו, נעשה קליפה על הנחושת, ומונע פליטת החמץ מתוכו, אם יגעילוהו אח"כ. והליבון בבדיל עצמו, אינו מועיל, לפי שהלבון נתנו לו חז"ל, שיעור שיתזו ממנו ניצוצות, וליבון הבדיל לולי הנושאדי"ר, לא הותך הבדיל ועי' הנושאדי"ר, יספיק חום האש בלבד, אף אם לא יתלבן שיעור נתיזת ניצוצות, ולכן יותר טוב להגעילו, תחלה לפלוט החמץ, ואח"כ ילבינהו הגוי לפניו בבדיל. ויזהר שלא יכבה הכלי אח"כ במים שלפני האומן, שבהם מכבה הכלים של חמץ.

ברכת המזון. ובו יתבאר כל דיני הסעודה, וברכת נט"י, והמוציא, וכל ברכת הנהנין, ואסדרם על סדרם. נטילת ידים, כבר ידעת

לפי שהם כחות עליונים ימיניים ושמאליים, ואין לערבם. ואמנם טוב הוא אל האדם, שיסתכל בכל שעה ויביט באצבעותיו, ויכוין בהם כי הנה בב' ידיו יש עשר אצבעות, וכל אצבע מהם הוא שם אהו"ה דמילוי יודי"ן, והוא גימטריא אצבע ש) ונדע כי שם זה יוצא מר"ת, א"ת ה"שמים ר"את ה"ארץ.

בענין מדת הנדיבות והותרנות, ראיתי למורי ז"ל שלא היה חושש בעצמו, להתכבד במלבושים נאים יותר מדאי. גם במאכלו היה אוכל דבר מועט מאד. אבל במלבושי אשתו, היה זהיר מאד לכבדה, ולהלבישה, והיה מסיק כל רצונה, אף אם לא היתה ידו משגת כ"כ.

ובענין הצדקה והמצות, לא היה קמצן כלל, וכמש"ל בענין ההבדלה שמבדילים בבית הכנסת, שנתן ד' פרחים זהב לצדקה, כדי שיניחו לו להביא יין להבדלה הנזכר משלו. ת) גם כשהיה קונה איזה מצוה, כגון תפלין, או אתרוג, לא היה מקפיד לדעת כמה יתן במצוה ההיא, אלא היה פורע כל מה שהיו שואלים לו בפעם (ראשונה) והיה אומר למוכר, הרי המעות לפניך, קח כל מה שתרצה. וכמ"ש בנוהר בפרשת תרומה (דף קכ"ח ע"א).

וכתב הרב המחבר ז"ל, פעם אחת אירע לי ביום שבת, כאב גדול בעינים, ונמשך הכאב זה קרוב לב' חדשים, ולא היה בתוכם שום חולי, זולתי כאב העינים לי מאד. ושאלתי למורי ז"ל, מה היה סבת הכאב ההוא, ואמר לי ב' סבות: האחת היא, לפי שאני פוסע פסיעה גסה, במהלכי בימי החול. הודע, כי פסיעה גסה נוטלת אחד מת"ק ממאור עיניו של אדם, ואינה חוזרת אלא בקידוש ליל

הגהה

וברכת את ה' אלהיך. ולכן נסמך על המצוה הזאת, כל עניני הסעודה, מתחילתם עד סופם. וכמה ברכות אחרות מברכות הנהנין, וקצת

הגהות ומראה מקומות

ש) השמטות לזהר בראשית אות א'. ובדפוי

א) שו"ע אר"ח סימן ת"א מגן אברהם סעיף

קטן כ"ז. פעי"ח שער חג המצות סוף פרק א'.

דף רנא.

ת) שער הכונות ענין שנוי התפלות דרוש

האדם, מקום שנגלו בו בגילויי בחי' עשרה, כמו באצבעות הידים ורגלים. וצריך לידע טעמו של דבר, והנה הוא זה: כי הנה א"א, הוא כולל ג' רישין עלאין, שהם: בחי' רישא עלאה, עתיק יומין, שעם היותו למטה ממדרגת הא"ס, עכ"ז אין בו תפיסה כלל, לרוב העלמו. ועוד למטה ממנו, תרין רישין אחרנין, שיש בהם קצת תפיסה כנזכר בביאור הקדמת אדרת האזינו, בשער מאמרי הוהר.

אמנם בא"א, לא נגלו בו רק ג' ו' רישין הנזכר, אבל בחי' תרין דרועים, ותרין יריכין, לא נתפשטו בו, ולא נגלו, ונשארו נעלמים וגנוזים בו, בבחינת אות ו', שהוא התפשטות הת"ת שבו, הנקרא גופא דאמצעייתא, והוא לבדו נגלה. ו' ושתי הורועות היו בו גנוזים, בבחי' תרין יודין, תרין ענפין בשתי צדדי ו' הנזכר, בציוור אות א', שהוא אות ו' ותרין יודין לסטרוי, שהם ב' הורועות, ובהם כלולין גם תרין ירכי. אבל כשהם נעלמין, אינם כי אם מבחי' אות ו' פשוטה לבדה ח' בלי תרין יודין תרין ענפין הנה אנו רואים שאין בכל האיברים שבגוף שהם שתי הורועות וב' הירכין, ואין בהם גילוי

מחלוקת הפוסקים, והוא מחלוקת האמוראים, אם צריך לברך על המים שבתוך הסעודה. ב' ולכן טוב לנהוג לצאת ידי ספק, שקודם שיטול ידיו, ישתה מים פחות מרביעית, כדי שלא יתחייב בברכה אחרונה, ויכוין לפטור בברכה זו, המים שבתוך הסעודה. ופעם א' שתיתי אני יותר מרביעית, והסתכל מורי במצחי, ואמר לי שתית מים ולא ברכת אחריהן ברכה אחרונה. ואם יש יין בתוך הסעודה, אין צריך לכל זה, כי ברכת היין פוטרת כל מיני משקים. (א) (בשער הגלגולים יתבאר ג) עונש מי שאינו נוטל ידיו, איך נעקר מן העולם, ואיך מתגלגלת נפשו בתוך אמת המים. גם מי שאינו מברך ברכת הנהנין, גידון במים וע"ש).

נטילת ידים, שיעורה כל היר, שהוא ה' אצבעות, והכף עצמה עד פרק הזרוע. וטעם זה נתבאר אצלינו באדרת נשא דף ק"ל ע"ב, בענין ההוא רוחא דומין לאתרבקא על מלכא משיחא כו' וע"ש. ה)

ואמנם ענין הידים עצמם, ענינם הוא, כי הנה אנו רואים שאין בכל האיברים שבגוף שהם שתי הורועות וב' הירכין, ואין בהם גילוי

הגהה

וידיו מסואבות, שישתה קודם שישן פחות מרביעית, ויברך ברכה ראשונה, ויכוין לפטור כל מה שישתה כל הלילה. ואח"כ באור הבקר כשיטול ידיו ויטהר, אם שתה בכל הלילה כשיעור רביעית בבת אחת, יברך ברכה אחרונה. ואם ירחץ ידיו בלילה קודם שתייתו, ויברך עליהם אשריו.

(א) א"ש, מדברי הרב נלמוד לעשות כן ג"כ, קודם שיכנס האדם לבית המרחץ, שאינו יכול לברך בפנים. ולכן ישתה פחות מרביעית בחוץ, קודם שיפשוט את בגדיה, ויברך ברכה ראשונה, ואח"כ יכנס וישתה כל מה שירצה בפנים. ואח"כ כשיצא לחוץ, אם שתה כשיעור רביעית, יברך ברכה אחרונה. וכמו כן נלע"ד לעשות, בזמן שהאדם שותה בלילה על מטתו,

הגהות ומראה מקומות

בוהר פרשת עקב אות ל"ט ובדפו"י דף רע"ב: (ו) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רל"ז ד"ה והנה נניח. ע"ח ח"א שער א"א פ"ג. ע"ח עם פמ"ס ענף ס"א תע"ס שיעור י"ג מן אות כ' ואילך.

(ז) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף רמ"ח ד"ה ונבאר עתה ענין התלבשות והתפשטות קומת פרצוף א"א. ח' ז"ח סתרי אותיות בראשית אות קכ"ה ובדפו"י דף ה' ט"ג.

(ב) שו"ע או"ח סימן קע"ד סעיף ז'.

(ג) שער הגלגולים הקדמה כ"ב.

(ד) הגה"ה זו היא בכת"י משנת ת"י ליצירה (הר"ח).

(ה) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ר"א ד"ה ובוזה תבין טעם. וכתוב שם וז"ל גם בזה תבין טעם נטילת ידים שאינה רק עד פרק הזרוע בלבד, והטעם הוא כי הזרוע עצמו אי אפשר למתקו ולבסמו עד לעתיד לבא. ועיין רע"פ

בלשון לעז, בסוד וכל אחוריהם ביתה (מלכים א' ז'), כנוזר (בוזר פרשת ויצא דף קנ"ד ע"א) בסוד בני השפחות וע"ש. ט)

עוד יש בענין הגבהת הידים כוונה אחרת, ויובן במה שביארנו בשער הקדמות, בענין פרצוף לאה, איך היא יוצאת, ע"י הגבהת הזרועות בסוד נשיאות כפים דברכת כהנים, כמבואר ג"כ בשער הכונות. י) ושם נתבאר כי אורות הקו האמצעי, יורדין ביושר בתוכו, אבל שתי אורות הקוים ימין ושמאל, נמשכין עד סוף האצבעות של הידים, ואינם נקשרים עם הנו"ה תמיד, להמשיך האורות בהם, אלא לזמנין, כי כאשר משפילים הידים למטה עד ריש ירכין, יוצאין האורות מסופי קצוות האצבעות בגילוי גמור, וחוזרין ליכנס בתוך רישי ירכין, וחוזרין ימתעלמין בתוך הנו"ה. ולהיות אלו האצבעות מקום גילוי האורות, יש שם אחיזה אל החיצונים בבחי' הציפורנים אשר שם, כמבואר אצלינו. ולכן עתה בנטי, כוונתינו היא, לגרש משם הקליפות הנאחזות בהם לטעם הנזכר.

ובתחלה אנו שופכים מימי החסד עליהם, ורוחצין אותם להעביד הזוהמה שהיא הקליפה הנאחזת בהם, וזו היא בחינת הרחיצה. ואח"כ היא נטי' והגבהתן למעלה אחר הרחיצה, כדי שלא יחזרו הקליפות להתאחו בהם כבראשונה. ואז חוזרת אותה ההארה היוצאת מן האצבעות, וחוזרת ונכנסת בג' מוחין דז"א אשר בראשו, כי משם נמשכת וחוזרת להתעלם שם, ועי"כ אין אחיזה בהם אל החיצונים, ולכן צריך להעלותם עד כנגד הראש ממש, לרמוז שתחזיר ההארה ההיא להתעלם בג"ר, או ג"כ להעשות ב' מוחין דלאה, כנוזר שם בדרוש פרצופי לאה.

כי אם הת"ת לבדו, הנקרא גופא דאמצעיתא. והנה כמו כן באו"א, נעלמו בחינתם של הדרועין והירכין. ואח"כ בז"א, שם נגלה בחי' הדרועין והירכין בגילוי, ונעשו בו ו"ק גלויים. ונמצא, כי לא נגלית בחינתם, אלא במקום החמישי, לפי שרישא עילאה אין לנו עסק בה כנוזר, לרוב העלמה. נשאר ב' רישין שבא"א, ובאו"א, וז"א, ושם בז"א שהוא הה', בו נגלו הדרועין והירכין, ולכן נגלו ה' אצבעות בכל זרוע מהם, ובכל ירך, ודי בזה.

והנה נתבאר, ענין תרין ידין: יד הגדולה, ויד החזקה, ימינא ושמאלא. ונודע, כי עוד יש יד אמצעית, הנקראת יד רמה, באמצעיתא, והיא בסוד הדעת, שהוא באמצע. וגם בו נעלמו הזרועות, ולכן היו בו יד אחרת אמצעית, בה' אצבעות, ולא קבלתי עדיין פירושה. ח)

ובזה יובן ענין נטילת ידים, שהוא לשון נשיאות, כמו וינטלם וינשאם, אשר ביאורו הוא: שבעת רחיצתם, יגביהם למעלה עד כנגד ראשו, ולפחות עד כנגד שתי הפנים שבו, כי גם הפנים מכלל רישא אינון.

והטעם לזה הוא, במה שנתבאר אצלינו, כי כשנאצל ז"א בתחלת אצילות, לא היה בו רק ו"ק, חג"ת נה"י, ואז היו החג"ת משמשין בו תמורת ג"ר שבראש, ונו"ה היו בו בבחי' זרועות, והיסוד היה בחי' הגוף. ואח"כ הגדיל, והיו בו ג' מוחין ממש, שהם חב"ד, וחזרו החג"ת להיותם בחי' תרין דרועין וגופא, והנה"י תרין ירכין ואמה. ולכן צריך עתה בנטי' להגביהם למעלה כנגד הראש, ולהעלותם אל מדרגתם הראשונה, שהיו בבחי' רישא הנזכר. והנה כאשר תגביה ירך, תכוין להכניס קשר הזרועות לפנים, ולא יהיו יוצאין וכולטין כמנהגם לאחורי הגוף, הם הנקראים קובדר"ש

הגהות ומראה מקומות

ענין השלחן, וענין כוונת העמידה דרוש ה'. ע"ח ח"ב שער לא: פרצופי זון פ"ב. שער ל"ז: יעקב ולאה פרק ה'. זהר ויקהל אות רס"ח. ועי' בע"ח עם פמ"ס דף רל"ט ד"ה חרושי כלים דמ"ה החדש המבאר באריכות ענין הידים בשורשן.

ח) זהר ח"א כג. ח"ג דמו: דעב: דפג. ת"ז בהקדמה ט. תקון נ"ה פט. תקסט"ט קא: תק"ע קל. תק"ח דף ק"ז. ועיין בהסולם עקב אות ל"ט. ט) שער רוח הקודש דף ה'.

י) שער ההקדמות דף קס"א. שער מאמרי רשב"י דף רנ"א ד"ה והנה מן החסד. שער הכוונות דרוש

ונחזור לבאר ענין רחיצה ונטילה זו יותר בביאור רחב הנה נתבאר לעיל, שהרחיצה והנטילה כוונתם לגרש את הקליפות אשר שם. ואמנם כבר נתבאר בשער הכונות (כ) בענין נט"י דשחרית דרוש זה בתכלית הביאור, וע"ש. ושם נתבאר, כי כל בחי' מעשה, הוא בעשיה, ויש בו פנימיות וחיצונית. והנט"י היא, לגרש הקליפות שבחיצונית העשיה, אבל הוא בבחי' היצירה שבעשיה, והוא בועיר אנפין דעשיה, שהוא הנוטל ידיו, להעביר הקליפה ההיא, הנאחזת באצבעות ידיו, כדי לאכול, ולא יתאחזו באכילתו, כמבואר אצלנו בדרושי הי"ט, בשער הכונות. (ל) ובשער זה במצות שביעית, בפרשת בהר, כי אכילה היא בעשיה, והיא בגימטריא אדני כי היא האוכלת מן האוכל שביצירה שהוא גימטריא א"ל הוי"ה. נמצא כי שפע היצירה בעשיה, אוכל נפש הוא, כי נפש הוא עשיה כנודע. אבל שפע דעשיה, אין תחתיה עולם אחר, אלא קליפות, ואין השפע ההוא נקרא אוכל נפש, אלא מלאכה גמורה שלא לצורך אוכל נפש, וכל מלאכה היא בירור מהקליפות, ולכן מלאכה בגימטריא א"ל אדני, שהוא בעשיה.

ונחזור לענין, כי כאשר העשיה לוקחת האכילה, שהיא בגימטריא אדני, שהוא ענין נפש השפע הנשפע לה מן היצירה הנקרא אוכל נפש, לפי שהוא מאכיל ומשפיע לעשיה, הנקרא נפש, ואז צריכה העשיה לעלות אל היצירה, לקבל משם שפע הנזכר, ונודע כי אין שום עלייה, אלא באמצעות הידים, שלוקחים הדבר ההוא, ומעלין אותו למעלה. ונודע כי ג' ידים הם, והם חג"ת: יד הגדולה בימינא, יד החזקה בשמאלא יד רמה באמצעיתא. והנה צריך תחלה לרחוץ הידים, ואח"כ לעלותם אל היצירה, ועי"כ לא יינקו הקליפות מהם אותם שבעשיה. ולכן נבאר תחלה רחיצתם, ואח"כ נטילתם

והגבהתם אל היצירה. והנה בתחלה תרחוץ ידיך, ותשפך מים ע"י ימינך ב"פ זו אח"כ, (מ) ותכוין כי הוא יד כפולה, והוא גימטריא כ"ח, והם כ"ח אותיות אשר במילוי המילוי דהוי"ה דע"ב דיודין, אשר בחסד יד ימין. ואח"כ תרחוץ ירך שמאלית, ותערה עליהם מים ב"ש אחרים רצופים, ותכוין כי גם היא יד כפולה, שהוא גימטריא כ"ח אותיות של מילוי המילוי דהוי"ה דמילוי ס"ג שבגבירה. ואח"כ תשפוף שני ידיך זו בזו, ותכוין לכוללם ביחד, בסוד יד רמה באמצעיתא, וגם היא יד כפולה, שהיא גימטריא כ"ח אותיות דמילוי המילוי דהוי"ה דמ"ה דאלפין, אשר בת"ת. ותכוין, כי ע"י ג' כחות אלו, שהם ג' מילויי המלויים של ג' ההויות הנזכר, מתגרשים הקליפות, מן ג' הידים הנזכרים, כל זה ע"י המים, שהם מימי החסדים, כי החסד הוא המגרש הקליפות, כי אין אחיזתם אלא מצד הדין הגבורה כנודע.

ונשלים ענין הגבהת הידים, ונחזור לבאר כונת המים עצמן, ואחר שנסתלקו הקליפות מן הידים, אז תגביה ידיך למעלה כנגד פניך, ותכוין להעלות בהם את העשיה ליצירה, לקבל שפע האכילה שלה משם כנזכר, וזו היא כונה הגבהת הידים למעלה, ואז תברך ברכת נט"י בכוונה, שביארנו בשער הכונות, בענין נט"י דשחרית. (נ)

ובאומרך על נט"י, תכוין כי ג' ידים אלו הם יד הגדולה מימין, והם י"ד אותיות: יהיה אלהינו יהו"ה. ויד החזקה משמאל, שהוא י"ד אותיות: כו"ו במוכס"ו כו"ו, שהם חילוף ג' שמות דיד ימין, באותיות של אחריהם. ויד רמה באמצעיתא, שהיא י"ד אותיות, שיש בפשוט ומלוי ההויה דמ"ה דאלפין. ולפי שהידיים אלו הם ביצירה כנזכר, לכן הוי"ה זו מלויה באלפין כנודע.

ונודע כי כל עולם המשפיע בעולם שתחתיו

הגהות ומראה מקומות

- (מ) פע"ח שער הברכות פרק ה'. עולת תמיד שער התפילה דף ט"ז בענין נטילת ידים שהרית.
(נ) שער הכונות ענין תפילת השחר בתחילתו ספר עו"ת דף ט"ו.

- (כ) שער הכונות בתחילתו ענין ברכת השחר ד"ה ואמנם ענין יטול. ספר עו"ת דף י"ז ע"ב.
(ל) שער הכונות ענין אסרו חג דרוש ג'. לעיל פרשת בהר ד"ה נמצא.

ועתה נבאר כוונת המים בעצמם, שהם מימי החסד, המגרשין הקליפות כנוכר. והנה קודם שתרחץ ידיך, יקח כלי של המים בידיך, ותכוין כי כל בחי' מים האלו, הם בחי' אלהים. והם שני אותיות מ"י של אלהים, והם חמשים יודי"ן, שיש בד' אחוריים, של ד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ובד' אחוריים של ד' שמות אהי"ה, ב' דיודין וא' דאלפין וא' דההי"ן כנודע, ובג' אחוריים של ג' שמות דאלהי"ם, דיודי"ן דאלפ"ן ודההי"ן. (א)

(א) ענין נט"י. כבר הודעתך, כי צריך בכל יד ויד, ואחר כך ישפוש שניהם יחד, ולחברם. ואמנם סדרן כך: תחלה תרחוץ ירך הימנית, ואחר כך השמאלית, ואח"כ תחבר

אינו יורד להשפיע בו, אלא בבחי' האחוריים שבו שבעולם העליון, כמבואר אצלנו בענין ויהי נועם, שאומרין במ"ש, (ס) ולכן צריך לכוין, כי ר"ת של על נטילת ידיים, הוא עני, גימטריא ק"ל, שהוא אחוריים המלאים במלוי אלפין, שהם אחוריים דיצירה, כי משם מקבלת העשיה. כי ז"ס שהמלכות נקראת עני וד"ל, לפי שהעשיה היא בסוד נוקבא, והיצירה בסוד ז"א, ואינה מקבלת ממנו אלא מן האחוריים שבו, שהוא גימטריא עני כנוכר. והרי רמזנו שני מיני הארות נמשכות מן היצירה, א' מבחי' הפנים, שהם ג' ידות הנזכרים, הרמוזות במלת על נט"י. ומבחי' האחוריים, הרמוזים בר"ת על נטילת ידיים, שהם ענ"י כנוכר.

הגהה

(א) א"ש: נלאתי לחשוב, שיוצא החשבון כתיקונו, להיות חמשים יודין, ומצאתי שהם חמשים ואחד, ואין לדחוק ולומר דלא קפיד האחת יתירא. ואם אני אם טעיתי בחשבון הנה אתי תלין משוגתי, האמנם עכ"ז ישבתי אוהם וסדרתים פה לפניך, ויועילו לנו למקומות אחרים בע"ה. והנני כותבם לפניך כסדרם של הרב ז"ל. הדי' אחורים של י' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ואח"כ ד' שמות אהיה: ב' דיודין, וא' דאלפין, וא' דההי"ן. ואח"כ ג' שמות דאלהים: דיודין, ואלפין, וההי"ן, וזה החלי בעה"י. אחורים של הויה דע"ב, יש בה עשרה יודין ומספרה קפ"ד. וזה ציורה: יוד. הי. יוד. הי. יוד. ויו. יוד. הי. ויו. הי. אחורים של הויה דס"ג, יש בה ח' יודין, ומספרה קס"ו. וזה ציורה: יוד. יוד. הי. יוד. הי. ואו. יוד. הי. ואו. הי. אחורים של הויה דמ"ה, יש בה ד' יודין, ומספרה ק"ל, וזה ציורה: יוד. יוד. הא. יוד. הא. יוד. הא. יוד. הא. אחורים של הויה דב"ן, יש בה ד' יודין, ומספרה קמ"ד, וזה ציורה: יוד. יוד. הה. יוד. הה. וו. יוד. הה. וו. הה. סך כל הדי' הויות דמיליים הנזכר יחד, הם שש מאות ועשרים וד'. וסימנם תרכ"ד, דרכ"ת. וסך כל היודין,

עשרים ושש. אחורים של אהיה דיודין, יש בו ו' יודין, ומספרו תקמ"ד, וזה ציורו: אלפ. אלפ. הי. אלפ. הי. יוד. אלפ. הי. יוד. הי. וגם אהיה הב' דיודין הוא כנוכר. אחורים של אהיה דאלפין, יש בו ב' יודין, ומספרו תק"ח, וזה ציורו: אלפ. אלפ. הא. אלפ. הא. יוד. אלפ. הא. יוד. הא. אחורים של אהיה דההי"ן, יש בו ב' יודין, ומספרו תקכ"ד, וזה ציורו: אלפ. אלפ. הה. אלפ. הה. יוד. אלפ. הה. יוד. הה. סך כל הדי' מילויים יחד, הם ב' אלפים ועשרים. וסך כל היודין, ששה עשר. אחורים של אלהים דיודין, יש בו ה' יודין, ומספרו אלף י"ו, וזה ציורו: אלפ. אלפ. למד. אלפ. למד. הי. אלפ. למד. הי. יוד. אלפ. למד. הי. יוד. מס. אחורים של אלהים דאלפין, יש בו ב' יודין, ומספרו תתקפ"ט, וזה ציורו: אלפ. אלפ. למד. אלפ. למד. הא. אלפ. למד. הא. יוד. אלפ. למד. הא. יוד. מס. אחורים אל אלהים דההי"ן, יש בו ב' יודין, ומספרו אלף וא', וזה ציורו: אלפ. אלפ. למד. אלפ. למד. הה. אלפ. למד. הה. יוד. אלפ. למד. הה. יוד. מס. סך כל המיליים ג' הנזכר, הם יחד ג' אלפים וששה, וסך כל היודין תשעה, הרי כ"ו וי"ו וט' הם חמשים ואחד.

הגהות ומראה מקומות

(ס) שער הכוונות ענין ויהי נועם. (א) מכאן עד ד"ה ברכת המוציא ליכא בדפוס שלוניקו.

אותיות ה' אלהינו ה', תכוין שהם ביד ימין, הנקראת יד הגדולה. והי"ד השנית, שהם י"ד אותיות החילוף הנזכרים, הם ביד שמאל, הנקראת יד חזקה. וב' ידות אלו, הם הנזכרים ג"כ בסוד הברכה ענ"י, ב' ידים הנזכרים, הר"ם אלשיך ז"ל.

ענין הנטילה והאכילה. (ומצאתי כוונה אחרת בקונטרסי מהרב ז"ל) יכוין בשעה שנוטל ביד ימין, בהוי"ה דע"ב. וביד שמאל, בהוי"ה דס"ג. ויחבר אח"כ שתיהן יחד, ויכוין בהוי"ה דמ"ה. ואח"כ יכוין בהוי"ה פשוטה ומליאה דמ"ה. ואח"כ בה' אלהינו ה', ובכח"ו במוכס"ז כו"ו, ובכ"ח אותיות מילוי המילוי הוי"ה דאלפין. ואח"כ יברך ענט"י, ויכוין באחוריים דמ"ה העולה ק"ל, כמנין ר"ת ענ"י. ובין גט"י להמוציא, יכוין באחוריים ד' הוי"ת עסמ"ב, וג' אהיה: דיודין, ודאלפין, וההין. ואלהים ואדנ"י, וד' הוי"ת במילואם כסדרן ביושרם. ויקח הלחם בין ב' ידיו, ויברך ברכת המוציא.

ובתיבת לחם, יכוין ביו"ד יווי יוד, שהם גימטריא לחם, ויגביה הלחם בין אצבעותיו למעלה, וכשילעוס הלחם, יכוין ביו"ד יווי יו"ד יו"י, שהם גימטריא ד"ק, כנגד הדקת הלחם וכל ציורי שם הוי"ה וד' אותיותיו, עולים גימטריא ד"ק. (פ) ויכוין בשם אדנ"י עם כללותו, שעולה בגימטריא אכילה. ויכוין גם באל הוי"ה, שעולה בגימטריא אוכל. וגם בהוי"ה ואדנ"י, שהם בגימטריא מאכל. ובעת הבליעה יכוין בהוי"ה דב"ן דההין ואדנ"י, שהם בגי' בליעה. וגם ביו"ד יווי יו"י, שהם פ"ד, כמנין אחה"ע, שהם אותיות הגרון.

ברכת המוציא, הנה בתחלה תכוין בענין הלחם בעצמו, שהם ג' הוי"ת, כמנין לחם. והם ג' הגבורות הנמתקות בהיותם ביסוד דו"א. בעת עלית ג' חסדים המגולים בסוד אור חוזר

שתייהם, יחד ותשפשפם. ועתה נבאר הכוונה שתכוין: הנה כשתשליך המים, ותרחוץ יד ימין, תכוין בד' אותיות ההוי"ה פשוטה, ובעשר אותיות המילוי שלה, במילוי אלפין, והרי הם י"ד אותיות, כמנין י"ד ימין. ואח"כ תרחוץ יד השמאלית, ותכוין ע"ד הנזכר ממש. ואחר כך כשתחזור שנית לרחוץ יד ימין, תכוין בכ"ח אותיות מילוי המילוי דהוי"ה דאלפין, ותכוין להמשיך את הכ"ח הזה, עם הי"ד הנזכר, ויהיו מ"ב אותיות, וע"י שם מ"ב הזה, אתה מעלה את הידים ממקום הקליפה, למקום הקודש. כנזכר כי כל העלאה, הוא ע"י שם מ"ב. ואח"כ תרחוץ שמאלך, ע"ד הכוונה הנזכר ממש. ואח"כ כשתשפשף הב' יחד, תכוין בהוי"ה דאלפין, פשוט ומילוי ומילוי המילוי, שהם מ"ב אותיות יחד. והרי הם נמצאו כאן ג' שמות מ"ב, וכולם הוי"ת דאלפין א' בימין לבדה וא' בשמאל לבדה וא' בשותפות שניהם באמצע, וה"ס: יד הגדולה מימינא, יד החזקה משמאלא, יד רמה באמצעיתא. ולפי שהמ"ב הג', הוא המכריע בין הב', לכך צריך לשתף שתי הידים יחד, ולחברם ע"י המכריע, ולפי שאדם נוטל ידיו, הוא בחינת ז"א, שסודו הוי"ה דאלפין כנודע, על כן כל הג' מ"ב הנזכרים, הם מבחינת מילוי אלפין, כי הם ג' ידים של האדם, ג' קוים שבו, וכלם בהוי"ה דמ"ה דאלפין במנין אדם.

וכשתברך אחר הנטילה ברכת על נטילת ידים, תכוין כוונה אחרת, כי כשתאמר בא"י אלהינו, הרי ב' שמות ה' אלהינו, ותוסיף עוד בכונה בלבד, לחבר אליהם שם הוי"ה אחרת, ויהיו ג' (שמות ה' אלהינו ה') הנזכר בפסוק שמע ישראל ה' אלהינו ה', ותכוין שבהם י"ד אותיות. גם תכוין אל החילוף שלהם, שהם ג' שמות: כו"ו, במוכס"ז, כו"ו, שבהם י"ד אותיות אחרות. ואמנם הי"ד הראשונה, שהם

הגהות ומראה מקומות

ק"ד. עיין שער רוח הקודש דף ג': בד"ה יחוד כ' ציור שם ב"ן דווין בגימטריא ק"ד. שער ההקדמות דף רכ"ג ד"ה אות הקוף.

(פ) באופן זה שתחלק שתי ההי"ן כל אחת לג' ציורים: ו"י דו"ו ג' ווין הרי פ"ד. ו"ו שש עשרה הרי מאה. וד' אותיות הוי"ה פשוטות הם

העולם, אשר למטה ממנו כנודע. וארבעתם עולים אל הבינה, הנקראת גם היא מלך העולם, אשר הם ו"ק אשר תחתיה. ונמצא, כי במלך העולם תכוין שני כוונות: במלכות, ובבינה. והנה אחר שעלו כולם בבינה, או לוקחים פרנסת אכילתם משם, כדמיון יונק התינוק משדי אמו.

וא"ת למה לא הוזכרו כאן הנה"י דו"א, אבל הענין הוא במה שנודע, כי אחר זמן תפלה שחרית, חוזרים וז"ן להתמעט מנדולתם, ומסתלקים מהם המוחין, וז"א נשאר בבחינת ו"ק בלבד, שהם בסוד זמן היניקה כנודע. (ת) ואז עולה הוא לאכול ולינק משדי אמו, אחר הפלת שחרית, ואז חוזרין חג"ת שבו להיותם בחינת חב"ד במקום ראש, כנ"ל בענין נט"י. והנה המלכות מתמעטת גם היא, והנה היא דבוקה באחורי ת"ת דו"א כנודע, ונמצא כי בעלות חג"ת דו"א לינק, היא עולה אחריהם ממש, ויונקות גם היא עמהם. ונודע כי יניקת הולד היא דרך פיו, שהוא בג"ר שבו, ולכן אין צריך להעלות את הנה"י דו"א.

והרי במלת מלך העולם, נרמז יניקת בן ובת, הנקראים העולם. מן אימא עלאה, הנקראת מלך גדול עליהם, ואחר שינקו השפע ההוא הצריך לעצמם, וגם לכל העולמות שתחתיהם, כנודע כי אין להם יניקה אלא על ידם, ואז הם חוזרין לרדת למקומם, וירידה זו נרמזת במלת המוציא לחם וכו'. ולכן אמרו"ל (א) שצריך לדייק בה"א של המוציא, להזכירה בפני עצמה, כזה: ה' מוציא, לרמוז שני כוונות: א' אל ה' עלאה, אימא, שהיא מוציאה לחוץ את חג"ת לז"א. ואת המלכות עמהם, כדי שיחזרו למקומם עם השפע שלקחו ממנה

למעלה להגדיל את ז"א כנודע. (צ) ואח"כ תקח הלחם בין שתי ידיך מזה ומזה, ותברך המוציא כו'. ובמלת המוציא, תגביה שני ידיך האוחזות בלחם למעלה מעט, וזו היא כונת ברכת המוציא: הנה הכונה היא, להעלות המלכות באימא ע"י ג' הידים, כי הם המעלים תמיד, כנ"ל בענין נט"י.

וז"ס באר חפרוה שרים, דא חג"ת, (ק) המעלין הבאר הזה, שהיא המלכות, אל הבינה. והנה שלשה פעמים י"ד, הם מ"ב כנודע. (ר) כי לכן כל עלייה היא בשם בן מ"ב. ותכוין כי ברוך הוא בגימטריא קכ"ו וק"ב. פירוש: כי ע"י ג' המלויים, דג' הויות ע"ב ס"ג מ"ה שבחג"ת, שהם מ"ו לז"י י"ט, הם בגימטריא ק"ב הנזכר, וגם ע"י ג"פ מ"ב שבג' הויות הנזכר, שהם מ"ב אותיות, שיש בפשוט ומלוי ומלוי המלוי דע"ב, וכן בס"ג, וכן במ"ה, וג"פ מ"ב עולים קכ"ו, וע"י הקכ"ו והק"ב שהם גימטריא ברוך, אנו מעלים את חג"ת דו"א אל הבינה. ונמצא כי ברוך, הוא הארות הנזכר, שעל ידם עולין חג"ת, הנקראים אתה ה' אלהינו, ועמהם המלכות הנקראת מלך העולם, אל הבינה, הנקרא גם היא מלך העולם, והרי זה בקיצור.

וזה ביאורו: ברוך, הם הארות של קכ"ו וק"ב, הנמשכות לחג"ת, הנקראים אתה ה' אלהינו, כי אתה הוא בחסד, בסוד אברהם, שנאמר לו אתה כהן לעולם, כנזכר בסבא דמשפטים, והרי זה קו ימין. ואחריו קו אמצעי הסמוך לו, והוא הת"ת, הנקרא ה', כנודע. ואחריו קו השמאלי גבורה, הנקרא אלהינו כנודע. (ש) ועמהם המלכות הנקראת מלך

הגהות וזמרה מקומות

(ז) ע"ה ח"ב שער השמות פ"ד. מראות הסולם פרשת עקב. (ח) שער הכוונות דרושי התפילין דרוש ה'. דרושי ק"ש דרוש ד'.
(א) זהר עקב ברע"מ אות כ"ט ובדפו"י דף רע"ב. עיין ירושלמי ברכות פ"ו ה"א ברכות לח: בתוסמות ד"ה והלכתא המוציא. הקסח"ז ב. המוציא ההוא דאשתמודע. ת"ז תי"ז לא:

(צ) ע"ה ח"ב שער כ"ה: דרושי הצלם פרק ב'.
(ק) ע"ה ח"ב שער ל"ב: הארת המוחין פ"ו. שער הפסוקים שמות סימן י"א.
(ר) ע"ה ח"ב שער מ"ו: כסא הכבוד פ"ו. שער הכוונות דרושי תפילת השחר דרוש ג'. דרושי מזמור של קבלת שבת. הקדמת ת"ז אות מ"ה מעלת הסלם שם.

כנוכר. וביאר, כי מה שהוציאה, הוא לחם, שהם ג' הויות, שהם חג"ת הנזכרים, ובהם נכללות המלכות. וביאר, כי הוציאם מן הארץ העליונה, שהיא אימא, זהרי זו כוונה אחת. ואמנם יש עוד כוונה שנית, והוא שתכוין אח"כ, כי ה' זו של המוציא, היא המלכות, שאחר שחזרה למקומה, גם היא מוציאה לחם ושפע ומזון אל עולמות התחתונים, והלחם הזה נמשך לעולמות, מן הארץ התחתונה, שהיא מלכות. והרי נתבאר שתי כוונות, שצריך לכוין זו אחרי זו בהמוציא לחם מן הארץ. ולכן אמרו"ל, שצריך לדייק בה"א של המוציא, כאלו יש בתוך מילויה ה' אחרת, שהיא המלכות. ובה' ראשונה תכוין כוונה א', שהיא כנגד אימא. ובה' שנייה של המילוי, תכוין כוונה שנית במלכות.

(ד) כוונות הבציעה, והמלח, אחר שתבצע הלחם, צריך לטבל פריסת המוציא במלח, ותכוין כי לחם ומלח אותיות שוות, אבל השינוי הנמצא בהם, כי הלחם רמוז אל ג' הויות, שהם גימטריא לחם, והוא סוד ג' חסדים שביסוד הנודעים. (ב) ומלח הוא ג' הויות של הגבורות שביסוד הנמתקות כנודע. ותכוין למתק הג' גבורות ע"י החסדים, על ידי טבול זה, כי כל מלח הוא קצת מרירות דין. והנה ענין בציעת הלחם, כבר נתבאר בסעודות שבת, שצריך שיהיו שם י"ב ככרות לחם על השולחן, כענין לחם הפנים. ושם נתבאר עניינם ג) ואמנם כאשר תברך המוציא, תקח בידך ב' ככרות העליונות, שהם כנגד ה"ו"ד וה"ו"ו זכרים, כי ב' תחתונות הם ב' ההין הנקבות. ולכן אל תגביהם למעלה ותרחיקם מהב' ככרות התחתונות, כדי שישפיעו

הי' והו' בבי' ההי"ן. ואחר כך תבצע הפרוסה מן הככר הימני, ותטבול במלח, ותכוין כנוכר לעיל. (א)

ואמנם כשתאכל, צריך לכוין כונה זו, והיא במה שהודעתך, כי כל הנבראים כלם בכל ד' עולמות אבי"ע, הם מבחינת ז"מ קדמאין, הנקראים מלכי אדום, הנקראים מאנין תבירין. והנה כשמתו ונשברו, אז נתקלקלו ד' בחינות שהיו במלכים הנזכרים, שהם דצח"ם. וכאשר נתקנו המלכים, מנהוץ אתבסמו ומנהוץ לא אתבסמו, ולכן אנו צריכים לברר וללבן ולצרוף את האוכל הטוב, אשר מעורב בתוך הפסולת הרע, כדוגמת מה שעשה המאציל יתברך. וז"ס אכילה עליונה, כי היא בחינת בירור אוכל מתוך הפסולת, והפסולת נדחה למטה בקליפות. וכן אנו על ידי מה שאנו אוכלים הצומח והדומם והחי, אנו מבררים האוכל מתוך הפסולת, וחוזר אברי אדם ממש. אבל הפסולת נדחה ויוצא למטה, בסוד היציאה ודחיית המותרות. ותכוין, כי אוכל גימטריא א"ל הוי"ה, גם הוא גימטריא ז"ן, גם מזון הם אותיות ז"ן, מ"ו ז"ן, כי מ"ו הוא מילוי הוי"ה דיודין, וז"ן הוא אל הוי"ה כנוכר.

גם תכוין, בענין השיניים הטוחנים האוכל, כדי לבררן ע"י טחינתם, אל אות אלף בבי' ציורים: האחד, הוא אות א', שהוא ציור יו"י, שהוא יו"ד ו' יו"ד, והוא בגימטריא מ"ו, והוא מילוי ההוי"ה דיודי"ן. והב', ציורו כזה: **כ** כי ר' שבנתים מחולקת לבי' ווי"ן, והנה היא בגימטריא ל"ב, שהם יו"ו שינים בלחי העליון, ויו"ו שינים בלחי התחתון, הטוחנות מן לצדיקים כמבואר אצלינו בדרוש האכילה דיוה"כ. (ד) וכשתשתה, תכוין כי שתיה גימטריא ד'

הגהה

(א) א"ש, נ"ל שזאת הכוונה היא לשבת.

הנהגות ומראה מקומות

מ"ו פד. ז"ח אחרי מ"ח ע"ב ט"ד. זהר פקודי רנב: אמור צח. עקב רעג.
(ד) דרוש ג'. פע"ח פרק ג'.

(ד) עד ד"ה כוונת האכילה ליכא בד"ש.
(ב) שער הכוונות דרושי פסח דרושי ה' ו'.
(ג) שער הכוונות ענין השלחן. זהר פנחס ברע"מ אות תרי"ח, ובדשו"י דף רמה: ת"ז תקון

הודעתך (ו) כי אימא עילאה בינה, נקראת שופר. והנה אותיות פר, הם מנצפך ה"ג. ואותיות ש"ו, כאשר תחברם עם הי"ד פרקי אצבעות האוחזים בשופר בעת התקיעה, ה"ס ש"ך דינים הנודעים. והנה אלו הש"ך דינים הנמשכים באימא, מסוד ל"ב אלהים שבה, הנעשים מל"ב נתיבות החכמה, כל אחד כולל מ"ס, הרי ש"ך.

והנה השופר הזה, ה"ס הקנה המוציא ז' קולות, שבמזמור הבו לד' בני אלים גו'. ואלו הקולות הם פנימות ומוחין דו"ן, היוצאים בבחינת קולות רוחניים פנימיים, ואל הקנה הזה שהוא בינה רמזו רז"ל (ברכות ד"ז) באומרם, העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה, כי אין בו רק קולות רוחניים.

ואמנם הושט, הוא נמשך ויורד למטה, עד בני מעים והאצטומכא. משא"כ בקנה, שאינו נמשך רק עד הריאה, אשר משם נמשכים לצאת ז' קולות הנזכרים מכנפי הריאה. ולכן הושט הוא כנגד העוה"ו התחתון, שבו אכילה ושתיה, כי דרך בו נמשך המאכל והמשקה לבני מעים, וזה הושט הוא כנגד חיצוניות זר"ן, ולכן ושט הוא בגימטריא שט"ו, ועם ה' של בינה, הרי ש"ך דינים. וכבר ידעת, ז) כי שט"ו הם בגימטריא ז"פ אדם. הו"ה דמ"ה, שהם ז' מלכי אדום שנתבטלו, והם חיצוניות זר"ן. וז"ס שט"ו העם ולקטו וטחנו כו'.

כוונת האכילה עצמה. ולהבין זה, צריך להרחיב מעט בדרוש האכילה ומה ענינה. וכבר בענין ה' עינויים דיוה"כ, נתבאר קצת ענין האכילה (ח) ועתה נבאר הקדמה אחת רבת התועלת וכוללת, והנה בדרוש של השביעית,

הו"ה דעסמ"ב, ושלשה אה"ה: דיודי"ן, אלפין, ההי"ן. ותוסיף עליהם כ"ח אותיות פשוטות, שיש בז' שמות הנזכרים בהיותם פשוטים, הרי הכל גימטריא שתיה.

ואם תשתה יין, תכוין כי ז' שמות הנזכרים במלואם, יש בהם ע' אותיות, כמנין יין. ותכוין, כי היין הוא הגבורה, ונמתקת ע"י ז' שמות הנזכרים שגם הם בגימטריא יין. (גם תכוין אל ז' יודי"ן שיש בשתי הו"ה"ת ע"ב ס"ג, וגם הם בגימטריא יין. ותכוין למתק את גבורת היין ע"ד הנזכר. גם כשתמזוג היין במים) תכוין למתק את הגבורות שהיא יין, עם המים שהם החסד.

עוד שמעתי כונה אחרת מאדם א', והיא זו, כי קודם שימזוג היין במים, יכוין אל הו"ה דההי"ן שהיא גימטריא ב"ן, ותוסיף עליהם ג' ווי"ן שיש בהו"ה זו, יהיה הכל גימטריא יין. והנה הג' ההי"ן לבדם הם גימטריא ח"י, (א) וה"ס יין ח"י. ואח"כ כשתמזוג אותו במים, תכוין בה' ידים שיש בוו"ה הנז', והוא י"ד מן יו"ד, וד' ההי"ן שיש בהו"ה זו, כל אחד מהם, הוא צורות י"ה, כזה ה'. והנה ה' ידים, הם גימטריא יין ג"כ. אלא שזה היין הוא בבחינת היותו מוזג, ואלו הה' ידים (הם אותם שנתבארו אצלינו, בביאור אות ע' גדולה של שמע ישראל, ה) וע"ש והנה אלו הה' ידים) שזכרנו, שהם גימטריא יין, ה"ס ה' היות בפשוטן ובמילואם באלפין, שבכל ההו"ה מהם יש יד אותיות. והנה ה' היות אלו, ה"ס ה"ח וה"ג המתמתקות אלו באלו, והרי הוא יין מוזג, והוא בגימטריא יין כנזכר. ונבאר ענין הקנה והושט מה ענינם, כבר

הגהה

(א) א"ש: ט"ס, וצריך להגיה כך, והנה ג' ווי"ן לבדם הם גימטריא ח"י.

הנהות ומראה מקומות

- (ה) שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ו' ד"ה ונתחיל לפרש.
 (ו) שער הכוונות דרושי ר"ה דרוש ז'. טע"ח פ"א דשופר.
 (ח) שער הכוונות דרושי יזכ"פ דרוש ג'. מבר"ש ש"ב ח"ג סוף פרק ח'.
 (ז) ע"ה ח"א שער י"ח רפ"ח נצוצין פ"ה. וזה מבר"ש ש"ך ח"ב פ"א וי"ב.

המגדל כנודע. והב"ה יתירים על הצומח. ובני אדם, למעלה מארבעתן, ולכן יש כח ויכולת באדם, לברור כל ד' בחינות הנוכרים, ולתקנם ולהעלותם למעלה עליונה למעלה ממדרגתו, והיא מדרגת מלאכים, כי יכול הוא לברור את הדומם, ולהחזירו חלק מחלקי עצמו, כמו שיתבאר ב"ה בסוד האכילה. ומזה יעלה למדרגת מלאך וכיוצא בזה, עד רום המדרגות, כי ע"י אכילתם הדבר ההוא, מבררין כחו, והטוב והמזון שבו, ומה שהוא פסולת וסיגים וזוהמא, מתברר בו בסוד יציאת בני המעים כנודע.

אבל הרשעים, אדרבא מקלקלים הכל, ומה שהוא חלק אדם, מורדין אותו עד חלק הדומם, על ידי מעשיהם הרעים, וכמו שיתבאר לקמן, בשער הגלגולים (כ) איך יש רשעים שברוב חטאתם יתגלגלו אחר מותם בבעל חיים, שהם למטה ממדרגתם. ועתה ע"י עונותיהם השוו אליהם, ומתגלגלים עמהם ממש. ויש רשעים (א) יותר גמורים, ומתגלגלים בדומם בסוד כי אבן מקיר תזעק כו'. וכמ"ש בענין נבל, דכתיב ביה ויהי לאבן.

והנה כשנברא אדה"ר, הובררו כל בחינת הנשמות שהיו מעורבין בקליפות, וכלם נכללו באדה"ר. כנודע בסוד אדם אתם. והרי חלק העליון שבעשיה שהוא אדם, היה אז מבורר. ואחר שנברא אדם ע"י תפלתו, כמבואר אצלינו בדרוש ר"ה, וכמ"ש רז"ל (חולין ד"ס) על וכל שיח השדה כו', כי דשאים וזרעים עלו לפתח הארץ, וכשבא אדם והתפלל, וירדו גשמים וצמחו כו', ותיקן כל העולמות. ואמנם לא תיקן אז כל חלקי עשיה רק את הבחינה השנית, והוא בחינת הבעלי חיים. וז"ל, ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולכל החיה כו'.

וענין קריאת השמות, אינו, רק תיקון ממש. וכמבואר בזוהר, על פסוק ראה קראתי בשם בצלאל וכו'. וכמ"ש הרמב"ן ז"ל, בביאורו

התחלנו לבאר התחלתה וע"ש ט) דע, כי בתחלת האצילות, נאצלו ז' המלכים הנודעים. וכאשר מתו וירדו למטה מעולם, שהוא עתה נקרא אצילות, הנה בהם היו כל העולמות, וכל הנבראים כלם, ובהם היו כלולים ד' עולמות אבי"ע. ולכן כאשר חזרו ונתקנו, והובררו מן הסיגים המעורבים בהם, ולא הובררו בפעם אחד ובבת אחת, אמנם בתחלה הוברר כל מה שהיה בהם מחלק עולם האצילות בלבד, והמובחר שבהם הוברר ונתקן ונעשה ממנו עולם האצילות. והיותר גרוע ממנו, נעשה עולם הבריאה. ואח"כ הוברר היותר גרוע, ונעשה יצירה. ואחר כך הוברר היותר גרוע, ונעשה עולם העשיה. ויותר גרוע ממנו שלא יכול להתברר, אז הוא נשאר בתוך הקליפות, בסוד חיות ונשמה אליהם, כנודע בסוד י"א סמני הקטורת. י)

והנה מכל בחינות אלו הנזכרות, נשארו בחינות מהם בתוך הקליפות, שלא יכלו להתברר אז, והנה הם מתבררים מאז ועד עתה, עד ביאת המשיח, כי אז בלע המות לנצח, ויהיה כל הקדושה מתבררת, וכל הקליפה תשאר לבדה, בבחינת סיגים, והרשעה כולה בעשן תכלה.

והנה עולם העשיה, יש בו חלקים ובחינות, והם ד'. וזה סדרן ממטה למעלה: דצח"מ. ובלי ספק שאפילו הדומם, שהוא העפר והאבנים והמתכות, וכיוצא בהם, מוכרח הוא שיש בתוכם כח חיות ורוחניות המקיים אותו, ויש עליו למעלה מזל ושוטר, המקיים ומגדל אותו. וראיה לזה, שאל"כ לא היה יכולת בעפר, להבדיל ולהצמיח זרעים ודשאים, והיא משתוקקת אל הגשמים, כאשה לבעלה. וכמו שהאריכו רז"ל בענין זה, וכאומרם, נאמר פקידה באשה, ונאמר פקידה בארץ כו'. (תענית ד"ח).

הצומח יש לו חיות ורוחניות יתירה על הדומם, שהרי יש בו כח הצומח, וכח הזן, וכח

הגהות ומראה מקומות

שער הפסוקים פרשת תבא. כ) שער הגלגולים הקדמה כ"ב.
א) ג"א ל"ג יותר (ד"ש).

ט) לעיל בפרשת בהר.

י) ע"ח ח"ב שער ל"ט מ"ן ומ"ד פ"ג. מב"ש

ש"ב ח"ג פ"ח. ע"ח ח"א שער המלכים פרק י'.

ולכן אין לתמה מן החמור ההוא, שהיה מכיר מה שלא היו מכירין החכמים. אשר בזמן ההוא, וזהו מ"ש בגמרא, (שבת דקי"ב) על ר' זעירא שאמר, אנו כחמורים, ולא כחמורו של ר' פנחס בן יאיר. ומזה תוכל לשער מדרגת האדם, אחר שיוברר ויתוקן בכל הצריך לו, כמה מעלתו גבוה לאין קץ. ובוזה תבין גדולת אדה"ר קודם שחטא, שאז היה מבורר כל צורכו.

והנה אחר שחטא אדה"ר, חזרו כל הבחי' להתקלקל, ובחינת נשמות בני אדם, ובחינת נפשות הב"ח, אשר שתי בחינות אלו היו מבוררים כבר, והנה אז חזרו וירדו בעמקי הקליפות, ונתערבו עם הסיגים והקליפות טוב ברע, כבתחלה קודם שהובררו.

ואמנם עד נח ובניו, לא היה בהם כח לברר הב"ח ע"י האכילה. ובבא נח ובניו, דכתיב ביה נח איש צדיק כו', הותר לו אכילת הב"ח, כי כבר נתקלקלו בחטא אדה"ר, והיו צריכין להתברר ע"י האכילה. וגם נח ובניו, היו ראויים לברר ע"י אכילתם. ומאז ואילך הותר אכילת הבשר, כמ"ש כירק עשב נתתי לכם את כל כו'.

אבל דע, כי אעפ"י שאנו מבררין אותם ע"י אכילתם, וחוזרין להיות חלק אבר האדם ממש, עכ"ז אינן מתבררין בגמר הבירור הראוי להם, כנ"ל שיותר מעולים היו הבהמות שבששת ימי בראשית, ע"י תיקון ומצות אדה"ר, יותר מבני אדם שבזמן הזה אחר חטא אדה"ר. ולכן אין האכילה בירור גמור, בכל צורך מדרגתם כמו שהיה ע"י אדה"ר קודם שחטא. ולא עוד אלא שאין בנו כח לברור, אפילו זה הבירור הגרוע, אלא בבהמות הטהורות, אשר הקדושה שבהם מרובה על הקליפה. אבל מן הבהמות הטמאות, אין בנו כח לברר כלל ועיקר, ולכן נאסרו באכילה, כי לא די שלא יוכל האדם לברר ע"י אכילתו, אלא שאדרבא תתאחו קליפת הטומאה המעורבת בהם, ותתרבק באיש האוכלם, ויסתלק ממנו כל הקדושה אשר בו. ולא עוד אלא שאפילו זה הבירור הגרוע, שאנו מבררין ע"י אכילתנו בהמות הטהורות בלבד, אינו מתברר, אלא על ידי אכילת הת"ח

על התורה פרשת בראשית, על פסוק ויקרא אלהים לאור יום כו'. ויקרא אלהים ליבשה ארץ כו'. והענין הוא, כי הוא בירר כל חלקי הנפשות הב"ח כולם, שהיו בסיגים של אותם המלכים, ולא נשאר מכל חלקי הב"ח, רק בחינת בהמות בהררי אלף, שלא נתבררו לגמרי ע"י אדה"ר, כמו שאר הב"ח. ולכן הם מזומנים למאכל הצדיקים לעתיד לבא. והטעם הוא, כי אז ע"י הצדיקים שיאכלום, יתבררו לגמרי, בסוד האכילה, כמו שיתבאר.

אבל שני דחינות: הצומת, והדומם, לא בירר כל הצריך להם, כמו שעשה בב"ח שבירר כולם לגמרי, זולת בהמות בהררי אלף כנוכר. וזהו מטעם שלא קרא שמות, כי אם לבהמה ולחיה ולעוף השמים, אבל לצמחים ואילנות ולחלקי הדומם, לא קרא.

גם תבין בזה טעם, למה נאסר אדם באכילת בשר, ולא הותר לו רק אכילת צמחים בלבד, כמש"ה הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע לכם יהיה לאכלה. והטעם הוא, כי כוונת האכילה, היא לברר הטוב שבמאכל ההוא, ולהעלותו מן הקליפה והסיגים המעורבים בהם. וכבר היו כל הב"ח מבוררים לגמרי, ולכן לא הותרו לו באכילה, אבל הצומח שהם העשבים ואילנות, הותר באכילתם, כי עדיין היו צריכים להתברר ע"י האכילה ההיא.

גם בזה תבין, ענין חמורו של ר' פנחס בן יאיר, שהיה בקי בכל אותם הדברים, שסיפרו רז"ל (חולין ד"ז) עליו, עד שכמעט יתבהל האדם בדבריו ההם, ויש מהם מוציאין הדברים מפשטן, אבל מהם הוא ריק, שאינן יודעין לדרוש. אבל דע שרשו של דבר, כי הדברים הם כפשטן, וטעם הדבר הוא, כי החמור ההוא, היה מבורר ומתוקן לגמרי בכל הצריך לו כפי בחינתו, ולא נתברר כשאר הבהמות, המתבררות ע"י האדם האוכל אותם אמנם נתקן מעצמו ע"י המשך הזמן, וע"י ר' פנחס בן יאיר בעליו, והוברר ממש כמו שאר הבהמות שנבראו בששת ימי בראשית. ודע, שאותם הבהמות שהובררו מששת ימי בראשית, היו מעולים יותר, ממדרגת האדם של עתה, אחר שחטא אדם, כמו שיתבאר.

ירא שמים, המכוין באכילתו בענין זה. ולכן ארו"ל (פסחים דפ"ג) ע"ה אסור לאכול בשר, כי תתערב נפשו שיש בה קדושה מועטת, עם נפש הבהמה, ויסתלק אותו מיעוט קדושה שבו, שאין בו כח לברר ולהסיר הסיגים ההם. (ל) ובוה תבין, כמה צריך האדם ליוהר מהרבות אכילת הבשר, והנה נתבאר טעם האכילה, שהיא לברר הסיגים, אשר מעורבים במאכל ההיא.

עוד יש סיבה שנית, והוא מה שית"ל, כי יש נשמות של רשעים מתגלגלים אחר מיתתם בכל ד' חלקים שבעשיה, שהם: דצח"מ. כי יש ארבעה מדרגות הנוכרים, ויש שמתגלגל מדרגה א' למטה ממדרגתו, שהיא בבי"ח, ויש מתגלגלים גם בצומח, וזה צריך בעת תיקונו לעלות שני מדרגות. ויש שמתגלגל בדומם, וזה צריך לעלות שלשה מדרגות, כי בתחלה עולה מן הדומם אל הצומח, כי יצמח מן האדמה ויתלבש בתוך הצומח, ואז יאכלהו הבי"ח האוכלים עשב, ואז יעלה במדרגת בי"ח, ואחר כך ישחטום, ויאכלום בני אדם, ויחזרו להיות חלק אברי האדם עצמו, ואז יתקון, כי שם יתברר ע"י אכילת האדם הנוכר.

ולפעמים אפשר, שידלג המגולגל ב' מדרגות בפעם א', כיצד: הרי שנתגלגל בצומח, והאדם אוכל הצמחים והעשבים ההם, ונמצא שמן הצומח, עלה למדרגת האדם. וכן אם נתגלגל בדומם, והבי"ח אוכל ממנו, והרי עלה מדומם אל הבי"ח. ולפעמים מדלג כל ג' מדרגות ביחד, והוא כי הרי שנתגלגל בדומם, והאדם אוכלו, נמצא שעלה כל הג' מדרגות ביחד.

והנה צריך לבאר ענין אכילת הדומם, כי הנה לפעמים יהיה איזה מגולגל במעט עפר, והאדם נתאוה לאכול העפר ההוא, כנודע בטבע בני אדם האוכלים העפר. או המשל, אם

נפל צרור עפר תוך התבשיל, ונתערב בו, והאדם אוכלו. וכן עד"ו הבי"ח, באוכלו העשבים, ואוכל מעט עפר הנדבק באותם העשבים, ואפשר כי שם מגולגל איזה נפש אדם.

ואמנם המלח, אינו בחינת דומם, הוא מכלל הצומח. ופעם אחרת שמעתי ממרו"ל, שהוא בחינת האמצעי שבין הדומם אל הצומח. (מ) וכמ"ש חכמי הטבע, כי בין כל מדרגה ומדרגה, יש בחינת אמצעי, כמו אדני השדה, חיה שהוא בין הצומח והבי"ח. והספוג, אמצעי בין הדומם והצומח. וכן האלמוגים הנקראים קוראל. והקוף, אמצעי בין הבי"ח לאדם. (ג) וכן ארו"ל, הנוטל מלח ממחצבו, הרי זה תולדת קוצר, וחייב. הרי כי נחשב מכלל הצומח, שאין שם קצירה נופל, אלא בגידולי קרקע. וכן המים אשר מהם נעשה המלח, גם הם נקראים צומח. ולכן הם חיים, ומתנועעים ממקום למקום והרי נתבאר ענין האכילה, בשתי בחינותיה: הא', היא לתקן ולברר הסיגים שבמאכל ההוא. והב', הוא לתקן נפשות המגולגלים במאכל ההוא הנוכר.

ולכן האדם, כשהוא אוכל, צריך ליוהר בתכלית הזהירות, ואל יאכל כמו הבהמות והבי"ח, שאינן יודעין בין טוב לרע. ולכן הרבו והגדילו רז"ל (ברכות דף ג"ה) בענין זה, וכאומרם שהשולחן דומה למזבח. וזה לפי שהמזבח היה עושה ב' בחינות הנוכרים. גם אמרו, כי השולחן מכפר עונותיו של אדם, וכיוצא באלה מאמרים הרבה.

ונמצא, כי כיון שאפשר שיודמנו במאכל ההוא, איזה נפשות מגולגלים, על עבירות שעשו או אף גם במים ששותה, אם יודמנו שם איזה מגולגלים, או אף אם אין שם שום נפש מגולגלת, זולתי הסיגים והקליפות אשר במאכל ההוא, שהיא הבחינה הא'. אם יהיה האדם הזה האוכלם, צדיק ות"ח, ודאי שלא די שלא

הגהות ומראה מקומות

(ל) ספר הלקוטים תחילת בראשית. ועיין בשער מאמרי רז"ל דף ז' שמשם משמע שבשבת מותר גם לעם הארץ לאכול בשר כי מה שת"ח עושה בימי החול הוא מה שעושים עמי הארץ

(מ) ע"ה ח"ב שער נ' פ"ב ועיין בהגהת צמח שם.
(ג) ע"ה ח"ב שער מ"ב: שער דדושי אברי' ער ק א'.

(ל) ספר הלקוטים תחילת בראשית. ועיין בשער מאמרי רז"ל דף ז' שמשם משמע שבשבת מותר גם לעם הארץ לאכול בשר כי מה שת"ח עושה בימי החול הוא מה שעושים עמי הארץ

אמנם הת"ח, יש בהם כח לתקן ולהעלות מדרגה א' העליונה, והיא מן ב"ח לאדם, בזכות תורתם. והת"ח היודעים בחכמת הוהר בדרך הסוד, יש בהם כח להעלות שני מדרגות, והוא מצומח לאדם, ומכ"ש מב"ח לאדם. והת"ח המופלאים בחכמת האמת בשורשה, יכולים להעלות אפילו מדומם לאדם, ומכ"ש מב"ח לאדם.

ובזה תבין מ"ש בתלמוד, (שבת דק"מ) אמר רב חסדא, אנא לא בעניויתי אכלית ירקא, ולא בעתירותי אכלית ירקא. דאמינא, אדמלאי כריסי ירקא, איכול בשרא ואשבע. ובלי ספק שהרואה מאמד זה, ישתומם איך רז"ל סידרו בתלמוד, דברים בטלים כאלו, ובפרט שנראה ח"ה, כמייעץ את האדם, הפך ממאמר שלמה הע"ה, אל תהי בסובאי יין וזוללי בשר למו, כאלה מאמרים אחרים, מבהילים את האדם השומע, וכל דבריהם כגחלי אש, סתרי תורה העלימו מעיני הפתאים הבלתי ראויים לדעת סודם, ולכן דיברו דרך משל ומליצה, דברי חכמים וחידותם, ואפילו שיחתם הקלה צריכה תלמוד.

וזה ביאורו של דבר: הנה אין עני אלא מן התורה ומן המצות ולכן אמר רב חסדא, כי לא בזמן היותו ע"ה, הנקרא עני, ולא בזמן שנחכם בתורה ובמצות, הנקרא אז עשיר, לא היה אוכל ירקות וצמחים והדבר הוא ממש כפשוטו, והטעם הוא כנ"ל, כי הנה בעניותו שהיה ע"ה, בלי ספק שלא היה יכול להעלות ב' מדרגות, מצומח לאדם, ולכן לא היה אוכלם. (ס) ואף בהיותו עשיר בחכמה, אעפ"י שיכול לתקן ב' מדרגות ביחד, מצומח לאדם, עכ"ז צריך כח ותיקון גדול, כנ"ל, ולא היה יכול לטרוח טרחא יתירה, כיון אדמלאי כריסי ירקא, צריך לטרוח טרחא ותיקון גדול, וארויח מעט. הוא יותר טוב לאכול בשר ב"ח, אשר בנקל יוכל לתקן כמה וכמה מגולגלים אשר בבשר ההוא, כיון שאינו רק עליית מדרגה א' לבדה, ונמצא כי הטורח מועט, וההנאה הריחח גדול.

יתערבו בו בנפשו, אלא אדרבא, יתקנם, ויברר האוכל מתוך הפסולת ויתקן נפשות המגולגלים ההם, כמו שיתבאר.

אבל אם האדם הוא רשע, או עם הארץ, לא די שאינו מתקן אותם, אלא אדרבא, אפשר שע"י מעשיו, פוגם ומקלקל את נפשות המגולגלים שם, או את המאכל ההוא, יותר ממה שהם פגומים מצד עצמם ונוסף על זה עוד בחינה ג', כי אפשר ג"כ, כי אדרבא הם יתגברו עליו, ויחטיאוהו, וידריכהו בדרך לא טוב, עד יגרמו רעה לנפשו, לא יוכל להרפא. וז"ס הענין, של כמה בני אדם, שלפעמים פתע פתאום תבא עליהם מאורע רע וקשה, וממירין דתם ח"ו, ויוצאין מכלל הרת, וכההיא עובדא דיחננו כ"ג שנעשה צדוקי, (ברכות דכ"ט) וכיוצא בזה. והכל הוא כפי בחינת נפש המגולגל ההוא, שנתערב עמו, אם היה רשע גמור או לאו.

ודע, כי מי שהוא ע"ה, אינו מתקן שום מדרגה כלל, ואפילו מי שמגולגל בב"ח, וזה עם הארץ אם אכל הבשר הב"ח ההוא, אינו יכול לתקנו. ומכ"ש שלא יתקן המגולגל בצומח, ומכ"ש בדומם כי פשוט הוא שמי שמגולגל בדומם, וצריך לעלות ג' מדרגות, אעפ"י שעולה אותה ביחד כנ"ל, כמו אם יאכל האדם מעט עפר כר כנ"ל, עכ"ז צריך תיקון יותר גדול מאד, ממי שאינו עולה רק ב' מדרגות, וצריך תיקון וכח גדול לתקנו, וכן מי שאינו מחוסר רק מדרגה אחת, הוא נתקן יותר בנקל מאד, ממי שצריך לתקן ב' מדרגות, והנה עם הארץ, אין בו כח לברר ולתקן ולהעלות, אפילו מדרגה אחת. וכפי זה, היה העם הארץ אסור לאכול אפילו דומם וצומח, אבל להיות כי אין להענישו על מה שאינו מתקן ב' או ג' מדרגות ביחד, ולכן הותר באכילת הדומם והצומח. אבל הבשר של ב"ח נאסר לו לאוכלו, כיון שאין בו כח לתקן אפילו מדרגה אחת מב"ח לאדם. ולכן ארז"ל, (פסחים דמ"ט) עם הארץ אסור לאכול בשר.

הנהרות ומראה מקומות

(ס) ספר הלקוטים תחילת פרשת בראשית.

ולזה אמר, איכול בשרא ואשבע, לשון שובע ומלוי כרס, לומר, כי ההנאה גדולה כזה, שבטורח מועט, יתקן הרבה. אבל באכילת הירקות, הטורח גדול, והתיקון מועט, אכול ולא לשובעה.

עוד יש ענין אחר, הלא הוא מה שנודע מ"ש רז"ל, (ע) אין הקב"ה מביא תקלה, ע"י בהמתן של צדיקים, בההוא עובדא דחמורו של ר' פנחס בן יאיר, צדיקים עצמן לא כ"ש. והנה יש במאכלות כמה מקרים, כגון אם יודמין לפני האדם מאכל, ובתוכו תערובת איסור, כמו חלב, או דם, או נפל זבוב לתוכו, או שאר מיני אסורין לאין קץ, כגון טבל וכלאי הכרם כו'. והנה האדם הנוהר תמיד במאכלו, לפשפש בהם שלא יהיה בה שום איסור, מסייעין אותו מן השמים, שלא תבא תקלה על ידו. ועיקר הדבר תלוי, שיכוין הכוונת שנבאר, וע"י כוונת אלו ירחיקוהו מן השמים מכל מיני אסורין. ודבר זה נתאמת לי בעצמי אני הכותב, דברים נוראים אין עת להאריך בהם (א).

גם בענין המים של נטילה, יש בהם מים פסולין, ומים כשרים. וגם מאיסור זה ינצל האדם, אם יכוין בכוונה הנ"ל בענין נט"י. וטרם שנבאר כוונת האכילה, נבאר ענין שתיית המים, שהוא ענין קצר. דע, כי כפי מה שנת"ל בענין המתגלגלים אפילו בדומם. ובפרט מה שנתבאר בשער הגלגולים בדרוש הזה עצמו, וע"ש פ) כמה מיני גלגולים יש. ועל כמה מיני עבירות, מתגלגלים תוך המים. והא' מהם הוא, מי שאינו נוטל ידיו לאכילה, וגם מי שאינו זהיר בברכת הנהנין. ונמצא כפי זה, כי אין מעין ובור ומקוה מים, שאין נמצאים בהם כמה וכמה נפשות מגולגלים לאין מספר. וז"ס המעשה ההוא דמדרש תנחומא פרשת קדושים, בההוא רוחא דההוה שרי בחד מעיינא, דלא הוה מזיקי לברייתא, והוהה תמן חד חסיד,

ושמו אבא יוסי איש צייתור כו'. והנה כדוגמת איש הצדיק, אשר מתעברין בו נפשות צדיקים ומסייעין אותו בכל דרכיו למונעו מן החטא. כך ח"ו אם האדם ישתה מן המים ההם, ויכנס בו איזה נפש מגולגל אשר במים ההם, ואין יכולת באיש הזה לתקנו, הנה יתעבר בו נפש הרשע ההוא, ויחטיאו, עד יורידהו לבאר שחת. וכן ער"ו בענין האכילה, אם האוכל יהיה ע"ה, ויאונה לפיו המאכל ההוא איזה מגולגל, אפילו שיהיה מב"ת, שאינו רק מדרגה א', ואינו יכול לתקנו. או אם האוכל הוא ת"ח, ואינו יודע בחכמת האמת, ויאכל הירקות הצמוחין הבאים בהם הנפש המגולגלת. והנה אין בידו לתקנו, אפשר שיתערבו בהם ויחטיאו כנוכר. כי לכן לפעמים מזדמנים מקריים ומאורעות רעות וקשות לאדם בפתע פתאום, ועושה איזה עבירה גדולה, והוא, כי אותו נפש המגולגלת, היתה חוטאת בעבירה ההיא, ועתה החטיאה האיש הזה כפי דרכה. וז"ס שנמצא לפעמים איזה צדיק, ובידו עבירה א' שאינו יכול לפרוש ממנה, והיא לסיבת הנזכרת. וכאלה פרטים רבים לאין קץ.

ונחזור לענין ראשון, כי הנה מורי ז"ל בלכתו בדרך, והיה שותה מים ממעין ובור מקוה מים, היה מביט ומכוין בשתייתו, עד שבכח כוונתו, היה מגרש ודוחה משם אותו הרוח, או הנפש המגולגלת שם, ואחר כך שותה מן המים ההם. ואח"כ הוה הרוח ההוא חוזר למקומו, וכמו שכתבנו לעיל בשם מדרש תנחומא באבא יוסי כו', כי יש כח בתחתונים לגרש את הרוחות רעות. ולכן היה מורי ז"ל מזהיר אותנו מאד, שלא נשתה המים ההם בפה. ר"ל: שלא יניח האדם פיו על המעיין עצמו וישתה, אבל בלכתו למעיין, ישהה מעט כל שהוא, ואח"כ יקח המים בחפזו, וישים בפיו, ואמנם אחר שכבר נעקרו המים מן המעיין או הבור, והובאו

הגהה

(א) א"ש, גם אני מעיד ע"ז במה שראיתי כמה פעמים להרב אבא מארי ז"ל.

הנהרות ומראה מקומות

(ע) יבמות צט. כתובות כח: חולין ה: (פ) שער הגלגולים כה:

לבית, אין חשש כלל לשתות מהם. ועכ"ז, טוב הוא לשפוך מעט מים קודם שישתה, וכנזכר במסכת חולין דק"ה בבי רב פפא, בההוא עובדא דיוסף שידה.

ואלו הם הכוונות שיכוין, בברכת המים. ברכת שהכל, שהכל: היא יסוד, והשפעתו נגלית אח"כ, ע"י המלכות הנקראת דבר, כי היא קבלה השפעה ממנו. וז"ש, שהכל נהיה בדברו. והנה יש בברכה זו ט' תיבות, כנגד ט' יודין, שיש בד' הויות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שעולים גימטריא מים. ואח"כ כששותה את המים, יכוין אל הט' יודין הנזכרים, שהם בגימטריא מים. ואח"כ יברך ברכה אחרונה, שהיא בורא נפשות כו'. וצריך לדייק ולומר על כל מה שבראת להחיות כו', לנוכח, ולא על כל מה שברא דרך נסתרה.

וטעם היות בברכה זו כללות כל הנבראים, כמ"ש בורא נפשות רבות וכו', וחסרונו. וכן על כל מה שבראת כו'. הטעם הוא, כנודע כי מן המים שהם בחסד, הם נבראים כל הנפשות, בסוד אברהם איש החסד, שנאמר בו ואת הנפש אשר עשו בחרן. גם שאר הנבראים נמשכין משם. ובפרט כל ענין חסרונו של הנפשות, שהוא מזונם, אינן נבראים אלא מן המים, המגדילים הצמחים והזרעים והתבואות ואפילו הב"ח צריכין להם, כי הם אוכלים הצמחים ונמצא כי שורש הכל הם המים, ולכן כולם נכללו בברכת המים. ואמנם כוונת הברכות האלו עצמן, הם כשאר כל ברכות הנהנין, אשר כבר נתבאר כוונתם בשער התפלה בדרושים והקדמות הראשונות אשר שם קודם התפלה עצמה. (יע"ש ז)

ונחזור לכוונת האכילה. הנה נתבאר לעיל, ב' בחינות בענין האכילה. הא', היא בירור המאכל בעצמו, הטוב שבו, מן הסיגים המעורבי בו, ע"י חטא אדה"ר, וגם מה שהיה מעורב בהם מתחלת ברייתן, מששת ימי בראשית כנ"ל. והב' היא, ענין תיקון נפשות המגולגלים,

הנמצאות במאכל ומשקה. ונבאר כוונת בחינה הא', כי הב' לא קבלתיה ממורי ז"ל. הנה טרם שיאכל האדם, צריך שיכוין לבירור הטוב אשר במאכל ההוא, מן הרע המעורב בו, ע"י כוונה זו שנבאר עתה. ודע, כי יש כוונות אחרות גדולות מזו, בענין בירור האכילה. והנה מנוח היה אוכל בכונה זו שנתבארה עתה, וזש"ה שם, והוא פלא, אותיות אלף, כי כל כוונתו היתה בסוד אות האלף, אשר היא בחכמה כמו שיתבאר. ולכן נגלה לו בבחינת פלא, ולהיות כוונה זו בלתי עליונה מאד, לכן ארז"ל (ק) מנוח ע"ה היה. כי החכם יש לו כוונה גדולה מכל זה, ולכן אמר לו המלאך, אם תעצרני לא אוכל בלחמך, לפי שאין כוונתך זו כ"כ גדולה. אבל באברהם נאמר ויאכלו, אוכלין ממש, כמ"ש רז"ל (מד"ר פ"ו) וגם בזה תבין, שם מנוח, כי היא מלת מורכבת, מ"ו ג"ח. והיא כללות הכוונות שנבאר עתה, שעולים מ"ו ונ"ח. ולהיותו מכויין בזה, ועושה בירור הוזה תמיד כל ימיו, לכן נקרא על שם זה מנוח.

וזה ביאורו: הנה נודע, כי כל בחינת שבעה המלכים לא נתבררו, אלא ע"י החכמה הנקראת מחשבה, כנזכר בזהר פקודי דרנ"ד סוף ע"ב, ובריר פסולת מגו מחשבה וכו', ובמחשבה אתבריר כלא. גם נודע מ"ש בפרשת ויקרא ד"ד, אכלו רעים לעילא, דא אר"א, דתמן אכילה. ולכן צריך לכוין בעת האכילה, אל אות אלף, שהיא בינה, כנודע בסוד מ"ש (שבת ק"ד) פרק הבונה, אלף בית אלף בינה. ותכוין בציורה אל החכמה, כמו שיתבאר. ואמנם אם תוכל לכוין כונות אלו בהמשך כל זמן אכילתך, הוא דבר גדול. ולפחות תכוין כוונה זו, כשאתה אוכל אותה הפרוסה של כזית, דהמוציא, אשר ברכת עליו.

ותחלה תכוין כוונה קצרה, דרך כלל, וזו היא: כי הנה ענין הבירור ע"י ל"ב שינים, שהם כנגד ל"ב נתיבות חכמה, המבררין הכל,

הגהות ומראה מקומות

(ז) שער הכוונות ענין ברכת השחר ד"ה ועתה נבאר כונת. שער מאמרי רשב"י זיע"א
פרשת עקב. (ק) ברכות סא. עירובין יח:

מציאות לטחון את האכילה. וזה כוונתם ששתי אלפין הנזכרים, תחזור לציירם בציור הנ"ל, שתחלק אות ו' שבאמצעיתה לשני ווין, ואז תהיה ציור אלף הראשונה, בציור יו"י, כזה: **א** וציור אלף השניה, י"ו ר"ד, כזה: **א** ומנין אלף הראשונה, בגימטריא ל"ב נתיבות חכמה. ומנין אלף השניה, גימטריא יהו"ה. וחיבור שניהם יחד, גימטריא א"ל יהו"ה עם הכולל, שהוא גימטריא אוכל. והרי נתבאר, איך בלחיים נרמזו מציאות האוכל. ותכוין, כי הנה כל אלף מאלו, נחלקת לשני חלקים כנ"ל. שהוא י' עם ו' עילאה, יוד עם ו' תתאה, וכן אלף השניה היא י' עם ואו עילאה (א) ד' עם ו' תתאה, ותכוין לכלול חצי התחתונה של האלף הראשונה, בחצי התחתון של אלף השניה. וחצי העליון של אלף העליונה, בחצי העליון של אלף השניה. וז"ס הבן בחכמה וחסם בבינה, כי שני אלפין אלו הם בחר"ב, וחוזרין ונכללין יחד.

כונה ג' תכוין באוכל הנזכר, שיהיה לחם מתוקן ונגמר, והוא ע"י שתכוין אח"כ, לחבר שני ציורי שני אלפין הנזכרים, שהם בגימטריא נ"ח, עם הציור הא' שציינו באות אלף השניה, שצורה י"ד. ואז יהיה הכל גימטריא לחם שהם ג' היות הנ"ל, בביאור המוציא לחם מן הארץ.

כונה ד', תכוין לטחון הלחם הנזכר, ע"י ל"ב שינים, ועי"כ יתברר האוכל והקדושה מתוך הפסולת והקליפה, כדמיון השמן שאינו יוצא מן הזית, אלא ע"י הטחינה. וכן אין הסובין והמורסן נפרדין מן הקמח, אלא ע"י הטחינה. ונמצא, כי הכונה היא להדק הלחם, ולכתוש אותו, ולעשותו דק, וזה על ידי שתחבר שתי הכוונות מ"ו ונ"ח ביחד, שהם הראשונה והשניה, ושניהם גימטריא ד"ק. והנה אם תחבר כוונת לחם, וכוונת דק, יהיו בגימטריא יעקב. ואם תחבר כונת מ"ו ונ"ח ד"ק, יהיו גי' יצחק. ועד"ו כונות אחרות שמעתי ממורי ז"ל ושכחתים.

כנזכר דבמחשבה אתבריר כלא. והם הטחונין ומפררין את המאכל, ועי"כ מתברר האוכל מתוך הפסולת, כדרך הרחיים הטוחנות התבואה. ואח"כ מתפרדין הסובין והמורסן שהם הקליפות מן הקמח, שהוא האוכל. משא"כ קודם שנטחון, שהיו דבוקים יחד בתכלית. והנה ש"ן, בגימטריא אחוריים דהוי"ה דיחידן דע"ב שבחכמה, שהם גימטריא קפ"ד, ואחוריים דהוי"ה דס"ג שבבינה, שהם גימטריא קס"ו. וקפ"ד וקס"ו, גימטריא ש"ן. כי השן טוחנת, בחיבור או"א.

גם תכוין, כי ל"ב שינים אלו, הם רמזים בציור אות א, שצורתה יו"י: יוד לעילא, יוד לתתא, ואו באמצעיתא. וכבר נתבאר בתיקונים סוף תיקון ר) כי אות א בציור יו"י, היא בחכמה, וזו הוא"ו שבאמצע, צריך לחלקה לאורכה, ותהיה שני ווין"ן זו ע"ג זו, כזה: **א** ואז נמצאו יוד עלאה עם ואו עלאה, הם י"ו שינים העליונים. ויוד ואו התחתונים, הם י"ו שינים התחתונים.

ואח"כ כוונות פרטיות זו אחר זו, והם ה' כוונות, והם: מ"ו, ונ"ח, ולזום, וד"ק, ופ"ד, וזה עניינם: תחלה תכוין, כי הנה שני הלחיים, הם הלועסין המאכל, והם סוד או"א, שבהם ענין האכילה, בסוד אכלו רעים לעילא כנזכר, לחי העליון אבא, לחי התחתון אימא. ותכוין, כי בלחי העליון יש א, וציורה יו"י, היא בגימטריא הוי"ה, ובלחי התחתון יש אלף תתאה, וציורה יו"ד, א והיא רומזת באימא, שהיא ד, נוקבא. ותכוין כי שתי אלפין אלו, יו"י ויו"ד, הם בגימטריא מ"ו, שהוא מלוי ההוי"ה דע"ב דיחיד"ן, לרמוז, שאעפ"י שהם שני אלפין, א' באבא וא' באימא, הכל היא באבא לבדו, אלא שהוא בסוד חו"ב שבו בעצמו, ולכן שתיים נרמזים במלוי ע"ב אשר באבא, כי הנה המחשבה לבד היא המבררת כנזכר.

כוונה ב', תכוין ששורש מציאות האכילה, תהיה רמוזה באלו הלחיים, כדי שיהיה בהם

הגהות ומראה מקומות

(ר) ע. (א) ג"א י' (ד"ש).

בעשיה, שהיא הנקבה, המקבלת שפע ומזון מן היצירה הנקרא אוכל, כי האוכל הוא א"ל יהו"ה שביצירה ונמשך אל העשיה הנקרא אדנ"י ואוכלת אותו, ונעשית אכילה. ולכן אוכל בגימטריא אל הויה. ואכילה, בגימטריא אדנ"י. וצריך לכלול מדת יום בלילה, ומדת לילה ביום, והוא, כי בסעודת היום תכין אל אכילה, שהיא בגימטריא אדנ"י. ובסעודת הלילה, תכין אל אוכל, שהוא אל יהוה. ואמנם בכל א' מב' סעודות אלו ביום ובלילה, תכין ג"כ בשם מאכל, שהוא חיבור יהוה עם אדני ביחד, כמנין מאכל.

עוד צריך שתדע, שצריך האדם להיות זוכר בתוך אכילתו, חורבן הבית, כנזכר פרשת תרומה (דף קנ"ז) ויהיה עצב בלבו ודואג, כי בזמן בה"מ קיים, היתה השכינה אוכלת באופן אחר יותר מעולה ומשובה, ממה שהוא עתה אחר החורבן, והיו נתקנים מאד העולמות בתיקון יותר משובח.

גם בענין שיר הפאה מן התבשיל שבקערה, אין חשש בזה הזמן, לפי שטעם שיר הפאה מפני איזה עני שיבא בתוך הסעודה, או גם כן להשאיר חלק שמש המשרת בסעודה, ולכן כיון שמשיר בקדרה אחר שנתנו לפני בעל הבית לאכול, ומשירין בקדרה חלק אשתו ובני ביתו, די לו בשיר פאה זו ובפרט שאין עתה נוהג אצלינו ענין עניים הבאים בתוך הסעודה, ולא ענין השמש, ולכן אין דין זה נוהג עתה כלל.

גם היה נוהג מורי ז"ל פעמים רבות, שהיה מצוה לבני ביתו, שיביאו לפניו מאותם עשבי דבכרא, שאינם נזרעים בידי אדם, או קוצים ודרדרים שדרך בני אדם לאוכלם, והיה אוכלם, כדי לקיים בעצמו קללת אדה"ר שנתקלל וקוצ ודרדר כ"ו, ואכלת (את עשב השדה) כ"ו.

ענין מים אחרונים. דע, כי ס"א עומד על השלחן, כנזכר בזה פרשת תרומה דף

כונה חמישית, תכין לבלוע המאכל אחר שנטחן, כי שם באצטומכא הוא גמר הבירור, כי אז מתעכל המאכל, והטוב שבו מתהפך לדם, והמזון הולך אל הכבד, ומתפשט בכל העורקים והאיברים כנודע. והרע שבו, יורד דרך בני מעים, ויוצא לחוץ. וזה ע"י שתכין לחבר הכונה השנית, שמספרה נ"ח, עם ציור האלף הראשונה, שבכונה הראשונה, של חשבון מ"ו, כי ציורה גימטריא כ"ו. והנה נ"ח וכ"ו הם גימטריא פ"ד, והוא סוד אותיות אחה"ע שבגרון בבית הבליעה, שמספרם פ"ד. ונודע כי הם באימא, ונמצא כי החיך שהוא חכמה, דוחה המאכל בגרון שהיא אימא, ולכן לא חיברנו עם אותיות אחה"ע שבגרון, רק ציור אלף עליונה שהיא באבא, ולא האלף התחתונה שהיא באימא. גם תכין, כי פ"ד היא בגימטריא חנוך, והוא סוד מסטרין, שהוא עולם היצירה, ובו ענין האוכל הנזכר, שהוא בגי אל הויה שביצירה. וכמבואר אצלינו בדרוש השבתות וי"ט וחול המועד, כי אוכל נפש הוא ביצירה, וכמ"ש בתחלת הדרוש הזה, וכמו שיתבאר עתה בע"ה. (ש)

אחר כך תכין לחבר כל הכונות הנז"ל יחד, שהם: מ"ו, נ"ח, לחם, ד"ק, פ"ד, שכולם הם בגימטריא ש"ע נהורין. וגם זה הוא רמז במלת אוכל, שהוא אל הויה. והנה, אם תמלא שם אל במילוי, יעלה קפ"ה, וב' פעמים קפ"ה הם בגימטריא ש"ע נהורין. וטעם היותם ב' שמות א"ל, (ת) שמעתי ושכחתי, ואיני ידע איזה מב' אלה הפירושים הוא מה ששמעתי, והוא, אם הם אל הויה שביצירה, הנקרא אוכל, וא"ל אדנ"י שהוא בעשיה הנקרא אכילה כמו שנבאר. או אם נאמר ששניהם ביצירה, והוא, כי א"ל בגימטריא קפ"ה כנזכר, וגם שם יהו"ה ביהו"ו, האחוריים שלו הם קפ"ד, ובכולל קפ"ה, ושניהם הוא ש"ע.

ועתה נבאר, מי הוא האוכל, ומה היא האכילה. דע, כי כל בחינת האכילה, היא

הגחות ומראה מקומות

(ש) שער הכונות ענין אסרו חג פרק ג' ד"ה חילוק ג'. לעיל פרשת בהר, ד"ה נמצא. פע"ה שער מקראי קודש פ"ה. (ת) לעיל תחילה הספר ד"ה ענין כולל בענין.

קנ"ד, ויכול אז לשלוט עליו יותר משאר זמנים, ובפרט בהיות האדם יחידי, ואין שם ג' אנשים כדי לברך ברכת זימון, כי ע"י ברכת זימון, מסתלק ס"א משם, כנזכר פרשת בלק בעובדא דההוא ינוקא, וצריך ליוהר מאוד בכונות מים אחרונים, כדי שלא יקטרג עליו. אבל ע"י זו המתנה שנותן לו כנודע, מסתלק הס"א והולך לו, כי בתחלת היה אורח, ואח"כ אם לא יכוין בברכת המזון היטב, יעשה בעל הבית, ויקטרג עליו, ובפרט בהיותו יחידי בלי זימון כנזכר.

וזהו מה שתכוין, הנה ר"ת מים אחרונים מ"א, וכן ר"ת וס"ת אחרונים מ"א ותכוין כי מ"א, הראשון, הוא מ"א אותיות, שיש באה"ה דמלוי יודין, והמ"א הב', הוא מ"א אותיות שיש באה"ה דמילוי אלפין. ותכוין לסלק ולדחות מעל השולחן לס"א, ע"י שני מ"א מ"א אלו, שלא יקח יותר מחלקו הראוי לו.

גם תכוין כונה זו עצמה בציור ידיך, באופן זה: כי תחבר ד' אצבעות יד ימינך לבד, והגודל לבד, ותכוין כי בארבעה האצבעות, יש עשרה אותיות בכל אצבע, ובאצבע הה' הנקרא גודל, יש אות אחת, והרי הם מ"א דאיהה דיודין ביד ימינך. ובסדר הזה תכוין בה' אצבעות יד שמאלך, למ"א אותיות אשר בשם אה"ה דאלפין. ושתי כונות אלו תכוין היות אצבעות ירך כפופות כלפי מטה, כנודע כי במים אחרונים צריך להשפיל אצבעותיו כלפי מטה.

ואמנם מצאתי בקונטריסי כונה אחרת, משונה קצת מן הכונה הנזכרת, וזו היא: כי בגודל הימני תכוין בארבע אותיות אהיה הפשוטות, כי להיות שהגודל הוא המשובח והעיקרי שבכל האצבעות, לכן בו נרמזו כל ארבע אותיות השם הנזכר. ואח"כ בארבע אצבעותיך האחרים, תכוין בארבע אותיות אהיה במלוייהם ובמלוי מלוייהם ביודין. גם תכוין בשם אהיה בפשוטו ובמלוי, הם י"ד אותיות, כנגד י"ד פרקיין, שיש בה' אצבעות ירך. וכדוגמה של כל הנזכר, תכוין בשם אהיה דאלפין ביד שמאלך. והנה בזה תבין מ"ש רז"ל, מים אחרונים חובה, כי חובה

גימטריא אה"ה. והענין הוא, כי בשם אה"ה הוא שצריך לכוין בנטילת מים אחרונים.

והנה אין להפסיק כלל בין מים אחרונים, לברכת המזון, ופעם א' הייתי לפני מורי ז"ל, ובא לפני אדם אחד, ואמר לי כי זה לי שני ימים, שאירע לו כאב חזק בכתפו, ונסתכל בו מורי ז"ל ואמר, כי בא לו כאב זה מפני שהפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון, בקריאת פרק משניות, ועבר על מ"ש רז"ל (ברכות דף מ"ב ע"א) תקף לנטילה ברכה, דהיינו נטילת מים אחרונים. ולכן תקף נהפך לכת"ף, והרגיש בו כאב. ולכן צריך ליוהר, שלא להפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון כלל, אפילו בד"ת, ואם הוא רוצה לעסוק בד"ת, כמ"ש רז"ל, יעסוק בתורה קודם שיטול מים אחרונים.

אמנם אלו הפסוקים צריכים לאמרם אחר מים אחרונים קודם ברכת המזון, מזמור אלהים יחננו כו' כולו, ואח"כ פסוק אברכה את ה' בכל עת כו'. כי הס"א העומד על השולחן כנ"ל בשם הוזהר, הנה הוא נקרא בכל עת, בסוד ואל יבא בכל עת אל הקדש, וכדי לסלקו משם, צריך לומר הב לן ונברך, כמ"ש בינוקא פי בלק, ולכן אומרים זה הפסוק אברכה את ה' בכל עת כו', תמורת הב לן ונברך. ואח"כ פסוק סוף דבר הכל כו', ואח"כ פסוק תהלת ה' ידבר פי וגומר, ואח"כ פסוק ואנחנו נברך יה וגומר, ואח"כ יאמר וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה', ואח"כ יאמר ברכת המזון.

ענין ברכת המזון, הנה אם הוא יחידי, לא יברך ברכות המזון על הכוס, כנזכר בפ' תרומה ואם יש עמו שלשה אנשים שאכלו כאחד, ואין שם יין, יברכו ברכת זימון, ואעפ"י שאין יין, ואח"כ יברכו ברכת המזון. ואם הם ג', ויש יין, אז תברך ברכת המזון על היין, באופן זה: כי תחלה תאמר המזמור והפסוקים הנזכרים עד סוף הפסוק ואנחנו נברך יה וגומר. ואח"כ תטול הכוס בימינך, ותעמידנו על ה' אצבעותיך הימניים ממש על (גביהם), ותתן עיניך בכוס, בכל ברכת המזון. ואם אין שם כוס, יסגור עיניו, ויברך ברכת המזון בכוונה, וישים ידו השמאלי על לבו כנגד

ראשונה כזה א, אל"ף, אל"ף למ"ד פ"ה. ועד"ו בשאר האותיות בחול, וכעד"ו בד' אותיות ההוי"ה בשבת, ואני לא קבלתי כך, ונלע"ד שהשומע שמע וטעה.

עוד מצאתי שינוי אחר, והוא כי בחתימת בא"י הזן את הכל, יכוין ביום א' של חול, שהוא כנגד עולם הבריאה. אל שם הוי"ה דס"ג, ואל שם אהי"ה דידין, ואל שמות אל שדי, כי כל אלו הם בבריאה כנודע. וביום הב', יכוין כנגד יצירה בשם ההוי"ה דמ"ה, ולאהי"ה דאלפין, ובשם אל הוי"ה. וביום הג', יכוין כנגד עשיה, בהוי"ה דב"ן, ובאהי"ה דההין, ובאל אדנ"י. וביום ד', יכוין כמו ביום הג', וביום הה', כמו ביום הב'. וביום ה', כמו א' הסמוך לשבת, כמבואר אצלנו בסוד תוספת נר"ן של שבת, המתעכבים באלו הימים של חול. גם בזה נלע"ד שהשומע שמע וטעה בלי שום ספק, ונתחלף לו בעת שכתבתי אני, כי כל הכונות אלו בחתימת הברכה הג', וע"ש בביאורינו, כי שם הוא האמת.

כונת ברכת המזון. תחלה תכוין לשם אדנ"י, שהוא גימטריא ס"ה, ובל"ד אותיות מילוי מלוי, סך הכל מאה. (ב) ואח"כ תברך ברכת המזון, ובברכה ראשונה תכוין דרך כללותה, אל אות א' מאדנ"י, אשר מילוי מילוייה ח' אותיות, אל"ף למ"ד פ"א, והם ח' אורות. ובהוי"ה דחתימת ברכת הזן, תכוין שהיא הוי"ה בניקוד אלהי"ם. ובברכה ב', תכוין בכללותה, אל ד' מאדנ"י במלוי מלוואה דל"ת למ"ד ת"ו, שהם ח' אורות אחרים. ובהוי"ה דחתימת הברכה, תכוין בשם אלהי"ם עצמו. ובברכה ג', תכוין בכללותה, אל אות נר"ן דאדנ"י במלוי מלוייה, שהם נו"ן וא"ו נר"ן, והם ט' אורות אחרים. והוי"ה דחתימת הברכה, תכוין אל שם א"ל.

החזה, ויד ימינו על שמאלו. ויברך ברכת המזון בכונה גמורה, לטעם הנזכר כי ס"א עומד שם לקטרג עליו, אם לא יברך ברכת המזון בכונה. וא"ל מורי ז"ל, כי מלשון ההוא ינוקא דפרשת בלק משמע, שאוחז הכוס בב' ידיו, עד שיגמור ברכה ראשונה. וכשמתחיל ברכה ב', כדין יתיישב כסא על תקוניה, ר"ל שיעמדנו על ה' אצבעות יד ימינו. דעכ"ז לא נהג מורי כן, אלא כמו שכתוב לעיל.

ברכת המזון כבר נתבאר שיברך בה"מ בכונה גמורה. וידיו אסורות זו ע"ג זו על החזה ועוצם עיניו אם אין שם כוס, לפי שס"א קאי תמן לקטרגא עליו, ובפרט אם הוא ביחיד.

גם צריך שתדע, כי אעפ"י שנת"ל, שבתוך הסעודה אם הוא בחול, יתעצב אל לבו על החרבן, כנ"ל בשם הזהר, אמנם בברכת המזון, אדרבא צריך להראות שמחה יתירה בלבו, וכמ"ש בזהר תרומה על בועז, ויאכל וישת וייטב אל לבו, דבר"ך על מזוניה בשמחה ובטוב לבב. והטעם הוא, כי הנה ענין האכילה נת"ל שהוא בנוקבא העליונה, האוכלת משפע הזכר, וע"י מה שאנו מכוננים באכילתנו, אנו ממשיכין לה השפע ומזון, וממה שאנו ממשיכין לה, היא מחלקת אח"כ ונותנת מזון ואכילה אלינו, ולכן צריך לברך ברה"מ בעין טובה, ובשמחה יתירה להראות לפנינו כנדיבים בעין טובה, ולא כצרי עין. ואז גם היא נותנת לנו מזונותינו בשמחה ובעין הטוב. (א)

(צ) כונת ברה"מ בחול, כבר הודעתיה, כי בשבת יכוין בד' ברכות, אל ד' אותיות ההוי"ה. ובחול יכוין אל הד' אותיות אדנ"י. גם נתבאר שם, שיכוין במילוי האותיות בלבד, ואמנם שמעתי, שיכוין בפשוט ובמלוי ומלוי דמילוי, כיצד: בברכה הראשונה, יכוין לאות

הגהה

(א) א"ש, עוד מצאתי כונה אחרת על הנזכר, ונלע"ד שיש בה ט"ס כונת וכו'. (ב) א"ש, עם הכולל.

הגהות ומראה מקומות

(צ) בד"ש ליכא מן כונת ברכת המזון בחול עד כונת ברכת המזון תחלה.

והנה נתבאר אצלינו בשער התפלות, בהקדמת דרושי יום השבת, כי תוספת קדושת השבת, נמשך כל ר' ימי החול, ומשם נמשך מזון לששת הימים. כי מן השפע שנמשך בשבת, ע"י ג' סעודות ההם, אנו צריכין להמשיך מהם בששת ימי החול. ולכן צריך לכוין בג' ימי השבוע הראשונים, להשאיר מן התוספת הנזכרת של שבת שעברה. ובג' ימים אחרונים, יכוין להמשיך לצורך יום השבת הבא, כנזכר שם. וזו היא עיקר הכוונה, שיכוין האדם בברכת המזון, ובפרט בשם א"ל אשר בברכה ו' הג' כנזכר.

ולכן, אם הוא ביום א', יכוין בשם אל שד"י שבבריאה וביום ב', בשם א"ל יהוה, שביצירה, וביום ג', בשם א"ל אדני, שבעשייה. ועד"ז ממש, יכוין בג' אחרונים.

ובברכה ד', יכוין באות יוד במלוי מלוייה, י"ד וא"ו דל"ת, והם ט' אורות אחרים. ובהיות של התחלת הברכה הזו, יכוין לשם צבאר"ת. ואמנם ביום ר"ח, או תכוין טרם שתתחיל לברך בה"מ, כי ל"ה אותיות יש במלוי המלוי דאדני. והטעם הוא, לפי שבחול היא כמנין ד"ל ועני, ועתה נתוסף בה אות יוד במלוי אות התי"ו של הדלת. וגם בברכה הב', תכוין שהם ט' אותיות, כזה: דל"ת למ"ד תי"ו, וכמבואר אצלינו בפסוק ועתה יגדל נא כח אדני כו' וע"ש. א)

והרי נתבאר דרך כלל. עוד יש כונות אחרות פרטיות, בברכה ראשונה, בפסוק נותן לחם לכל בשר, תכוין כי ברכה זו היא בסוד החדר, ולכן תכוין בתיבת נותן, שהיא בגי' אבגית"ץ, שהוא ספירת החדר, אשר בשבעה שמות שם בן מ"ב כנודע. וז"ס ונתן הכהן הנזכר בכל מקום.

ובאומרו כי הוא זן ומפרנס לכל, צריך להגיה כי הוא אל זן ומפרנס לכל, ותכוין באותם ג' עלמין הנזכרים בריש אדרת נשא דף קל"ה, ושם נתבאר אצלינו, ב) כי הם

בי"ע, והעולם העליון שבהם, נקרא מגן, כי הוא כולל ג' שמות א"ל, כמנין מגן. והם מתחלקים בג' עולמות: אל שדי בבריאה, ואל יהוה ביצירה, ואל אדני בעשייה. ותכוין להמשיך שפע מעולם הא' שבהם, הנכלל מג' שמות א"ל כנזכר ושיתפשט משם בחי' שם א"ל בעולם הב' שהוא יצירה, אשר בו שם יהוה, ואז יתחברו א"ל בהויה, שהוא גימטריא ז"ן. וזהו א"ל זן. ובפסוק פותח את ידיך, תכוין לאותם הכוונות שביארנו במזמור אשרי יושבי ביתך, שבתפלת שחרית דחול אחר העמידה, קודם ובה לציון.

בברכה ג', בהגיעך אל תיבת את שבפסוק ואכלת ושבעת וברכת את, או תמזוג הכוס במים כו' כנודע, ומלת את, היא המלכות הנקרא כוס. ותסתכל במים ההם בעת שתתנם בכוס, ותכוין כי מים גימטריים י', כמנין ט' יודין שבד' היות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן.

ובברכה רביעית, תכוין באומרו שלשה הטבות: הוא הטיב, הוא מטיב, הוא יטיב לנו כו', כי ד' ברכות אלו של ברכת המזון, הם כנגד ארבע מוחין שאנו מאירין בנוקבא, הם נקראים ח"ב דעת כלול מח"ג. ונמצא כי ברכה רביעית היא הגבורות. וכונת ברכה זו הרביעית, היא למתק ולבסס גבורות אלו, ע"י החסדים כנודע, הנקראים טוב, בסוד אן טוב וחסד כו', וזהו כונת הטבות אלו. ואמנם, לפי שעיקר הטבת הגבורות ומיתוקן וביסומם, בעת היותם ביסוד ז"א, טרם ימשכו בדעת דנוקבא, הם מתבסמות ג' גבורות בלבד, בגי' החסדים דאורות מגולים, וזהו עיקר ביסומן, ולכן באו כנגדן ג' הטבות בלבד, אעפ"י שהן ה"ג. בסיום ברכת המזון, יאמר פסוק עושה שלום במרומיו כו', ויכוין בר"ת עושה במרומיו להויה דע"ב דיהודין.

ברכת הנהנין, כבר נתבאר כללות כוונתה באורך, בשער התפילות, בדרושים שקודם תפלת שחרית, בברכות השחר שקודם הקרבנות

הגהות ומראה מקומות

(א) שער הפסוקים פרשת שלח דף קע"ה ד"ה

(ב) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ר"י ד"ה

אמר עוד.

ועתה יגדל נא.

עשבי דדברא, כתבו הפוסקים האחרונים, שכיון שלא נזרעו בידי אדם, יברך עליהם שהכל. ומורי זלה"ה לא היה חושש לסברא זו. אמנם אף אם הם מדבריות, אם היו פרי העץ, היה מברך עליהם בורא פרי העץ. ואם הם עשבים מדבריות, היה מברך בורא פרי אדמה. (א)

בענין הדבש הנעשה מתירוש המבושל של הענבים, לא היה מורי ז"ל נמנע מלאוכלו, אף אם העושין אותו חשוּדִין עליו. והנלע"ד שהיה מקל בו, לפי שאין ניסוך באומות הישמעאלים, ודי לו להחמיר. שלא לאוכלו, בהיותו ודאי שלהם, אך בספיקו מותר (ב).

ענין נובלות התמרה, הנזכר במסכת ברכות, (ד) ומסכת דמאי, וכמ"ש על החומץ, ועל הנובלות, ועל החלב, אומר שהכל, דע, כי ז"ן דבחי' ז' המלכים, מתו ממש וירדו בעולם הבריאה, אבל אחוריים דאו"א שהם יעקב ולא, לא מתו, אבל ירדו בעולם האצילות עצמו, במקום ז"ן. וטעם נפילתם שם הוא, לפי שלא נגמר אז בישולם ותיקונם, לסיבת מרירות הדינין הקשים אשר בהם, כי הם בחינת אחוריים, ולכן נקראים נובלות התמרה.

העקידה וע"ש. ואמנם קצת פרטים, יתבארו עתה בע"ה. הנה נת"ל בברכת המים, שהיא שהכל נהיה בדברו, כי היסוד נקרא כל, משפיע למטה באמצעות המלכות, הנקראת דברו. והנה ע"ד זה תכוין בכל ברכות הנהנין, והמשל בזה: בורא פרי העץ, תכוין כי בורא פרי, הוא היסוד. והעץ, הוא במלכות. ועד"ז בורא פרי הגפן, וכיוצא בכל ברכות הנהנין.

ודע, כי צריך האדם להזהר בתכלית בברכות הנהנין, כי גוף האדם נהנה מהן, ומתקדש בברכות אלו, וכמ"ש ותורתך בתוך מעי, וגורם שפע עליון באדם ג).

ברכות הטוב והמטיב, כשבא להם יין בתוך המזון, תכוין ע"ד שנת"ל, בג' הטבות שבברכה רביעית דברכת המזון. והנה היין הם הגבורות, אבל החסדים הנקרא טוב, מטיבין וממתקין אותם. וזהו הטוב לדידיה, שהם החסדים עצמן היורדין ביסוד ז"א, לצורך עצמן, לגלות הארתם כנודע. והמטיב לאחריני, כי ברדתם שם, ממתקין ומטיבין אל הגבורות אשר שם כנודע, הנקראים יין.

ברכת שהחיינו: תכוין, שהוא כנגד היסוד, הנקרא אל חי. וקיימנו: כנגד תרין קיומין, נר"ה, עמודי הבית. והגיענו לזמן הזה: כנגד המלכות, שבה סוד הזמנים, כנודע.

פרשת ראה

מצות השחיטה. כתיב כי ירחק ממך כור, לשוחט א' ת"ה ה) מכלל החברים, והיה הוא וזבחת מבקרך כור. כוונה א' לימד מורי ז"ל

הגהה

(א) א"ש, כך נהג ג"כ מורי זלה"ה וכך אני נהגתי. בשבת הרבה ערלים נוגעים בתירוש כמנהג שלהם בעת עשיתו, והוא ספיקא באיסורא דאורייתא. (ב) א"ש מעיד אני, שמורי אבי זלה"ה, לא היה אוכל ממנו. ולעד"ן כי היה מחמיר.

הנהרות ומראה מקומות

ג) שער רוח הקודש דף י"א ע"א ד"ה ה) בספר טעמי המצות דף ק"א כתב שם גם א"ל מורי. השוחט הר"ר יצחק כהן ספר ע"ת ג"ח:

ד) ברכות מ: במשנה דמאי פ"א משנה א'.

מוחין דגדלות דהויות. והנה הם דינין קשים גמורים, ותכוין להוריד שם ג' הויות דמוחין דגדלות, ויתמתקו הדינין של הגרון, ואז יהיו ג"פ יהוה אלהים, בגימטריא שחיטה. (א) והענין הוא, כי ע"י השחיטה מתמתקין הדינים כנזכר, ועי"כ נמשך אור וחיות אל הנפש המגולגלת שם, ועי"כ נתקנת כנ"ל, ותחזור לבא בעולם כשאר נפשות. (ו)

ותכוין, כי יש בגרון שני סימנים, הם הקנה והוושט. ותכוין, כי סימן היא בגי' אהיה דיודין, והקנה הוא בגימטריא אהיה דההין, העולה קנ"א, ועם ארבעה אותיות הפשוטות, הם קנ"ה. והוושט הוא בגימטריא ז"פ אד"ם, שה"ס (ש"ך דינים) ש"ך ניצוצין דאודרקו ומיתו, וכלם הם במקום ההוא, כי שם מקום הדם והדינין, וע"י השחיטה מתמתקין ומתבררין כנזכר.

כוונה שנית נתן מורי ז"ל לשוחט אחד, (ז) וזה ענינם, תכוין כי סכין בגימטריא ק"מ, כמנין המילוי של אהיה דיודין. ועל ידי השחות הסכין, תעביר הפגם ממנו, ע"י ג"פ מ"ב אותיות, שיש במלוי המלוי של ג' הויות, ע"ב ס"ג מ"ה, והם גימטריא פגם עם ג' אותיותיו, וע"י הברכה, תכוין להעלות משם אותם הנפשות המגולגלות כנ"ל. ובתיבות על השחיטה, תכוין אל ג' אלפין שבהויה דמ"ה דאלפין שהם גימטריא שחיטה עם הכולל. (ב) ואח"כ תכוין, כי השחיטה הוא בגימטריא של"ז, ותכוין אל שם י"ה במלוי יודין, שהם בגימטריא ל"ז עם הכולל. ואח"כ תכה ירד פעמים ה"י, הם בגימטריא ש', ועם הכולל

אצלינו, בפרשת עקב, בענין אכילת המזון, כי כל הנבראים כלם מעורבים מטו"ר, וצריכין להזדכך, ולעלות במעלות החומר הראשון, שבו נבראו במעשה בראשית, וזה הוא בענין האדם והבע"ח, כנזכר שם.

עוד נתבאר שם בחינה ב', והיא ענין הנפשות, המתגלגלות בגופות הבהמות והחיות והעופות, ולכן צריך השוחט, לכוין בשתי כוונות אלו, אם בבחי' הראשונה למתק הדינין והגבורות, ע"י השחיטה. ואם בבחי' הב', כי ע"י הכוונה זו שנבאר, יושלם עונש המגולגל ההוא, ויתקן להיותו ראוי לבא אח"כ בגוף האדם בעת לידתו, כשאר כל הנפשות בני אדם הכשרים.

והנה בעת שתשחיו הסכין במשחות, להסיר הפגימה אשר בו, ובעת בדיקת הסכין אם יש בו פגם, תכוין כי פגם עולה בגימטריא ג' אמות, הנזכר בספר יצירה, והוא מ"א אותיות, שיש בשם אהיה בפשוטו ובמלואו ובמלוי מלואו. והנה הם ג' שמות אהי"ה: דיודין, דאלפין, וההין. והרי הם ג"פ א"ם, כמנין פג"ם. והענין הוא, כי כל אלו הם בחי' דינין וגבורות, ותכוין למתקם, ולעשותם רחמים. ומה שהיו ג"פ א"ם א"ם של ג' אהיה, יהיו עתה בחינת הויות, שהם רחמים, שהם מ"ב מ"ב אותיות בכל הויה מהם, שהם: פשוט ומלוי ומלוי המלוי, דע"ב ודס"ג ודמ"ה. וכשישחוט, יכוין, כי הנה מקום השחיטה הוא בגרון, שהוא גימטריא ג' שמות אלהים, העולים כמנין גרון, והם ג' מוחין דקטנות, היורדין בגרון בעת הגדלת ז"א, ובאין לו

הגהה

(א) א"ש, חסרים במנין ארבעה, ואולי צ"ל השחיטה, ויהיו ג"פ יב"ק עם הכולל, כנלע"ד. (ב) א"ש: אלף במילואה קי"א.

הגהות ומראה מקומות

(ו) כתב בספר טעמי המצות דף ק"א פעם אחת ביום ה' היינו יושבין לפני מורינו זללה"ה ובא עז אחד ושם שני ידיו על השלחן והיה מורי זללה"ה מדבר עמו בלשונו ואח"כ צוה לי שאלך ואקנהו ונשחוט אותו לשבת, וצוה להר"ר משה

(ז) סופינו שישחוט אותו בכונה דלהלן ד"ה כונה שנית.

(ז) ספר עולת תמיד דף נט. ובטעמי המצות פרשת ראה.

כנודע כי האורות היו בראשונה סתומים. וכחם נעלם בתוכם, ועתה ע"י כתישה זו, נגלה אורם לאין קץ, ועי"כ נגדל גופא דז"א, כמבואר אצלינו במקומו ט) והנה הנותן צדקה גם הוא יהיה עד"ו, כי גם אם יראה בעיניו שהוא מפזר ממונו, אינו אלא מוסיף בממונו.

עוד כוונה אחרת, דע כי אות צדי שבתבת צדקה, מורה על היות זו"ן אהור באהור, וזהו ציור אות צ': יוד ונון כפופה, הפוכות פניהם זו מזו, ועומדים אהור באהור. ואות ד', מורה על היות אז הנקבה דלה וענייה. ואות קוף, מורה על היות רגלה הארוך מתפשט ויורד בקליפות, ואף כי באות ק' יש בחי' זווג גרוע, עכ"ז מורה על הנזכר, ולכן צריך לתקנה בזווג העיקרי, ותחזור להיות ה' של צדקה, כי אז הוראת זווג אמיתי, ומה שהיתה ד' וק' וצ', נעשית ה', כנזכר בסבא דמשפטים בענין יהודה. י)

ודע כי ק' של צדקה, היא בבחי' קי"ן, כי שם נתפשטה זוהמת הנחש. וה' של צדקה, היא בהב"ל, וע"י נתינת הצדקה, יכוין כי התפשטות רג"ל הקוף היוצא אל הקליפות, מתעלה ועולה למעלה ונעשה ה', ועי"כ אין הקליפות נאחזים בה. כ)

ושמעתי בשם החכם ה"ר אברהם זכותו ז"ל, טעם למ"ש במשנה (פאה פ"ח), היו לו מאתים חסר דינר, אפילו אלף נותנין לו כאחת, הרי זה יטול. לפי שהצדקה בגימטריא מאתים חסר דינר, ונמצא כי אז הוא צריך ליטול צדקה ואם יש לו ר' שלימין עבר מכלל צדקה ולא יטול.

מצות זכירת יציאת מצרים. כתיב למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך. טעם זכירת יצ"מ מכל שאר הגליות: בבל, ומדי, ויון. נודע, כי ארץ מצרים טמאה מכל ארצות ח"ל, ונקראת ערות הארץ. ושכינה

הם א"ש. והנה א"ש ול"ו, גימטריא השחיטה. אח"כ תכוין, כי שתי התיבות האלו יחד, והם על השחיטה, הוא גימטריא תל"ו, והם ב"ש א"ל בפשוטו ובמילואו, כזה: אל אלף למד, (וכל אחד מהם מספרו רי"ו, ושני פעמים רי"ו בגימטריא) תבל, ותוסיף מספר ה' הרי תל"ו, כמספר על השחיטה. ובענין אלו הה' הנוספים, אני מסופק אם הוא ארבעה כוללים של שני שמות, אל פשוטים ושנים מלאים, ועם הכללות הרי ה'. או אם נאמר, שתוסיף א' יתירה בעל השחיטה, העולה תל"ח עם הכולל, ואז תוסיף ג"כ ששה אותיות מלוי שם א"ל על התב"ל שלהם, ויהיו תל"ח. ודרך הא' נלע"ד יותר אמיתי, כפי הכתוב בקונטריסי. מצות הצדקה. כתיב נתון נתון לתן לו כו'. ובזה יתבאר פסוק, יש מפזר ונוסף עוד, הנדרש ברז"ל על ענין הצדקה. וניישב פשט דבריהם ז"ל, כפי דרך הסוד ממש. והוא, כי היסוד דאימא שבתוך ז"א, או היסוד עצמו דז"א, הוא הנקרא גבאי צדקה, הגובה כל האורות, ואח"כ הוא הנותן ומחלקו לעניים, שהם מבה"י המלכות, כי היסוד הוא הצדיק, הנותן צדקה אל המלכות, הנקראת צדק, ועי"כ נעשית צדקה בתוספות ה' כנודע. והנה הצדקה שנותן לה, הם החסדים היורדין ביסוד ז"א כנודע, אשר ע"י נפילתם שם בכח במרוצה ירידתם שם כנודע ח) הנה הם מתפריין לפירורין דקים, ומתפזרין בו. כי לכן היסוד נקרא כתיב, כנזכר בפרשת פנחס, בפסוק ועשירית האיפה, דכתיש כתישן, שהם החסדים הנכתשין בו לפירוין דקים, ועי"כ מתפזרין ויוצאין והולכים בנוקבא, וז"ס הצדקה ונתינתה.

והנה כפי הסברא היה נראה, שאורות החסדים נתמעטו מן ז"א עי"כ, ולכן הודיענו, כי יש מפזר שהוא היסוד כנזכר, ואדרבא מחמת הפיזור היה נוסף עוד ממה שהיה,

הגהות ומראה מקומות

י) אות קפ"ד ובדפו"י תחלת דף קד. שער הכוונות דרושי הלילה דרוש ו' ד"ה ועתה נבאר. כ) ספר הלקוטים פרשת ראה על פסוק פתוח תפתח.

ח) ע"ח ח"ב שער כ"ה: דרושי הצלם פ"ב. שער ההקדמות דף שכ"ח ט"ב. ט) ע"ח ח"ב שער כה: דרוש הצלם פ"ב ג' ו'. ושער ההקדמות שם.

כנודע, מ) ואינו נכנס ליענש שם ח"ו, כי אדרבא בהכנסו שם מצננין לו גיהנם, ואינו יכול לשלוט בו. אבל סיבת כניסתם שם הוא, ללקט משם נשמות הנתונות בין הקליפה אשר בגיהנם, ומעלין אותם משם למעלה עמהם, ונכנסין בסוד מ"ן, ונתקנין שם ע"י המ"ד, ואז באות לעוה"ז בגופות התחתונים, כשאר נשמות ישראל. ונמצא שהצדיקים בחייהם ובמיתתם, הם עושים פעולה זו לברר את הנשמות מבין הקליפות בהיותם גולים בין האומות.

וזהו סוד, עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, ר"ל: אשר שלט האדם דקליפה באדם דקרושה, שהם הנשמות, כי הם לרע לו, לאדם דקליפה, כי שליטת הקליפות על ישראל בעת הגלות, הוא לרע להם, כי ע"כ מוציאים מתוכם נשמות הטהורות, ולרע להם היתה שליטתם.

וא"ת ומה אכפת להם בכך, דע כי הקליפות הם מתים, ואין להם חיות מצד עצמן כלל, ולכן הנקבה נקרא מו"ת, והרכורא צלמות, הנזכר פרשת פקודי. ולא עוד, אלא שהרשעים בחייהם נקראים מתים, לפי שנשמתם הקדושה מצד אלהים חיים, נסתלקה מהם ע"י חטאם. ונודע כי נשמתם נמשכה דרך היסוד, הנקרא א"ל ח"י, ואז נכנסה בהם נפש של הקליפה הנקראת מות או צלמות, ולכן נקראים בחייהם מתים, ולכן כל תאוות הקליפות והיצה"ר הוא, לרדוף אחר האדם ולהחטיאו לתועלתם, כי אוחזין בנשמות הקדושה הנקרא חיים, וניזונין מהם, ועל ידיהם הם חיים. והנשמות בתוך הקליפות, עומדות כנשמה בגוף המחיה אותו ממש, ולכן רודפים כל החיצונים ונרדקים בכל מקום שיש קדושה, כנודע כי הרבק בהם נרבק בחיים, והפורש מהם כפורש מחיים. ובזה אל תתמה, איך הקליפות רודפים כ"כ להחטיא את בני האדם, ולהכעיס לבוראם, אבל הם מוכרחים לתועלת עצמם, להתקיים ולחיות.

גלתה עמהם במצרים, כמ"ש אנכי ארד עמך מצרימה. ונודע מ"ש בזהר פרשת בא, כמה מיני קטריץ וכשפים עשו המצריים, ע"י כחות הטומאה, לשעבדם שלא יוכל אפילו עבד א' לצאת משם. גם נודע מה שנתבאר אצלנו, בטעם שכונה בגלות מה עניינו, כי הנה הסיבה היא שע"י חטא ארה"ר, עירב טוב ברע, וכל הנשמות של קדושה נפלו לתוך הקליפות, ואין בהם כח לצאת משם, לולא רחמיו יתברך, שבכל צרתם לו צר, ושכינת עוזו הולכת עם ישראל בגלות תוך הקליפות, וכיון שנכנסת במקומם, ומלקטת אותם הנשמות משם, והנה הקליפות הם שבעים, כנגד ע' אומות, וצריכין ישראל לגלות בין כלם, כדי ללקט הנשמות שנפלו בתוך כל קליפה שבהם, וכאשר יגמר לקיטת כל הנשמות, מן הע' אומות, אז הוא זמן דמטו דגלין ברגלין, הנזכר בפרשת פקודי, ואז יתקיים מקרא דכתיב בלע המות לנצח כו'.

ח"ס כי בר' רוחות השמים כו', כי הוצרכו ישראל לילך בגלות, בכל ד' רוחות השמים, בכל ע' אומות, ואין צורך שכולם יחד יגלו בין כל אומה ואומה, אמנם כיון שאיש א' מישדאל לבדו, גלה באיזה אומה, נחשב כאלו כל ישראל גלו, (ל) וכמו שאדה"ר פגם בכל העולמות, לכן כשנפלו ממנו הנשמות הכלולות בו אל הקליפות, נתערבו בד' רוחות העולם, אשר מכלם נטל עפרו כנודע. וכל א' מע' שרים של אומות העולם, שהם כללות הקליפות כולם, כל א' לקח חלקו, ואותם הנשמות אין כח בהם לצאת משם, אלא בכח מצות ותפלות ישראל, והם מבררין אותם מתוך הקליפה, ומוציאים אותם משם, ומעלים אותם למעלה בבחי' מ"ן כנודע. וכל זה ע"י תפלתם של ישראל.

וכיוצא בזה ג"כ עושים הצדיקים בעת פטירתם, כי אין לך כל צדיק וצדיק שאינו מוכרח ליכנס לגיהנם, שהוא מדור הקליפה

הנהות ומראה מקומות

(ל) מדרש רבה שיר השירים פרשה ב' י"ט. (מ) ספר הלוקטים תהלים סימן פ"ד בפסוק

עוברי בעמק הבכא. ובפסוק גם ברכות יעשה.

ובזה תבין סיבת עונש הרשע בעת שחוטא, כמה וכמה ראוי ליענשו, כיוון שחילל והכניס הקדש בחול, ומחיה הקליפה, וממית את הקדושה, בהכנסה תוך המות. גם בזה תבין, איך ע"י חטא אדה"ר, גרם כל הגליות עד ימות המשיח.

ועתה צריכין אנו לבאר, למה לא נזכרו רק ד' גליות: בבל, ומדן, ויון, ואדום, כיון שגלו ישראל בכל ע' אומות כנודע. גם נבאר, למה, באלו הד' גליות גלו כל ישראל, אך בשאר האומות לא גלו כולם, אלא כיון שגלה שם אחד מישראל, נחשב כאלו כולם גלו כנ"ל. והענין הוא, דע, כי כמו שבקדושה, יש ד' אותיות ההו"ה, שהם השרשים, אשר מהם מתפשטים ע"ב הויו"ת, וע"ב שמהן נ) שהם ענפי השרשים הנזכר. והם הם ד' נהרות הגן, כנודע. כן בקליפות, יש ד' נהרות, פישון וגיחון כ"ו, שהם השרשים, ומתחלקים לע' אומות. וכמ"ש רז"ל (מד"ר פט"ז) שם האחד פישון, זו מלכות בבל. ושם הב' גיחון, זו מלכות מדי כ"ו. ולהיות כי כל הע' כלולים בד' נהרות האלו, ולכן כל ישראל גלו בכל אומה מאלו הד', שהם בבל ומדי כ"ו. אבל שאר ע' אומות, הם פרטיים וענפים, וכל אומה מהם לקחה חלק פרטי מן הנשמות, ולכן אין כל ישראל צריכין לילך בגלות שם, זולתי אותם בני אדם אשר נפלו ניצוצות נשמותיהם באומה ההיא, הם הצריכין לגלות שם, כדי לברר ולהוציא משם ניצוצותיהם שנפלו שם.

ובזה תבין ענין גלות מצרים, שקדם לכולם, לפי שהוא רמוז בנהר הראשון העליון שבהם. ובתחלה יורדת השכינה, ומתלבשת תוך הקליפה הנקראת ראש, והולכת ונכסה מדרגה אחר מדרגה, עד סיום הרגלים. וכך מטי ברגלים, כדין כתיב, ועמדו רגליו ביום ההוא גו', (זכריה י"ד) כנזכר פרשת פקודי דף רנ"ח. ולכן בגלות מצרים ובגלות בבל, גלו כל ישראל כולם, להיות כי מצרים היא הראש, גם בבל כתיב בה, אנת הוא רישא

די דהבא. אבל בגלות יון ואדום, לא גלו עשרת השבטים, כי כבר הגלם סנחריב כנודע, ואינם מכלל הראש הכולל כל ישראל. אמנם שם נתפזרו ונתערבו ניצוצות אותם ב' שבטים וחצי, שגלו ביניהם, ומכ"ש שאר האומות שאינם רק ענפים ובחי' פרטיים, ומי שצריך גולה שם הוא לבדו, והדברים מבוארים.

ועתה נבאר ענין גלות מצרים, למה נזכר יותר מכל שאר הגליות, והטעם הוא, כי במצרים היו כל ניצוצות הראש של כל ישראל מעורבין בהם, ולא נגאלו משם עד שיצאו ונתבררו מתוכם כל הנשמות, וז"ס וינצלו את מצרים, שעשאוה כמצולה שאין בה דגים, שהם ישראל הנרמזים בדגים, וידגו לרוב, או כמצודה שאין בה דגן, הם ישראל הנרמזים כדגן, כמ"ש קודש ישראל לה' ראשית תבואתו, וכתוב אוכלי עמי אכלו' לחם וכו'. משא"כ בכל השלשה גאולות, של בבל ומדי ויון, שלא נגאלו לגמרי מתוכם, ונשארו בחי' קצת נשמות שלא נתבררו לגמרי. וכדוגמתה נשארו ישראל למטה תחת יד בבל ומדי, ולא עלו בבנין בית שני כנודע, כדי לברר הנשאר שם. האמנם כללות ישראל יצאו מן גלותם, ולכן נקרא גאולות, אבל אינם שלימות כגאולת מצרים.

וזהו טעם איסור לא תוסיפו לראותם כו', כי כיון שכבר נתברר כל הנשמות מתוך קליפה ההיא, כל החזר שם להשתעבד תחת יד הקליפה ההיא, מחלל הקדושה והשכינה ללא צורך, ומכניעה תחת יד קליפה.

ובזה יתבאר טעם חומר הזכרת זכירת מצרים, מכל שאר הגליות, כי היא לבדה גאולה שלימה אמיתית. ואמנם הגאולה העתידה גדולה אף מגאולת מצרים. והטעם הוא, כי הנה בגאולת מצרים, אעפ"י שלא נשאר בה בעצמה שום ניצוץ של קדושה, כי הכל נתברר כנזכר, עכ"ז עדיין בכל הארצות כולם זולת מצרים, לא נתבררו חלקם, אשר נתערבו בתוכם מזמן חטא אדה"ר.

הנהרות ומראה מקומות

ג) לקוטי תורה דפוס ווילנא דף ו' פרשת בראשית ד"ה ראוי לדעת.

שבכלם לא נתבטלה האומה ההיא ששיעברד בישראל, כי בהיותם משועבדים להם, כדין זנבא שליט, שהם הקליפה ההיא השולטת על הקדושה, וכל השפע כולו נמשך אליה, וממנה נמשך לשאר האומות חלקם.

וזה סוד אומרם ז"ל, (סנהדרין דף ק"ד) כל המיצר לישראל נעשה ראש, כי מצרים נקרא בית עבדים, ובגלות ישראל במצרים, מלכו בכיפה. ואחר שיצאו ישראל מתוכם, וניטלה חיותם מתוכם, נשפלו, כמ"ש מן הממלכות תהיה שפלה וגו'. אבל לא נתבטלה האומה ההיא לגמרי, כי עדיין שורש הקליפה שבע' אומות קיימת, ונשמות הקדושה בתוכם, והם נותנים למצרים חלק שפע, ומצרים טפלים אליהם. ועד"ז בבל ומדי ויון, כתיב הן ארץ כשדים זה העם לא ה'י, ובגלות ישראל בתוכם מלכו בכיפה, ובצאת ישראל מתוכם, חזרו לשפלותם, ולא נתבטלו. ועד"ז בכל אומה, בזמן שליטתה על ישראל. ואח"כ נשפלת. אבל לעתיד לבא, שכל הקדושה תתברר מתוך כל הע' שרים, יסתלק כל חיותם, ואין להם שום יניקה ושום חיות כלל, ואז יתבטלו הקליפות הנקראים מות לגמרי, כמ"ש בלע המות לנצח וגו', לא יהיה גלות אחריה לעולם.

ובזה יתבאר טעם, למה גאולת מצרים היה אחריה חפסק, וחזרו ישראל לגלות בין העמים, כדי לברר שאר הנשמות שבשאר האומות. אבל גאולה העתידה, ואין אחריה חפסק עוד גלות אחר, לפי שאין בן דוד בא, עד שיכלו כל הנשמות להתברר מכל האומות כולם, בסוד ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך גו'. ולכן לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את ישראל ממצרים, כי אם חי ה' אשר העלה גו' מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם גו', והיא גאולה כוללת בכל הע' שרים שבקליפות.

גם בזה יתבאר טעם, מש"ה ועת צרה היא ליעקב גו', וכתוב כי יבא כנהר צר גו', ובא לציון גואל גו', ונודע ומפורסם בדברי רז"ל, תוקף הצרות העצומות שיהיו לישראל בחבלי המשיח, והטעם הוא, כי אז סיום ברירת הקדושה אשר ברגליו דאדם דקליפה, ושם תגבורת החיצונים, וחלישות הקדושה המועטת אשר שם, וכאשר יושלמו רגליו להתברר, כדין כתיב בלע המות לנצח, כמבואר במקומו.

וגם בזה יתבאר, ענין כל הגאולות שעברו,

פרשת שופטים

נכנסו עמהם, כי הלא הם למטה מן הנה"י. ואלו ב' המלכיות הם בחי' ב' העטרות, של שני היסודות דא"א כנודע.

והנה בחי' נה"י דאבא או דאימא, שהם ספירות זכרים, הם בז"א לצורכו, ולצורך היותם כלים אל ג' מוחין שבו כנוכר. אבל ב' המלכיות הם נוקבין כנודע, ואינן לצורך ז"א עצמו, אמנם הם מוציאים לחוץ בחי' לאה, אשר אחורי הדעת דז"א, כי המלכות קשורה ביסוד, ולכן לאה קשורה באחורי

(ס מצות ולא ירבה לו נשים. נודע מ"ש רז"ל, (סנהדרין דף כ"א) שהמלך מותר לישא ח"י נשים. וראיתי לכתוב טעם אל חשבון הזה. דע, כי בהתלבש המוחין דז"א מצד אבא, בנה"י דאבא. והמוחין דיליה דמצד אימא, בנה"י דאימא. ואח"כ מתלבשים נה"י דאבא, תוך נה"י דאימא. ואח"כ מתלבשין הנה"י דאימא, עם כל הבחי' הנוכר אשר בתוכם, ונכנסין תוך ז"א, ונקראים צלם דאבא וצלם דאימא, ומוכרח הוא שגם שני מלכיות דא"א,

הנהות ומראה מקומות

(ס) שער הפסוקים וישב דף פ"ח ד"ה והנה בחי' היסוד. ופרשת בלק דף קפ"א ד"ה ונמצא כי

הדעת. וכבר נתבאר אצלינו בשער זה בסופו, בדרוש כל המהלך ארבע אמות בא"י כו' (ע) ובדרוש קין והבל ותאומות יתירות, כי ד' בחי' של לאה, יוצאות מאלו שני המלכיות הנזכר, והם אלו: לאה א' דבוקה ביסוד דאבא. והב' הג' ביסוד דאימא, המלביש ליסוד אבא. והרביעית באחורי ז"א.

והנה הא' והג', הם הארות דאבא. והב' והד', הארות דאימא. וסדרן הן: אר"א או"א, כי השתים אשר ביסוד דאימא, הראשונה שבהן, היא הארה דאימא. והשנית, היא הארה דאבא, שיצאת במקום ההוא.

והנה ד' מוחין הם באבא, חו"ב וחו"ג, וכל הד' הארות אלו, יוצאות בלאה הא'. והג' האחרונות בלאה הב'. והב' האחרונות, בלאה הג'. והארה אחרונה מכלם לבדה, כהן הגבורות דאבא, הם בלאה הד', החיצונה שבכלם.

גם נמצא, כי המלכות עצמה דאבא, היא נעשית פרצוף א', הנקרא לאה הראשונה. והמלכות עצמה דאימא, היא נעשית פרצוף א', הנקרא לאה הב'. ואח"כ לאה הראשונה דאבא, מוציאה הארתה לחוץ, ובוקעת עד מקום לאה הב', שהיא מלכות דאימא, ויצאה שם ונעשית לאה הג'. גם לאה הב' דאימא, מוציאה הארתה, ובוקעת הרעת דז"א, ויוצאת מאחורי העורף דז"א, והיא לאה הד', הנקראת קשר דתש"ר כנודע. (פ)

ודע, כי לאה החיצונה שבכולם, כיון שהיא בחוץ לז"א, אין לה זוג אלא עם ישראל, שהוא עצמו ז"א, או עם יעקב, הנודע אצלינו שיוצא גם הוא מן הארת יסוד דאבא, מחוץ לז"א, על דרך לאה הרביעית ממש. אלא שזה דכורא, מן היסוד דאבא. וזו נוקבא, מן המלכות דאימא. ולכן הם מדווגין יחד. (צ) ולאה הא' והג', שהם מלכות דאבא,

הנהגות ומראה מקומות

- (ז) ע"ח ח"א שער כ': שער המוחין פ"ט. ח"ב שער ל"א: פרצופי זו"ן פרק ה', שער ל"ז: יעקב ולאה. שער ל"ח: לאה ורחל, שער הגלגולים הקדמה כ"ו. (ק) ע"ח ח"א שער כ"ג מוחין דצלם פ"ד ד"ה וכאשר נכנסו.
- (ע) להלן סוף הפרשה. שער מאמרי רז"ל כתובות, דף כ"ב ט"א ד"ה שם פרק י"ג.
- (פ) ע"ח ח"ב שער ל"ז: יעקב ולאה פ"ב. שער ל"ח: לאה ורחל סוף פ"ב. שער הפסוקים איוב סימן י"ב. שער רוח הקודש דף ה' ע"א.

פנימיים. ולכן נקרא אה"ל, כדמות האה"ל המקיף על האדם, כך בחי' לאה שבמקיפין, נעשין אוהל אל בחינות לאה הפנימיים. ועל אלו המקיפין רמו הכתוב, באומרו ויבא באהל לאה.

גם בחי' אלו נקראים ירושלים של מעלה, פירוש: כי נודע כי רחל נקראת ציון, והיא רחמים. ולאה נקראת ירושלים, והיא דינא. (ב) ולאה העליונה שבמקיפין, נקרא ירושלים של מעלה.

ונמצא, כי יש חילוק בין ג' אותיות צלם, והוא כי באות צ' דצלם, שהם המוחין דפנימיים, יש שם בחינת לאה ורחל, כי הנה הנהי' דאימא, מתלבשות תוך חב"ד דז"א. ונמצא שמלכות דאימא, מוציאה הארתה כנגד אחורי הדעת, ונעשית לאה. והנה היסוד דאימא מגיע עד החזה, ושם נגמר ונשלם, והאורות מתגלים משם ולמטה. ואז מנגד החזה ולמטה, שהם אורות מגולים, יוצא רחל באחורי ז"א. והנה רחל היא הספירה העשירית דעולם האצילות בכללות, ונקראת מלכות דכללות עולם דאצילות כולו. אבל לאה, היא מלכות פרטית דאימא דאצילות.

ובאות ל' דצלם, שהוא המקיפין השניים, יוצאת בחינת לאה, כי גם שם בחינת מלכות דאימא כנ"ל, וממנה נעשית. אבל רחל אינה יוצאת שם לטעם הנ"ל, הא' הוא, כי רחל אינה יוצאת ממלכות דאימא, אבל היא ספירה בפני עצמה העשירית שבאצי' ואינה יוצאת אלא למטה במקומה, כנגד אחורי החזה דז"א. ועוד טעם ב', כי צ' דצלם נתלבשה תוך ז"א, ויש בה

שיעברו דרך נהי' דאימא, הנקראים צלם, והארתם מתלבשת תוך הארת נהי' דאימא, אף בצאתם לחוץ, ולכן נקרא צלם גם הוא. באופן, כי הם צלם א' דאבא, וצלם א' דאימא, שהם בחי' הכלים, הנקראים נהי'. אבל המוחין שלהם אינן נקרא צלם.

ונחזור לענין, כי הצ' הוא בנהי' דאימא או דאבא, והל' בחג"ת. והמ', בחב"ד. כי ג' אותיות צלם, כוללים כל י"ס דאימא, הנקראים אהיה יודיין כמנין צלם.

גם נודע, (ר) שהמ' דצלם, הם המוחין המקיפין העליונים. והם מוחין בלי לבושים וכלים דאימא. אבל הל' דצלם, הם מוחין המקיפים השניים, והם מוחין תוך כלים דחג"ת דאימא. וכן הצ' דצלם, הם מוחין פנימיים, והם מוחין תוך כלים דנהי' דאימא.

ונמצא כפי זה, כי כמו שיוצאין ד' בחינות לאה, ממוחין דפנימיים הנקרא צ' דצלם. כך יוצאים ד' בחינות אחרות, ממוחין המקיפין השניים, הנקרא ל' דצלם. כי גם שם יש כלים דאימא. אבל במוחין מקיפין עליונים, הנקרא מ' דצלם, אין יוצאין מהם שום בחינה של לאה כלל, לפי שאין בחי' לאה נעשית מן המוחין, אלא מן המלכיות של הכלים דאימא או דאבא כנ"ל. והנה אלו המקיפין העליונים, הם בלתי כלים כלל. כנ"ל, ולכך אין בהם בחי' לאה כלל. (א)

אבל דע, כי ארבעה בחי' לאה, אשר במוחין המקיפין השניים, הנקראים ל' דצלם כנזכר, נקראים אה"ל, תמורת לאה. לפי שהם בחי' אורות מקיפין, אל בחי' לאה דמוחין

הגהה

(א) אמר הכותב צ"ע, שהרי בצ' דצלם שהוא בנהי"ם, יש מלכיות דא"א, אבל בל' דצלם שהוא בחג"ת אין שם מלכיות. והנלע"ד, במה שנודע, כי יש בחינת מלכות כנגד היסוד, ומלכות כנגד הת"ת באחוריים שלהם, כנזכר

הגהות ומראה מקומות

(ר) ע"ה ח"א שער כ"ג: מוחין דצלם פ"ד. ח"ב שער דרושי הצלם פ"א תע"ס שיעור י"א מן אות ק"י ואילך.

דגדלות, או יש עשרה הארות הנקרא לאה. והם ארבע הארות דמוחין דקטנות, ע"ד הנ"ל. והם: מלכות דאבא, דבוקה במקומה עם היסוד דאבא, ומלכות דאימא במקומה, עם היסוד דאבא, שבה. והארת מלכות דאבא, שיצאה במקום המלכות דאימא סמוכה לה. והארת מלכות דאימא, שיצאה לחוץ באחורי הדעת דז"א, הנקרא קשר של תפילין. ועתה שיש אורות רבים, והם מוחין דקטנות וז"ק דגדלות, נוסף כח במלכות דאבא, להוציא עוד הארה אחרת שלישית מחוץ לז"א, הסמוכה עם לאה החיצונה דאימא. והרי הם ה' בחינות לאה דמוחין דקטנות, ג' ממלכות דאבא, ושנים ממלכות דאימא. ועד"ז יש ה' בחינות לאה אחרות, ממוחין דז"ק דגדלות, ע"ד הנזכר ממש. והנה הטעם, למה מלכות דאבא הוציאה ג' הארות. ומלכות דאימא שתיים. הטעם הוא, כי אין לה מקום שלישי, במקום שיכה הארתה שם, ותוציא הארה שלישית. כי מלבד ז"א, אין עוד מקום אחר. אבל מלכות דאבא, היו לה ג' מקומות, להתפשט שם הארותיה, ולכן יש לה ג' הארות.

וכבר נתבאר לעיל טעם, למה אנו חוזרין למנות פעם אחרת, כל ארבע הארות דקטנות, ד" דגדלות. ולא היה לנו למנות, רק שני הארות הניתוספות עתה, א' בגדלות ואחת בקטנות. אבל הטעם הוא, כי עתה שיש אורות רבים מעורבים בו, ודאי שאין אלו ההארות היוצאות עתה, דומות אל הארות שהיו יוצאות בזמן קטנות לבדו, או בזמן גדלות לבדו. כי ארבע הארות דזמן העירוב, הם מאירדת ומעולות יותר, מארבע הארות שיצאו בזמן הקטנות לבדו. והם גרועות, מן ארבע הארות היוצאות בזמן הגדלות לבדו. והרי נתבאר י"ח בחינת לאה, היוצאות למעלה בג' זמנים הנזכרים, וכלם מן המלכיות דאז"א.

ובזה יתבאר טעם, למה המלך רשאי ליקח י"ח נשים, לפי שכבר יש דוגמתם למעלה.

בחינת אור מכוסה עד החזה, שמשם יוצאת לאה. ובחינת אור מגולה מן החזה ולמטה, שמשם יוצאת רחל. אבל אות ל' דצלם, לא נתלבשה בז"א, ואין שם בחינת גילוי וכסוי של אודות.

ובאות מ' דצלם, שהם מקיפין העליונים, שהם אורות מוחין בלתי כלים, אין שם לא לאה ולא רחל, לסיבות הנ"ל.

והנה נתבאר, כללות צלם דאז"א. ועתה נבאר בחינות אחרות, והוא, כי נודע שיש מוחין וצלם דקטנות, דזמן דיניקה דז"א מאז"א. ויש צלם ומוחין דגדלות דז"א מאז"א. והרי הם (ש) ג' בחינות, ונחלקים לג', ואלו הן: בחינה ראשונה, הם המוחין דקטנות דיניקה, והם שמות של אלהים. בחינה ב', היא כאשר נכנסין בו הו"ק דמוחין דגדלות. בחינה ג' היא, כשנכנסין גם ג"ר דמוחין דגדלות.

וטעם התחלקות המוחין דגדלות לשני בחינות, הוא, לפי שנודע, כי כשנכנסין ג"ר דמוחין דגדלות, הם דוחין את המוחין דקטנות למטה, ויורדין תחלה בגרון דז"א, ואח"כ יותר למטה עד היסוד, כמבואר במקומו, ויתבאר לקמן. (ת) אבל כשנכנסין ו"ק בלבד דמוחין דגדלות, אין המוחין דקטנות נדחין למטה, אבל עומדין יחד עמהם.

ונמצא כי שתי בחינות הם: לפי שבזמן היותם מחוברים ו"ק דמוחין דגדלות, עם המוחין דקטנות, מחמת התחברותם והכאת אורותיהם זה בזה, מוציאין בחינות הארות אחרות, שאינן כערך בזמן היותם מוחין דקטנות לבדם. ולא כבזמן היותם מוחין דגדלות לבדם. והנה כפי הנזכר, נמצא כי בזמן היות קטנות לבדו, או יוצאין ארבע הארות לבדו, הנקרא לאה כנ"ל. וכן בבחינת הג', שהוא בזמן היות גדלות לבדו, יוצאות ארבע הארות אחרות, הנקרא לאה ג"כ. אבל בבחינה האמצעית שהם מוחין דקטנות, עם מוחין דז"ק

הנהות ומראה מקומות

פ"ג. שער כ"ג: מוחין דצלם פרק ו'. שער הכוונות דרושי ק"ש. תע"ס שיעור י"ב מן אות ק"צ.

(ש) נ"א שתי (הגה"ה בסוגריים).

(ת) ע"ה ח"א שער כ"ב: שער מוחין דקטנות

הם ג' בחינות לאה. והרביעית היא תמנע כנוכר כנלע"ד.

ובזה תבין ענין יעקב, שנשא את לאה החיצונה מכולם, שהיא מבחינת גדלות גמור דאימא. אבל להיותה בחינה חיצונה מכולם, לא היה כ"כ חפץ בה כמו ברחל. לפי שרחל היא הספירה העשירית דכללות עולם האצילות, הנקראת עקרת הבית, ואינה בחינה הארה בלבד, כדרך י"ח נשים הנזכרים, שכולם הם הארות של מלכיות דא"א. ולכן כתיב ויאהב יעקב את רחל. אבל לאה שאינה רק הארה בלבד, ולא עוד אלא שהיא חיצונית מכלם, לכן לא היה לו אהבה עמה. אבל כיון שאינה בחינת קטנות, לכן לקחה.

אבל תמנע אחות לוטן, לא רצה יעקב לישאנה, לפי שהיא תכלית הדינין, ל"ד טעמים: א', כי היא הארה בלבד כנוכר. ועוד, כי היא דאימא, אשר דינין מתערין מינה. ועוד, שהיא יותר חיצונה מכלם. ועוד, שהיא בחינת קטנות גמור לבדו, באופן שהיא תכלית הדינין, יותר מכל הי"ח נשים הנז"ל. ולכן תמנע, בגימטריא קס"ת הסופר, שהם ה"ג מנצפך הכפולות שהם גימטריא פ"ר פ"ר, והם הה"ג דאימא כנודע, והם דומן הקטנות, שהם דינין גמורים וקשים.

ובזה תבין במ"ש רז"ל, (סנהדרין דצ"ט) על ותמנע היתה פילגש לאליפו בן עשו, כי תמנע בת מלכים היתה, ובאת להתגייר, לפי ששורשה מן הקדושה, אלא שלהיותה חיצונה מאד כנוכר, לכן נאחזו בה הקליפות, והיתה בת גוים, מזרע עשו החוי, מזרע כנען. ולכן יעקב לא רצה לקבלה כנוכר, ואז הלכה ונתדבקה בזרעו של עשו, (נ"א יצחק) והיתה פילגש לאליפו בן עשו, ונענש יעקב, ויצא ממנה עמלק שהציר את ישראל. לפי שהיה ראוי לקבלה, ולגיירה ולתקנה ולהחזירה אל

אבל יותר מ"ח אינו רשאי ליקח, כיון שאין דוגמתו למעלה.

וזאת א"כ, למה הוא רשות ליקח י"ח נשים, ולמה אינו מצוה וחובה עליו ליקחם. והענין הוא זה, כי אלו הי"ח אינן נמצאות יחד בזמן אחד, אמנם הם בג' זמנים. ועוד שכל בחינה מהי"ח היא נפרדת מחבירתה, ואינן במקום א', ולכן אינו מחויב ליקח כולם. גם בזה יובן טעם, למה המלך נתחייב במצוה זו, ולא שאר בני אדם כולם. והטעם הוא, כי כל אלה הי"ח, הם בחינת מלכיות כנוכר, והם ראיות אל המלך לבדו, ולא ההריוט בכלל זה.

ועתה נבאר פרטיות אלו הי"ח נשים, היכן נרמזים בתורה.

הנה לאה הרביעית החיצונה מכולם, שהיא בחוץ באחורי הדעת דז"א, יש בה שש בחינות, וכלם חיצוניות: א' הוא הארת מלכות דאימא, דגדלות גמור. ב', היא הארת מלכות דאימא, דקטנות גמור. ג' וד' הם, הארות מלכות דאבא דגדלות ודקטנות, דומן תערובת קטנות וגדלות. ה' וו' הם, הארות מלכות דאימא דקטנות ודגדלות, דומן תערובת קטנות וגדלות. והנה לאה דאימא דגדלות גמור, היא לאה אשת יעקב, או אשת ישראל, שהוא ז"א כנז"ל. ולאה דאימא דקטנות גמור, היא אחות לוטן תמנע, כמו שיתבאר. אבל ארבע אחרות, שהם דמלכיות דאבא ודאימא דקטנות ודגדלות בזמן תערובת, לא קבלתי פירושה.

והנלע"ד בזה, כי הנה מצינו לאה דגדלות דאימא, מזדווגת עם ז"א הנקרא ישראל מן החזה ולמעלה. א) גם מצינו זווג שני דלאה דקטנות דאבא, דומן התערובת, עם יעקב מן החזה ולמטה. ב) גם מצינו זווג שלישי דלאה דגדלות דאבא דומן התערובת, עם יעקב כשיעור כל קומת ד"א כולו ג) והרי

הגהות ומראה מקומות

ג) שער הכוונות דרוש תקון חצות פ"ט. שער הגלגולים הקדמה כ"ו ע"ה ח"א שער הכללים פ"ג ספר הלכותיים בהעלותך בפסוק על אודות אשה הכושית. שער ההקדמות דף קפ"ט.

א) שער הכוונות דרושי ויעבור. שער הגלגולים הקדמה כ"ו.

ב) ע"ה ח"ב שער ל"ב: הארת המיחין פ"א. שער ההקדמות דף ר"פ ד"ה עוד יש זוג.

ואז יצאת עמו תאומתו, והיא מלכות עצמה דאימא. ואח"כ נכנסין נהי"ם דאבא, ימתלבשין תוך נהי"ם דאימא, ואז נולד הבל מיסוד דאבא, ונולדה תאומתו עמו, שהיא מלכות עצמה דאבא ואחר שנתלבש תוך נהי"ם דאימא, או הוציאה מלכות דאבא, הארה אחרת ביסוד דאימא, דבוקה עם מלכות עצמה דאימא כנ"ל, וזו היא תאומה יתירה של הבל, כי ממנו לוקח שהוא יסוד דאבא. האמנם קין שהוא יסוד דאימא, רצה ליקח אותה, לפי שיצאת ממקומו עם תאומתו כנוכר. אבל כפי הדין והאמת, אינה אלא תאומה יתירה של הבל, ולכן חטא קין בענין זה.

והנה כשבאו יתרו ומשה, שהם בחינת קין והבל כנוכר, אז תיקן יתרו מה שחטא, וזו התאומה יתירה של הבל, היא צפורה בתו, לפי שבמקומו היא יוצאת כנוכר. ואז השיאה ברצונו, ונתנה למשה, כי בת זוגו היא, זבזה תיקן קלקולו הראשון.

וזהו סוד הפסוק, ויואל משה לשבת את האישה, ר"ת לאה, ר"ל: כי נתרצה משה לשבת עם יתרו, כדי לקחת תאומתו היתירה, הנקראת לאה כנוכר. כי כל הי"ח נשים, נקראים לאה דרך כללות, אע"פ שכל א' מהן יש לה שם פרטי בפני עצמה, ואז ויתן לו את צפורה בתו למשה, שהיא השם הפרטי שלה. גם ז"ס תפלה "למשה" איש "האלהים", ר"ת לאה, והענין, כי הנקבה נקראת תפלה כנודע, תתחבר למשה, והיא לאה הנזכרת שהיא צפורה אשת משה. גם תפלה מלשון טפילה, לשון חיבור, כי לאה זו שהיא צפורה אשת משה, היא טפילה ומחוברת עמו. כי משה הוא יסוד דאבא, וצפורה הארה דמלכות דאבא כנוכר. אמנם הד', שהיא הארת מלכות דאבא דקטנת גמור, במקום המלכות עצמה דאימא דקטנות, היא האשה הכושית שלקח משה, וכמו שביארנו על פסוק ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכושית כו'. והוא

שורשה בקדושה, כי בת זוגו היתה כמו לאה בת לבן, ולכאורה היה נראה קושי גדול, למה נענש על זה, והלא מצינו שיצחק ורבקה לא היו רוצים בדבר, כמ"ש אם לוקח יעקב אשה מבנות חת כו'. ועם הנזכר מובן היטב.

אבל הטעם שלא נשאה יעקב, לפי שנודע כי כל אחיות החיצונים היא המוחין דקטנות, הנקרא אלהים, וז"ס מ"ש בסבא דמשפטים, דף ד) כי שמא דאלהים אתפשט בסוף דרגין, אפילו בקליפין, הנקראים אלהים, בסוד מלך אלהים על גוים, והנה כל מה שמתפשטת שם אלהים מדרגה אחר מדרגה, הוא יותר מתקרב אל הקליפות ונמצא, כי תמנע שהיא ההארה החיצונה, מכל המלכיות דאימא דקטנות גמור, היא דינין קשים גמורים, והנה בחינת לאה הג', שהיא הארת מלכות דאבא, היוצאת בגבול יסוד דאימא, והיא סמוכה יחד אל המלכות דאימא, אשר שתיים אלו הם ביסוד דאימא הנקרא קין כנ"ל, ה) והנה יש בה ד' בחינת לאה, והם כולם ממלכות דאבא: הא', מגדלות גמור, והב', מגדלות דר"ק, והג', מקטנות דזמן התערובת, והד' מקטנות גמור לבדו, ולא קבלתי רק שתיהן לבד, ואלו הן: הראשונה שהיא גדלות גמור, היא צפורה אשת משה, והיא עצמה תאומה יתירה של הבל, שעליה נתקטטו קין הבל, יתבאר לקמן, והד' שהיא דקטנות גמור, היא אשה הכושית שלקח משה.

זבזה תבין ענין משה, שלקח את צפורה בת יתרו, וענין זה יתבאר לקמן בענין הזכרים, כי עתה אנו מבארים בחינת הנקבות, שהם י"ח נשים, וכלם בחינת לאה, אבל הענין בקיצור הוא, כי קין ויתרו הם ביסוד דאימא, כי היסוד לעולם הוא דכורא, הבל ומשה, הוא ביסוד דאבא, והנה בתחלה נכנסין נהי"ם דאימא ברישא דז"א, ואז מיסוד דאימא יצא קין בתחלה, והוא הבכור, כי זה נכנס ראשונה,

הנהות ומראה מקומות

(ד) אות ל"ז ובדפויי דף צ"ו. (ה) לעיל ד"ה והנה היסוד דאבא.

דחול, בברכת השיבה שופטינו, וזה הדרך נראה יותר צודק, כי הרי בפרשת פקודי קאמר, דאלו השכי"ה ניצוצין אודריקו במחשבה שהוא אבא. וכן בפרשת תזריע מ"ח ע"ב. וצריך עיון ליישב שני הדרכים הללו, שלא יהיו חולקים זה עם זה. (ח)

ועתה נבאר ג' נשים אחרות, והם: אסנת בת פוטיפרע אשת יוסף. ואמה, שהיא אשת אדוניו של יוסף. ואבישג השונמית. דע, כי כאשר ג"ר דגדלות נכנסין בז"א, הנה הם דוחין למטה את המוחין דקטנות, וניתנין ביסוד ז"א כנ"ל. ונמצא כי כל מלכיות דקטנות דא"א, יורדות שם ביסוד ז"א, הנקרא יוסף, והנה בחינת המלכות דאבא דקטנות שירדה שם היא אסנת אשת יוסף. ולהיותה בחינת קטנות, לכן היתה בת פוטיפרע כהן און, ושלטה בה הקלי' הנקראת כהן און, תמורת אבא שבקדושה הנקרא כ"ג כנודע. ט) אבל להיותה מבחינת אבא, אינה כ"כ דינין, ולקחה לאשה.

והמלכות דאימא דקטנות, שירדה שם ביסוד, היא אשת אדוניו של יוסף. ולכן דצתה להזדווג לו, ע"ד תמנע עם יעקב כנ"ל, ולא רצה יוסף, לפי שלהיותה קטנות, ובפרט מאימא, לכן היא דינין תקיפין, ואינה נמתקת ומבוסמת כמו אסנת, שהיא מאבא.

הנה אבישג השונמית, היא עצמה בחינת אסנת אשת יוסף. ובזה תבין ענין דהע"ה, שלקחה, אבל לא נזדווג עמה. והענין הוא, כי בשלמא יוסף, הותרה לו, כי היא בחלקו ובת זוגו היתה. אבל דהע"ה, שורשו למעלה בלאה העליונה, אשר הוא משיח בן דוד כמבואר אצלינו. ולכן לא הותר לו להזדווג, רק עם הי"ח נשים העליונות, הנקראות לאה, אשר במקום מחין העליונין. אבל עכ"ז כיון

מה שנזכר בדברי הימים של משה (ו) שהלך למדינת כוש, וישב שם מ' שנה, ומת מלך כוש, ולקח משה אשתו, ומלך שם מ' שנה. וקידשה, אבל לא קרב אליה, ולא נזדווג לה, שנעץ חרב בינו לבינה כנזכר.

ולכאורה הרברים מבהילים, כי כיון שלקח את צפורה, למה חזר ליקח האשה הכושית. ועוד, שכיון שקידשה, למה לא קרב אליה, ומעיקרא דקידשה מאי סבר, ולבסוף מאי סבר שנתרחק ממנה, ושאלה זו היא ששאלה מרים ואהרן על אודות האשה הכושית אשר לקח, ופירש ממנה, והרי אשה כושית לקח בקידושין, אי"כ למה נתרחק ממנה, וזהו כפל הפסוק כי אשה כושית לקח. ועוד, האם אין לבנות ישראל אשה, שהלך לקחת אשה כושית. דבשלמא צפורה, כבר נתבאר שהיתה תאומתו כנ"ל.

ועם הנזכר יתורץ כל זה, כי גם האשה הכושית, היתה תאומתו היתירה כנזכר, ולכן לקחה בקידושין, וגיירה, והכניסה אל הקדושה לתקנה, ולא עשה כיעקב, שלא רצה לגייר את תמנע ונענש כנ"ל. אבל להיותה בחינת קטנות גמור, שהם דינין גמורים כנ"ל, לכן לא נזדווג עמה.

ויובן זה, עם מה שנתבאר אצלינו, בפרשת בא דל"ח ע"ב, ז) בענין כי יהיה נערה בתולה כו'. אבל שם נתבאר, כי הדינין הזכרים נקראים מנצפ"ך, והדינין הנקבות נקראים שכי"ה ניצוצין. אבל עתה שמעתי ממורי ז"ל להיפך, והוא כי הדינין דמנצפ"ך, הם גבורות נקבות, והם במלכות דאימא, ולכן תמנע בגי' ב"פ מנצפ"ך כנ"ל. והדינין נקראים שכי"ה ניצוצין, כנזכר בפרשת פקודי דף רכ"ד ע"ב, והם דינין דכורין, אשר במלכות דאבא. ולכן נקרא אשה כושית אשת משה, כי כוש בגי' שכי"ה עם הכולל. גם נתבאר כן בתפלת שחרית

הגהות ומראה מקומות

שער העמידה פ"ב. שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת בא דף פ"ג ד"ה שם בדף ל"ה. תע"ס שיעור י' מן אות כ"א.
(ח) מב"ש דף שע"ו אות קפ"ז.
(ט) לעיל פרשת תזריע.

(ו) בספר הישר. לקוטי תורה פרשה זו.

(ז) ע"ה ח"א שער י"ח: רפ"ה ניצוצין פ"ה.

ע"ה עם פמ"ס ענף ל"ו. מבר"ש ש"ה ח"א פ"ג. שער הפסוקים שיר השירים בפסוק באתי לגני. שער הכוונות ענין העמידה דרוש ה'. פע"ה

אשר בכל יסוד מאלו, יש שלשה בחינות, הנקראות מכוסה, ומגולה, והבל. כי היסוד דאבא, הוא מתלבש תוך היסוד דאימא, עד מקום החזה דז"א, וזו הבחינה הנקראת מכוסה, ומן החזה ולמטה שכבר נסתיים יסוד דאימא, כנדודע, מתפשט יסוד דאבא לבדו, עד סוף יסוד דז"א, ובי' הם מסתיימים ביחד, ובחינה זו נקראת מגולה, כי אינו מתלבש תוך יסוד דאימא כבראשונה. ואח"כ היסוד דאבא המסתיים בפי היסוד דז"א ג"כ, הנה ממנו יוצאים האורות הסתומים שבתוך היסוד דאבא, ויוצא לגמרי בגילוי גמור, ונמשך בין החלל שבין ב' פרקי אמצעיים, ובי' תתאין של נו"ה, תריין ירכין דז"א, דרך קו אמצעי, והרי הם ג' בחינות שבו, כי הראשונה יש לאורות ההם ג' כיסויים, והם: כלי היסוד דאבא, וכלי היסוד דאימא, וכלי דז"א עצמו. והבי' יש לה שני כיסויים לבר, והם: יסוד דאבא, וגופא דז"א. ובערך הא', נקרא הב' מגולה. והג' הם אורות לברם בלי שום כיסוי כלל, ונקרא הבל גמור.

והנה גם באורות יסוד דאימא, יש ג' בחינות הנזכרים: הא', היא עד החזה דז"א, ושם יש לה ב' כיסויים: הא', יסוד דאימא, והב', גופא דז"א. ולכן נקרא מכוסה, ומן החזה ולמטה עד סוף יסוד דז"א, שכבר נפסק ונסתיים יסוד דאימא, אין לאורות המתפשטים משם ולמטה, רק גופא דז"א לבר, ולכן נקרא מגולה, אבל אינו נקרא הבל גמור, לפי שעדיין יש להם כיסוי אחר כנזכר, כי כבר נתבאר לעיל פרשת תרומה די"ז ע"ב, ובדרוש הצלם דליל הושענא רבא (מ) כי אעפ"י שנסתיים יסוד דאימא במקום החזה, עכ"ז הארת יסוד דאימא, נמשך ומתפשט עמהם, ומלביש האורות ההם שלא יהיו בגילוי גמור, ויתאחזו הקליפות בהם, בסוד עץ הדעת טוב ורע כנדודע. והג', היא אורות אלו דאימא, שהם אורות רבים, והם דחוקים וצרים שם, ובמוצאם פתח פתוח,

שזו היא בחינת לאה העליונה, שירדה למטה ביסוד, הותר לו ליקחה, אבל לא להזדווג עמה. ונמצא, כי אלו השתי נשים הנזכרים, הנקראות אסנת, ואשת אדוניו של יוסף, אינן מכלל הי"ח נשים של המלך, כי אותם הי"ח הם למעלה במקום לאה, כנגד המוחין דז"א. ואלו השתיים, הם למטה ביסוד.

ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, כי אעפ"י שלמעלה במקום המוחין, יש ארבע בחינות לאה דקטנות גמור, עכ"ז ברדתם למטה ביסוד, אין שם רק שתי נשים אלו לבדן, לפי שלמעלה היתה מאירה מלכות דאבא במלכות דאימא, ומוציאה שם תאומה יתירה. אבל כאן ביסוד, אין שם רק בחינת יסוד דאבא בלבד, הנגמר התפשטות העטרה שלו. עד היסוד דז"א, כנדודע כי יסוד דאימא נגמר התפשטותו בחזה דז"א. ולכן אין כאן רק שתי מלכיות לבר כנזכר, א' דאבא וא' דאימא דקטנות. גם נתבאר דין זה בשער הקדמות. (י)

ונבאר עתה ענין הזכרים כנ"ל. והם: היסוד דאבא, והיסוד דאימא. ואמנם נו"ה דאבא ואימא, כבר נתבאר במקומם, בענין אלעזר ואיתמר ונדב ואביהו, וע"ש (כ) דע, כי אעפ"י שלעיל ביארנו, (ל) כי צלם דאבא, הוא הכלים עצמן דנהי"ם דאבא, ולא המוחין שבתוכם. (וכן הצלם דאימא הם הנהי"ם דאימא ולא המוחין שבתוכם) עכ"ז דע, כי עיקר השם הזה של צלם, הוא ביסוד דאבא, או ביסוד דאימא. לפי שהנר"ה דאז"א הם תמיד מכוסים, כי הם מתפשטים בב' הקוים דז"א ימין ושמאל. אבל היסודות שלהם, המתפשטות דרך קו האמצעי, הם מגולים, כמו שיתבאר בעה"י. ולכן כיון שעיקר הארת הז"א, אינה אלא מן שני היסודות אלו המגולים, א"כ הם לברם נקראים עיקר ב' בחינות צלם הנזכר.

והנה נודע, שהיסוד דאבא הוא זכר, והוא יותר ארוך, ומתפשט למטה מיסוד דאימא, שהוא קצר, להיותו נוקביי. ואמנם באורות

הנחות ומראה מקומות

(ל) לעיל ד"ה ונמצא שיש צלם.

(מ) שער הכוונות דרושי הסוכות דרוש ה'.

(י) שער ההקדמות דף קפ"ט. ע"ה ח"א שער

הכללים פרק י"ג. (כ) לעיל פרשת שמייני.

כי משה הב' הוא יסוד דאבא, ושת בן אדם הראשון הוא עטרת היסוד דאבא, המלוכשים ביסוד דו"א. ואח"כ האורות היוצאים בגלוי גמור מחוץ פי היסוד דו"א הנקרא הבל הנזכר, הוא בחינת הבל בן אדה"ר.

ובזה ית"ל טעם שמותם, כי משה הוא גימט' אחורים דהויה דע"ב דיודין דיסוד דאבא, אשר למעלה בדעת דו"א, שהם בגימטריא קפ"ד, והפנים דאהי"ה דיודין דיסוד אימא, שהם בגימטריא קס"א. כי כן בהיות יסוד דאבא מלוכש תוך יסוד אימא, נמצאו אחורי יסוד דאבא, מחוברים עם הפנים דאימא. וב' בחינות אלו קפ"ד וקס"א, בגימטריא מש"ה.

וש"ת נקרא שמו כך, כנזכר בא"ר דקמ"ב, כי היסוד נקרא שת, בשביל דאיהו כליל שית בקרטופא כחדא. וכבר נתבאר שם ענינו, ולכן שת שהוא בחינת עטרת יסוד דאבא, המלוכשת תוך יסוד דו"א, הנקרא ר' זעירא, נקרא ע"ש שת, לשון שית, ר"ל ר', כמנין ר' זעירא. כי ר' גדולה, היא ס' כנודע.

והנה הבל בן אדה"ר, חטא בתחלה ופגם באות י"ד של שית, שהיא טיפת הזרע היורדת ביסוד הנק' ר' זעירא ונסתלקה הטיפה הנקראת י', ונשאר היסוד הנקרא שת, כנזכר בתיקון ס"ט קי"א ע"ב. פ) והבל בן אדה"ר נקרא כך כפי פשוטו, לפי שהוא בחינת האורות היוצאים בבחינת הבל גמור מפי היסוד דו"א ולחוץ, אלא שהם אורות של יסוד דאבא.

ועתה נבאר, הג' בחינות האורות של יסוד דאימא. והנה כמו שג' גלגולי הבל, היו בג' בחינות אורות דיסוד דאבא. כן ג' גלגולים של קין, הם בג' בחינות אורות דיסוד דאימא. והנה ג' גלגוליו, נרמזים בפסוק כי שבעתים יקם קין, ומלת יקם חסר ר', ר"ת: יתרו, קין.

יוצאים לחוץ מפי היסוד עצמו דו"א ולחוץ, ונמשך בחלל שבין ב' ירכין דיליה, דרך קו האמצעי, על דרך הנאמר לעיל גבי אורות יסוד דאבא. ובחינה זו הג', נקראת הבל גמור, שאין לה שום כיסוי כלל. ועיין בשער התפלות בחזרת העמידה דחול, בכוננת ענית אמן, (נ) ותבין הקדמה נכונה, בענין אלו ההבלים היוצאים מפי היסוד. גם בשער הפסוקים בפ' שמות, בענין יהושע וכלב וע"ש. (ס)

ונבאר תחלה ג' בחינות אורות דאבא הנזכרים, דע כי ג' בחינות אלו, נחלקים לר' בחינות. לפי שהבחינה הב' הנקרא מגולה, יש בה ב' בחינות: א', היא במקום הת"ת דו"א, מן החזה ולמטה. והב' היא, ביסוד דו"א. והנה כללות ג' בחינות, הם ג' גלגולים, הנזכרים בספר התיקונים, תיקון ס"ט, בענין ר"ת של משה שהוא: משה, שת, הבל. והנה כשנסתכל נמצא, שהיסוד עצמו דאבא, הוא חציו מכוסה עד החזה. וחציו מגולה, בב"ש תחתונים דת"ת דו"א. והם בחינת משה עצמו, שנאמר בו ב"פ משה משה. בחינה הא' שהיא מכוסה, שהיא בדעת עצמו דו"א מצד אבא עד החזה, הוא בחינת משה הא' המכוסה. והבחינה השניה המתפשטת בת"ת לברו, מן החזה ולמטה, הוא מגולה, והוא משה הב'. ונמצא כי משה יש לו ב' בחינות, שהם: בדעת, ובת"ת דו"א, שבו מתפשט היסוד דאבא. ובערך המקומות, הם ב' כנזכר. ולכן נזכר ב"פ משה משה. אבל בערך היסוד עצמו, אינו רק אחד לברו, ולכן לא פסיק טעמא בגווייהו, כנזכר באדרא רבא דף ע) ואח"כ האורות שביסוד עצמו דו"א, אשר מלוכשת תוך העטרה דיסוד דאבא עצמו, כנודע כי עטרת היסוד עצמו דאבא, מתלבש תוך היסוד דו"א, הנה אע"פ שהוא ג"כ בגילוי כדרך משה הב', עכ"ז בערך הגילוי שוין הם, אבל הם בחינות נפרדות בערך הם עצמם.

הגחות ומראה מקומות

- (ג) שער הכוננות דרושי חזרת העמידה דרוש ה'.
 (ס) ע"ה ח"ב שער ל"ב: הארת המוחין פ"ג וסוף פרק ה'.
- (ע) אות רל"א ובדפו"י דף קל"ה ע"א.
 (פ) ע"ה ח"א שער הכללים סוף פרק י'.
 שער ההקדמות דף קפ"א זרוש י' בצלם של ז"א מצד אבא.

ד' שמות אהי"ה הנזכרים, שהם בגימטריא יתרו כנודע.

ובזה יתבאר לך מש"ל, בענין צפורה אשת משה, כי הנה היא בת יתרו ממש, כי הנה היא שורש לכל התאומות, ובפרט זו שהיא תאומה יתירה של הבל, היוצאות ביסוד דאימא ממש, שהוא יתרו הרי נתבאר ענין יתרו, איך הוא בחינה הג' דיסוד דאימא, הנקרא הבל. (ו) עוד יש בחינה אחרת ביתרו, זולת בחינה הנזכרת, והוא, כי גם הוא למעלה במקום אחר מלבד זה, והוא המקיף של המוחין דקטנות דז"א, והוא כולל כל אורות המקיפים ההם כולם, ואינו בחינה פרטית כמו בכאן. וזה עניינו: הנה נתבאר, כי יש לז"א בתחילה מוחין פנימים דקטנות, וגם מוחין מקיפים להם. ואח"כ בגדלותו, יש לו מוחין דגדלות מוחין פנימים, וגם מקיפין להם. גם נודע, כי בתחילה בזמן ק"ש דשחרית דחול, נכנסין ר"ק דמוחין דגדלות, ואח"כ בעמידה, נכנסין ג"ר דמוחין דגדלות, ואינם נכנסין יחד כל הי"ס דמוחין דגדלות. גם נודע, כי כל עליון מחבירו, נעשה אר"מ לחבירו שלמטה ממנו. ונמצא כפ"ז כי בהיות לז"א מוחין דקטנות דאלהים, היו ר"ק דמוחין דגדלות, בסוד אר"מ על ראש ז"א, אל המוחין דאלהים דקטנות. טרם שיכנסו הר"ק דגדלות (ב) הנזכרים תוך רישא דז"א, והנה אלו הר"ק דגדלות, הנעשים מקיף אל מוחין דאלקים דקטנות, הם ד' שמות דאהי"ה: ב' דיודין, וא' דאלפין, וא' דההי"ן, שהם גימטריא יתרו כנזכר. ואחר שנכנסו אלו הר"ק דגדלות תוך רישא דז"א ממש בסוד מוחין פנימים, אז מכחם נעשו ד' בחינות לאה הנזכר, שהם בחינת ד' אהי"ה הנזכר. ונמצא כי אר"מ דמוחין דקטנות הנזכר הנקרא

מצרי. כמבואר במקומו ואיני זוכר סדרן, וזכרתי אח"כ, כי סדרן קין, מצרי, יהרו, כפי סדר תולדותם. כי הנה קין נקרא כן, כי הוא גימטריא אהי"ה דיודין שביסוד דאימא, והוא גימטריא צלם הנז"ל, כי עיקר שם צלם הוא ביסוד דאימא, הנקרא אהיה דיודין. אבל יסוד דאבא, נקרא גם הוא צלם דרך השאלה בלבד, ואינו קבוע בו. ונמצא כי קין הוא למעלה ביסוד דאימא, במקום המכוסה בדעת עד החזה דז"א, כי שם נקרא צלם, כמנין קי"ן.

והמצרי הוא בחינת הגילוי, שהם החו"ג המתגלים מן החזה ולמטה, ולפי שהם בגילוי, ובפרט שהם דאימא דדינן מתערין מינה, נתאחוזו בהם הקליפות, ונקרא איש מצרי שהרגו מרע"ה, כמבואר עניינו במקומו. (צ)

יתרו הוא בחינת ההבל היוצא מפי היסוד דז"א ולחוץ, ולכן גם הוא היה בקליפת כהן מדין, ואמנם טעם קריאתו בשם זה הוא, לפי שהנה היסוד דאימא, הוא כולל ד' שמות אהי"ה: ב' דיודין, וא' דאלפין, וא' דההי"ן (כנודע ק) שהם הנקבות, של ד' הויות ע"ס מ"ב. והנה ד' שמות אהי"ה הנזכרים, הם גימטריא יתרו, כי כולם כלולים בו.

גם טעם אחר, כי הנה נת"ל, כי ד' בחינות של לאה, הם הכללות של ח"י נשים של המלך, ושורש כולם אינם רק ד' בלבד, וכל בחינה מהם נקרא אהי"ה, וארבעתן יוצאות מן היסוד דאימא, לפי שכל נוקבא היא בחינת אהי"ה כנודע, אעפ"י שמקצתם הם מיסוד דאבא, כבר נת"ל, כי לולא הכאת יסוד דאבא ביסוד דאימא, לא היו תאומותיו יוצאות. ונמצא כי שורש לכולם הוא היסוד דאימא, ולכן כלולים בו

הגהות ומראה מקומות

(ר) עיין זהר בראשית ב' אות שלי"ח בחסולם מאמר והאדם ידע.

(א) נ"א ל"ג מן מוחין דגדלות עד ר"ק דמוחין דגדלות (ד"ש).

(ב) נ"א ל"ג מן הנזכרים עד הנעשים (ד"ש).

(ז) שער הפסוקים בראשית דף כ"ד ד"ה כי שבעתים יוקם קין.

(ק) שער הכוונות דרושי הציצית דרוש ג'. דרושי ק"ש דרוש ה' ו'. ע"ח ח"א שער י"ד: או"א פ"ה ח"ב שער ל"ב: הארת המוחין פרק ח'.

יתרו, הוא שורש לכלם. וצפורה אשת משה א' מהן היא. (א) והנה נתבאר, איך קין בגימטריא צלם דאימא, שהוא אהי"ה דידיון. והנה גם הבל נרמז בו צלם דאבא וזה עניינם: דע, כי בשם אהי"ה דידיון, נכללים כל ה"ב אלהים דמעשה בראשית, כי ל"ב פעמים חמש אותיות דאלהים, הם קס"א, כמנין קי"ן, וכמנין אהי"ה דידיון. וגם בשם הבל, דמוזים כולם, כי אותיות הבל, ר"ל: ה' ב"ל, ר"ל: ה"פ ב"ל, שהם ל"ב אלהים, שבכל שם מהם יש חמש אותיות, כמנין אהי"ה דידיון, וכמנין צלם. הרי איך גם בהבל, נרמז בו בחינת צלם. אבל השינוי שבהם הוא, כי בשמו של קין הם נפרדים כל אחד בפ"ע, כי הם קס"א אותיות כל אות בפ"ע אבל בהבל, כל ה' אותיות שבכל שם, הם כללות א', כי הנה הם ה"פ ל"ב, שהם ל"ב שמות דאלהים, שבכל אחד יש בו כללות חמשה אותיות.

פטור מליתנה לכהן. והנה ענין החדר הזה, הוא השם הא' של שם בן מ"ב, שהוא אב"ג ית"ץ, כנודע כי שם זה הא', הוא בספירת החדר. וז"ס ונתן לכהן, כי ונתן גימטריא בחשבון השם הזה אבגית"ץ. והנה השם הנזכר הוא בחדר, שהוא כהן, וז"ש ונתן לכהן. גם זהו הטעם, למה השור חייב במתנות אלו, כי שם הזה הנזכר הוא בגימטריא שור, וצריך שבעת שיתן המתנות הנזכרות אל הכהן, שיאמר פסוק ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה כו'. ויכוין במלת ונתן אל השם הנזכר, ויכוין ג"כ אל הכוונות הנזכרות. ומ"כ בקונטריסי בלשון הזה, זרוע לחיים וקיבה, הם ג' שמות אהי"ה במלוייהם, והם כסדר הזה: ג"ר, וג"א, וג"ת, ואיני זוכר ביאורו. ואפשר כי ג' תיבות זרוע לחיים קיבה, בגימטריא תצ"ח, וג' אהי"ה דידיון דאלפין דההין, הם בגימטריא תנ"ה, ועם אחוריים דאהי"ה פשוט שהם מ"ד, הרי תנ"ה ומ"ד הם תצ"ט, כמו זרוע לחיים קיבה, שהם בגימטריא תצ"ח עם הכולל, ואיני זוכר כלל אֶם כך או לא. (א)

(ב) מצות (ב) ראשית הגז. כתיב וראשית

הגהה

(א) אמר הכותב חיים, צ"ע כי בביאור ק"ש דשחרית דחול, ביארנו כי המקיפים דקטנות, הם בחינה אחרת זולתי ר"ק דגדלות. והנלע"ד יובן זה במ"ש שם בענין בשכמל"ה (ש) כי הדי' שמות דאהי"ה, שהם הלבושים של המוחין עצמן דר"ק דגדלות, הם המקיפים דמוחין עצמן דקטנות, ואין הכונה על המוחין עצמן דר"ק דגדלות, (דוק. ת)

(ב) ג) מ"כ משם הרב ז"ל סוד ראשית הגז בשני מלות אלו, דמזו כל היחוד, ר"ת וס"ת תרי"ג עם הכולל, כי מצוה זו שקולה ככל המצות. אמצע תיבות שי"ד, וד' אותיות וחי

הגהות ומראה מקומות

טעם. ע"ה שער מ"ה: שער המקיפין פ"א ב'. ע"ה עם פמ"ס ענף מ"ט ונ'. מבו"ש ש"ו ח"א פ"ז. (ג) בדפוס ירושלים כתב מצאתי כתוב בכתי' משנת ת"י ליצירה וז"ל

(ש) שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ו'.
 (ת) מבו"ש ש"ה ח"ב פ"ז.
 (א) לקוטי תורה פרשה זו.
 (ב) שער ההקדמות דף רפ"ז ד"ה וצריך ליתן

החסד. והוא המקיף לכל הו' ביחד, ואינו נפרד מהם. וז"ס ג"ו, כי מן הג' שהיא בינה, יוצא או"מ לכל הו' ביחד, ואין החסד שבהם נפרד מהם.

וזה נרמז במה שכתוב, וראשית גז צאנך תתן לו, כי גזת השערות והצמר, הם בחינת או"ח מקיף כנזכר. וראשית הגז, שהוא אור היוצא מן הבינה שהוא ג' אל הו"ח, תתנהו לכהן שהוא החסד, ויוכלל בו הכל, והוא מקשר יחד לכולם, ע"י בחינת המקיף שלו המקיף את כולם יחד. (ב)

מצות ערי מקלט. כתיב ואם ירחיב ה' את גבולך כו'. ג' ערים כו'. לכאורה קשה, כי הרי כתיב לא ישא גוי אל גוי חרב וגו', וכתיב לא ירעו ולא ישחיתו וגו', וכתיב בלע המות לנצח וגו'. ואם כן איך ולמה נצטוונו לעתיד לבא, להוסיף ג' ערי מקלט אחרות. כנראה שאז ירבו הרוצחים. אבל צריך שתדע, כי כשחטא הבל, נתחייב מיתה הוא וכל זרעיותיו, כנזכר בזהר על פסוק אי הבל אחיך. ובפסוק קול דמי אחיך צועקים אלי וגו'. ולכן נהרג ע"י קין אחיו, ולא היה בהזדמנו, כנודע בסוד והאלהים אנה לידו, שמגלגלין חובה ע"י חייב. אבל הדבר מוכרח, וכמ"ש רז"ל, על דאטפת אטפוך כו'. והטעם הוא, כי הבל חטא במחשבה דאימא, שהיא א"י מן אדנ"י, כנזכר בספר התיקונים. וה"ס שם אהי"ה. ולכן נתחייב מיתה הוא וכל זרעיותיו, וע"י הריגה זו, יתעלה הבל בנ' שערי בינה, כי נתקנו בהריגתו, כי בהם חטא.

והנה כאשר משה שהוא הבל, הרג את המצרי שהוא קין, היה בשוגג, כי הוא חשב שהדין עמו, על שהרג להבל, ולכן הרגו בשם

גז צאנך תתן לו. ענין זה נתבאר בדרוש אורות המקיפים, של כל העולמות, ושל י"ס פרטיות שבכל עולם ועולם. ושם נתבאר, כי יש ב' בחינות בהם: הא' הוא המקיף, היורד ביושר, מקיף אל כל בחינה ובחינה. והב', הוא המקיף בסוד או"ח ממטה למעלה, כי אחר שנכנס בסוד אר"פ עד סופו, חוזר לצאת ממטה למעלה, דרך שערות הראש, ומקיף את הפרצוף ההוא לבדו. אבל אור המקיף היורד ביושר אשר מעולם לא נכנס דרך פנימיות, הנה יורד ומקיף אל כל מה שלמטה ממנו, בכל אותו העולם. ונמצא, כי הכתר דאצילות, יש לו אר"מ ישר, המקיף עד סוף מלכות דאצילות. ויש לו מקיף חוזר, המקיף לו לבדו. ועד"ו בחכמה דאצילות. ועד"ו בבינה דאצילות. אבל בנ"ח, אין לכל ספירה מהם ב' מקיפים פרטיים ע"ד הנזכר. אבל יש מקיף ישר א', המתפשט בכל הו"ס. ויש אר"מ חוזר, המקיף לכולם יחד. ועד"ו הוא ב"ס פרטיות, שבכל פרצוף ופרצוף. וז"ס אלפא ביתא דאטב"ח, כי א"ט הוא בכתר, והוא מורה: כי המקיף החוזר שבו, הוא לו לבדו בפ"ע, הנקרא א'. וט"ס האחרות שתחתיו, נפרדות ממנו, ואינן מוקפות מן אה"מ החוזר שלו, וזהו א"ט, א' נפרד לבדו מן הט'. וב"ח בחכמה, כי הב' שהיא חכמה, יש לה מקיף חוזר לעצמה, ונפרדת מן הח' ספירות שתחתיה. וג"ו הוא בבינה, כי הג' שהיא בינה, יש לו מקיף פרטי חוזר לה לבדה, והיא נפרדת מן הו' ספירות שתחתיה. ואמנם מן הג' הנזכרים שהיא בינה, נמשך האור אל הו"ח ביחד, ונעשה להם אר"מ חוזר אחד לכולם יחד. ונמצא כי המקיף דחסה, אינו נפרד בפ"ע מן הספירה שתחתיו ע"ד שנתבאר בג"ר. אמנם המקיף ההוא החוזר של

הגהה

ומשם ע"כ, מדרגה הו' ולמטה. ר"ח של אלו המדרגות, הם בגו"ה, והכונה היא להעלות כל הרפ"ח ניצוצין, וזהו טעם מספיק על הרחלים. (ב) א"ש, עוד נתבאר סוד האלפא ביתא דאטב"ח, בענין יו"ד ספ"י של הנוקבא, בשער ההקדמות, ומצאת שם כי תדרשנו. (ג)

הנהרות ומראה מקומות

(ג) שער ההקדמות דף שניא ע"ה שער הירח פ"ד ה'.

המפורש, כדי לתקנו ע"י שם מ"ב, שהוא המעלה נשמות, כנזכר אצלינו בקב"ש, במזמור הבו לה' כו'. ד)

ואמנם חטא בזה, כנזכר בר"מ בס"ה פרשת משפטים, ונתחייב משה גלות, ולכן נזדרז משה להכין ערי מקלט בעבר הירדן, כנזכר בפרשה ואתחנן, או יבדיל משה שלש ערים וגו', כמו שכתבו רז"ל. והטעם הוא, כי בהפרשתם כבר נתכפר גלותו, וזהו לנוס שמה רוצח, שמ"ה אותיות משה, שרצח את רעהו קין, בבלי דעת בשוגג. וזה נרמז בפסוק מכה איש ומת וגו'. כמבואר בשער הפסוקים בפרשת משפטים, וכמ"ש ושמתי לך מקום אשר ינוס שמ"ה, לך ממש, דהיינו למרע"ה עצמה, הנרמז אח"כ במ"ש אשר ינוס שמ"ה, אותיות משה, ולכן לא כתיב ושמתי לו מקום, כמו שהתחיל הכתוב והאלקים אנה לידו, שלא לנוכח.

ונחזור לענין ראשון, כי אין זרעו של הבל נתקן, אלא ע"י הריגה. וז"ס מ"ש רז"ל (ה) קין ראש לרוצחים, והבל ראש לנרצחים, כי הם מוכרחים ליהרג, וכל הנהרגים או רובם הם מזרעו של הבל. וכבר נודע, כי בלעם הוא מקליפת הבל, והיה ניצוץ קדושה א' של הבל מעורב בו, ולכן נהרג גם הוא, כמ"ש ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. ונהרג ע"י פנחס, שהיה משרש קין, ועי"ז נתקן ונתגלגל בנבל הכרמלי, כמבואר אצלנו (ו) ולרמוז שע"י הריגה זו זכה לעלות אל הבינה, אשר בה חטא הבל, לכן נקרא נבל, באותיות הבל, שהם אותיות שוות, אלא שאות ה' דהבל, נעשית נ' של נבל, בסוד ה' דבינה, שהם נ' שערי בינה.

גם ז"ס אבנר ך' נר, שנהרג, כי גם הוא מזרע הבל, וע"י הריגתו נתעלה בבינה ע"ד הנזכר בבלעם, שנתעלה בנבל, והוה הכמות נבל ימות אבנר. ועד"ז הוא בכל זרעיותיו של אכל הנהרגים.

ונודע כי שני קצים לביאת המשיח, אם זכו, אחישנה. לא זכו, בעתה. והנה אם הקץ הוא בעתו, ודאי שיתוקנו כל זרעו של הבל. אבל אם הקץ הוא אחישנה, עדיין לא נתקן זרעו של הבל, והתיקון להם הוא זה, שיהרגו אחר ביאת המשיח, אך לא במזיד, שהרי אז לא ישא גוי אל גוי חרב וגו', אלא יהיה בשוגג, ועי"כ יתרבו הרוצחים בשוגג. ובפרט שצריך למהר תיקון זרעיותיו במהירות גדול, ולכן צריך שלעתיד לבא תוסיף ג' ערי מקלט. וזש"ה ואם ירחיב וגו', כי תשמור וגו', כלומר אם הרחבת את גבולך בביאת המשיח, יהיה ע"י זכות, כי תשמור את כל המצוה וגו', ועי"כ יוקדם הקץ, או מוכרח אתה להוסיף עוד שלש ערים כו', למהר תיקון זרעיותיו של הבל. אבל דע לך, כי לא ישפך דם נקי כו', ר"ל שלא יהיה במזיד, רק בשוגג כנזכר, כי הכי כתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. ועיין בספר הגלגולים.

עוד ירצה ענין אחר, וכבר הודעתך, כי הג"ר של הי"ס דקליפות, לפעמים חוזרות להיות קדושה, בסוד ירדן שנטל מזה ונתן לזה, כנודע בסוד האבנים, שצוה הקב"ה לכתוב עליהם את כל דברי התורה הזאת באר היטב, גם ג' ערי מקלט, כי הנה לעולם אינם רק בחינת ג' ערים, אם בעבר הירדן, ואם בא"י. וגם לעת"ל כתיב, ואם ירחיב וגו', ויספת לך עוד שלש ערים. ודע, כי שלש ערים שמעבר לירדן, הם בחינת ג' ראשונות, של הקליפות דעשיה. ושלש ערים שהפריש יהושע בארץ ישראל, הם ירידת מלכות קדושה דיצירה, בג' ראשונות דעשיה. אבל לעתיד לבא, שכולם הם בארץ ישראל, הנה הג' הם מלכות דיצירה, בג' ראשונות דעשיה, והשלשה הם מלכות דבריאה, בג' ראשונות דיצירה. והג' הם מלכות דאצילות, בג' ראשונות דבריאה. והנך רואה

הגהות ומראה מקומות

(ו) שער הגלגולים הקדמה כ"ב. והקדמה כ"ח שער הפסוקים סוף פרשת בלק ד"ה והנה נתבאר.

(ד) שער הכוונות דרושי קבלת שבת.

(ה) מדרש רבה מגילת אסתר פרשה א' כתוב

ראש לתורגים.

תחמו, אלפים אמה, שהוא מיל. ונמצא כי השכינה שהוא מלכות, שיעורה מיל. גם בינה לבין היסוד הוא מיל, ולפי שהאדם בלכתו לדרך, צריך שתלוהו השכינה, בסוד צדק לפניו יהלך. לכן האדם המלוה אותה, צריך שימשיך עליו את השכינה שתלך עמו, וזה ע"י הלוייה ששיעורה הוא מיל, שהוא שיעור השכינה כנזכר.

בעיניך, כי כל זה הוא סוד גלות שכינה ממקום למקום. ולכן כיון שגרם כל זה, גם הוא יגלה אל עדי מקלט ההם.

מצות הלוייה, כתיב ידינו לא שפכו את הדם הנה ועינינו לא ראו. ואחז"ל, (סוטה דף ר"י) שלא פטרנוהו בלא לוייה כ"י. חז"ל הודיעונו, כי שיעור הלוייה הוא מיל. וסוד הדבר הוא, כי יום השבת הוא יסוד, (ז) ושיעור

פרשת תצא

הוא צדיק גמור אין זה אלא הוראה שהוא נשמה עשוקה ביד הקליפות, ולכן הותר לו לבא עליה, כי איננה טמאה להתקשר בה ככלב, ויותר טוב שתקחנה ותגיירנה ותחזירנה לשרשה.

וזה"ש, כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך, זה הוראה שאתה צדיק גמור, שהוא יתברך נתנה בידך, ולא בכחך ובחרכך ובקשתך, וא"כ כאשר ראית בשביה אשת יפת תואר, תדע לך שהיא נשמה טהורה קדושה, עשוקה שבויה ביד הקליפות. וזה"ש, וראית בשביה אשת יפת תואר, ושביה ר"ל: אתה שובה מהם, אותה הנשמה ששבוה הם בתחילה, ע"י ההיא טיקלא. ולכן וראית בשביה, ולקחת לך לאשה.

ונודע מ"ש בזוהר, בפרשת בלק (ט) על פסוק אשר הלך חשכים, דשארי סטרא אחרא בחבורא, ולבתר סיים בפרודא, דא הוא אשר הלך יחיד, חשכים רבים. והנה ההולך למלחמה על הקליפות, מתחיל ממטה למעלה, כי תחלת נלחם עמהם בהיותם בסופה בפרודא, ואח"כ בחבורא. ולכן אמר תחלה, על אויבך לשון רבים, שהוא כד אינון בפירודא, ואח"כ ונתנו לשון יחיד, כד אינון בחבורא.

פן השני, הוא מדבר על ננעי בני אדם, כנודע שהם טפת קרי לבטלה, העשוקות ביד

מצות דין יפת תואר, כתיב כי תצא למלחמה על אויבך, ונתנו ה' אלקיך בידך, ושביה שביה, וראית בשביה אשר יפת תואר, וחשקת בה ולקחת לך לאשה. (ח) ענין זה יתבאר בשני פנים: הפן הראשון הוא, מ"ש רז"ל (קדושין דף נ"א) לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר. וקשה, וכי מפני היצה"ר שנתגבר על האדם, נתיר לו עבירה גדולה כזו. שהבא על הארמית קשורה בו ככלב בעה"ז ובעה"ב. והרי מעשה באותו אדם, שהגיע למות, ואמרו הרופאים אין לו תקנה עד שיראה אותה האשה שחשק בה, וארז"ל (סנהדרין דף ע"ה) ימות, ואל יראה אותה. ומכ"ש כאן, שאינו מת עליה. ולא עוד, אלא שהותרה לו ביאה ממש, כמ"ש ואחר כן תבא אליה ובעלתה.

והענין הוא, שיובן במ"ש ז"ל בסבא דמשפטים, בענין ההוא טקלא דאסתחר, ולזימנין אסחר לשמאלא, ועשיק נשמתין דקדושה ביד הקליפות. והנה היוצא למלחמה, (היה) צדיק גמור, וכמ"ש מי האיש הירא ורך הלבב מעבירות שבידו, חוזר לביתו. וכיון שהוא צדיק, אין יצרו יכול להתגבר עליו לבא על הארמית, כי ה' לא יעזבנו בידו, כמ"ש צופה רשע לצדיק כ"י. אמנם כאשר איזה אדם פוגע באינו ארמית וחשק בה בתכלית החשק, והנה

הגהות ומראה מקומות

תולדות כו. בשלח ל. יתרו לב. תשא מד: שה"ש סב. תק"ח קב. (ח) ספר הלכותים תצא. (ט) אות ר"א ובדפו"י דף קצ"ו רע"ב.

(ז) זחר יתרו צב. תוריע ברע"מ מ"ד. בהר רע"מ קח: ת"ו בחקדמה יא: ת"ו כא: תכ"ב סו: ת"ל עה: תמ"ח פח. ת"ע ככר. ז"ח בראשית ת.

הקליפות. והנה נתבאר בביאור ק"ש שעל המטה, ענין וחרב פיפיות בידם (י) איך ממש האדם נלחם עם הקליפות בחרב פיפיות, והורג את הקליפות, ושובה מהם הנשמות הקדושות, שהיו עשוקות בידם, הנקראים נגעי בני אדם. ונמצא היות אל האדם שני מיני אויבים, אם הקליפות עצמם, אם אותם נגעי בני אדם. וכמש"ה, והוכחתיו בשבט פשעם, ובנגעי בני אדם. ולזה אמר כי תצא למלחמה על אויבך, הם שני בחינות אויבים אל האדם כנזכר, וכאשר תלחם עמהם, אז ונתנו ה' אלהיך, אל האויב הא', שהוא הקליפה עצמה. ואח"כ ושבית שבי, הוא האויב השני, שהוא הנשמה קדושה ששבה אותה האויב הראשון, שהוא הקליפה, ותקח אותה מידו אותו השבי ששבה הוא בתחלה, ותחזירנו אל הקדושה, כמש"ה והבאתה אל תוך ביתך. (א)

ענין הטבילה, הנזכר בגמרא (ברכות דף כ"ב) לבעל קרי, או למשמש מטתו. ראיתי למורי ז"ל, מקפיד בכל כחו, ונזהר לקיימה. ואף שהיה בגופו חולי קשה, הנקרא שבירה, ר"ל שנקרע הכרס, ויוצאים בני מעיים לתוך כיס הבצים וכיוצא בזה, והטבילה מזקת מאד לחולי זה, עכ"ז לא היה מבטלה כלל. ופעם אחת גזרה עליו אמו שלא יטבול בחורף ההוא, ולא טביל על כרחו, אבל לא נסתלקה ממנו השגתו בכל הזמן ההוא. ואחד מן החברים (כ) העיד לי בשם מורי ז"ל, ששמע ממנו, שאין דבר מועיל כ"כ להשגת האדם בידיעה הזאת, כמו בהיותו נזהר להיות תמיד טהור, מטומאת קרי ושכבת זרע ע"י הטבילה. והנה כונת הטבילה הזאת לא קבלתיה, וזלתי כונה הטבילה של ערב שבת, ושל שחרית בשבת, כנזכר

הגהה

(א) א"ש, ראיתי כי טוב לסמוך אל הנזכר, וזירות בענין הטבילה, ובפרט אל בעל קרי.

הגהות ומראה מקומות

(י) שער הכוונות דרושי ק"ש שעל המטה
 (ל) שער הכוונות ענין טבילת ע"ש ד"ה כוונת
 הטבילה. ענין שחרית של שבת ד"ה ענין הטבילה.
 (כ) שער רוח הקודש דף י"א ע"ב
 ד"ה גם אל הר"י סאגיס.
 (ל) שער השבת פרק ד'.
 פ"ח שער השבת פרק ד'.

במקומו (ל) אמנם מה שקבלתי ממנו ז"ל דרך כלל בענין הטבילה הוא, כי הטבילה היא בבחינת ספירת החסד שבאימא, הנקראת מ"ם סתומה, שבתוכה עומדים המים.

מצות השבת אבידה. כתיב וכן תעשה לכל אבידת אחיך לא תוכל להתעלם. יש בזה שתי אופנים: אופן הא' הוא זה, דע, כי נפש האדם שלא השלימה תקונה, לפעמים הבא ע"י עיבור, שהוא שנכנסת בגוף איזה אדם, משותפת עם נפש האדם ההוא, ומסייעתו באותם המצות שהוא עושה, ואחר שנשלם תקונה שם, יוצאת ממנו בחיים חיותו, ועולה למעלה, ונכנסת במקומה הראוי לה. ולפעמים צריכה לבא בגלגול גמור בעת הלידה, ותהיה היא לברה בגוף הנולד ההוא, עד יושלם תקונה, וימות, ותעלה אל מקומה הראוי לה. והנה צער הגלגול, גדול במאד מאד מצער העיבור, והנה המוצא אבידה ואינו מחזירה, הנה כאשר ימות ויצטרך לבא בעוה"ז להתקן, מחמת חסרון אשר היה לו, אינו מספיק לו לבא בסוד העיבור, אבל יחזור בגלגול גמור. וז"ש, וכן תעשה לכל אבידת אחיך, לפי שאם אינך מחזיר אבידתו, לא תוכל אח"כ להתעלם תוך נפש חבירך בסוד העיבור כדי להתקן, אבל תתגלגל אתה לבדך בגלגול גמור כנזכר.

אופן השני הוא זה, דע, כי הנה כאשר גורו על איזה נשמה שתרד בעוה"ז, להתלבש באותה טפה כנודע, ובעת רדתה ממעלה למטה, פוגעת באיזו נשמה אחרת שהיא צריכה להתגלגל כדי להתקן, או יש בה כח ליקחנה עמה, ומתגלגלת עמה, ונכנסות שתיהם בגוף הטיפה ההיא של הזרע ההוא. והנה נודע, כי כד זכה הנפש והשלימה תיקון הראוי לה, כדין

יהבין לה רוחא כו', כנזכר בריש משפטים (מ) והנה אם הנפש הזאת העיקרית של גוף האדם הזה, זכה והשלים חלקו הראוי לו, ועדיין הנפש האחרת המגולגלת שלקחה עמה, לא השלימה החסרון שלה, שהוא אותה המצוה שלסיבתה נתגלגלה להשלימה, אין כח בנפש הראשונה להתלבש ברוח שלה, עד שתשלם גם זאת הנפש המגולגלת כראוי לה. וז"ש, וכך תעשה לכל אבירת אחיך וגו', היא הנפש המגולגלת, שנקראת אבירת אחיך, ואתה מצאתה בדרך, ולקחת אותה עמך כנזכר, ואז לא תוכל להתעלם, ר"ל להתלבש ברוח שלך, אעפ"י שכבר תקנת כל הראוי לך, עד דרוש אחיך, ר"ל עד שתשלים תיקון אבירה של אחיך, שהיא נפש המגולגלת הנזכרת, שתהיה כבר ראויה להשיבה לו, ואז תוכל להתעלב בחלק הרוח שלך.

והנה באמרו אבירת אחיך, רמז, כי אין זה נעשה רק כאשר שתי נפשות אלו יש קורבה בניהם, שאל"כ לא יתגלגל ביחד. גם לפעמים יהיה כך, כאשר שתי נפשות אלו חסרות ענין מצוה אחת, ולכן מתגלגלות יחד, ועושות המצוה ההיא בחיבור, ונשלמו שתיהם, ועיין בש"ח שער הגלגולים, תשלום הדרוש הזה.

מצות שילוח הקן. כתיב כי יקרא קן ציפור לפניך בדרך וגו'. צריכים אנו להודיעך בזה הקדמה אחת, בענין זווגים עליונים דא"א. דע, כי זוג דו"ן הם לפרקים, ויש זמן שנפסק הזוג שלהם. אבל א"א, מזווגים תדיר ולא אתפרשאן לעלמין, כנזכר באדרת האזינו דף ר"ץ ע"ב. והנה קשה לזה, מ"ש רז"ל (תענית דף ה') נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה, עד שיכנס בירושלם של מטה. והכונה

הוא, שלא יהיה זוג עליון דאבא עם אימא, הנקראת ירושלם של מעלה, עד שיהיה זוג תחתון דו"ן, הנקרא ירושלם של מטה. (ג) אבל הענין הוא, כי זוג א"א הוא לבי בחינות: בחינה אחת היא, להאציל נשמות חדשות, אל בני אדם התחתונים. בחינה שנית היא, לשתי רברים: אם להמשיך חיות המוכרח בעולמות, להעמידם על מציאותם. ואם להמשיך נשמות ישנות, שכבר נאצלו בעת בריאת העולמות, שיוכלו עתה לבא בעולם, כמו שנבאר לקמן, בענין הנשמות שהיו כלולות באדה"ר.

והנה כאשר מזווגים א"א, לצורך הבחינה הראשונה, שהיא להאציל נשמות חדשות, אז הם מזווגים בהיותם היות, ושמות מנוקדים בנקודות. ונדע, כי הנקודות הם בחכמה בכל מקום שהם, ונמצא כי הזוג הזה הוא, בחינת חכמה דאבא, המזווגת עם אימא. אבל כשמזווגים לבחינה השנית, והיא להחיות העולמות בלבד, אז מזווגים בבחינת הוי"ת בעצמם, שהם בסוד אותיות בלתי ניקוד, ואז הוא זוג דאבא מבחינת בינה שבו, עם אימא. כי האותיות הם בבינה בכל מקום שהוא. והנה הבחינה הראשונה, נקראת זוגא שלים, הנזכר בזוהר. ר"ל: כי מן הזוג ההוא, נמשך עטרות ומוחין אל זרין דאצילות (ס) בני א"א, ואז יוכלו הם להזדווג, ולהוציא נשמות חדשות בעולם. והבחינה השניה, נקראת זוגא דלא שלים, כי איננו רק להוריד חיות המוכרח אל העולמות, או לצורך הנשמות שכבר נבראו ונכללו באדה"ר כנדע, וכמו שיתבאר לקמן בע"ה.

והנה שתי בחינות הנ"ל, נחלקות לשני אופנים, והוא, כי לפעמים מזווגים א"א,

הנחות ומראה מקומות

תצא מצות שלוח הקן. תע"ס שיעור ה' אות ס"ב אור פנימי ד"ה וזוג דישסו"ת.

(ס) ע"ה ח"א שער י"א שער המלכים פ"ו ד"ה וענין המוחין. שער ט"ו: הולדת א"א וז"ן פ"ו. ח"ב שער כ"ט שער הנסירה פ"ו. שער ל"ט מ"ן ומ"ד פרק י"ד. תע"ס שיעור י"ד לח התשובות לפידוש המלות תשובה י' וי"ד.

(מ) אות י"א וברפ"י דף צ"ד: שער הגלגולים הקדמה ב'.

(ג) שער מאמרי דשבי זיע"א דף רצ"ב ד"ה ועם זה. ע"ה ח"א שער תכללים פ"ג. שער א"א פ"ו. שער הזווגים פרק א'. ספר הלכות וידא וספר לקוטי תורה וידא. שער המצות פרשת

נפסק הזווג הזה, וכמ"ש בווהר פרשת פקודי דף רכ"ג ע"א, בענין היכל אהבה, כי לא עלו תמן נשמתין חרתין, בתר דאתחרב בי מקדשא. ועל הזווג הזה הוא שאמרו רז"ל (ע) שנשבע הקב"ה, שלא יכנס בירושלם של מעלה, עד כו'. וכאשר נתבאר אצלנו, בש"ז שער רוח הקודש, בענין היחודים, שלא יכוון בנקודות של הויות, אלא באותיותיהם בלבד, כנו"ל וע"ש. (פ)

אבל הזווג דלא שלים, שהוא להחיות העולמות, אינו נפסק לעולם, כי אם ח"ו יתבטל, יתבטלו כל העולמות מציאותם. ועל הזווג הזה אמרו באדרת האיזנו, כנו"ל, דלא אתפסק לעלמין. וענין זה נוהג בשתי הבחינות הנז"ל, בין בהיותם אר"א במקומם שוים בקומתם. בין בהיותה רובצת על האפרוחים, כי זווג השלים לפעמים נפסק. וזווג דלא שלים, הוא תדירי לעלמין.

ועתה נבאר ענין שתי הבחינות הנזכרים. דע, כי הנה בהיותם למעלה במקומם, זהו עיקר הזווג שלהם. אבל הזווג שלהם, בהיותם רובצת על האפרוחים, הוא דרך מקרה לפרקים, והוא כאשר יש עונות בתחתונים, כי אז אין בהם כח לקבל השפע העליון, הנמשך מן הזווג העליון, הנעשה בהיותם למעלה במקומם, ולכן יורדת למטה בסוד רביצה, ושם היא מזדווגת עם אבא. ואור השפע של הזווג הזה, הוא יותר ממועט מן הנמשך מלמעלה בהיותם במקומם, ועי"כ יש כח בתחתונים לקבלו.

עוד טעם שני, כי כאשר הבנים שהם זרין, הם גדולים, אינם צריכים לאמם. ובהיותם קטנים חלושי הכח, או הם צריכים לאמם, שתריבין עליהם, ותשמרם מן הקליפות, כדרך העוף הפורשת כנפיה על גזוליה, ורובצת עליהם, לשמרם מן העופות הדורסים. ונמצא כי זה הזווג הנעשה בזמן הרביצה, הוא יותר חלוש, ואינו נעשה אלא לפרקים דרך מקרה, כשיש סגם למטה ח"ו.

בהיותם במקומם למעלה, שוים בקומתם, אפין באפין. ובאופן הזה, יש בהם ב' בחינות הנז"ל, שהם: זווג שלים, וזווג דלא שלים.

האופן הב' הוא, בהיות אימא עילאה יורדת ורובצת על האפרוחים כו', והוא, כאשר יורדים ומתלבשים הנה"י שלה, להיותם בחינת מוחין בז"א כנדע, כי אז עומדת אימא עם אבא אפין באפין, מחצי הת"ת דאבא ולמטה. ונמצא כי הם אפין באפין, אבל אין קומתם שוה.

ונודע, כי שתי אופנים אלו, ישנם גם בז"א עם נוקביה, כי לפעמים מתחלת הנוקבא מן התזה שבו ולמטה, ומזדווגת אפין באפין עמו, בבחינת חציו התחתון. ולפעמים היא שוה בקומתו עד ראשו, והם אפין באפין שוים בקומתם. וכן הענין כאן באו"א, שני אופנים אלו, ובכל אופן מהם, יש שתי הזוגים הנזכרים, שהם: זווג שלים, וזווג לא שלים.

ודע, כי זה האופן השני, גם הוא נחלק לב' מציאות: האחד הוא, כשאימא רביעא על ז"א, והיא מתלבשת בתוכו, להעשות לו בסוד מוחין כנוכר. והב' הוא, כאשר רובצת על נוקבא לבדה, ומתלבשת בה בסוד מוחין אליה. והרי נתבארו, ששה בחינות בענין זווג אר"א, ואלו הם בקצרה: האחד הוא, בהיותם למעלה שוים בקומתם סב"פ במקומם, ואז יש להם ב' בחינות, זווג שלים וזווג דלא שלים, להחיות העולמות. והב' הוא בהיותה למטה, רובצת על האפרוחים, ואז צריך אבא להרכין ולהשפיל ראשו למטה, כדי להזדווג עם אימא. וגם עתה יש בהם ב' בחינות, זווג שלים וזווג דלא שלים. וזו הבחינה הב', שהיא בהיותה למטה רובצת על האפרוחים, גם היא נחלקת לשתי בחינות: או בהיותה רובצת על ז"א, או בהיותה רובצת על נוקביה.

ועתה נבאר עניינם. דע, כי הזווג השלים, שהוא להמשיך נשמות חדשות, שלא באו כלולות באדה"ר, הנה איננו תדיר, ובזמן שביח המקדש היה קיים, היה נעשה זה הזווג שלים, והיו באות נשמות חדשות, אבל אחר החורבן,

הנהות ומראה מקומות

(פ) שער רוח הקודש דף כ"ו סוף ע"ב. (ע) תענית ה'.

פרצוף שלים, כי החידוש היא באימא, שהיא עליונה מהם, ועכ"ז נגלית שם בפרצוף שלים. ובוזה יתבאר מה שהתחלנו, כי הנה כשאוי"א מזדווגים למעלה במקומם, ואז נקרא זווגא שלים, הנה מציאותו היא, לתכלית נתינת מוחין לזו"ן דאצילות, ואז גם אבא דבריאה, אשר לא היו לו רק ר"ק, ניתנים לו מוחין, ונעשה פרצוף שלים. אבל כשמזדווגים בבחינה השנית, בסוד רביצה שאינו זווג שלים, אז אינו לתועלת בניהם זו"ן דאצילות, לתת להם מוחין, כי כיון שזווגם הוא בהיותם רובצים למטה בז"א ונוקביה, א"כ נחשב כאלו הוא זו"ן עצמם, ולכן אין כח בזווג הזה לתת מוחין לזו"ן דאצילות, רק בחינת יניקה בלבד, שהם סוד ר"ק, כדמיון האם רובצת על האפרוחים להניק להם, ואז נמשך מהם שפע עד ארי"א דבריאה, ומזדווגים, ונותנים מוחין גמורים לזו"ן דבריאה. אבל אבא, אין בו רק ר"ק (כנזכר. ק)

ונודע, כי עוד זמן שלישי אל זו"ן דאצילות, הנקרא תלת כלילן בתלת, ואז זו"ן דבריאה, יש להם זמן יניקה, שהוא בחינת ר"ק הנזכר. והטעם הוא, כי הארה המועטת של מעלה, תועיל לתת הארה גדולה הימנה למטה.

עוד יש חילוק אחר בבחינה השנית, שהיא כשהאם רובצת על האפרוחים, והזווג נעשה למטה, ומבחינה זו נחלקת לשתיים אחרות כנו"ל, האחת היא כשרובצת על ז"א, ואז ז"א הוא בסוד יניקה, שהוא בחינת הר"ק כנזכר בלתי מוחין, אבל יש להם גרפין (א) מקיפים וכנפים, ונקראים אפרוחים. והשנית, כשרובצת על נוקביה לחודיה, כי אז הוא בסוד בצים, והוא שיש לו ר"ק, אבל הם בלי גרפין וכנפים. ואחר שנתבאר כל אלו הבחינות, נבאר

עוד יש שינוי וחילוק אחר, בין ב' הבחי' הנז"ל, והוא, כי בהיותם למעלה במקומם, אז יש לארי"א בחינת התפשטות אנפיהו, לש"ע רבוא עלמין, כדוגמת מ"ש באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, דעתיקא קדישא שהוא א"א, אתפשטו אנפוי לש"ע רבוא עלמין. וענין זה הוא בשתי הזווגים: בזווגא שלים, ודלא שלים. אבל בבחינה השנית, שהיא בבחינת רביצת האם למטה על האפרוחים, אז בכל ב' הזווגים: שלים, ודלא שלים, אין לאימא באנפיהו, דק התפשטות ק"ן רבוא עלמין, כדמיון ז"א שאין לו באנפוי, רק ק"ן רבוא עלמין, כנזכר באדרת נשא דף קל"ה ע"ב. אבל אבא, יש לו ש"ע רבוא עלמין כא"א.

עוד יש חלוק אחר, בין ב' הבחינות הנזכרות, כי בהיותם למעלה במקומם, אז הזווג שנעשה או ביניהם, הוא לתכלית צורך ז"א ונוקביה עצמם שבאצילות, לתת להם בחינת מוחין, ואז זו"ן מזדווגים, ומורישים מוחין באבא של הבריאה. ולהבין זה, צריך שנקדים לך הקדמה אחרת, והוא, כי א"א ואבא דבריאה, אין להם תמיד רק בחינת ר"ק, בכל אחד משניהם, (צ) ובחינת המוחין אין להם, לפי שבעולם הבריאה שהיא למטה מן אצילות, אין שם יכולת להתגלות פרצוף שלם עם מוחין, לא באריך, ולא באבא, כי הם אורות גדולים. אבל אימא, וז"א, ונוקבא דבריאה, יש להם יכולת להתגלות בבחינת פרצוף שלם, עם מוחין, כל אחד ואחד מהם. וז"ס מ"ש בהקדמת התקונים, דאימא מקננא בכורסייא. פירוש: כי אימא לבדה, נכרת בפרצוף שלים בבריאה, ולכן הבריאה נקראת על שמה, ולא על שם אריך ואבא. ואמנם זו"ן, שהם למטה ממנה, אין הבריאה נקרא על שמם, אעפ"י שיש בהם

הגהה

(א) (נלעדי"ה, כי גרפין הם מוחין מקיפים דיניקה).

הגהות ומראה מקומות

(צ) ע"ה ח"א שער הזווגים פ"א פ"ב. ח"ב שער סדר אבי"ע פרק ג'. שער ההקדמות מן דף שפ"ב עד דף שפ"ט. תע"ט שיעור ט"ז מן אות קצ"ד עד אות רי"ט. (ק) ספר הלכות תצא.

ענין ש"ע רבוא נהורין דאנפין דאריך ודאבא. ר) ובזה יתבאר מ"ש באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, דאנפוי דעתיקא, דאתפשטו לש"ע רבוא עלמין. ואמר שם, כי זה הענין נמשך לו, מההיא חורא דגלגלתא. וז"ש, ומהאי אתפשט ארכא דאנפוי לש"ע.

והביאור הוא: כי הנה ביארנו שם, כי אותם י"ג חיוורתי, דאתפשטו ל"ג עיבר, הם ג' הויר'ת דמילוי יודין, (ב) כנגד ג' מוחין מחב"ד, אשר שם בפנים. אשר בפשוטם, הם י"ב אותיות, והכולל לכולם הם י"ג. והארבעה מהם שהם דעת, נמשכות דרך אחוריו, דמנהון ירתי צדיקיא ת' עלמין דכסופין, כמבואר אצלינו בהקדמת ביאור אדרת האינו ש) וע"ש. והשמונה חיוורתי, הם נמשכות דרך פניו, בלובן שבפנים שלו, והם שתי הויר'ת בשני הפנים. והחורתא ד"ג הכוללת לכולם, הוא לעילא ברישא דגלגלתא.

והנה אלו הויר'ת, יש בהם בחינת מ"ב אותיות, בכל אחד ואחד, כי ד' אותיות הפשוטות, ועשר אותיות של המילוי, וכ"ח אותיות מלוי המילוי, הם מ"ב אותיות. ונמצא כי בפן הימיני, יש הויר'ת אחת דיודיין, ובה מ"ב אותיות כנזכר. ועד"ז בפן השמאלי.

גם דע, כי כל פן מאלו, כלול מי"ס, כי אין דבר שבקדושה פחות מעשר. ונמצא כי מ"ב אותיות של הויר'ת ההיא, נחלקת לי"ס. ונודע כי שם בן מ"ב, הוא עצמו בחינת חמשים שערי בינה, לפי שהמ"ב אותיות נחלקות לז' שמות, כל אחד משהה אותיות, והנה כשתחבר מספר ז' שמות, עם המ"ב אותיות שבהם, יהיו מ"ט, ועם הכולל הם חמשים שערים. גם ידעת, כי השער העליון מכולם, הנקרא

שער חמשים, הכולל את כולם. הנה הוא בחינת הכתר שבהם, כנזכר בתיקונים. ובזה לא יפלא בעיניך, איך שער אחד לבדו הוא בכתר. וכל המ"ט שערים הם בט' ספירות האחרות, כי הנה זה השער כולל לכולם, וגדול מכלם יחד. וגם עד"ז בענין זו ההויר'ת, שבה מ"ב אתוון, בכל פן ופן משניהם, הכוללת י"ס כנזכר, הנה החלק העליון שבה, שהוא שער המ"ב, הוא בכתר שבהם, ושאר מ"א אותיות, הם בט' ספירות האחרות.

גם דע, כי כמו שהכתר שהוא השער המ"ב, כולל כל המ"ב שערים, גם כל ספירה מן הט' ספירות אחרות, כוללת כל המ"א שערים, אך אינה כוללת גם את שער המ"ב, כי הוא כולל לכולם כנזכר. ונמצא, כי כל ספירה וספירה מן הט', יש בה מ"א שערים, והנה ט"פ מ"א, הם שס"ט, ועם הכולל הם ש"ע ולהיות כי הכתר שהוא שער המ"ב כולל כולם, א"כ גם יש בו ש"ע לבדו. ונמצא כי הכתר שבהם, שהוא שער המ"ב שבפן הימיני, כולל ש"ע רבוא עלמין. וכל הט"ס שתחתיו, בין כולם יש ש"ע רבוא אחרים. אבל כל אחד ואחד מן הט', אין בה רק מ"א רבוא עלמין. ועד"ז בפן השמאלי. והרי נתבאר מ"ש באדרת נשא כנז"ל, דמההוא חורא אתפשטו אנפוי לש"ע רבוא עלמין. וז"ס פסוק ללפני ש"בה ולקום, כי פני ש"בה, הם אנפין דעתיקא קדישא, סבא דסבין, א"א. ור"ת מש"ת, והם בגימטריא שני פעמים ש"ע ש"ע, שבתרין אנפין דיליה כנזכר.

גם ז"ס פסוק, והאדמה לא תשם, כי כשא"א מאיר פניו למטה, שהם סוד ש"ע ש"ע נהורין, כמנין תש"ם, גורם זווג לזוין, ואז והאדמה לא תשם, ותוציא צמחה לברכה. (ת)

הגהות ומראה מקומות

רוח הקודש דף ח' ד"ה כונת השק. תע"ס שיעור י"ג מן אות ק"ט.

(ת) ע"ח ח"א שער א"א פרק י"ג וי"ד. שער ההקדמות דף רי"ט ד"ה ונחזור לענין. ספר הלכותים ישעיה סימן י' בפסוק ושעשע יונק על חור פתן.

ר) ע"ח ח"א שער א"א פרק י"ג.

ב) נ"א ל"ג מן כנגד עד אשר בפשוטם.

ש) שער מאמרי רשב"י זיע"א דף קצ"ד ד"ה

אמר עוד. ודף רמ"ה ד"ה ועתה נבאר. ע"ח ח"א

שער א"א פרק א' ופרק ה'. מבו"ש ש"ג ח"ב

פ"ד ופ"ח. ע"ח עם פמ"ס ענף ס"א וס"ג. שער

המשלימים לחשבון י"ג תקוני דיקנא. ולכן אלו השמנה תקונין תתאין, כלם נקראים דיקנא דכהנא רבא, שהם סוד החסד, הנקרא כהן. והוא סוד הנהו תמניא חוורתא, שנתפשטו מהם שמנה תקונין תתאין דדיקנא דעתיקא.

והנה אלו השמנה חוורתא, דאתפשטו באנפוי דא"א, שהם שתי הויר"ת, כל אחד מן מ"ב אותיות, ונעשו ש"ע נהורין, הנה משם מתפשטות עוד למטה עד הגרון דא"א עצמו, ושם נעשה בחינת זווג של החיך עם הגרון, כמבואר אצלנו בדרוש של השופר יע"ש היטב א) והנה בגרון ההוא, נמשכו שני פעמים מ"ב מ"ב, אשר בתרין אנפין, שהם בגימטריא פ"ד, ומהם נעשו בחינת ד' אותיות אחה"ע שבגרון, שהם בגימטריא פ"ד. וכמו שבארנו לעיל, כי מתרין אנפוי נמשך הארה אל אר"א, ולכן תרין אנפין אתחזדו לחד, ואינו ניכר דק פן אחד, שהוא ש"ע רבוא. גם הוא ענין זה בגרון דיליה, כי הנה נודע כי שני הכתרים דאור"א, הם מלבישים הגרון דא"א, זה מצד זה וזה מצד זה, ואז מן האחה"ע שבגרון דאריך, נמשך הארה לאר"א באופן זה, כי אחה"ע הוא שני שמות: שם ההו"ה דמילוי ס"ג, ושם אה"ה פשוט, ושניהם בגימטריא פ"ד, ומהם נמשכים אל אור"א, ההו"ה באבא, ואה"ה באימא.

ועתה נבאר ק"ן רבוא נהורין דאנפוי דאימא, כנז"ל בתחלת הדרוש, כי בזווג אר"א בהיותם למעלה במקומם, אז יש גם לאימא ש"ע רבוא נהורין. אבל בזווג התחתון שלהם, שהוא בהיות האם רובצת על האפרוחים, אז אין לאימא רק ק"ן רבוא, כמו באנפוי דו"א. וזה ביאורו: דע, כי הארות גדולות נמשכות מן א"א אל אר"א, בבחינת הסתכלות של זה בזה, ויש בחינות רבות בענין ההסתכלות הזה, וזה פרטם: שתי בחינות הדאשנות הם אלו, אחד הסתכלות אר"א בא"א. הב' הסתכלותו

ואע"פ שבאדרא, אינו מזכיר רק ש"ע רבוא עלמין, הטעם הוא, כי הנה משתי אנפין דאריך, נמשכים הארותיהם באר"א, ואמרו באדרא, כי אבא טמיר וגניו גו אימא, ולכן שתי הפנים נכללות באחד, ואינם רק ש"ע א' בלבד.

גם נחזור לבאר מש"ל, כי באדרת נשא לא הוזכרו רק ש"ע רבוא בלבד, ואמרנו כי הפן האחד כלולה בפן האחר, ולכן אינם רק ש"ע אחד בלבד. אבל עדיין קשה, כי הרי בכל פן מהם יש שני פעמים ש"ע, שהם ש"ע בכתר שבהם, וש"ע בט"ס אחרות. והתירוץ הוא, כי הש"ע העליון שבכתר שבהם, נסתר ונעלם מאד, ואמרנו, כי הפן האחד כלולה בפן האחר, ולכן אינה רק ש"ע אחד בלבד, ואינו נזכר רק הש"ע השני, שבט' ספירות התחתונות שבפן ההוא, שהם ט' פעמים מ"א אותיות כנז"ל. והנה נתבאר, איך החוורתא נמשכים באנפוי דעתיקא קדישא.

גם דע, כי גם מן המצח דיליה, אתפשטו אנפוי, כדמיון מ"ש באדרת האזינו דף רצ"ב ע"ב בענין ז"א, וז"ל, ומההוא מוחא דאתקרי דעת, אתפשט באנפוי, ונהירו אנפוי, ואסהיד באר"א. והענין הוא, כמה שנתבאר אצלנו בענין התלבשות ז"ת דעתיק יומין גו אי"א, כי היסוד דעתיק יומין גניו, ואתלבש בדעת דא"א, והדעת הוא בפנים, והמצח חופה ומכסה עליו. ונמצא כי מן הארת המצח דא"א, שהוא סוד הדעת, אתפשט באנפוי דיליה עצמו.

גם בזה יתבאר, מ"ש באדרת נשא דף קל"ב ע"ב, דדיקנא דכהנא רבא, אתתקן בשמונה תקונין כו'. והענין הוא, כי הנה י"ג תקונין אינן בדיקנא דא"א, והתקון השביעי שבהם, הוא בחינת תרין תפוחין קדישין. הנקרא אנפוי דעתיקא קדישא. ובוזה התיקון, אתפשטו תמניא חוורתא עלאי, שהם שתי הויר"ת דיודיין דע"ב, שהוא בגימטריא חסד, ומאלו השמנה חוורתא, נתפשטו שמנה תקוני דיקנא התחתונים,

הגהות ומראת מקומות

(א) שער הכוונות דרושי השופר דרוש ז'. ע"ח ת"ב דף רנ"ה ד"ה וענין זווג זה העליון. וזה בשער מ"ן ומ"ד פרק י"ד.

במצח, הטעם הוא, ב) כי הנה נתל, שהיסוד דעתיק יומין, גניו ואתלבש בדעת דא"א, הנתון תוך המצח שלו, וכל הזיווג הוא בבחינת היסוד. ולכן כשמסתכלים במצח דאריך, נמשך להם הארה מן היסוד העליון דעתיק יומין, וגורם להם התעוררות זווג שלים כנזכר.

ועוד יובן זה במשל, כי הארת הדעת שבמצחא, אנהיר באנפין דא"א, לש"ע רבוא נהורין. ואח"כ מן אנפוי, אתפשטו עוד לתתא בגרון שלו, שתי ההוריות של מ"ב מ"ב, הכוללים ש"ע נהורין כנו"ל, ומהם נעשו ד' אותיות אחה"ע בגרון, שהם ב"פ מ"ב, בגי פ"ד, והם סוד ההוי"ה דס"ג, ואהייה פשוט, הניתנים לאר"א, אשר שני הכתרים שלהם, מלבישים הגרון דא"א, ומשם נמשך ג"כ בחינת הזווג אל אר"א, כנודע כי אותיות אחה"ע בגרון הם מעוררים הזווג העליון של החיך והגרון, אשר בגו פומא דא"א כנודע. ולכן משם ג"כ נמשך התעוררות אל זווג אר"א, והבן כל זה היטב.

ועדין צריכין אנו לבאר, איך אר"א שוים עתה בענין הש"ע נהורין. והנה דע, כי אבא יש לו י"ס, וכן אימא. והנה נתבאר לעיל, כי אבא טמיר וגניז יתיר. ונמצא, כי אעפ"י שאר"א הם עתה שוים בקומתם, עכ"ז הכתר דאימא, נכלל בכתר דאבא, לסיבה הנזכרת. ונודע, כי הכתר הוא שער המ"ב, ונמצא כי יש לאבא מ"ג שערים. ויש לאימא מ"א שערים בלבד. והם בחינת שתי היות, של מ"ב מ"ב אותיות, הכוללים שמנה חוורת, שמהם ש"ע רבוא נהורין. ואבא לקח הוי"ה א' הימנית, ועוד לקח שער המ"ב, מן ההוי"ה שמאלית. ונשארז לאימא ט"ס לבד, וכל אחת כלולה מן מ"א שערים, והרי הם ש"ע רבוא נהורין דאתפשטו באימא, מן הש"ע נהורין דבפן השמאלי דא"א. ונמצא כי בהיות שאר"א שוים בקומתן, עכ"ז אין לאימא רק ט"ס תחתונות לבד, כי הכתר שלה נכלל בכתר דאבא כנזכר. ת"ס, גם צפור מצאה בית, והנה אבא יש לו

דאריך באר"א. וכל אחד משתי בחינות הנזכרות נחלקים לב' בחינות אחרות, והוא, כי בבחינה הראשונה יש הסתכלות אבא ואמא במצח הרצון דא"א. ויש הסתכלות שלהם, באנפין דא"א, שהם למטה ממקום המצח. ושתי בחינות אלו, הם ג"כ בבחינה הב', והיא בהסתכלות א"א באר"א. וכל בחינה מאלו הארבעה בחינות, נחלקות לב' בחינות אחרות, והם: או הסתכלות אר"א בעין אחד שלהם בלבד בא"א, או בתרין עיינין דילהון. וזה הוא בהסתכלותם במצח דאריך. גם ב' בחינות אלו הם, בהסתכלותם באנפין דא"א. ועד"ז הוא בבחינה השנית, והוא בהסתכלות א"א באר"א, והם: או הסתכלותו במצח שלהם בעין אחד שלו. או בהסתכלותו במצח שלהם, בשתי עיניו שלו. גם שתי בחינות אלו, בהסתכלותו באנפין שלהם דאר"א. והנה אם באתי לבאר השינויים האלו מה הם גורמים, יאריך עלי הסיפור ההוא שלא במקומו, ולכן די לנו לבאר, מה שיש בין ב' הבחינות לבד, כי הוא מוכרח לבארו, לצורך הדרוש שאנו עסוקים בו.

וזה ענינם: דע, בדרך כללות, כי כאשר אר"א מסתכלים בא"א במצחא דיליה, אז הם ממש כדמיון הא"א, ויש לכל אחד מהם, התפשטות ש"ע רבוא נהורין באנפין דילהון, כמו שיש אל א"א. ואז הם מזדווגים בזווג שלים, והוא שהם שוים בקומתם למעלה במקומם אפין באפין. אבל כשהם מסתכלים למטה באנפין דא"א, ואינם יכולים להסתכל במצח הרצון שבו, אז אבא לחודיה יש לו ש"ע רבוא באנפוי, ואימא אין לה רק ק"ן רבוא בלחודי, כמו שיש באנפוי דז"א כנו"ל, ואז אינם שוים בקומתם, אבל האם רובצת למטה על האפרוחים. ובעת הזיווג, ארכין אבא רישיה לתתא לגבה, ואודווג בה, זווגא דלא שלים. אבל עכ"ז הם פב"פ.

והנה טעם למה אימא אין לה רק ק"ן רבוא בלבד, ואבא יש לו כל הש"ע, וזה הוא בהסתכלם בפנים דא"א, משא"כ בהסתכלם

הגהות ומראה מקומות

(ב) ע"ה ת"א שער ט"ו: שער הזווגים פרק ג' ע"ה עם פמ"ס ענף פ"ג.

סיום נה"י שלו בלבד, נמצא שהיא יושבת כשיעור קומת ג' ספירות ושני שלישים בלבד, וכבר נתבאר כי כל ספירה מן ה' החתונות, היא סוד מ"א בלבד. והנה ג' ספירות נה"י, הם ג' פעמים מ"א, שהם בגימטריא קכ"ג. ושני שלישי מ"א שבת"ת, הם כ"ז, הרי הכל בגימטריא ק"ן. והרי נתבאר, כי בהיות האם רובצת על האפרוחים, אין לה התפשטות רק ק"ן רבוא בלבד, משא"כ באבא.

ונבאר ענין ק"ן רבוא נהורין דאנפוי דו"א, כנז"ל בשם אדרת נשא דף קל"ה ע"א. ובוה יתבאר ג"כ, למה בא"א אמר, דמההיא חוורא דגולגלתא אתפשטו אנפוי לש"ע רבוא. כנז"ל בדקכ"ח ע"ב. והכא גבי ז"א אמר, דמההיא אוירא דכ"א, אתפשטו אנפוי לק"ן רבוא כ"ו. והם שתי שאלות: אחת שנוי חשובון, בין ש"ע לק"ן. והשנית, למה בא"א נמשכו מן החוורא, וכו"א מן אוירא דכ"א.

הנה ענין א"א, כבר נתבאר היטב לעיל. ונבאר עתה ענין ז"א דש, כי כמו שאמרנו למעלה, שיש כמה בחימות של הסתכלות דא"א בא"א, או הוא בהם. הנה כל אותם הבחינות, הם כן ממש בז"א עם א"א. וכמו שלמעלה לא ביארנו, רק שתי הבחינות בלבד. כן הם ממש בז"א, כי הנה כשמסתכל ז"א בא"א, לפעמים יכול להסתכל במצח דיליה, ואז ז"א ונוקביה ממש מזדווגים זווג שלים, והם שוים בקומתם אפין באפין, וכאשר אינו מסתכל, אלא באנפין דא"א, ואז זווג דזרין אינו שלם. לפי שעם היות שמזדווגים אפין באפין, עכ"ז שיעור קומתה הוא מן החזה דז"א ולמטה, ע"ד הנז"ל באימא, ואז איהו ארכין רישיה לגבה כנזכר בוהר, ואזדווג בהרה.

ונבאר ענין היות ק"ן רבוא בלבד בז"א, והוא ע"ד הנז"ל באימא, כשאין שיעור קומתה רק מן החזה דאבא ולתתא. והנה ז"א גם הוא מלביש את א"א מחצי הת"ת שלו ולמטה.

פ"ג שערים, מן הש"ע נהורין עילאין, שהם בגימטריא צפ"ר, כמו שנתבאר בענין כי יקרא קן צפור. אבל אימא אין לה רק א"ם בלבד, שהם סוד ט"ס כנזכר. ובוה תבין טעם נכון, למה בינה נקראת א"ם בכל המקומות, והוא לסיבה זו.

עוד יש טעם אחר, למה אבא לוקח אותו השער המיותר על אימא, והוא, במה שנתבאר אצלנו בביאור הקדמת אדרת האוינו, (ג) כי תרין תקוני דיקנא דא"א, שהם: השמיני, והי"ג, הנקראים תרין מזלות, משום דנוזלים ונחתין בשקולא חדא עד טבורא דיליה. ונודע, כי אבא נמשך ממזל העליון השמיני, ואימא ממזל תחתון הי"ג. (ד) והנה מקום צמיחת שרשי שערות המזל העליון, הוא גבוה מעט, למעלה ממקום צמיחת שרשי שערות המזל התחתון. ובחינת אותו הגובה המועט שלוקח אבא מן אימא, לכן הוא לוקח ג"ם שערים. והיא, א"ם לבד כנזכר. ואותו הגובה הוא עצמו בחינת השער הג"ם, שלקח עודף על אימא.

ואמנם בבחינה ה', שהוא כשמסתכלים א"א באנפוי דא"א, ולא במצח, אמת הוא שגם אז גורם להם זווג, אלא שאינו שלים כמו שנתבאר. וענין התעוררות הזווג הזה הוא כמש"ל, כי היסוד דעתיק גניז גו דעת שבמצחא דא"א, ומן הדעת הזה אתפשטו אנפוי דאריך לש"ע רבוא כנזכר.

ונמצא כי גם הארת היסוד דעתיק, נמשכת שם באנפוי, ולכן כשמסתכלים באנפוי, מתעורר הזווג שלהם, מן הארת היסוד דעתיק הנמשך שם. אלא שבהסתכלם במקומו ממש, שהוא במצח, אז היה זווג שלים, בהיותם שוים בקומתם אפין באפין למעלה במקומם. אבל עתה שמסתכלים למטה באנפוי, ואין שם רק הארה בלבד דיסוד דעתיק, לכן יש להם זווג, אלא שאינו שלים כמו הראשון, ולכן אימא עתה נחתת ורביעת על האפרוחים, ושיעור קומתה הוא מן החזה דת"ת דאבא ולמטה, עד

הגהות ומראה מקומות

(ג) שער מאמרי רשב"י דף רמ"ז ד"ה ואמנם. (ד) ע"ת ת"א שער ט"ז: הולדת א"א וזו"ן פרק ו' ד"ה והנה בוהר. ע"ח עם פמ"ס ענף צ"ג.

כנודע, ה) ולכן אין לו רק ק"ן רבוא בלבד, ע"ד הנז"ל גבי אימא. והרי נתבאר טעם החשבון הזה של ק"ן.

אבל ענין השאלה השנית, למה אמר דמן אוריא דכיא אתפשטו אנפוי לק"ן רבוא, הטעם הוא, כי הנה אימא עילאה, נמשכו לה אלו הק"ן רבוא, מן א"א עצמו המתלבש בתוך אוריא, זה מצד זה וזה מצד זה כנודע. ו) אבל ז"א, הוא רחוק מבחינת אנפין דא"א כנזכר. כי מתחיל קומתו מחצי הת"ת דאריך ולמטה. ועוד, כי אינו מקבל הארת הפנים ההם, רק באמצעות אימא עילאה, והיא ממשיכם אליו. והנה נתבאר אצלינו, כי אוריא דכיא היא הבינה, ולזה אמר ומהאי אוריא דכיא אתפשטו אנפין וכי. וז"ס מ"ש במשנה בפרקי אבות, אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו, כי ב"פ ק"ן, אחד באימא, ואחד בז"א, וחיבור שניהם נקראים קנקן.

ונחזור לבאר מה שיעדנו לעיל, ענין הזווג השלים, שהוא א) לברר נשמות חדשות. והזווג שאינו שלים, הוא לצורך נשמות שנכללו באדם הראשון. דע כי האמת הוא שכל הנשמות נכללו באדה"ר כשנבראו בע"ש. אבל להיות שאדם וחוה לא נבראו אז אלא מבחינת זווג אחור באחור דזו"ן, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ולהעלות מ"ן לגבי מ"ה, ולכן עדיין הבריאה היא היתה חסירה, והיה צריך בהכרח להחזיר ולהביא את אדה"ר מבחינת זווג פנים בפנים דזו"ן, ולכן אותם הנשמות שבאו כלולות אז באדה"ר, הרי הם כאלו הם לא נבראו כלל, וכאשר יחזרו לבא אח"כ מזווג זרין פב"פ, אז יקראו נשמות חדשות, ואז היא ביאתם ראשונה בעולם, וכאלו לא באו כלל קודם לכן.

אבל ענין ביאתם לעולם בבחינת פב"פ, שיקראו נשמות חדשות, צריכות שני תנאים: האחד הוא, שיחזרו לבא בעולם מבחינת זווג זרין בליל שבת אחר חצות לילה, שאז הם

פב"פ אמיתיים. והשני הוא, כי אחר שבאו כלולות באדה"ר, וחטא בעץ הדעת כנודע, לא יבואו אותם הנשמות כלל בעולם אח"כ, אפילו בכחינת זיווג של אחור באחור, אלא אחר שנפרדו מן אדה"ר, יחזרו לבא בעולם ע"י זווג פב"פ דזו"ן אחר חצות דליל שבת, בלתי הפסק בנתיים בביאה אחרת של אחור באחור, והנה אז וודאי כי בחזרתם לבא פב"פ דליל שבת אחר חצות, יקראו אז נשמות חדשות, וכאלו לא באו כלל לעולם דמיון. אבל אם אחר שבאו כלולות באדה"ר, באו פעם אחרת לעולם כזווג דאחור באחור, כגון בלילי ימי החול, וחטאו בגלגול ההוא, הנה כאשר יחזרו לבא בבחינת פב"פ בלילי שבת אחר חצות, כבר אינם בכלל נשמות חדשות כלל, אלא נקראים נשמות ישנות מגולגלות. וע"כ כל הנשמות הבאות לעולם אחר חרבן הבית, כנזכר בפרשת פקודי, אעפ"י שיבואו בבחינת זווג פב"פ דזו"ן בליל שבת אחר חצות, נקראים נשמות ישנות מגולגלות. וטעם הדבר הוא, כי הלואי יספיק להם ביאה זו דבחינת פב"פ, לתקן מה שחטאו בתחלה. וא"כ ביאה זו דבחינת פב"פ, אינה נחשבת אלא כאלו באו מבחינת אחור באחור.

עוד יש בחינה אחרת ממוצעת, והיא בחינת הנשמות שהיו כלולות באדה"ר, ולא נפרדו ממנו כמו האחרות כנז"ל, אמנם הורישם ונתנם לשני בניו קין והבל. ונודע כי בכל אחד מהם, כלולים כמה רבבות של נשמות, והנה אלו נולדו בע"ש, מבחינת זווג אחור באחור ג"כ, וחטאו אח"כ, כנודע בענין קין והבל. והנה כשיבואו בעולם להתקן, אעפ"י שיבואו מזווג פב"פ של ליל שבת אחר חצות, גם הם אינם נקראים נשמות חדשות, אלא מגולגלות, שכבר ב) נעתקו מן גוף אדה"ר, לגופי קין והבל. אבל בערך שאר הנשמות שנפרדו מאדה"ר לגמרי כשחטא כנודע, ונסלו

הגהות ומראה מקומות

ו) ע"ת ח"א שער י"ג: א"א פרק ג' שער יד: אוריא פרק א' וב'. שער ט"ו: הזווגים פרק ה'. א) ג"א לברא (ד"ש). ב) ג"א נמתקו (ד"ש).

ה) ע"ת ח"א שער ט"ז: הולדת אוריא וזו"ן פ"ה. שער י"ז: שער ז"א פ"א. ח"ב שער כ"ט: הנסירה פ"ד ע"ה עם פמ"ס ענף צ"א.

וכשאומד לפני ה', הוא להפך, שהוא במלכות. העומדת לפני ה', שהוא ז"א. ולכן אמר הכתוב פה לפניך, ר"ל: כי הבינה הנקראת קן צפור, יורדת ומקננת בז"א, שהוא לפניו למטה ממנה. ואומרו הכתוב בדרך, לרמוז: כי תכלית זווג זה, הנזכר בלשון קן צפור, לתת מוחין לבניהם שהם זרין, כי כל זווג או"א לעולם, אינו אלא לתת להם מוחין, ואז בזמן קבלתם המוחין, נקרא שניהם יהו"ה אלהי"ם.

והנה בתחלה עומדים אחר אחר באחור, ומזדווגים יחד, ואז ז"א לבדו נקרא יהו"ה אלהי"ם, לפי שהוא מקבל שלו ושלח, ואח"כ נותן לה חלקה. אבל כשהם פב"ם, או המוחין נכנסים ונמשכים יחד. וזהו ענין סוד, יחד שני שמות יהו"ה אלהי"ם בכל מקום.

והנה נתבאר לעיל (ט) כי שתי בחינות יש בזה הזווג השני הנקרא קן צפור דרך רביצה, והוא, או בהתפשטה בז"א, או בנוקבא. והנה כשיורדת ורובצת על ז"א, אז הוא לברו נקרא יהו"ה אלהי"ם, כי מקבל הכל, ואח"כ נותן לה חלקה על ידו. וכשיורדת בנוקבא, או הוא נקרא יהו"ה, והיא נקראת אלהי"ם. ונמצא כי בזה יש שתי בחינות של היחוד הוי"ה אלהי"ם. והנה ב"פ הוי"ה אלהי"ם, בגי' דר"ך, וז"ש בדרך. והרי דרך כלל, נרמזו ב' הבחינות במלת בדרך. ואח"כ הזכירם דרך פרט, ואמר בכל עץ, ר"ל כי לפעמים יורדת על העץ שהיא ז"א. או יורדת על הארץ, שהיא נוקבא.

וטעם אומרו מלת בכל עץ, ולא א) בעץ. לרמוז: כי בהיותה יורדת בנוקבא, אז היא מעלה מ"ן מיסוד שבה לגבי אימא. אבל כשיורדת בז"א, שהיא דוכרא, צריך שהיסוד שבז"א הנקרא כ"ל, שהוא יעלה מ"ן לגבי אימא, כדי שתזדווג באבא כנזכר. ומה שהיה נקרא כל, נקרא עתה בכל, שהוא בגימטריא

בקליפות, כי אלו הם נשמות ישנות לגמרי, הנה נשמות קין הבל בחזרתם לבא פב"ם כנזכר, יקראו נשמות חדשות בערכם, אבל כפי האמת גם הם נקראים ישנות. ובש"ח שער הגלגולים, הארכתי בדרוש זה, איזה הם נקראים נשמות חדשות, ואיזה נקראים נשמות מגולגלים וע"ש. ז)

ונבאר עתה פסוק, כי יקרא קן צפור לפניך, הנה נתבאר לעיל, כי עיקר זווג או"א, הוא בהיותם שוים בקומתם במקומם למעלה, ואז יש ש"ע נהורין באו"א. אבל הזווג התחתון שלהם, שהוא כשהם רובצת על האפרוחים, ואז אימא שיעור קומתה מן החזה דאבא ולמטה, ואין לה רק ק"ן רבוא נהורין. וזווג זה הוא לפרכים במקרה בעון התחתונים, וצריכה היא לרדת לרבוץ על האפרוחים לשמרם. וזש"ה, כי יקרא, דרך מקרה, פרט למזומן, כמ"ש ז"ל, לפי שזווג הזה הוא דרך מקרה כנזכר, גם אז נקראת אימא קן צפור, לפי שאין לה רק ק"ן נהורין, מכל הש"ע נהורין, שהם בגימטריא צפ"ר.

ואות ר' יתירה של צפור, רמז אל הפנים עצמם דא"א, אשר הם תיקון השביעי שבי"ג תיקוני דיקנא כנו"ל, ובו כלולים ששה תיקונין עליונים שעליה, ולכן נקראת ר', וצפ"ר הם הש"ע נהורין שבפנים ההם הנקרא ר'.

גם נקרא זווג זה בשם ק"ן צפור, ע"ד מ"ש בספר התיקונין, דאימא מקננא על בנין, ולא אמר יתבא, רק מקננא, להורות כי היא מזדווגת זווג זה השני עם בעלה, ונקרא זווג הזה לשון קינון, בהיותה רובצת על הצפור שהוא ז"א, ברא דילהון.

ואומרו הכתוב לפניך, יתבאר במ"ש בזהרה. כי יש חלוק בין אומרו לפני, או מלפני. ח) כי כשאומר מלפני, היא בחינת יותר עליונה, שהיא אימא, שהיא מלפני ה' שהוא ז"א.

הנהות ומראה מקומות

פירושים. ובדפו"י דף קע: ע"ח ח"א שער ט"ו: שער הזווגים פ"ג ד"ה ואמרו לפניך. ע"ח עם פמ"ס ענף פ"ג. ט) לעיל ד"ה עוד יש ובד"ה ודע כי זה. א) ג"א בארץ (ד"ש).

ז) שער הגלגולים הקדמה י"ח, והקדמה ל"ט. שער הפסוקים בראשית ד"ט ד"ג. וע"י תע"ס שיעור י"ד בלוח התשובות לפירוש המלות תשובה ק"א. ח) זהר תרומה אות תתי"ט ואות תת"כ ב'

הוי"ה דב"ן דההי"ן, העולה בגימטריא בכ"ל, והוא בחינת המ"ן כנודע.

גם טעם אומרו על הארץ, ולא בארץ, כמ"ש בכל עץ, ולא על כל העץ, הוא, לפי כי בודתה בז"א, נכנסת ממש בתוכו, כנודע כי הנהי"י שלה מתלבשים עם המוחין, תוך פנימיות דז"א, ולזה אמר בכל עץ, ולא על כל העץ. אבל בודתה בנוקבא, אינה נכנסת בתוכה, כנודע אצלינו בדרוש תפלה של יד, כי או אימא יודת בנוקבא דז"א, ונשארת למעלה ממנה בבחינת אור מקיף אליה, והנהי"י דז"א הם הנכנסים תוך פנימיות, ולזה אמר על הארץ, ולא בארץ.

ואומרו אפרוחים או בצים, יובן במש"ל, כי כשיורדת על ז"א לברו, שהוא אומר בכל עץ, אז ז"א יש לו בחינת ו"ק עם גדפין, כענין האפרוחים, ואין חסר ממנו, אלא המוחין. וכשיורדת על נוקבא, שהוא אומרו או על הארץ, אז הוא בבחינת בצים, שהוא בחינת ו"ק בלי גדפין. ונמצא כי בשתי בחינות אלו, אין בהם רק ו"ק, אלא שיש שנוי ביניהם, בהיותם בגדפין, או בלא גדפין.

ואומרו לא תקח האם על הבנים, ר"ל: כי הנה זווג זה נעשה למטה, בסוד רביצת האם על האפרוחים, הוא גרוע מאד, כי איננו רק בזמן עונות תחתונים דרך מקרה כנו"ל. ולכן ראוי לך, שלא תקח האם על הבנים, ר"ל: לא תקחם באופן שתשאר האם רובצת על הבנים, לפי שהוא זווג גרוע כנזכר. אבל שלח

תשלח את האם למעלה במקומה, להזדווג עם אבא למעלה בזווג העיקרי שלהם. ואת הבנים שהם זו"ן, תקח לך למטה במקומם, ולא יהיו צריכים אל אמם שתרוכץ עליהם. וסיבת עשייתך זה, הוא למען ייטב לך, והוא במה שנתבאר אצלינו בברכת אבות דשחרית דחול, במלת גומל חסדים טובים, כי בחינת המוחין נקראת טוב, והכונה לומר: כי כשתשלח את האם, תגרום לעשות זווג או"א למעלה במקומה, והתועלת הנמשך ממנו הוא, כי ימשכו מוחין גמורים הנקרא טוב לז"א, כי מזווג הנקרא קן צפור, לא נמשכו לו רק בחינת יניקה, שהם ו"ק כנזכר, וזהו בבחינת התועלת הנמשך לזו"ן דאצילות. וכנגד התועלת הנמשך מזווג הזה אל אבא שבעולם הבריאה, אשר לעולם אין בו רק ו"ק כנו"ל, והם נקראים ששת ימים עליונים, התועלת עתה הוא לו, כי אותם ששת ימים עליונים שלו יתארכו, וינקו יניקה גדולה, ושפע גדול, וז"ש והארכת ימים. (א)

מצות המעקה. כתיב כי תבנה בית חדש, ועשית מעקה לגגך. כבר נתבאר אצלינו בדרוש הכולל ד' עולמות אבי"ע י' בענין המסך שיש בין כל עולם ועולם וע"ש. ובו יובן מה שנבאר בדרוש הזה, גם בדרוש הזה יתבאר, ענין הדרוש ההוא. כונת הפסוק בקיצור הוא, להודיע בענין ד' עולמות אלו, כשנבנו ונאצלו ע"י המאציל העליון יתברך, וכמש"ה כי תבנה בית חדש גו'. והנה גג"ך הוא בגי' שם ההוי"ה, העולה כ"ו. ויש בהוי"ה זו בחינת רי"ו כמו שנתבאר, והוא בגימטריא מעקה עם הכולל.

הגהה

העולמות. ונמצא כי בהיות זווג שלים דנשמות, וגם יהיה למעלה במקומם, או ימשכו מוחין לאבא דבריאה. ובהיות זווג הזה העליון למעלה במקומם, אבל הוא לתת חיות בלבד אל העולמות, או הוא בחינת ששת ימים ארוכים כנזכר. ובהיות זווג תחתון למטה בקן ציפור, אז הוא בחינת ששת ימים קצרים, כנלע"ד.

(א) אמר חיים הכותב, צ"ע, כי בתחלת הדרוש הזה ביארנו כי מן זה הזווג העליון, נמשך לאבא דבריאה אפילו בחינת מוחין. ואפשר לומר, כי לא יספיק להיותם למעלה במקומם הנקרא זווג עליון, אבל גם צריך שיהיה בבחינת זווג שלים הנז"ל, שהוא להשפיע נשמות, ולא לתת חיות בלבד אל

הגהות ומראה מקומות

(י) ע"ה ח"ב שער מ"ב: סדר אבי"ע פ"ג וי"ד.

רוחותיו, צריך לבנות מעקה אחד, שהם ארבע כתלים, מקיפים ד' רוחות הגג, כדי שלא יפלו האורות דאצילות למטה, באחורי הכתלים והמחיצות של ג' עולמות בי"ע שלמטה, וימותו. והוה שאמר הכתוב ועשית מעקה לגגך כי יפול הנופל ממנו.

והנה כמו שהמסך הזה נעשה ע"י אימא עילאה דאצילות, מן לבוש החיצון שבה, כמבואר במקומו בדרוש של המסך שבין ד' עולמות אבי"ע. (מ) כן המעקה שהם הכתלים אשר סביבות הגג, נעשו מן לבוש דאימא הנוכרת. כי הנה נודע, כי כל דבר עליון, הוא כנגד כל מה שלמטה ממנו, בסוד דגלי החיות כנגד כולם שוקי החיות כנגד כולם כו' (נ) ולכן פשוט הוא, כי יש כח בלבוש דאימא, להתפשט ולהלביש כל ארבע עולמות שלמטה ממנה, עד סיום העשיה.

האמנם כדי לעשות המעקה הנזכר, סביב גג הבריאה, שהם כעין כתלים ומחיצות סביב עולם האצילות עצמו כנזכר, לכן כאשר נתפשט הלבוש הנזכר, עד סיום רגלי זרין דאצילות, והלבישם והנעילם מתחת רגליהם, כעין מסך תחת דגליהם ע"ג הבריאה כנזכר, או לא רצה להתפשט יותר למטה, אבל חזר לזקוף שולי הלבוש ההוא למעלה, אותו השיעור שהיו יכולים להתפשט עד סיום העשיה, וחזרו ועלו ונעשו בחינת מעקה בגג הבריאה, והיו כעין כתלים אל האצילות, שלא יפלו אורותיהם למטה כנזכר, וכמו שנבאר עוד פרטות עניינו. והנה הענין הוא במש"ל, כי ד' עולמות אלו, הם: ח"ב, ת"ת, ומלכות. ונודע, כי בהם ד' הויות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. ובכל הויה מאלו, יש עשר אותיות במלויה, חוץ מן האחרונה, היא הויה דב"ן דמילויי ההי"ן, שאין בה רק ט' אותיות. וכבר נתבאר, כי

ואמר, כי בחי' רי"ו הוא סוד המעקה של גגך, שהוא ההויה.

עתה נבאר עניינו, הנה נתבאר, כי ד' עולמות אבי"ע הם, והם בחינת ד' אותיות של ההויה כסדרן, והם בחינת חו"ב תר"מ. ולהיות כי כל ד' נבראו ע"י האצילות הנקרא חכמה, הכולל את כולם (כ) כי ממנו נאצלו, לכן כתיב כלם בחכמה עשית. והנה בתחלה נאצל עולם האצילות, ואחר שנאצל עולם הזה הנקרא אצילות, אז אימא עילאה שבאצילות פירשה מסך אחד, להבדיל בין עולם האצילות לעולם הבריאה. והמסך הזה, הוא נקרא קרקע עולם האצילות. ונקרא גג לעולם הבריאה כי ד' עולמות אלו, הם כדמות ד' בתים שוות בארכם וברחבן ממש, אלא כי זו בנויה למעלה מזו, וזו למעלה מזו, ונמצא, כי קרקע עולם האצילות, הוא עצמו גג לעולם הבריאה ולהיות כי מכתר דאצילות ולמעלה, אין לנו רשות לדבר, כי שם נאמר במופלא ממך אל תדרוש וגו'. לכן אין לנו עסק לבאר ענין הגג והמעקה של עולם האצילות, והוא הבית העליונה שבכלם. אבל נבאר בגג של עולם הבריאה, שהוא הבית השני, כנגד בינה כנו"ל, הנקראת בית רבתי דבראשית, ועליה נאמר כי תבנה בית חדש, הוא עולם הבריאה, אשר קרקע עולם האצילות הוא הגג שלה, והוא בחינת המסך הנו"ל, המבדיל בין אצילות לבריאה, ודגלי זרין דאצילות מהלכים ודורסים על הגג ההוא.

והנה כמו שמסך ההוא, ניתן שם, כדי שאורות האצילות לא יפלו בבריאה, כי אם יפלו ימותו, כנודע אצלינו בסוד מיתת שבעת המלכים של אדום, (ל) כי ירידתם למטה מעולם שלהם, שהוא מן אצילות אל בריאה, זו היא מיתתם. ולכן צריך, כי גם בצדדי הגג מד'

הנהות ומראה מקומות

(מ) ע"ח ח"ב שער מ"ב: דרושי אבי"ע פרק ב' ופרק י"ד. שער ההקדמות דרושי אבי"ע. ספר בית שער לכוונת מן אות ד'.
(נ) זהר בשלח נו: חגיגה יג: ע"ח שער דרושי אבי"ע פרק י"ד.

(כ) ע"ח ח"א שער ג: סדר אצילות בקיצור פרק א'. ח"ב שער מ"ו: סדר אבי"ע פרק ג'.
הע"ס ח"ג פ"ג.
(ל) ע"ח ח"א שער ט: שבירת הכלים פרק

כי ג' הויר'ת אלו, כלם כלולים בהוי'ה דע"ב דאצילות, וממנה יצאו, ויותר גדולים הם עשר אותיות דע"ב דאצילות, מכל שלשים אותיות, שיש בס"ג מ"ה ב"ן דבי"ע. ונמצא כי בעלותם למעלה באצילות, ונעשים מעקה סביבו, אין בגבהם יותר מעשר אותיות דע"ב דאצילות, שהם סוד י"ס דאצילות, ולכן כל גובה המעקה הוא עשרה טפחים בלבד.

אמנם מה שמצאתי כתיב בקונטרסי, כששמעתי ממורי ז"ל, הוא באופן זה, כי אין המעקה נעשה, מכל ג' הויר'ת ס"ג מ"ה ב"ן, שקודם שירדו, נזקפו ונעשו מחיצות מעקה דאצילות כנוכר, אמנם הוא באופן אחר, כי בתחלה נתפשט הלבוש הנזכר, הכלול מ' הויר'ת הנזכרים, וירדה הויר'ה דע"ב והלבישה את האצילות, ועשתה שם מסך הנזכר, שבינו לבין הבריאה. ואח"כ ירדו ג' הויר'ת דס"ג מ"ה ב"ן בבריאה, והויר'ה דס"ג הלבישה את עולם הבריאה דרך אור ישר בירידה, וקודם שירדו הויר'ה דמ"ה וב"ן למטה ביצירה, חזרו ונזקפו ועלו למעלה, ואז הויר'ה דמ"ה הלבישה להויר'ה דס"ג, והויר'ה דב"ן עלתה באצילות. והלבישה להויר'ה דע"ב בסוד מעקה, באופן כי המעקה שבגג הבריאה אשר סביב כל האצילות, אינו נעשה אלא מהויר'ה דב"ן בלבד, ולכן גובה המעקה עשרה טפחים, כנגד י"ס הנכללות בהויר'ה דב"ן, כנודע כי כל הויר'ה מאלו כלולה מעשר, ונמצא עתה שיש ב' לבושים בבריאה, אחד מס"ג באור ישר, ואחד ממ"ה באור חוזר.

בעולם האצילות הנקרא חכמה, הוא הויר'ה דע"ב ריודי"ן, כלולים בו כל ג' עולמות בי"ע, וכל אורותיהם הפנימיים נמשכים ממנו, וכלולים בו. וכמו כן גם הלבוש של אימא דאצילות, היורד להלביש כל ג' עולמות שתחתיה כלול מד' הויר'ת: עסמ"ב וג' הויר'ת ס"ג מ"ה ב"ן, שבלבושי בי"ע, כלולים בהויר'ה דע"ב, שהוא לבוש האצילות. ונמצא, כי ג' הלבושים הנקראים ס"ג מ"ה ב"ן, הם בחינת השוליים של המסך דאצילות, שהוא הויר'ה דע"ב, אשר קודם שירדו למטה בבי"ע. חזרו ונזקפו ועלו למעלה, ונעשו מעקה, בגג הבריאה.

ודע, כי הנלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, בענין המעקה, הוא באופן זה, כי הנה כל ג' הויר'ת דס"ג מ"ה ב"ן, קודם שירדו למטה, חזרו ועשו מחיצות ומעקה סביב האצילות, ע"ג הבריאה, באופן כי ישלשתן נעשה המעקה. והנה הויר'ה דס"ג, עם עשר אותיותיה, הם בגימטריא ע"ג, והויר'ה דמ"ה עם מספר ד' אותיותיה הפשוטות, שהם כ"ו, יהיה ע"א. והויר'ה דב"ן בבחינת האחוריים הפשוטים שלה, היא בגימטריא ע"ב, כמבאר אצלינו בכונת ק"ש, במלת שמע ישראל, שהיא שם ע', וע"ש (ס) והנה ג' פעמים ע"ב, הנזכרים בג' הויר'ת אלו, הם בגימטריא רי"ה, כמנין מעק"ה עם הכולל, שהם נעשים מעקה אל הויר'ה דע"ב דיודין שבאצילות, שהוא נקרא גגך, שהוא בגימטריא כ"ו, כמספר אותיותיו הפשוטות. וזהו, ועשית מעקה לגגך.

וביאור היות ג' הויר'ת אלו כל אחת מהם בבחינת ע"ב, נתבאר אצלינו בדרוש הרפ"ח נצוצין, שנפלו, וחוזרים לעלות בסוד מעקה. (ע) וטעם היות גובה של המעקה עשרה טפחים בלבד, עם היות כי בכל הויר'ה מאלו הג', יש עשר אותיות במלואה, וא"כ היה ראוי שיהיה גבהו שלשים טפחים. הענין מובן עם הנו"ל,

הנהגות ומראה מקומות

(ס) דרושי בי"ע פרק י"ד דף שי"ג ד"ה וביאור ענין ג'.
(פ) בבא בתרא דף ד' ע"א לענין מחיצה.

(ס) שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ר'.
(ע) ע"ח ח"א שער י"ח רפ"ח נצוצין פרק ב'.
מבו"ש ש"ב ח"ב פ"ט. ע"ח ח"ב שער פ"ב:

ומתים. אבל עתה שאינו יוצא, אלא מה שיכול לעבור דרך המחיצות, אין זה נקרא נפילה, אלא הארה שמאיר בעולם הבריאה, ולטעם זה די שיהיה המעקה נעשה בהוצא ודופנא, כי כונתו היא, שאורות האצילות יאירו בבריאה להחיותם, אלא שלא יהיו דרך נפילה, אלא דרך העברת מסך, ולכן אף אם המחיצה היא היה בהוצא ודופנא, סגי.

הנה, כמו שיש מעקה בראש גג הבריאה, סביב עולם האצילות, כדי שלא יפלו אורות האצילות בבריאה. כן יש מעקה שני בגג היצירה, סביב הבריאה, שלא יפלו אורות הבריאה ביצירה, וימותו. כי כל היוצא מעולם שלו, ונפל בעולם שלמטה ממנו, נקרא מת כנז"ל. וכן יש מעקה שלישי בגג העשיה, סביב היצירה, שלא יפלו אורות דיצירה בעשיה. וימותו. וגם כדי שלא יתפשט אור העשיה למטה מן העשיה, במדור הקליפות אשר למטה מעולם העשיה, ולכן חוזר אור העשיה לעלות, ונעשה בחינת מעקה בראש גג העשיה עצמה.

והנה גם מעקה היצירה והעשיה, הם ע"ד הנז"ל במעקה הבריאה, כי הנה יורד אור מן הלבוש של הבריאה, ומלביש ליצירה, עד ראש העשיה, באור ישר. ואז חוזר ונוקף ונכפל ועולה בסוד אור חוזר למעלה, ונעשה מעקה בראש גג היצירה. וכן אור מן הלבוש של היצירה, נמשך ויורד בעולם העשיה, ומלביש אותו בסוד אור ישר, ואותו האור הוא מתפשט בסוד הרקיע, שהיה מתפשט ונמתח, עד שא"ל הקב"ה די, ולא הניחו להתפשט למטה מן העשיה במדור הקליפות, וחזר ועלה בסוד אור חוזר, עד גג עולם העשיה, ונעשה שם בחינת מעקה.

והנה המעקה שבגג היצירה, גם הוא בגי' רי"ו כמנין מעקה, והוא באופן אחר, כי נודע שבעולם היצירה, יש שם א"ל יהו"ה, ואם תמנה א"ל במלואו, כזה: אלף למ"ד, עם

כרמיון אור השמש העובר דרך המסך העומד לפניו. ולא יהיה ערך אורות הבריאה, בערך אורות האצילות, ולכן נקראים אורות י"ס דבריאה, חותם די"ס דאצילות, כנזכר בהקדמת ספר התיקונין, וכנזכר אצלינו בדריש שמות הספירות וע"ש. (פ)

והנה גם צדדי הבריאה, צריך שימשך בהם רוחניות ואור עליון של האצילות להחיותם, ולכן גם דרך מחיצות המעקה שסביב האצילות, בוקעים האורות ויוצאים בחוץ מן המחיצות. ויורדים ומתפשטים באחורי המחיצות, עד עולם הבריאה. וגם שם יש שתי מחיצות: אחד, משם ס"ג דאור ישר. ואחת, מהו"ה דמ"ה באור חוזר זו ע"ג זו, ובוקעים המחיצות ההם, ונכנסים לפנים בבריאה, ומאירים בצדדי הבריאה, ומחייה אותם.

והנה האור הנמשך מצדדי האצילות, ובוקע מחיצות המעקה, ויורדים ומאירים בצדדי הבריאה, וראי שהם אורות גדולים, ומעולים יותר מן האורות היוצאים מרגלי זר"ן, ובוקעים המסך הנקרא קרקע האצילות, ויורדים בבריאה כנז"ל. אבל כשנעריך ערך אחר, יהיו שוים, והוא, כי האור העובר דרך מסך קרקע עולם האצילות, אינו בוקע רק המסך ההוא בלבד. אבל אורות של צדדי אצילות, אעפ"י שהם אורות יותר עליונים, הנה הם בוקעים שלשה מחיצות, והם אלו: אחת, מחיצת מעקה האצילות, ושתי מחיצות הבריאה, שבוקע ונכנס בתוכם, הרי הם שלשה מחיצות, ובהכרח הוא שאורותיהם מתמעטים מאד, בעברם דרך ג' מחיצות. והנה אלו האורות היוצאים דרך המעקה כנזכר, הם לצורך חיות עולם הבריאה.

וא"ת, והרי כל תועלת המעקה הוא, שלא יפלו אורות האצילות בבריאה וימותו כנזכר שם, וא"כ הרי גם עתה נופלים ומתים. אבל הענין הוא, כי אם לא היו שם מחיצות, והיו האורות יוצאים כמו שהם, היו נקראים נופלים

הגהות ומראה מקומות

(פ) הקדמת התקונים אות ע"ה ובדפוס ד'. ע"ה ח"ב שער מ"ד פ"ג. שער מ': פו"ח סרף ב'. שער מ"ב: דרושי אבי"ע פ"ב.

יהויה יעלה בגימטריא רי"ו. (א) וזו ההארה של רי"ו, זה הוא הבחינה שהיה יורד ומתפשט למטה מן היצירה בעשיה, וחזר לזקוף, ועלה ונעשה מעקה בגג היצירה, והמעקה של גג העשיה, נעשה מן האחוריים דשם ב"ן דההי"ן בפשוטם ובמלוייהם, שהם בגימטריא ע"ב קדם, כמנין רי"ו, והם סוד אחוריים דעשיה, ומהם נעשה מעקה של העשיה.

וא"ת, למה מעקה הבריאה והעשיה, נעשו מן בחינת הויר"ת. ומעקה היצירה משם א"ל. אבל הענין הוא עם הנז"ל, כי ב"ע הם כנגד בינה זר"ן, והם ג' שמות: אהי"ה, יהו"ה, אדני"י, כנודע. ולכן בריאה ועשיה שאין עצמותם שם ההויה, נעשה המעקה שלהם בבחינת הויר"ת. אבל היצירה שעצמותה היא שם ההויה, צריך שהמעקה שלה יהיה מבחינה אחרת ולכן נעשה מבחינת שם א"ל כנוכר. (ב)

מצות לא יבא ממזר בקהל ה'. (צ) כבר נתבאר לעיל בפרשת עקב בפסוק ואכלת ושבעת, כי כל העולמות כולם, הם מבחינת השבעה מלכים שמתו, והם נתבררו בזמן התקיון שלהם, שהוא כשנבראו העולמות, ומבירור שלהם נעשה הכל. ונמצא כי גם הנשמות, הם מבירור שנתברר מהם. וז"ס מ"ש בגמרא במס' שבת, סוף פ"ד, רש"א כל ישראל בני מלכים הם. ולא אמר מלכים הם, אלא בני מלכים, כי אינם מן המלכים עצמם בבחינתם הראשונה קודם שנבררו, רק מבחינתם אחר שנבררו ונתקנו, ולכן נקראים בני מלכים. ושם נתבאר, כי נשאר בהם בחינת שלא יכלו להתברר אז

בבריאת העולם, לתוקף הדינין שבהם, ונשארו מעורבים ושקועים בין הקליפות, ואלו הבחינות שנשארו שם, או הם דינין קשים, ונקראים ממזר, ולכן אסורים לבא בקהל, כי הם מעורבים עם הקליפות, ולכן באו לעולם ע"י ביאה פסולה בעבירה. ונודע כי ז' המלכים כשירדו למטה בבריאה ומתו, ירדו עמהם רפ"ח ניצוצין דאורות בלבד בתוך הכלים עמהם, ולכן בחינת מה שנשאר עדיין בתוכם ולא הוברר, נקרא ממזר, כי הוא בגימטריא רפ"ח עם הכולל.

ובזה תבין מ"ש במסכת קידושין סוף פ"ג, ר' טרפון אומר, יכולים ממזרים להטהר, והענין הוא, כי הנה בירור הנעשה באותם המלכים, הוא ע"י אימא עילאה המבררת אותם, ומעלה אותם בסוד מ"ן, ונתקנים בה. ואימא נקראת אהי"ה כנודע. אבל השפחה, היא בחינת ג' מלויים שבשם אהי"ה, דיודי"ן, ואלפי"ן, וההי"ן, והם בגימטריא שפחה, וע"י נתקן הממזר.

מצות הקדושין, כתיב כי יקח איש אשה ובעלה וגו', דע, כי ע"י הקדושין שהאדם מקדש לאשתו, נמשך אליה חד רוחא, מכה רוחו של בעל, והוא בבחינת אור מקיף, ואחר שכבר נמשך לה אור מקיף מן רוחא דיליה, אח"כ בא עליה ביאה גמורה, ויהיב בה חד רוחא, בסוד אור פנימי בגווה, מכה רוחא דיליה, ולכן צריך להקדים הקידושין, כי אין הרוח הפנימי נכנס בה, עד שיכנס אור המקיף של זה הרוח בתחלה. וענין זה נתבאר בסבא דמשפטים, בענין ההוא רוחא דשדי בגווה, בביאה ראשונה.

הגהה

(א) א"ש צ"ע, כי חסרים חמשה למנין רי"ו, כי קפ"ה וכ"ו הם רי"א בלבד, ואין לומר שמונה ג"כ ד' אותיות ההויה עם הכולל, כי דוחק הוא. והנלע"ד בזה הוא, שמונה שתי אותיות א"ל, וארבע אותיות ההויה, והם ששה, נמצא יתירים על רי"ו א', ואין קפידא.

הגהות ומראה מקומות

(צ) ספר הלקוטים תצא. מבר"ש ש"ו ח"ב פ"ב. ע"ח ח"ב דף שפ"ד ד"ה וז"ס צרשת. שער מ"ט סוף פ"ג.

מצות לא יחבול רחים ורכב. הנה פסוק זה, נמשך לפסוק כי יקח איש אשה חדשה, לרמוז שאסור לעשות כשפים אל החתנים וקושרים אותם בכשפיהם, שלא יוכלו לשמש מטותיהם, וגורמים שאותה טפת הזרע שהיתה נוצרת ממנה נפש אחת, תלך לבטלה. ולכן כינה הזווג בשם רחים ורכב, שהם שתי האבנים זו ע"ג זו, הטוחנות ומוציאות הקמח, שהיא טפת זרע, ואמר כי לא יחבול ויקשור אותם, לפי שהוא חובל נפש ממש כנזכר. (ק)

מצות השכיר. כתיב ביומו תתן שכרו. הנה מורי ז"ל, היה נוהר לקיים מצוה זו בתכלית, וכאשר לא היה בידו מעות לפרוע, היה מתעכב מלהתפלל תפלת המנחה עד שקיעת החמה, כדי לבקש מעות, לפרוע אל השכיר ההוא. והיה לוקח בהלוואה, ופורע, ואח"כ היה מתפלל במרוצה תפלת המנחה. והיה אומר, איך אתפלל להש"י תפלת מנחה, ובאה לידי מצוה גדולה כזאת, ולא קיימתי. (ר)

מצות המלקות. כתיב ארבעים יכנו לא יוסיף. (ש) הנה האדם החוטא, גורם שהחסדים העליונים המתפשטים בגופא דו"א, יסתלקו ויעלו למקומם, ברעת שבתוך היסוד דאימא, ולא יאירו למטה. ולכן צריך ללקות את החוטא למעלה בין שתי כתפיו, שהוא מקום שהחסדים סתומים ומכוסים, שהוא מן החזה ולמעלה, מדה כנגד מדה. כי הוא העלה את החסדים המגולים למקום המכוסה שלא יתגלו ויאירו. והנה ע"י הכאה זו שם, גורם שירדו אותם החסדים שנתעלו למעלה, ויתפשטו למטה במקום הגלוי.

ולכן סדר המלקות כך הוא: להכות הכאה

א' בכתף הימני, והכאה שנית בכתף שמאל, כנגד שתי החסדים המכוסים שם, הנקראים חו"ג, והכאה שלישית על החזה בשליש עליון דת"ת המכוסה. ועוד טעם אחר יש בהכאת החזה, כי מלבד שלישי החסד המכוסה אשר שם, עוד יש טעם אחר, כי שם פתח גילוי כל החסדים, ומשם הם יוצאים ונגלים למטה. והנה כפי זה היה מספיק, ללקות ג' הכאות אלו לבה, אבל היו ט"ל הכאות, לפי שנודע, כי בנה"י דאימא יש ג' שמות אה"י: דיודין, ואלפין, וההי"ן. ונמצא כי אה"י דיודין (ת) הוא ביסוד דאימא, אשר בתוכו נתונים כל החסדים כנודע, וכנגד ט"ל אותיות שיש בשם אה"י זה, בפשוטו ומלואו ובמלוי מלואו, צריך ללקות ט"ל הכאות. וזונה זו יכוין הלוקה, כשמלקין אותו ט"ל הכאות.

ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, כי כשחוטא האדם, גורם שיסתלקו החסדים, ושיתגלו הגבורות והדינים. ולכן ילקה מלקות, שהוא בגימטריא תקע"ה, כמספר ה' גבורות דמנצפ"ך הכפולים, שהם בגימטריא תק"ס, ועשרה כוללים שבהם, הרי תק"ע, ואחר כך לכלול ה' חסדים בה' גבורות, הרי תקע"ה, ועם הכולל תקע"ה, כמנין מלקות. (א) וראיתי למורי זלה"ה, שלא היה כ"כ מקפיד ונזהר בזה ללקות מלקות, כמו בענין התענית. והטעם הוא, כי אין בדור הזה דיינים וסמוכים ומומחין, ואין המלקות בזמן הזה רק קבלת צער בלבה, ולכן לא היה מקפיד בו ונזהר כ"כ. אבל בזמן שהיה לוקה, (ב) היה מקבל ד' מלקיות, כנגד מה שהיה חוטא, בר' אותיות ההו"י, ולא היה לוקה לא פחות ולא יותר.

ה ג ה

(א), וכן נתבאר במלת שעור"ה, בדרוש העומר יע"ש. (א)

הנחות ומראה מקומות

- (ק) ספר הלכותים וספר לקוטי תורה פרשה זו.
- (א) עיין תרגום ירושלמי ותרגום יונתן בן עוזיאל בפסוק לא יחבול.
- (ר) זחר קדושים פד: פה.
- (ש) לעיל תחילת הספר בדי"ה ענין כולל
- (ת) נ"א דההין (דפו"י).
- (א) בענין מ"ע.
- (א) שער הכונות דרושי העומר דרוש ד.
- (ב) פעה דרושי יוכ"פ פרק א'. שער רוח הקודש דף י"ז ע"ב.

פרשת וילך

ועון החניפות גדול ממנו, כי גורם סילוק מן התחתונים, גם הארת אבא, שהיא יותר גרועה, ואינו מאיר בתחתונים. ועון השקרנים גדול ממנו, כי גורם לסלק מן התחתונים גם הארת אימא. ועון מספרי לשון הרע חמור מכולם, שגורם לסלק מן התחתונים אפילו הארה התחתונה של ז"א.

והנה עון הליצנות קל מכולם, לפי שאינו עושה שום מעשה כלל, רק בדיבורו הקל היוצא מפיו. ובפרט כמ"ש, כי יושב ומבטל מלעסוק בתורה, נקרא מושב לצים, כמ"ש בפרקי אבות, ר"ש אומר שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה, הרי זה מושב לצים כו'. ונמצא כי הוא קל מאד, ולכן אינו מסלק רק הארת א"א העליונה מכלם, אשר בדבר קל היא מסתלקת, לרוב מעלתו, ומה שגורם הליץ, הוא מבואר אצלי בשער רזה"ק, בתיקון עון הליץ וע"ש, ו) איך באחוריים דאצילות, יש ק"ך צירופים של אלהי"ם, כמנין לץ. כי הליצנות גורם להגביר כח אלו הדינים של ק"ך אלהי"ם שבאחוריים, ומעלה אותם עד כנגד א"א, ואז מסלק הארתו מלהאיר למטה. ואם אינו מתלוצץ, מורידם למטה עד עולם הבריאה. ועון החנפים חמור יותר, לפי שהלצים דוברים אמת, אלא שהוא בדרך ליצנות. אבל החניפים, אומרים שקרים להחניף חבריהם, ולכן גורמים כי גם אבא יסלק הארתו למעלה. ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, כי חניפים גי' קפ"ח, שהוא אחוריים דאבא, שהם אחוריים דהוי"ה דיודי"ן, שהוא בגימטריא קפ"ד, ועם ד' אותיות הפשוטות של ההוי"ה עצמה, הרי קפ"ח.

ועון השקרנים חמור ממנו, כי זה המשקר

מצות ס"ת. כתיב ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. ג) יש נמנעים מלקיים מצוה זו, מפני שני דברים: האחת היא שאינם יודעים לכתוב, וחושבין שעיקר המצוה הזאת לכתוב בידו. והשנית היא, לפי שאין בזמנינו זה יודעים ובקיאים בחסרות ויתירות, ופתוחות וסתומות, כנזכר בגמרא (קדושין דף ל') הנה אני ראיתי למורי זלה"ה, שצוה לסופר אחד שיכתוב לו ס"ת אחד, כמנהג ס"ת שלנו, ולא חשש למיעוט בקיאותינו בהם. גם לענין הכתיבה, ציוהו שיכתוב כל הס"ת, ויניח גליון חלק בכל מקום של ההוי"ת שיש בס"ת, והיתה כונתו לכתבם בידו, בכונה שנתבאר אצלינו, והוא בווהר בפרשת ויקרא, ובפרשת אחרי מות, כיצד יכתבם וע"ש. ד)

ע"כ הגיעו ביאור קצת מצות, ואכתוב עתה קצת מנהגים ואיסורים שאינם רמוזים בתורה.

ענין ד' עבירות. שארז"ל (מסכת סוטה ס"פ אלו נאמרין דף מ"ב, ובסנהדרין ק"ג) עליהם, ד' כותות שאינן מקבלין פני השכינה: כת ליצנים, וכת חנפים, וכת שקרנים, וכת מספרי לשון הרע. ה) דע כי בעולם אצילות, יש ה' פרצופין, והם: א"א, יא"א, וזו"ן, והנה כת ליצים, פוגם בא"א. כת חניפים, באבא. כת שקרנים, באימא. וכת מספרי לשון הרע, בז"א. ולכן כל כת מאלו הד' כותות, הפוגמות בד' פרצופין הנזכרים, אינם רואים פני השכינה, שהיא הפרצוף הה', הנקרא נוקבא דז"א, כי הם ע"י חטאם פגמו אלו הפרצופין העליונים, ולא נמשך אליה השפע הצריך לה. ודע, כי עון הליצים קל מכולם, ולכן אינו גורם רק סילוק הארת א"א מלהאיר בתחתונים.

חנהות ומראה מקומות

ו) שער רוח הקודש סוף תקון ז' דף י"ז
ע"ב תקון הגאווה והליצנות בסוד הכתוב זד יהיר
לץ שמו.

ג) טעמי המצות פרשת האזינו.
ד) זהר ויקרא דף י"א. אחרי סה:
ה) שער מאמרי רז"ל דף כ"ג במסכת סוטה

מצות ההליכה בא"י, שאמרו ז"ל (כתובות דק"א) כל המהלך ארבע אמות בא"י נמחלן לו עונותיו (ח) יש במצוה זו ב' כונות: הא' ברחל, הב' בלאה, כי כל א' משתיהן נקראת א"י. כונה הא' שברחל הוא, שתכוין, כי רגלי דו"א שהם נ"ה, הם מהלכין ברחל, וממשיכין לה ע"י הליכה זו, ב' מוחין שבה, שהם חר"ב, הנעשות מנ"ה דו"א כנודע. והם נעשים לה מן המוחין דו"א, אשר מצד אימא, מנ"ה שבה, שמתלבשים תוך נ"ה דו"א כנודע. ותכוין, כי ב' מוחין שבה, הנעשים לה ע"י נ"ה דו"א, הם ב' שמות י"ה במילוי יודי"ן: ירד ה"י, ירד ה"י, והם בגימטריא ע', כמנין הליכה.

כונה הב' שבלאה, היא באופן אחר, כי הנ"ה המהלכין בה, הם ב"פ עילאין דנ"ה דאימא שבתוך חר"ב דו"א, משא"כ ברחל, שהכוונה היתה לנ"ה עצמן דו"א. עוד שינוי אחר, כי שם היו ב' מוחין בלבד דמצד אימא כנ"ל, ונרמזו במלת הליכה. אבל בלאה, הוא המשכת ד' מוחין בלבד, וכלם מצד אבא, כמו שנבאר. האמנם לפי שאינן מאירין בה ד' מוחין דאבא, אלא באמצעות אימא, המלכשת אותו כנודע, ולכן צריך לכון במילוי אחוריים דהו"ה דס"ג דאימא, שהם בגימטריא קס"ו, וכשתסיר מהם ריבוע האותיות הפשוטות שהם גימטריא ע"ב, ישאר המילוי גימטריא ט) צ"ו כמנין מהלך. וז"ש רז"ל כל המהלך ד' אמות בא"י כו'.

והאמנם היות שם א"י, שדברו רז"ל בלאה הוא, לפי שעיקר שם זה הוא בלאה י) לפי שז"א נקרא ישראל, ולמעלה מן החזה יוצאת לאה לברה מאחור, ולכן נקראת ע"ש א"י. אבל רחל יוצאת למטה מן החזה, מאחוריו

אינו מדבר במי שמשקר, ואינו מניק בדיבורו. אך מיירי בשקרנים, אשר ע"י נמשך הזיק, או חסרון ממון לזולתו, ולכן גורם לסלק גם הארת אימא. ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, כי שקרים בגימטריא תר"ן, שהם ב"פ שכ"ה דינין, שהם באימא ובמלכות, ושתיהם כלולין למעלה באימא, ולכן פוגם באימא, כי גורם התגברות כל אלו הדינין שבה.

ועון מספרי לשון הרע, הוא חמור מכולם, וכמ"ש רז"ל (ערכין דט"ו) שהוא חמור מע"ז וג"ע וש"ד, לפי שגורם לשפוך דם חבירו, ולכן פוגם אף בו"א, ומסלק הארתו מן התחתונים, ונשארה השכינה בלי שום הארה כלל, ולכן עון מספרי לשון הרע הוא חמור מכולם. ונודע, כי ז"א הוא אות ו' של הו"ה, והוא נקרא לשון בסוד לשון למודים, ולכן פוגם בו"א, ובסוד לשון המשקל, האמצעי, המכריע בין ב' הכפות.

בפ"ד דברכות, אר"י ארשב"י, מיום שנחרב ב"ה, אסור לאדם למלאות שחוק פיו בעוה"ז. ענין זה נת"ל בפרשת תזריע, בדין הצרעת ז) ע"ש. והכונה הוא, כי מן החסד המתפשט בת"ת דו"א, שלישו העליון שער החזה, הוא מכוסה, וב' שלישין התחתונים הם אורות מגולים, ואלו הב"ש הם ב"פ אור, יען כי הם מגולים ומהם נעשים כתר הנקבה כנודע וכשחרב ב"ה, שהיא הנקבה, ונתבטלו ב' אורות אלו, שב"פ אר"ר אר"ר גימטריא שחוק, ולכן אחר החורבן שנתבטלו ב' אורות אלו, אין שחוק ושמחה בעולם. גם ב"פ אר"ר אר"ר, אם תסיר מהם ב' אלפין שלהם, שהם השרשים שלהם הנשארים בו"א, ונמצא כי היוצא אל הנקבה הוא ב"פ ר"ר ר"ר בגימטריא ב"ת, שהוא הנוקבא, ולכן משנחרב הבית הנוכרי, אסור שימלא פיו שחוק.

הגהות ומראה מקומות

- ז) לעיל פרשת תזריע. ע"ה ח"ב שער לח:
 לאה ורחל פ"ו. שער מאמרי רז"ל ד"ו ד"ה שם פ"ה.
 ח) שער מאמרי רז"ל כתובות דף כ"ב ט"א
 ד"ה שם פ"ג. שער הפסוקים בלק דף קפ"א ט"א
 ד"ה אמנם הענין בקיצור.
- ט) שם בשער מאמרי רז"ל וכתב נלע"ד עם הכולל.
 י) עיין ע"ה ח"ב שער ל"ב: הארת המוחין פ"ג ד'.

דז"א, ולכן אין לה שם א"י בפרטות, כמו בלאה.

ונבאר עתה, ענין ד' מוחין דאבא המאירין בה כנ"ל, אשר הם סוד הליכות ד"א בא"י שארז"ל. וצריך תחלה שתעיין, במ"ש בפרשת שופטים, במצות לא ירבה לו נשים, כי מב' מלכיות דאז"א, המתלבשות תוך רישא דז"א, נעשות ד' בחינות, הנקראות לאה: אחת ביסוד דאבא, ושנים דבוקות ביסוד דאימא, ואחת באחורי הדעת דז"א, בסוד קשר של תש"ר, והשנים הם הארות של מלכות דאבא, והשנים הם ממלכות דאימא וזה סדרן: או"א, או"א, הארות ד' מוחין דז"א דמצד אבא, נמשכות בהן.

והנה בלאה הא' הסמוכה עם יסוד דאבא, שם מאירים כל ד' מוחין דאבא. ובלאה הב', נסתלקה הארת חכמה דאבא, ובלאה הג', נסתלקה הארת בינה דאבא. ובלאה הד', נסתלקה הארת עטרה דחסד דאבא, ואין שם רק הארת עטרה דגבורה דאבא. והנה כל אלו הם מוחין דאבא, ואין לנו עתה עסק במוחין דאימא.

והנה אע"פ שהם ד' מוחין דאבא בבחינת עסמ"ב כנוכר, עכ"ז נודע כי כללות כל אבא, הוא הוי"ה דע"ב דיודין, וכולם נקראים בחינת הוי"ה דיודין. ונודע, כי מילוי דהוי"ה דיודין בגימטריא מ"ו, כמנין אמ"ה, ואלו ה"ס ד' אמות הנזכרים, שהם הארות ד' מוחין דאבא, אשר דרך כללותם הם הוי"ה דיודין כנוכר, והשרש שלהם נשאר בתוך מוחין דז"א, והארתם לבד שהם המילויים, הם יוצאים ומאירין בד' בחינות לאה הנזכרת, ולכן אין אנו רומזים אלא למילויים בלבד, שהם ד"פ מ"ו, כמנין אמ"ה. ועוד ט"א, כי מלוי גי' אלהים, שהוא דין, והנקבה ג"כ היא דינין, ולכן אין יוצא להם דק המילוי לבדו, שהוא דין.

והנה נתבאר טעם, למה נקרא אמ"ה, שהוא ע"ש הארה בעצמה היוצאת, שהוא מילוי דע"ב, מ"ו, כמנין אמ"ה. עוד טעם ב', בערך המקבל, כי הנה הם ד' בחינות לאה נקבות, ובכל א' נקרא אמ"ה, לשון אימא, אל תיקרי

ד' אמות, אלא ד' אימות. עוד ט"ג, בערך המקום שמשם יוצאין, והוא, כי אע"פ שכל ד' לאות האלה נעשים מב' מלכיות דאז"א כנ"ל, עכ"ז, כולם ע"ש אימא עילאה נקראים, ולכן נקראים אמות, לשון אימות. והוא, כי לולי שנכנסת מלכות דאבא תוך אימא, לא היתה מצטיירת שם אותה ההארה הנקראת לאה, ולכן נקראים כלם ע"ש אימא. אמנם נקראים אמות, ולא אימות, לרמז: כי שם אהיה הוא בבינה, ויש בו מ"א אותיות כמנין א"ם, פשוטו ומילוי ומלוי מילואו, והם ד' בחינות א"ם, ולכן נקראים ד' אמות.

מי שרוצה להיות חסיד, צריך לנהוג חומרות יתירות, אעפ"י שאינו מחויב בהם כפי הדין, ואכתוב קצת ממה שהזכירני מורי ז"ל, ויש בהם דברים של חומרא בלבד, ודברים שהם כפי הדין. צריך לזוהר שלא לאכול תרמוסין הנשלקין ע"י גוים למתקן, וכן שלא לאכול אפונים של הגוים, שקלו אותם כעין אותם קליות, ובלע"ז נקראים קורמא"ש. והנה התרמוסים, אע"פ שמן הדין מותרים הם, לפי שאין עולים על שלחן מלכים, עכ"ז לא גרעי מההוא גברא דלא אתחזי ליה אליהו ז"ל, משום דשתה מים דאחים ליה קפילא ארמאה. אבל האפונים מן הדין אסורים, מפני שקליות שלהם עולים על שלחן מלכים. והשרים של המקומות עושים אותם קליות. ולא דוקא מלכים אלא כיון שעולים על שלחן השרים אסורים.

גם יזהר שלא לאכול פת של גוים, אפילו מן הפלטר כלל, ואפילו בספיקו צריך לזוהר, ולבדוק אם הפת שמוכר ישראל ההנוני, אם הוא מפלטר גוי, כדרך שנוהגים בא"י, שיש הנוני ישראל, שמוכר פת של פלטר גוי.

ענין חומרות בדיני המעשר, יזהר שלא לאכול שומשמין כמו שהם בשום אופן, עד שיוציא מהן המעשר, וזהו דין גמיר, כסברת כל הפוסקים, לפי שגמר מלאכתן הוא, כשמוציאין שמנן מהן, ואז הוא פטור ממעשר, לפי דעת הרמב"ם ז"ל, לפי שגמר מלאכתן בהוצאות שמנן הוא ביד גוי, אבל כשאוכלן כמות שהן, הנה גמר מלאכתן הוא על ידי

עצמו, ונתחייב במעשר אפילו לסברת הרמב"ם ז"ל.

גם בענין הזיתים המרים, שממתקים אותם ע"י ישראל, הם גמר מלאכתן ע"י ישראל, ער"ה בשומשמין, וחייבים במעשר לדברי הכל. אבל הזיתים השחורים המתוקין, וקנאן מיד הגוי, וכבר היו ראויים לאכילה כמו שהן ע"י הדחק. פטורים מן המעשר, אף אם מיתקן אח"כ הישראל בביתו.

גם התרמוסין המתמתקין ע"י ישראל, חייבים במעשר, כפי הדין המוסכם מכל הפוסקים. גם בענין ענבים, יש מקמות שעושים יין מכל מיני הענבים שבארץ ההיא. ויש מקומות שאינם עושים יין, רק מן המיוחדים לעשות מהן יין. ולכן הגוים הנוטעים הכרמים ההם, כוונתם אינם, רק למוכרם לעשות מהן יין, ולכן באלו המקומות שהענבים שלהם מיוחדים לעשות מהן יין, כגון הענבים השחורים שבא"י, שאינם ראויים אלא ליין, אזלינן בתר דעת הנוטעים אותם, ונמצא שגמר מלאכתן אינה, אלא כשעושין מהן יין, ולכן היין ההוא חייב במעשר לדברי הכל כנודע, ונמצא כפ"ז שאין לאכול אותם הענבים כלל, עד שיוציא מהן המעשר, כי אכילתן הוא גמר מלאכתן, והוי ביד ישראל. אבל בשאר מקומות, אע"פ שעושים יין מן הענבים, רוב הנוטעים אותם הוא לאכילה ולא ליין שלהם.

גם ההולך לגינת הגוי לקנות ירקות, יזהר שלא יתלשם בידו, כי הירקות גמר מלאכתן הוא תלישתן, ונגמרו ביד ישראל, ונתחייבו במעשר, אותם שתלש ישראל.

גם יזהר להוציא תרומות ומעשרות מן היין שקונים מן החנוני בעל היין, לפי שרוב אנשי הדור אינן בקיאים במעשרות, וכע"ה דמו בענין המעשרות, כמו יין של דמאי.

וזה סדר הוצאת תרומות ומעשרות מן היין בקיצור, הרי שהיו לפניו ק' ליטרין של יין, יקח ג' ליטרין מהם, שהוא חלק אחד משלושים ושלוש ושליש ליטרא, וישימהו בכלי

אחד, ויסמכוהו ויקרבהו אל חביות היין, ויאמר ליטרא א' מק' ליטרין שבחבית הנתון בכלי זה, הרי הוא חולין. וב' ליטרין האחרים שבכלי זה, יהיה תרומה על הכל, ר"ל על הליטרא הג' שבכלי זה, ועל צ"ז ליטרא שבחבית, ואח"כ יאמר, וזו הליטרא הא' שהיא חולין שבכלי הזה, עם ט' ליטרין האחרות שבמקום פי החבית, יהיו מעשר על כל מה שבחבית. וזו הליטרא שבכלי זה, תהיה תרומת מעשר על ט' ליטרין שבפי החבית, שקראתי להם שם מעשר. ואח"כ יאמר, וט' ליטרין אחרות שבצפונה של החבית, או בשוליה כפי מה שירצה לומר, הרי הם מעשר עני. יאם הוא שנת מעשר שני, הרי הם מעשר שני. ויהיו הט' ליטרין של מעשר שני וחמישית שנוסף עליהם, מחוללים על פרוטה זו. ואח"כ הג' ליטרין של תרומה, ותרומת מעשר, ישליכם בקרן זוית שיבלעו בקרקע. ואותה הפרוטה צריך שתהיה עליה צורת מטבע, וישליכהו לים המלח. ומה שנהגו להפקיר נכסיו, ולחזור ולזכות במעשר עני ההוא, אינו מועיל, כיון שאין שם בפניו מי שיוכל לזכות מן ההפקר ואין זה הפקר. אבל אם יהיה שם איזה אדם אחר, ואותו האדם יפקיר נכסיו ויזכה במעשר ההוא, ואח"כ יחזור ליתנו לבעליו בתורת מתנה ש"ד. גם הפודין מעשר שני זה, על מעט קמח וכיוצא בזה, הוא אסור, לפי שאין מחללין פירות על פירות.

ענין כלאי הכרם וערלה, מי שהולך לגנות הגוים, יזהר להתרחק שלא יקח מן הירקות, אלא ממה שהם רחוקים מן הגפן כדי עבודתו, שהם ד"א כנודע, אם היא יחידית ובכל דיני כלאי הכרם. גם טוב הוא שלא לקנות פירות האילן מן הגוים בפרדס שלהם, פן יהיה שם ודאי ערלה ותראה אותם, ואז אסור לקנותן. אין לשתות קום החלב, אחר שנקפה החלב ונבדלו המים ממנו, וכמ"ש הרב אליעזר ממיץ ז"ל. א)

יזהר שלא להסיח דעתו מן התפילין

בעדן עליו, אלא בעת שמתפלל תפילת עמידה, ובעת שהוא עוסק בתורה, כי ב' זמנים אלו אין חשש. (ב)

יזהר לקיים מ"ע כפי סברת הרמב"ן ז"ל, שלא ליטבע בחיי אביו או אמו, אפילו באמת, וזה בכלל מ"ע דכבד את אביך וגר.

גם יזהר שלא ליטבע בחיי נפשו, אפילו באמת, וכמ"ש אשר לא נשא לשוא נפשו, וקרינן נפשי.

גם יזהר לשמור לקיים כל התרי"ג מצות, אע"פ שלא נתחייב בהן, כדי שלא יצטרך לבא בגלגול לקיימו, כנ"ל בהקדמת השער הזה. ודע.

כי בהיותו מחפש ומקיים המצות שאינן נהגות תדיר, כמו מצות הזרוע והלחיים והקיבה וכיוצא באלו, גורם אל השראת רוה"ק אל האדם, להשיג ידיעה וחכמה. ובפרט ביום שהוא עצמו שקיים איזה מצוה מהם.

צריך ליזהר במאד מאד, שלא לאכול שום לב בהמה וחיה ועוף, (ג) כי שם תכלית שרש התקשרות נפש הבהמית, ואם יאכלהו האדם, מתקשרת בו נפש הבהמית ההוא לגמרי, והיזה"ר מתקשר בו. ומטעם זה גם כן ארוז"ל, (הוריות די"ג) שהאוכל לב בהמה, גורם לו שכחה וטפשות הלב.

הגהות ומראה מקומות

(ב) שער הכוונות דרושי תפילין דרוש ה'. (ג) שו"ע להאר"י ז"ל הלכות סעודה סעיף ט'. יור"ד סימן י"א בהגה"ה סעיף ר'.

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

אמר הצעיר שמואל בן הרב המחבר זלה"ה בראותי כי אחרי בלותי היתה לי עדנה להתעדר בגן עדן ולאכול מעץ החיים ולשתות את מי הנהר הגדול נהר פרת העצומים הזרבים, וקרתי ושתיתי מים צוננים ומתוקים, כל חיך אומר לי כי בסדר אשר סדרתי לפניך ותיקנתי סדר נאה ויאה בפתחי שערים בעיר והיה כל מבקש ה' יכנס בשער שהוא אשר לכו חפץ. האמנם העיקר עדיין חסר מן הקרב הקרב אל משכן ה' כי לא ידע למצוא את אהבה היכן אהלו תקוע, או אצל מי הוא חונה, ולכן לעומת שבא כן ילך ומאומה אין בידו להיות כי מפתחות שכיות החמדה לא נמסרו בידו, לכן אמרתי אני אל לבי לטרוח ולהכין ולמסור המפתחות ביד שלוחי דרחמנא, ויזכו משלחן גבוה כשלחן ערוך ומפה פרוסה על לחם הפנים פונים אל כל עבריהם ודברי תורה עניים במקומם ועשירים במקום אחר והיו למאורות ולאורות מנורה בדרום שלחן בצפון איש על דגלו יחנו ויהנו מאד בכוננים מכוונים למלאכת השמים בדבר דבור על אופניו בהיר ונהיר וצהיר וטהיר הוא המשביר בר לחם ומזון לנשמות לתת לכל שואל די מחסורו אשר יחסר לו מכריו ואומר מאו בעי סם חיי

דף עמוד

הקרמה א מודיעה כי כל ניצוץ נשמה ונשמה מחוייבת לקיים כל תרי"ג

א	א	מצות שבתורה
א	א	ב בענין עסק התורה שהיא מן הרמ"ח מצות עשה.
א	א	ג בעשיית המצוה. שיעשה אותה בשמחה.
ב	א	ד שיעשה את המצוה לשמו ית'.
ב	א	ה שלא יעשה את המצוה על מנת לקבל פרס.
א	ג	ו כולל במצות עשה ולא תעשה.
א	ג	ז במ"ש חז"ל שמי עם י"ה שס"ה זכרי וכר
א	ד	ח במל"ת ובמציאות המצוה מה עניינה.
א	ה	ט ביאור מאמר רז"ל במסכת קידושין בענין מצות עשה שהזמן גרמא וכר
א	ה	י שיוהר לקיים כל התרי"ג מצות שלא לחזור בגלגול.
א	ה	דרוש א' בענין הכרת הנכתב בתורה מה עניינו.

פרשת בראשית

א	ז	מצות פריה ורביה.
א	ז	חומרות בענין הווג בחדשי העיבור והיניקה.
א	ז	שצריך לשהות על הבטן.
א	ז	ענין הזיווג: באיזה לילה ובאיזה שעה מן הלילה.
א	ח	ענין נתינת המטה בין צפון לדרום כיצד תהיה.
א	ח	ענין המשמש מטתו לאור הנר כיצד היא.

פרשת נח

א	ט	מצות איסור שפיכת דמים.
א	ט	ענין הריגת בעלי חיים ללא צורך.
א	ט	ענין איסור הוצאות שכבת זרע לבטלה.

דף עמוד

פרשת לך

א	י	מצות המילה.
א	י	סוד המילה ומצות האונאה.
א	י	דרוש א' בענין האונאה שאמרו בתלמוד.
א	יג	דרוש ב' בענין סוד המילה והפריעה.
א	יז	כונת המוהל בעת המילה.
ב	יז	מה ענין כוס של יין בעת המילה.
א	כ	ענין גניבת יוסף שני פעמים. וענין הגנב והגזולן.
א	כ	דרוש א' בענין המילה בקיצור.

פרשת ויחי

א	כא	מצות ביקור חולים. וענין קבורת המת. וטעם לוי ימי אבילות.
ב	כב	טעם לטומאת המת. וטעם ג' לבכי. וז' להספר.
א	כג	טעם בנין ציון על הקבר אחר ז' ימי אבילות. וביום ז' עצמו.
ב	כג	טעם למה אין תפילין ביום א'. וענין האונן.
ב	כה	ענין הנשמה. וענין הקדיש. וההשכבות.

פרשת שמות

א	כו	אסור להגות השם ככתבו ושלא להזכיר שם משמות הקדושים. או של מלאכים.
---	----	--

פרשת בא

א	כז	מצות הקרבן פסח. והיתר אוכל נפש וכו'.
---	----	--------------------------------------

פרשת בשלח

א	כז	מצות תחומין בשבת.
א	כט	דרוש ב'. על מצות תחומין מדאורייתא.
ב	לא	דרוש ג'. סוד עירובי מבואות וחצרות ותחומין.
א	לב	בענין כונת תענית חלום בשבת.

פרשת יתרו

א	לג	מצות כבוד אב ואם ואחיו הגדול.
---	----	-------------------------------

פרשת משפטים

א	לה	מצות עבד עברי.
א	לו	דין הגנב ותשלומי כפל.
ב	לו	איסור הזכרת שם אלהים אחרים.
ב	לו	דין בשר וחלב. והרב ז"ל ביום שאכל גבינה לא אכל בשר.

פרשת תרומה

א	לז	מצות בנין ביהמ"ק שיבנה ב"ב.
ב	לז	ענין ארון דכתיב ועשו ארון.

קנא**המצות****מפתחות****שער**

עמוד דף
א מ
א מ

ביאור ענין הלוחות שהם תרין עטרין חו"ג וכו'.
ענין הכפורת המכסה על הארון.

פרשת תצוה

א מא
ב מב

ענין הדלקת המנורה. ומש"כ בפ' בהעלותך שתיקון הנוקבא ע"י הגבורות וכו' מצות מעשה חושן ואפוד וכו'.

פרשת כי תשא

א מג

מצות שמן המשחה וסודו.

פרשת ויקרא

א מה
א מה

ענין איסור הקטרת השאור והדבש וכו'.
ענין איסור שבועות ביטוי.

פרשת צו

א מו

מצות תרומת הדשן.

פרשת שמיני

ב מו
ב מט

סימני בהמה חיה ועוף. ודגים וארבה הטמאים והטהורים.
איסור שיקוף הנפש וכו' ושלא להשהות הנקבים וכו'.

פרשת תזריע

א נ
ב נ

סוד דין היולדת וכו'.
סוד דיני טהרת הצרעת וכו'.

פרשת אחרי

א נג

כוד הפרשת הנדה ודין אכילת דב. וסוד דין נבילה וטרפה. ודמים הטמאים וכו'.

פרשת קדושים

א נד
א נה
ב נה
א נו
א נז

סוד קימת מפני הזקן וכו' ואפילו נקבה וכו'.
סוד מצות כבוד חכמים וזקנים.
סוד חומר איסור תגלחת פאת הראש וכו' וסודו עליון מאד.
סוד חומר פאות הזקן וכו' שלא יחתוך כלל אלא בשפה העליונה וכו'.
סוד דין כלאים ושעטנו כלאי זרעים ואילנות ובגדים.

פרשת אמור

א נט

סוד לחם הפנים בביהמ"ק.

פרשת בהר

ב נט

סוד מצות דין השבועות והיובל וכו'.

דף עמוד

פרשת נשא.

א סז

סוד דין הנזיר לגדל פרע כל ימי נודו.

פרשת בהעלותך

א סח

סוד הדלקת המנורה בביהמ"ק. וסוד טעם כונת אהרן.

פרשת שלח

א ע

סוד החלה ושיפריש א' ממ"ח וכו'.

א עא

סוד ביאור סברת בית הלל שני קבים לחלה.

ב עא

איסור ראיית העין. מפסוק ולא תתורו אחרי לבבכם וכו'.

ב עא

סוד איסור לילך אחרי אשה ד' אמות.

פרשת קרח

א עב

סוד הפרשת תרומות ומעשרות.

פרשת חקת

א עב

סוד דין אפר פרה.

פרשת פנחס

א עד

סוד דין משפט הירושה באורך.

פרשת ואתחנן

א עז

מצות תלמוד תורה בפסוקים והיו הדברים האלה וכו' ושנתם לבניך וכו'.

א עז

מי ששוכח מה שלומד אינו לבטלה ח"ו שלעתיד יזכרוהו לו וכו'.

א עח

ענין השכחה. ושני השמות לתיקונו הוי"ה ואהי"ה. ומה לכיין בכניסתו לביהכנ"ס.

א עח

בענין מ"ש חז"ל אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה.

א עח

שיתפלל התפילה של ר"ג בן הקנה קודם לימוד התורה עם חברים.

ב עח

בענין עסק התורה בעצמו לקשר נפשו וכו'.

ב עח

עוד אזהרה אחת כשעוסק בחכמת האמת וכו'.

א עט

בענין עסק התורה עם חברים היה מתגבר הדב כאר"י לשבר כח הקליפות.

א עט

בענין פלפל דעיון ההלכה. התכלית היא לשבר כח הקליפות.

ב עט

מאמר ר' מאיר כל העוסק בתורה לשמה וכו'.

ב פ

כינת קריאת המשנה וכו'.

א פא

כונת ענין שנים מקרא ואחד תרגום סדר הקריאה והקביעות וכו' .

ב פא

כונת הקדיאות הנזכר בדרך כלל כו'.

ב פא

כונת שנית קריאת התורה דרך פרט.

א פד

כונת שלישיית כנוצר דרך פרט מן הפרט במקרא עשיה וכו'.

א פה

כונת התרגום שנים מקרא וא' תרגום כו'.

ב פה

שצריך לזהר שלא ישב במקום שאין בו ישוב וכו'.

א פו

עוד בענין שנים מקרא וא' תרגום.

ב פו

ענין עסק התורה בלילה קודם שישין כו'.

א פו

ב פו

קנג

המצות

מפתחות

שער

דף עמוד
א פז
ב פז
א פח
א פח

שטוב לאדם לדור בבית שיש בו חלונות וכו'.
שינת היום: שלא יפרדו נשמות הצדיקים ממנו ח"ו.
מקום נתינת המזוזה וכו' וסודה ומיזוזה.
סוד דין בן המיצר וכו'.

פרשת עקב

ב פח
א פט
א פט
ב פט
א צ
ב צא
ב צג
ב צג
ב צג
ב צד
א צה
א צו
ב צו
א צו
ב קא
א קב
א קג
ב קג
א קד
ב קד
ב קה
ב קה
ב קה
א קו
ב קו
א קז
ב קז
ב קח
א קט
א קט
ב קט
ב קט

אסור לאדם לחבר ולשלב האצבעות זא"ז וכו'.
בענין מדת הנדיבות והותרנות וכו'.
מעשה שאירע למורי ז"ל בכאב העינים וכו'.
אזהרה וחומרא בענין ליבון הכלים לפסח וכו'.
ענין נטילת ידים ושיעורה.
כונת שנית בענין הגבהת הידים והרחיצה וכו'.
סוד כונת המים בעצמם מה הם .
סוד החמישים יודין היוצאין מר' שמות עסמ"ב וכו'.
כונת רביעית מחולפת בנט"י וכו'.
כונה ה' מחולפת בנט"י ובאכילה.
סוד ברכת המוציא וסדר האכילה.
כונת הבציעה. וכונת המלח.
כונת השתיה. הקנה והושט, מה הם.
כונת האכילה באורך.
ביאור מאמר ר' חסדא שאמר לא בעניותי אכלת ירקא וכו'.
סוד כונת שתית המים.
סוד כונת ברכת שהכל ובורא נפשות.
סוד כונת האכילה וכו'. וענין מגוח וכונת השן מה היא.
כונה מי הוא האוכל. ומה היא האכילה.
כונת פרטיות והם מ"ו נ"ח ד"ק פ"ד.
זכירת תחרבן בתוך האכילה וענין הפאה מן התבשיל.
ציווי הרב לב"ב שיביאו לו עשב דדברא בתוך הסעודה.
כונת מים האחרונים.
שאין להפסיק כלל בין מים האחרונים לברכת המזון.
ענין ברכת הזימון.
ענין ברכת המזון. וכונת ברכת המזון.
כונה אחרת בברכת המזון כונת אחרת פרטית.
כונת ברכת הנהנין.
ברכת הטוב והמטיב.
ברכת שתחיינו.
עשין עשבי דדברא וענין הדבש של ענבים.
סוד ענין נובלת התמרה.

פרשת ראה

ב קט

דין מצות השחיטה.

דף	עמוד	
קי	ב	כונה ראשונה בפגימה ובשחיטה וכונה שנייה וכו' .
קיא	א	מצות הצדקה וכונת נתינתה.
קיא	ב	מצות זכירת יציאת מצרים.

פרשת שופטים

קיד	א	ולא ירבה לו נשים.
קטז	א	שם נתבאר בחינות לאה.
קיז	ב	שם נתבאר פרטיות הי"ח נשים היכן נרמזות בתורה.
קיח	ב	שם נתבאר שלש נשים אחרות, והן אסנת ואמה ואבישג .
קכד	א	מצות זרוש לחיים וקבה, בפסוק ונתן לכהן וכו'.
קכד	ב	מצות ראשית הגז, בפסוק וראשית גז צאנך.
קכה	ב	מצות ערי מקלט, בפסוק ואם ירחיב ה' וכו'.
קכז	א	מצות הלוייה, בפסוק ידינו לא שפכו את הדם.

פרשת כי תצא

קכז	א	דין היפת תואר.
קכח	א	ענין אזהרת הטבילה לבעל קרי וכו'.
קכח	ב	מצות השבת אבירה.
קכט	א	מצות שלוח הקן.
קלח	ב	מצות המעקה.
קמב	א	מצות לא יבא ממזר בקהל ד'.
קמב	ב	מָצוֹת הקידושין.
קמג	א	מָצוֹת לא יחבול רחיים ורכב
קמג	א	מצות השכיר יום ביומו תתן שכרו.
קמג	א	מָצוֹת המלקות.

פרשת וילך

קמד	א	מצוה לכתוב ספר תורה.
קמד	א	ד' כתות שאינן מקבלות פני השכינה.
קמה	א	שלא ימלא פיו שחוק עד שיבנה ביהמ"ק.
קמה	ב	מצות ההליכה בארץ ישראל ד' אמות וכו'.
קמו	ב	חומרות יתרות למי שרוצה להיות חסיד.
קמו	ב	שלא יאכל שומשמן עד שיוציא תרומות ומעשרות.
קמז	א	בעניני הזתים הנמתקים ע"י ישראל.
קמז	א	סדר הפרשת תרומות ומעשרות וכו'.
קמח	א	יזהר שלא ישבע בחיי נפשו, אפילו על אמת.
קמח	א	יזהר לשמור כל תרי"ג מצות אפילו שלא יתחייב וכו'.
קמח	ב	שלא יאכל שום לב בהמה חיה ועוף.